

ZWERF

Hoewel de voet maar een klein plekje van de aarde betreedt, is het dankzij het oppervlak dat hij niet bewandelt, dat hij zich zo ruim kan bewegen.

Hoewel de mens maar weinig weet, is het slechts dankzij hetgeen hij niet weet, dat hij weet wat met 'hemel' wordt bedoeld.

(Zhuangzi, hst. XXIV)

Ze drukt de peuk uit en gaat op weg. Bah. Alles nog klam. Dubbel zo zwaar, deze rugzak.

In de verte razen de auto's.

Aan haar raast niks. Zij loopt zonder geluid. Rubber van sandaal tegen asfalt van de weg. Eén twee, één twee. Niks laat zich nog zien, geen gras, geen slootjes. De koeien bestaan maar half, de rest van hen is opgenomen in de mist.

Hoe dan ook, hém was ze weer voor. Ze heeft zich aan haar belofte gehouden. Daar aan de hemel hangt hij, zuiver rond, zuiver rood. Verdomde eksters gaan niet aan de kant. Zitten hier op de weg te pikken, hakkentakkende ouders verderop in de bomen, maar luisteren? Ho maar. Ksssst, uit de weg, moet ik soms op jullie trappen? Let op: er bestaan menswezens op de wereld, aan de kant voor hen.

Autobanden, nog veel erger.

Lina skiet in hun richting. Onbeholpen kleppen ze met hun vleugels en zowaar krijgen ze dat hartelijfje omhoog. Verplaatst.

De zon klimt. De zon is niet meer rood.

In de verte raast het verkeer. Heen. En weer. Ene helft ene kant op. Andere helft andere kant op.

Klinkerweg kruist. Lina slaat linksaf. Slootje volgt weg. Of weg volgt slootje. Sloot draagt donzige damp en godverdomme, alweer zo'n ekster, hipt op de duiven af en jaagt ze weg.

Klein onmogelijk mormel. De luier nog niet ontgroeid, of is al agressief.

Lina gromt en zwaait met haar armen.

De ekster vliegt op. In een volmaakte witte cirkel gaan de vleugels op en neer.

Hoelang gaat een strokenrok mee? De rok bestaat uit zeven stroken zwarte stof. Die heeft ze scheef aan elkaar genaaid en die heeft ze golvend laten eindigen.

De zoom laat los van één van de golven. Dit registreert haar knieholte. De stof is van de markt van tegen sluitingstijd-voor-de-halve-prijs.

‘Meissie, neem maar mee.’

‘Tricot?’

‘Tricot.’

Markt?

Markt ja, in de stad van lang geleden of is het iets van vorige week? Wie loopt die wordt zo dun als een wendbaar vogeltje. Een vogeltje woont toch ook dan hier, dan daar. Nou dan. Het is snik heet, het hemd plakt als de ziekte. De rugzak plakt het katoen tegen haar rug. Over een smal paadje loopt Lina de helling op. Gele schermbloemen. Blauwe trosbloemen. Dor gras.

Een mens heeft het snik heet.

Een helling is kurkdroog.

Een mens heeft het niet kurkdroog noch een helling snik heet.

Dit is geen plek voor een sigaret. Lina stelt zich de vuurzee voor, verzegend, rennende Lina en woedende menigte. Wie een rugzak meetorst, die wint het echt niet.

Onder de bomen is het gras nog friskgroen. Ze buigt naar rechts. Schouderband rugzak los. Het gevaarte hangt nog aan de linkerschouder. Plok. Staat in het gras. Mooie ruggensteun. Koele bomen. Schaduwplek met links zonovergoten en rechts zonovergoten.

Oase.

Het eerste trekje komt in een leegheid terecht.

Is het donderdag vandaag? Of vrijdag? Hoelang is ze onderweg?

3

Ze draait zich om. Nee, fout, pijn, terug naar de rechterzij of zo, op de rug. Op de rug. Waar zijn alle kinderen van haar, waarom maakt niemand een zacht donzen bedje op de matras, een fris gesteven laken, maar wacht: daar is ze toch juist weggegaan.

Volgende vraag: waar ligt ze op. Wat is dit voor hards oneffens dat ze dwars door de noppenmatras voelt? Stenen soms? Aaneen geklitte klei soms? Was er een vader eigenlijk? Vader? Was er een vader van de kinderen? Díe al helemaal. Een mens slingert zich nog met meer gemak hier tegen de ondergrond dan bij hem te blijven. Een mens maakt zich liever dit lichaam van elastiek en vindt zachte hellingen rondom elk uitsteeksel. Een mens maakt zich zo licht als een veertje, dwarrelt op, komt neer op de andere zij. Slaapt.

Lina slaapt. De roodwit gestreepte handdoek is haar kussen. Haar rechterhand ligt losjes gevlerkt. De groene tent zeeft licht. Languit achter haar ligt de grijs-met-zwarte rugzak als een massieve beer.

Buiten houdt de acacia de wacht. Nu. En als het donker wordt. En gedurende de hele nacht. De acacia is oud en vertakt. Geen van de blaadjes beweegt in de windstilte. De oude boom waakt over Lina.

4

Lina stampvoet in de kale berm.

‘Hier b n ik al geweest.’

Ze helt voorover, stampt in het gras met rugzak en al. Ja, zie je wel, hier dat watertje en die gevlekte platanen en daar dat jeugdhonk, stamp stamp stamp, hier ben ik al geweest, zelfs de eenden op het water ken ik al, nee, niet die vier jonkies tussen jullie in, stamp stamp stamp stamp, dat bekken daar met water en die keurige bankjes en die kwakende kikkers, die heb ik ook al gehoord, houd toch die gorgelende bekken van jullie, stamp stamp stamp, ik loop alleen maar in een cirkeltje rond.

Plots houden haar kampeerpannetjes op te rinkelen, doodstil staat Lina met rugzak en al want daar beweegt een wollen kleed, nee, daar over de weg komt een wriemelende golvende massa op spillepoten, nee nee ono ono, echt niet echt niet, echt wel. De schapen trippelen over het asfalt, zij aan zij, dicht opeen gepakt.

‘Heb ik jullie uit de grond gestampt of zo?’

5

Goed dan, maar wat d n,

nee, dit valt toch niet uit te leggen aan een boom,

zo’n dorst, zo’n dorst, ze hebben zo’n dorst,

‘We hebben zo’n dorst, we hebben zo’n dorst; we zijn niet zo’n lichtvoetig wezen als jij, we komen niet van onze plaats, we zitten hier vast aan de boom en we hebben zo’n dorst, zo’n dorst, zo’n dorst;

‘Of je worst lust,’ grapt Lina. Ze staat oog in oog met een afgraving en als een gladde spiegel ligt het water in een carré, daar is genoeg, boom, kom dan, kom maar.

De boom komt niet.

De boom houdt zijn bladeren angstvallig binnenboord. Bladoppervlak, verdamp niks, keer in, keer in. De boom laat z’n dofgroene bladachterkanten zien en kon ze elk blad ineenkrullen, ze zou het doen.

Lina zucht.

Ze ziet een strakblauwe lucht weerspiegeld, gevangen in gele bruine dof grijze afgeschraapte aarde. Ergens zweeft een wit wolkje door het water. Er komt redding, boom, dat witte daar zal aangroeien, het zal zich met water vullen...

Geen sjoege.

Lina zucht nog een keer. Dan laat ze de rugzak op de grond zakken, klikt de flap open, voelt tot ze de pannetjes heeft, trekt die tussen de kleren vandaan. Ze maakt de hoes los, pakt de pannen. Twee handen twee pannen, zo daalt ze voetje voor voetje omlaag.

Ze breekt de waterspiegel, loopt scheef omhoog en stapt behoedzaam over de brokkelaarde.

‘Hier boom.’

De hete aarde zuigt het water in zich op.

‘Meer?’

Ja, ritselen de bladeren met dorre stem.

Of ze honderd of duizend keer op en neer loopt?

Of ze een halve dag of driekwart dag op en neer loopt?

Of is het verbeelding dat elk blad zich een beeeeetje gewonnen geeft?

6

Ze staat op een glibberbodem. Bibberdebibber.

Ineens laat Lina zich zakken en zwemt. Met kalme slagen gaat ze over het meertje. Ze laat het kindergejoel achter zich. De zon glinstert in de golfjes. Alle klamheid verdwijnt. Languit banen haar armen zich een weg, slaan het water opzij, strekken zich. Ze kent deze staken bijna niet terug, zo bloot in het water. Sproetarmen. Sprietarmen. Droomarmen.

Ze draait om. De rugzak staat nog trouw rechtop. Daag, ik kan je rustig achterlaten.

Lina keert zich naar de zon, zwemt verder. Kan het nóg trager? Kan het nóg moeitelozer? Kan het nóg meer zonder: ik ga vooruit. Kan het nóg meer zo van: ik doe mijn armen naar voren gaan en ze gaan mechanisch naar opzij.

Ze wilde toch niks meer willen? Of waarom was ze ook alweer...

Het water glinstert.

Ai, wat is dat. Ze schiet met haar voet naar rechts. Het is alweer weg. Alsof iets in haar teen beet. Nee, moet een plantensliert zijn geweest. Evenwel. Haar hart bonkt en die oever, waar is die het dichtst bij? Daar. Uitgesleten trappetje van mensenvoeten. Terug door dit water? Dat doet ze echt niet. Hier moet omheen te lopen zijn. Omheen te lopen? En haar rugzak dan? Iedereen ziet dat ze hier niet meer is. Iedereen kan daar beginnen te graaien. Nee, ze mag de rugzak niet uit het oog verliezen. Terug. Terug door het water.

De zon is achter haar. Door het water zweeft wel vreemd veel stof. En drab. Bah. Ze houdt het hoofd iets verder boven water. Geen druppel binnen graag. Geen druppel.

Met volle kracht sprint Lina door het water.

7

De kluiten worden minder, de minibergjes onder haar voeten verdwijnen. Zand is het waar ze doorheen moet waden. Wacht even.

Lina steekt de voet omhoog, maakt het klittenband los, pakt de sandaal.

De andere.

Ze wurmt haar voeten heen en weer. Ze worden begraven in dit fijnste zand. Met haar staken van benen staat ze in het zand geplant. Fijnste geelste warmste zand, maar ineens voelt ze elke geslepen korrel onder haar voet wegglijpen, ze wordt omlaag getrokken, ai, ze krijgt de ene voet omhoog en hijst de andere voet omhoog, terug, hier.

In paniek gooit ze de rugzak af en zet het op een rennen. Even kijkt ze achterom, terug, de rugzak is al half in het glibberzand verdwenen.

Ze rent terug, pakt het handvat. Blijven bewegen!

Als een gek verzet ze haar voeten, wurmt de rugzak uit het zand maar nu?

Ze pakt hem bij de schouderriem, sleept hem mee.

Of terug? Verder, bedoelt ze.

Nee, niet terug, weg hier, het zand is zó fijn, het zand is zo uiterst fijn en glad geslepen, aan niets heeft het meer houvast, hoe kan het hier in godsnaam zo kalm blijven liggen?

Als een wilde schaatst Lina door het geel. Ze sleurt de rugzak met zich mee. De zon brandt.

‘Dat had niet gehoeven,’ schreeuwt Lina omhoog.

‘Dat had wel minder gekund,’ sist ze.

Waar ze aankomt, ontstaan de eerste sprietjes. Er komen er meer. Er komen polletjes.

Godzijdank. Grond onder de voeten.

Waar de bodem egaal groen is, valt Lina neer. Het gras kneust. Het sap komt als moedermelk in haar neusgaten terecht. Het gras is een bedje en Lina slaapt.

8

Ze is klaarwakker.

Heeft de koe haar wakker geblèrd?

Klaagt de koe?

Lina slaat de deken terug. Op handen en knieën kruipt ze over het gras. Ze heeft nog geen zin om rechtop te lopen. Ze wil nog zo ongeveer tegen de aarde zich bewegen, hier, gras, weldadig gras. Ze kruipt in de richting van het geluid.

Als een droevige scheepshoorn klinkt het en dan plok. Stil.

Lina ligt op haar zij. Het gras is klam maar wat deert het. De droge hitte komt weer gauw genoeg vandaag. Donkere aarde aan de horizon gaat over in rood.

Rasprasprasp. Koe likt haar jong schoon. Koe stuurt haar tong in lange rustige slagen langs het lijfje. Bibberlijfje op vier bibberpootjes. Het wordt licht.

Lina ziet de knopen in de staart van de koe.

Knopen? Klitten. In roodbruine vacht. Langharige roestbruine vacht.

Driehoekige kop. Hoorns wijd opzij en dan naar voren en dan naar boven.

Blijft ze vandaag soms bij de koe en bij dit kalfje?

Waar is ze eigenlijk trouwens?

Loopt hier ergens de grens?

Blijft ze misschien voorgoed hier?

Maar dan toch wel met sigaret. Verdomd.

Lina kruipt terug naar de rugzak.

Het zweet breekt haar uit.

Ze wurmt de deken in de hoes.

Ginds grazen de koeien rustig en wel. Ze staan op hun vier poten. Ze verzetten eens een poot.

Lina trekt het touwtje van de hoes strak.

Ze gaat op handen en voeten staan.

Hoofd?

Ze kijkt opzij.

Hoofd moet omlaag.

Dit maakt de wereld anders.

De tent?

De tent staat daar, Lina heft het hoofd schuin omhoog.

Mooi geweest.

Ze gaat op de rug liggen, hoes met deken onder het hoofd. Stil blijven liggen. Het beste dat ze vandaag kan doen.

In de verte kwaakt een kikker. Mooi zo, waar een kikker is daar is water. Van dorst hoeft ze niet om te komen vandaag.

De zon staat hoog.

De zon staat al hoog en de koeienkudde houdt siësta. Maar zij, ze moet op zoek gaan naar water. Ze móét.

Lina staat op. Het duizelt haar, zoveel lege ruimte om haar hoofd.

Ze wankelt. Zo'n klein stukje voet als houvast. Ze tolt rondom dit kleine centrumpje. Het gras trekt haar als een magneet.

Zo. Beter.

Twee handen en twee voeten, vier keer houvast. Zo zet ze koers naar de kikkers.

Eén. Twee. Drie. Vier.

Waar blijft een mens in godsnaam met z'n kont? Er is teveel tussenstuk. Handen hier. Voeten daar. Lina zakt door de knieën. Zo. Gemakkelijker.

Eén. Twee. Drie. Vier.

Eén. Twee. Drie. Vier.

Over de volgorde hoeft ze niet na te denken. Linkerhand. Linkervoet bijtrekken. Rechterhand. Rechtervoet bijtrekken. Dit hoofd. Waar laat een mens het hoofd? Duizelig is ze niet meer. Maar het bloed stijgt zo omlaag. Moet ze meer naar voren kijken? Daar krijgt ze een stijve nek van.

Verdomd. Haar benen zijn de hoofdmoot, als die zich verzetten dan moet ze de arm wel vooruit zetten. Knieën. Hebben de koeien zulke soepele knie achterkanten? Het trekt daar bij haar als een gek.

Ze struikelt zo ongeveer over haar hand, hup, verzetten. Het zweet breekt haar uit. Zo komt ze nooit bij dat water, lieve goeie god, wat ben ik voor een wezen, hoe doet een koe dat zo moeiteloos, met vier steunpunten tegen de grond?

Handen eerst soms?

Kalmer aan soms?

Handen eerst. Handen geven tempo aan. Daar ziet ze een voet verschijnen.

Hè hè. De voet komt bijna tot de hand. De voet bestaat uit een groot plat stuk en ze ziet de spieren lopen.

Hé, terug jij, niet zo voordringen. Een mens gaat toch niet als een topzwaar driehoekje zo staan.

Stilletjes gaat het nu. Heel stilletjes. Met kleine pasjes. Die kont, dat middenstuk, overbodig.

Verdomd, niet uit de koers nu. Geen omweg maken. Dáár zijn de kikkers en dáár is het water, gehoord?

De rok golft tegen haar bovenbenen.

Ergens is een golf met een losse zoom.

10

Ze kan niet meer. Ze zakt door de knieën, legt haar voorhoofd tegen het gras. Kom op, ze móét. Ze móet naar het water.

Ze plant haar handen tegen de aarde, richt zich op. Eén twee, één twee, één twee. Het gras plet onder haar. Lina likt de hand. De andere hand. Zweem van. Geen sap. Eén twee, één twee.

Geen kikker meer die kwaakt. Houden ze zich stil? Gaat ze uit de richting? Ze kijkt niet meer.

Ze kijkt nog niet meer. Haar knie achterkanten. Ze schreeuwen het uit. Lina loopt met haar hoofd omlaag. Niks wil ze meer weten, niks niks niks. Ze loopt op de voorvoet. Ze loopt op

onzichtbare hakken. Ineens is de fut er helemaal uit; ze zakt door de knieën, voorhoofd tegen het gras. Ze laat zich verder vallen, haar zijkant ligt, de arm ligt languit omhoog, hoofd op de arm, andere arm over hoofd, hoofd ingeklemd tussen twee armen, bonkebonkebonke hoort ze onder het oor. Ze ademt in, languit flauw gebogen lichaam ademt in en ademt uit, alle plaats nu voor de adem, ze ligt hier goed, alle rust nu voor de adem om binnen te gaan en weer weg. Opperste tevredenheid overvalt Lina. Tot rust. Alles tot rust nu. Alleen nog doorgang voor de adem. Ogen dicht, rustig liggen tegen de grond, ribbenkast tegen het gras en arm languit en oor tegen binnenkant bovenarm, kedoing kedoing kedoing. Ze verlegt een been, groene klitten vast aan haar rok, schuiven met been tot er niks meer schrijnt, been tegen zwarte tricot tegen grond.

11

Het gras prikt in haar arm. De arm wil weg van het droge gras. Het lichaam wil niks meer. Alle leven is weg. Levenloos lichaam binnen dit filmpje van klamheid. Alles uitgezweet, alles uitgedrukt en toch moet ze, ze moet naar de kikkers, ze moet naar het water. Ze moet haar arm verplaatsen want het gras prikt zo pijnlijk. Ze moet hier weg, ze moet in beweging blijven maar de hitte duwt haar tegen de grond, de hitte is overal rondom dit gebogen lichaam van haar, de hitte is een mal rondom haar huid en de mal is van steen maar ze moet, ze moet naar de kikkers, ggguuuk, guuuèèèk, deze kant op Lina, luister, geueueueuk, geueueueuk. Lina tilt het hoofd op, verlegt de arm, legt zich neer. Met haar benen duwt ze het lijf richting arm, het schokt, het schuift, het stulpt zich uiteen en ineen, kom, bewegen, maar ze kan niet meer, er is niks meer in haar, er is niks geen water of bloed of fut meer in haar, het is niks hier binnen haar omhulsel, de adem gaat, dat is alles en het gras prikt niet meer, dat is weldadig, ze ligt hier goed, ze ligt hier toch goed. Geueueueueuk geueueueueuk geuk geuk. Ze verplaatst haar midden. Ze verplaatst haar ribben. Ze schuift haar arm iets verder, legt het hoofd neer. Trekt de knieën omhoog. Nog een keer laat haar heup het gras los, kromt haar rug zich, verlegt ze de arm. Geueueueueuk geuk geueueueueuk, kwaak maar, hier lig ik, hier lig ik goed, hier lig ik heel stil, hier is de precieze plek om te blijven liggen, de zon omhult mijn lichaam, het gras draagt mij, de aarde draagt mij en de lucht die dwarrelt mijn neusgaten binnen, er hoeft niet veel meer, ik hoef geen ribbenkast meer te bewegen, er is genoeg lucht voor deze stille liggende Lina hier, wat is aarde een zegen, wat is aarde een zegen dat ze mij laat liggen hier,

dat ze niet wegzakt, dat ze niet ineen zakt, dat ze niet vloeibaar wordt. Ze draagt mij. Iets, ietsje verleggen nog deze arm, ietsje, dat het niet meer zo prikt.

12

rasp

rasp

rasp

rasp

rasp

rasp

rasp

rasp

er komt kleur in haar gezicht

rasp

rasp

rasp

rasp

rasp

er gaat een trilling door haar arm

rasp

rasp

rasp

rasp

rasp

rasp

rasp

haar been strekt

rasp

rasp

rasp

rasp

Met kalme lange slagen lekt de koe opnieuw haar gezicht, ergens ver weg voelt Lina een schurende tong.

rasp

rasp

rasp

rasp

De wang begint te tintelen, de kaak begint te tintelen, de slaap begint te tintelen,

maar iets,

maar hierbinnen,

ze kan er niet bij.

rasp

rasp

rasp

Haar nek.

Maar binnen, hierbinnen, pulver, dood, dor.

rasp

rasp

rasp

Het hoofd valt van de arm af.

rasp

rasp

rasp

Andere wang.

Neus.

Ogen.

Lippen.

Neus weer. Adem en slijm en gezever.

rasp

rasp

rasp

Haar gezicht beweegt flauwtjes mee, rasp rasp rasp, haar oor hoort de slijmtong, rasp rasp

rasp, hij reikt langs de achterkant van haar oor, zwiep zwiep zwiep, steviger stuurt de koe de tong over haar gezicht, langs de oogkassen van haar dichte ogen.

Maar. Niks. Stof. Doods.

Gelebbber dringt door, van ergens. Zoiets. Iets snakt. Dat gesmek.

Lina opent de ogen op een kier.

Rasp, rasp, rasp langs de arm die slaapt, de arm die languit omhoog ligt, rasp rasp rasp langs de arm waartegen haar wang ligt.

Lina opent de ogen iets verder.

Steenrood. Steenrode vacht. Steenrode vlakten en vastgeklitte groene bolletjes.

Smek smek smek, kleine stevige kop, vochtige bek, lebbert.

Lebbert!

Haar blik gaat omlaag langs de koe.

Ze bedenkt zich niet. Ze draait op haar zij, buigt haar romp, omvat met haar lippen de tepel.

De koe staat geduldig.

13

Het is er zo zoet wat uit de koe komt.

Het is zo loslatend wat uit de koe komt.

Het is zo dik vloeibaar wat uit de koe komt.

Het is zo melkwit wat uit de koe komt.

Het is zo overvloedig wat uit de koe komt.

Het is zo een kracht wat uit de koe komt.

Het is zo onmiddellijk wat uit de koe komt.

Het geurt er zo teer wat uit de koe komt.

Het verzadigt zo diep wat uit de koe komt.

Als een zoutzak komt ze tegen de grond terecht en slaapt.

Uit haar mondhoek sijpelt melk.

14

Beng. Wham. Whoep.

Schurk tegen vacht dichters.

Roodbruine haren doorzichtig.

Staart.

Wegmeppen wat zoemt. Weg. Mep.

Stugge kriebelvacht.

Stekels.

Schurk dichter. Mama. Ligt. Kauwt.

Schurk dichter zusje.

Grasdek.

Gras bedekt.

Troep.

Roodbruine vachten golven.

Geuren mama tantes zusje.

Zwiep. Wham. Vang zon.

Zoem weg.

Zoem zoem zoem terug.

Groen. Groene vlakke.

En blauw met wit.

Hoofd schever.

Blauw met wit.

Lig tijd.

Poten voor.

Poten onder.

Poten scharnier.

Smeksmeksmek.

Mama ritme dwars door rug heen.

Smek smek smek.

Mama rug.

Rug voor zusje. Rug voor ik.

Ogen open.

Massa vachten. Massa ruggen.

Zwiep. Wham. Bhen.

Bezemstaarten roetsj door lucht.

Soepel bezems doorschijnend.

Ik niet.

Ik geen staart.

Schurk dichter.
Vacht hier.
Vacht daar.
Roodbruine vachten golven.
Spillepoten. Hoeven. Klitten.
Langharige vachten.
Mama zegt: kom maar.
Mama ik kom.
Schuifel schuifel naar voren.
Zo?
Mama strekt kop.
Rasp rasp rasp.
Schouderbot ribben.
Door dringt.
Bheueu bheueu, zusje.
Zusje ook.
Aankomt.
Weg baant.
Neerploft.
Rasp rasp rasp rasp.
Van zusje naar ik.
Van zusje door naar ik.

15

Lukt me echt niet zusje, jouw tong is veel langer en die leg je om het gras en dat trek je los, mijn tong is veel te kort zusje, ik neem de sprietten zo in mijn mond maar ik krijg ze niet losgetrokken, ze glijden gewoon tussen de lippen door dus ik sabbel maar wat, ik proef ze toch wel, ik doe net als bij onze mama, ik proef, ik proef wat ik ruik als we altijd gaan liggen, hetzelfde. Bij jullie gaat het van trrt, trrt, trrt, bij mij niet. Er klinkt niks. Het groene raakt met nat vermengd en wacht, ze gaan op weg, koeienlijven dicht opeen, wacht, nat gras, nat tegen huid en bibberdebibber, koeienlijven dicht opeen, alles staat met de kop naar één kant, ik sta naast mama en naast mij en voor en achter en half naast staan de anderen, nat nat nat hier

tegen onze ruggen, nat nat nat striemt tegen onze konten, grijze wereld en rollende donder en scheef gordijn van regen, bibberdebibber, mag ik onder jou mama, ik pas gemakkelijk onder jou mama, ik ga er gewoon bij liggen en jij bent mijn dakje, nee, mag niet, ik krijg een kopstoot, overeind, in de benen, overeind dan maar, in de benen dan maar, mag ik wel tegen jouw onderbuik dan, mag ik half onder jou dan? Mag. Rollende donder en zigzagflitsen en huiverdehuiver, het bombardeert mijn huid daar zo, behalve waar ik tegen mama sta, daar wordt het niet nat, waar ik me tegen haar aan druk daar is het een kacheltje en het trekt naar binnen; alles staat op poten, alles is één golvende vacht op poten, met kracht komt de nattigheid terecht, het bombardeert hier deze vlakke van vachten, ruisend gaat het tekeer en knetterend gaat het daar door de lucht en wij zijn één vacht, de warmte doortrekt mij en ik bibber niet meer, waar die regen striemt is ergens, is nog steeds, prikt tegen de huid maar binnen is het warm, binnen is binnen en de huid is ergens ver weg.

16

Zusje gooit kont in de lucht en het is heet; de hitte trilt. Zusje gooit vrolijk achterpoten in de lucht en de hitte bibbert om ons heen, hier naast mama is het iets minder heet. Zusje laat met vier poten het gras los en komt neer in de trillende hitte, waar ze maar zin in heeft, ik verzet liever de ene poot naast de andere poot en hier naast mama is een donkere vlek en in de donkere vlek is het minder heet. De donkere vlek beweegt met mama mee en ik beweeg met de donkere vlek; wat lang is en generfd kan ik rustig lostrekken en wat kleine oortjes aan de steel heeft is zelfs zalig zuur in deze hitte, mama, mama laat het voor mij staan en ik bijt de spitse blaadjes los en ik vermaal ze. Friszuur. Zuur. Zuur sap, ekekek, ik kauw, ik bijt in de steel, is de steel ook zo lekker zuur? Nee, bah, weg ermee. Oei, donkere vlek is weg, even springen, mama, mama. Mama wacht. We staan op de beste plek. Mama staat met de poten in het water. Ik sta in het donkere vlak naast haar. Ik sta met de poten in het water. Het zuigt, ik zet de uiteinden overdwers en één voor één haal ik een poot omhoog en op de verse plek begint het zuigen opnieuw. Ik plas, het klettert in het water. Mama zwiept haar hoofd naar mij en likt mijn nek,

rasp

rasp

rasp

Het is grijs van de regen, waar is mijn mama, mijn mama is weg in de grijze wereld, de regen is scheef, de regen is hard en scheef en ik verzet mijn poten, ik ruik geen mama meer bij zoveel scheve regen, donkere wereld, donker en grijs, hier, snuifsnuif, hier is mama, hier staan we dan, konten naar de regen, het flitst door de wereld, het dondert om ons heen en de regen valt zo scheef, naast mij staat mama, zó doe je dat bij regen, kont naar achteren, kop omlaag, poten stil. Staan. Stilstaan in het regengeweld. Stil. Wham. Ja, ze is er nog, ik kan met mijn kop haar vacht voelen. Zo doe je dat. Stil. Staan op vier poten en met hangende kop. OK mama, OK, OK, ik sta stil, dit regengordijn komt mij hier tegen, mijn vacht van zweet en wat daar is aangekoekt, het aangekoekte heeft strakke barsten maar het wordt al lossier daar tegen mijn kont, jezus, het zuigt daar vocht op, het geeft zo mee daar tegen mijn achterwerk, niks hards meer, de regen roffelt met harde stralen en plok plok plok, de plakken stront vallen me van de kont, wat leeg, wat licht, het striemt maar door, alle poep weekt, alle doorweekte laat los, wat bloot, wat licht, mijn kont, mijn billen tot diep in het poepgat, voel maar, ik span aan, totaal schoon, totaal huid, geen verdroogd vuilte meer, niks, ik wist niet meer dat ik een huid had onder de huid, zweet als film vastgeplakt, is weg, is afgeleden, is schoon gespoeld, ik ben zo bloot, ik ben zo schoon gewassen, ik wist niks meer van deze huid onder de huid. Het roffelt maar door. De wereld is grijs. De stralen gaan scheef en in mijn buurt is mama. Zo doet ze dat. Stil op vier poten. Kont frontaal. Kop in de luwte.

Zusje zie ik nergens en de vlakte hier met gele bloemetjes is zo één geur. Waar we ook stappen door deze vlakte: geur. De gele bloemetjes strijken langs mijn flank, nog even en ik ruik net zo zoet. De geur kleeft aan mijn poten, de geur kleeft aan mama's poten. Er hangt één en al zoetheid over deze vlakte en mijn zusje is onzichtbaar. Mama graast en ik stap mee. Mijn liefste plek is hier, naast haar hals, naast haar grazende kop. Hup, krkt krkt krkt, zo eet mama. Ik doe haar na. Ik sabbel maar wat. De stelen van deze gele bloemetjes, niks aan. Zo dor als hooi. Ik sabbel aan de grasjes. Ze komen uit de grond gestoken en ze zijn zo prettig zacht. Hup, de kop van mama komt naar mijn richting, rasp rasp rasp gaat het over mijn rug. Ik graas het liefste hier naast haar lijf, hier, ter hoogte van haar kop.

rasp

rasp

Zie, daar is zusje. Zusje en twee andere kleintjes. Konten in de lucht, wie het hoogste kan. Zusje is bij mama, andere twee springen verder. Zusje wurmt zich tussen mama en mij, rasp rasp rasp, tong van mama over rug van zusje. Ik duw met mijn kop tegen haar. Rot op. Mama, je was toch met mij? Verpest. Mama graast. Onverstoorbaar verzet ze een poot. Ze graast. Ik blijf naast haar kop. Zusje is naar de andere kant. Krrt, krrt, krrt. Ik krijg honger. Niet zo moeilijk. Omdraaien, mond rondom de tepel, zuigen. Mama verzet een poot. Mijn mond blijft rondom de tepel. Ik hobbel wel mee. Mama smaakt naar gele bloemen.

19

Naast deze lubberhals van haar als een wig door de vlakte, zo wil ik eeuwig lopen. Zusje aan de andere kant. Kggtkggtkggk kgt kgt kgt gaat het naast me. Ik kan dat niet. Ik heb niet zo'n lange tong. Van het groene gras krijgt mama een roodbruine vacht. Van het groene gras krijgt zusje een roodbruine huid. Ik blijf heel blank. Ik lekker maar wat. Ik snuffel maar. Als een wig trekken we over de vlakte. Dit blaadje ken ik, deze kan ik rustig afbijten. Spitse zure blaadjes. En hier. Lekker bitter en een hele krans bij elkaar.

Naast deze lubberhals als een wig door de wereld.

20

Er is zoveel lawaai. Er waait een lauwe wind. Er is zoveel lawaai onder deze boom en de stam is een rasp voor mijn zij. De stam is een rasp voor mama's vacht, haar haren blijven achter in de rasp. Hè, lekker, mijn huid schuurt langs de ribbels. Hier pal onder de boom is het helemaal een lawaai van bladeren. Geen stam die beweegt als mama haar gewicht er tegen drukt, van mijn gewicht al helemaal niet. Geen beweging in deze stam. De stam is oud en de bladeren maken lawaai, met zo velen zijn ze. Een huisje is het hier voor mama en voor mij en de wind waait lauw.

21

Zusje ligt en andere kalfjes liggen en ik lig. Mama en de groten grazen. Hier rusten wij tegen de grond, brrr, waar is de rest, gaan ze niet te ver weg?

Mijn zusje is niet bang. Mijn zusje ligt rustig met open ogen te liggen en de andere kleinen ook. Ben ik een kleintje? Of?

Ik zet mijn voorbenen onder mij, kom half overeind. Zie je wel? Ik ben veel hoger dan de kleintjes, ik moet naar de anderen, ik moet naar mama.

Ik kijk naar mijn zusje. Geen spoor van verbazing in haar ogen, geen spoor van..., geen spoor van wat dan ook. Haar ogen glanzen in een guitige kop, de aarde trekt aan mijn voeten, kom, kom liggen en ik zak door de achterbenen en ik zak door de voorbenen en hoppa, hier lig ik, ik leg mijn hoofd languit tegen de grond. Hier liggen we met de kleintjes en mijn zusje kijkt zo onverbaasd. Ik strek mijn arm en ik leg mijn hoofd tegen de aarde, hoofd rust op groen bed, ????????....., arm languit en grond. Nu ik lig en nu mijn zusje toch zo onverbaasd kijkt; ik druk mij vaster tegen de grond en er gebeurt niets. De grond kijkt net zo onverbaasd als mijn zusje en mijn arm is languit, jesses, wat een prettig gevoel, mijn arm zo languit, ik draai me op de rug, één twee drie vier ledematen languit, jesses, overal hetzelfde, ik druk mijn vier uitsteeksels tegen de grond en er gebeurt niets, het slijt niet uiteen, het bibbert niet zacht, het drukt niet ineen, niets. Lig hier maar naar alle kanten, daar zijn de kleintjes en rek maar en strek maar, jesses, kan het nóg langer uit? Ogen dicht van alle geschitter en rek nog maar eens uit al dat lange en lig nóg lomer want daar is toch mijn zusje met haar onverbaasde ogen te midden van haar roodbruine haren, vreemd vreemd wezen die ik hier ben maar ook weer níet vreemd.

Verdomd. Gesnuif. Rasp rasp rasp. Mama heeft mij gevonden.

22

De nacht is koel. Brrr, kan ik mezelf nog meer ineen vouwen? Waar mijn rug tegen mama ligt is het een warme plek. Mijn uitsteeksels huiveren. Zusje, kom hier tegen mij liggen. Mijn haartjes staan recht overeind overal maar ik heb geen vachtvol net als mama. Waar mijn rug tegen mama ligt is het warm, ik kruip en ik kruip nog dichtertegen haar. Waar ik tegen de poten lig en waar ik tegen de buik lig is mijn huid warm, maar ik kan toch niet onder haar gaan liggen, ik bibber, alles spikkelt en bibbert aan de hemel, alles heeft het ook daar zo koud,

geen vacht daar voor die lichtjes, de grond is zo koud en de lucht is zo koud, ik draai me om en nu lig ik tegen mama, mama, maak mijn buik warm, mama, alles van mij wil tegen jouw vacht, ik omarm je vacht, wacht, daar moet ik zijn, ik klauter over het lijf van mama; languit langs haar rug laat ik me vallen. Ik kom terecht. Zusje en mama, vacht en vacht, zusje schurkt tegen mij, zusje drukt me plat. De aarde is nog warm van zusje en de vachten bedelven mij. Arm nog binnenboord, hier is een hutje, niet meer gaan verliggen nu, niemand meer gaan verliggen nu.

23

Hier is een huid van aarde, mag ik een vacht van dit spul asjeblijft, hier is een holte van gras en van stelen, de stelen dragen gele bloemetjes, overal staan hier stelen met geel, die blijven we niet, die krijgen we niet door de strot; hier in de kom van aarde, hier is het goed, hier ril ik niet meer zo. Mama, mama, sjouw niet zo door want ik wil hier blijven liggen. Mama sjouwt maar door en de anderen sjouwen maar door, trrrt trrrt trrrt, ze schreuren het gras los met hun lippen, ze zwiepen met hun staarten in het zonlicht, hier, hier ben ik, hier blijf ik mama, hier huiver ik niet meer zo, hier is de aarde zo glooiend en hier kan ik me zo tegenaan vleien, mama, zusje, ik moet jullie achterna maar kijk, ik doe een stap buiten de kom en brr, het blaast tegen mijn huid, ik duik omlaag en weg is dat geblaas maar weg is ook zusje, weg is mama, weg iedereen, trrt trrt trrt, ik hoor ze nog, ik hoor ze nog grazen en ik ruik hun gesnuif nog, nog net, mama, hier blijf ik mama, hier is een vacht van gras voor mij, hier is een kom van groen waar ik precies in pas mama, hier ril ik niet zo, mama, zusje, hier lig ik ineen en bovenop de stelen staan felgele stralen; mama, zusje, hier is de aarde half rond om mij heen, hier blaast het niet meer, hier is een luwte, hier komt mijn huid tot rust van alle gebibber. Mama, zusje, ik hoor jullie niet meer, maar toch blijf ik hier liggen, ineen, hier is de wind afwezig, hier gaat de aarde zo omlaag aan alle kanten, hier past het zo precies om me heen, mama mama mama, ik waag me niet meer daar over de rand, hier blijf ik, ik lig hier als een bolletje, ik doe mijn ogen dicht ...

Rasp rasp rasp. Ik schuif omhoog langs de wand van de kom, mijn mond reikt naar haar, vindt, zuigt, proeft. Heeft mama mij gevonden of slaap ik?

Er is een grijs gordijn van regen; het tikt tegen mijn huid, het verdwijnt in de vacht van mama. Grijs. Mama graast en de regen maakt haar smetteloos schoon. We stappen stil voort en de regen maakt geluid. Ik stap half tegen haar verscholen en zij houdt de regen voor mij tegen of ergens is het niet zo erg. Ergens geeft niks. De regen is lauw. Het trekt niet meer zo op mijn billen, ook mijn achterkant wordt gans schoongewassen. Lauwe regen. Lauwe regen zegen, denkt mama en ik loop met haar in de pas en ik word maar voor de helft nat. Wanneer komt die vacht bij mij? Wanneer groeien deze roodbruine haren uit mij? Wanneer ga ik echt op mama lijken? Ik wil ook een jasje van haren. Het gaat met mij mee waar ik ga. Ik kijk op mijn arm. Nog geen spoortje. Donzige onzichtbare haartjes, lijkt nergens op. De regen is lauw en mijn achterkant is zo schoongewassen, alles goed en wel maar wanneer krijg ik zo'n vacht? Ik loop maar in de pas met mam. Mama graast en ik hobbel maar mee en mijn helft wordt niet nat en had ik een vacht, ik stapte hier zelf rond, hier en daar en daar en daar.

Melk.

Ik duw mijn hoofd onder haar lichaam. Tepel. Zuigen. Melk. Melk melk melk. Andere tepel. Melk. Ik blijf altijd bij mama, zij geeft mij melk. Melk melk melk.

Wanneer groeit er een vacht uit mij?

Ik weet niet maar aan alle kanten komt het uit mij, blubblubblub druppeldruppeldruppeldruppel en al wat daar hangen blijft en plakken blijft, getsie, waar geen poep plakt daar plakt wel zweet en waar geen slijm plakt daar plakt wel zweet en dan heb ik het nog niet over al dit droge prikkende schrammende gedoe hier, deze wildernis woestenij die we blijkbaar moeten doorkruisen, hoe hoog ik mijn poten ook optil, toch komen ze weer in de doornen terecht en in het geprik en dan zit er ook nog eens zo'n stom beest aan mij te snuffelen, flikker op man, flikker op met je gekwijn, kop dicht met je geloei, gelukkig, ze taait af; het is een paarse wildernisvlakte hier die we doorwaden, voor mama is hier ook al niks te halen, ze graast niet, ze stapt alleen maar en zusje stapt en uit mijn poten daar moet het nu wel bloeden en uit mijn flanken en uit mijn hals, alles prikt hier als de ziekte maar gelukkig, kwijlkoe loeit verderop, kwijlkoe valt mij niet meer lastig; waar gaan we toch heen, niks te eten hier voor niemand, voortstappen, dat is al wat we doen door deze paarse gele groene

wildernis, mama, jij bent zo hoog maar ik kóm niet zo hoog, alles schramt hier langs mijn buik, de huid rijt open en de poep die plakt en alles plakt mama, mama, hadden we niet daar kunnen blijven, wat voert ons in godsnaam hier door deze woestenij, geen koe graast, allemaal stappen ze voort door deze wirwar van ranken en stengels en prikbolletjes, jullie zijn zo hoog mama, maar mij schuurt het tegen de buik, het krast, het prikt, het sleept mee en ik plák al zo aan alle kanten, wat voert ons hier door, waarom, wanneer is dit afgelopen, gelukkig, de loekoe blijft steeds verder achter, daar heb ik geen last meer van maar deze vlakt mama, alles rijt en prikt en schrijnt zo mama.

26

Het regent. Ik kan blijven drinken. Het regent en mama staat en staat en staat en ik kan blijven drinken van haar. Het plent. Ik hoor de regen op de vachten terecht komen, zo hard gaat het en poot aan poot staan stil in de regen. Niemand verzet een pas in deze stortbui en zo heb ik een dak van lijven boven mij. Ik drink melk. Mijn mond gaat van de ene naar de andere tepel en dan zijn er nog twee. Er heerst hier een overvloed aan melk en nu heb ik genoeg, ik vouw me op tussen de poten, er is een dak van buiken boven mij en de regen is één grijs gordijn, het komt in straaltjes omlaag en ik lig tussen de straaltjes. Koe tegen koe tegen koe vormen een tentje van buiken boven mij. Zusje staat dáár. Zusje hoeft niet per se naast mama. Ik wel. Brrr, ik moet er niet aan denken om bij een vreemde te zijn nu. Het klettert tegen de vachten, het tiktakt tegen de bladeren, het daalt ruisend neer en hoelang staat mama al wel niet zo, poot aan poot aan poot aan poot? Ik kan er de donder op zeggen dat ze geen poot verzetten, ik ken ze, waar regen neerkomt formeert een koe zichzelf tot standbeeld.

27

Stap stap stap stap gaat mama. Stap stap stap met haar hoeven in het gras. De lichtgroene stekelstruikjes omzeilt ze. De hoge bollen op stekelstelen omzeilt ze, maar die zijn niet zo erg als die groene, die dáár. Om dat lichtgroene stekelstruikje ga ik met een bocht al loop ik dan uit de pas. Scheisse.

Stap stap stap, ik loop weer in de pas. Vóór mama gaan vier andere hoeven en recht daarvoor gaan ook weer vier hoeven en achter mij volgen vier hoeven en daarachter weer vier, die hele

warrige troep van ons die heeft zich gevormd tot een lijn. We stappen voort, ik weet niet waarom en ik weet niet waarheen maar het is zo. Het lijkt me een grap, maar mama en de haren doen dit doodserieus. Gaan we ergens naar toe? Nergens? We zijn een sliert. We zijn geen troep. Wanneer houdt dit op? Ik wil drinken. Stap stap stap gaan mijn handen, mijn voeten. Waar? In het voetspoor van mama en van het dier vóór haar. Ho. Een opstopping. Dier maakt hals lang, reikt naar boomblad. Kan ik snel even? Ik duik onder mama. Ik drink. Haar hoeven staan stil. Ik drink. Mama slaat haar kop naar achteren. Naar mij. Ik drink en over mijn rug gaat het rasp rasp rasp.

28

Hier is mama en daar is mama. Mama is met twee. Ik zie haar hals in het water. Ik zie haar kop in het water en de twee spitse oren. Haar poten lopen door in het water. Haar poten zijn lang.

Hier ben ik en daar ben ik. Ik ben met twee. Dit is de fijnste plek van de hele wereld. Met onze poten in de modder. Een hele watervlakte voor ons. De kudde als standbeeld. Wat beweegt, zijn de staarten, mep mep mep, weg vliegen. Mama's kaak gaat heen en weer. Mama denk-kauwt. Wat een vliegen, brr. Er zijn zoveel vliegen vandaag en zoveel vliegjes. Alles landt op mijn klamme huid. Alles kriebelt en ik heb geen staart van zwiep, weg. Water hier bij de hand, water, ik neem een teug. De kudde staat loom. De kudde verzet geen poot. De kudde staat tot in het water en staat hier stil. Nog een slokje, ai, lekker, ik wil er in liggen, alles plakt, alles kriebelt, alles jeukt. Mama is een standbeeld met open ogen en ik ga liggen, languit. Mama kijkt. Ik ga dieper liggen, meer water asjeblijft, overal op de huid water asjeblijft, ik drijf en vanzelf zigzaggen mijn armen en vanzelf bewegen mijn benen. Mama loeit. Ik blijft echt wel drijven, kom dan, kom zelf ook in het water mama, dit water is net als regen rondom mijn huid, dit water is koel als regen en het is overal en mama loeit en de anderen loeien, oehóe, oehóe, kom dan, kom dan achter me aan jullie, kom dan ook het water in met jullie bezwete lijven, oehoe, oehoe, wacht, ik kom wel even naar jullie toe, oei, mama kijkt echt boos. Maar al dit water dan mama, al dit water dat is zo koel aan mijn huid. Oehoe, oehoe, goed dan, hier ben ik, hier ben ik toch, goed dan, ik gá al niet meer, ik blijf hier liggen, zie je me nu, ik lig hier voor je kop, ik lig hier lekker in het water, de modder draagt me, het hoofd kan zo op de voorpoten liggen, nou goed mamaatje of wzht, ik kan me omdraaien, op de rug, armen onder mijn hoofd, zo goed? Ik lig hier languit in een bed van modder en het

water is een dekentje, languit over me heen en mijn hoofd rust op mijn gevouwen poten, zo goed dan mama? Het gezwaai van haar kop is opgehouden. Ze wordt weer standbeeld. Vanuit de ooghoeken ziet ze mij.

29

‘Kom.’

Fier stapt mama voor mij uit.

Haar hoeven gaan door het zand.

Het zand is smal.

Het zand ligt lager dan de bedding van gras.

Het zand is zacht aan de hoeven van mama, het zand geeft mee en het zand is zacht aan mijn hand voet hand voet hand voet hand voet hand voet.

Mama kent de weg.

Ik ken de weg.

Hier gaan we naar de schaduwbomen.

Dit is het pad.

Mama gaat voor mij uit en voor mama gaan de anderen en zo blijft het zand losjes.

Het stuift een beetje, elke keer als een hoef zich neerzet.

Of gaan we soms uit wandelen, enkel en alleen voor dit zachte gestuif?

Zegt mama daarom ‘kom’ en gaan we dus eigenlijk dus misschien nergens naar toe?

Ja, we gaan naar de schaduwbomen, stap stap stap.

Aan het eind van dit pad is het stammenbosje, zijn we daarheen op weg?

Of houden we hier het zandpad soms zacht?

Ja, zo schijnt het te zijn; ergens trilt vreugde in mama’s lijf en in het lijf voor haar en voor en voor, verdomd, nergens naar toe en toch niet gezapig, legt de kudde soms weggetjes aan, zijn daar deze hoefjes soms allemaal mee bezig. Mama stuurt haar staart heen en weer. Het zand is droog en waar we doorheen lopen is warm en als het zo warm is dan is het een gezoem rond ons lijf, patsj patsj patsj, vrolijk zwiebert mama de staart van de ene kant naar de andere kant, verdomd, waar zand is groeit niks, pas aan weerskanten van het zand groeit gras. Het zand is zo zacht aan onze hoefjes en zacht zand is vreugde, hoe fier stapt mama voor mij uit; we zijn even dit pad aan het onderhouden, slimme kudde.

Kwak kwak kwaak kwaaak daar en hier doorsteekt de vos het land met soepele tred. Donzig ronde vos. Mama ligt nog, ik lig voor haar hoofd, zusje ligt bij haar rug. Er zijn al koeien opgestaan, plukplukpluk trekken ze het gras los. Mama ligt nog loom, deze mama is nooit het eerst in de benen, pas als iedereen staat maakt zij aanstalten maar zover is het nog niet, wijde donzige soepelheid op poten, zo zijn die ganzen, deinend donzen vos sluipt, alles heeft vachten en ik ben bloot. Mama is wakker. Ze maakt de kop los van haar lijf, draait naar mij, ook goeie morgen, ze kijkt niet vreemd op dat ik hier lig, pal vóór haar, overdwars vóór haar, ik ben haar niet vreemd.

Het is best al licht. Het is al licht mama, zullen we opstaan? Nee, mijn mama staat niet als eerste op, pas als iedereen graast, komt zij in de benen en zover is het nog niet. Haar kop ligt in mijn richting, ze is wakker, ik kom half overeind en ik leg mijn hoofd bij haar oog, ik streek haar kop met mijn wang, heel losjes. Hier komt haar tong, ze wurmt haar kop los van mij, los van het gras en ze likt mijn buik, rasprasprasp, de lange tong is stevig wakker, de meeste koeien zijn aan het grazen, ze staan, ze lopen, ze beginnen zich te verwijderen en mijn moeder wast mij, rasprasprasp, ik rek mij uit, rasprasprasp, lange haal langs mijn zij tot ze de voorpoten onder zich zet, haar achterlijf omhoog hijst, de voorpoten recht zet. Niks geen gerasp meer. Zusje staat op vier dunne poten, ze rekt haar lijf. Ik begraaft mijn gezicht in het gras, kont omhoog, voorarmen ontvouwen, brrr, weg warm plekje, ik ren naar mama en ik schuil tegen haar flank.

Euheu euheu euheu, loeit ze met lange uithalen, ze trekt plukje gras los, slikt het door en daar gaat ze weer, euheu eueheueueueu, euheu, ze laat me nog niet eens van haar drinken, mijn hoofd moet haar poten ontwijken zoals ze hier rond beent, mama mama wacht dan toch, sta toch even stil. Euheueu, euheue, euheueu, ze galmt over de vlakte. Ik dribbel met haar mee, ik heb honger, mama, wacht dan ook. Is het te koud of zoiets, is het gras te nat mama, mama wacht. Niks ervan. De spenen zwaaien woest heen en weer onder de uier, haar staart zwiëpt vinnig langs haar vacht, haar ogen staan zo bol. Mama, mama, wacht, ik krijg de speen niet te pakken, zo, stil dan toch, wham, daar knalt haar kop tegen mijn rug, weg jij. Ik ga niet weg, ik

heb honger, ik wurm mijn hoofd tegen haar onderbuik en ik schuif mijn mond omlaag, wham, weg jij. Ik heb nog geen slok kunnen drinken, ik wil melk mama. Ze verzet haar poten gewoon in andere richting, ik móet die speen wel loslaten, daar gaat ze, recht van mij weg. Ik ga erbij liggen, mijn lichaam schokt, uit mijn ogen komt water, mama mama mama. Mama beent voort. Bij de volgende koe heft ze haar poten omhoog en ze hangt over het achterlijf van de koe maar die loopt door, mama ploft op de grond. Mama mama, hier ben ik, ik heb zo'n honger.

32

Nee, no, ook als ik er níet op sta, godverdegodver, mijn voetzool, wat is daar in gedrongen, precies hier, in de kloof, shit, net waar het eelt is gescheurd, au, het schrijnt, het prikt; ik kan er niet op lopen, ik kan er niet op staan, ik zit; help, ik krijg mijn voet niet naar mijn mond, ik wil die harde korst daar weken.

Zo, mijn handen hebben de voet vast, waar zit de pijn, hier, hier in de kloof, ik krijg dat harde niet vaneen, mama, help, mijn achtervoet, het gloeit, het prikt, het steekt in mijn vlees, mama, kom, help, kom mama, ik lig hier en ik kan niet opstaan, ik kan niet op de voet staan, kom mama, help, iets heeft zich zomaar binnen gedrongen, het prikt naar binnen, hier mama, hier lig ik, het klopt daar, het vlamt daar van de pijn, mama, kom dan, lik en lik en lik en lik.

Mama graast.

Ik móet naar haar toe, ik móet in de benen komen maar ik kan niet staan, zo, ik sta op drie poten, ik hinkel, ik strompel, ik móet naar mama, mama graast, ik móet haar bereiken, zo, nét met de tenen op de grond, zo gaat het, au, maar ik moet bij mama zien te komen, hinkel, achtervoet alleen op de tenen, mama,

val,

gevallen,

overeind,

mama graast,

whèèèè

ik zet het op een schreeuwen, mama kijkt achterom, whèèèè, ze draait zich om, stap stap stap stap, alle vier de voeten tegen de aarde, mama, help, hier,

ik duw mijn voetzool tegen haar bek, ze begrijpt het of ze begrijpt het niet maar ze omvat hem met haar vochtige mond

ik val, ik val tegen de aarde en ik duw mijn voet in haar mond, eet 'em op mama, slok 'em op,
iets daar splijt mijn voet mama, blijf, blijf, blijf,
sabbel,
ze snapt het niet maar ze sabbelt, met neutrale ogen bekijkt ze mij, ik duw mijn voet tegen
haar bek en zij geeft haar slijm , slik mama, slik maar helemaal in asjeblijft, ik maak me
klein, ik rol ineem en ik houd mijn voet tegen haar mond geduwd.

33

Er heerst een vredig licht en mama denkt er nog niet over om te gaan slapen, niemand denkt
erover om te gaan slapen nu er zo een vredig licht hangt in het luchtruim; ik hobbel mee met
mama en zusje, trrt trrt trrt, zij grazen. Het klinkt niet alsof ze honger hebben. Het klinkt meer
als spelen, als nep, als gewoonweg nog niet willen gaan liggen bij zoveel vredig licht, liever
nog maar wat rond schuifelen hier over het gras. Mama is met twee, afdruk ligt tegen het gras
en beweegt met haar mee, ha ha, ook met mijn drie poten kan ik uit de voeten, ik loop dwars
over mama heen en ze voelt niks, ha ha, hier mama, ik streel je hals die lang is en die
uitmondt in de aarde, onverstoorbaar beweeg je verder, daar dan, waar je samenvalt met je
afdruk, hier, je trillip mama, je natte snuit aai aai aai. Lodderig kijk je me aan, het is echt
nergens meer voor nodig dat je hier nog loopt te grazen maar het licht is zo vredig, ha ha, je
afdruk wordt heel lang en dun; ik met mijn drie poten, ik ren rondom jouw afgietsel, ik
beweeg me weg van jou en nu strompel ik naar je toe, hier is je staart, hier eindig je en nu
weer terug, ik ga langs jouw omtrek hier tegen het gras, ik ga tot de uiterste punt waar je rug
eindigt en nu stoethaspel ik langs jouw nek, ha, hier ben ik weer mama, uiterst vredig gouden
licht, trrt trrt trrt, zo onfanatiek mogelijk loopt hier de kudde, niemand geeft het sein: liggen,
hé, wacht, kijk, ik loop langs mama's rug en ik ben ook twee, kijk, daar, drie lange smalle
beweegpoten en eentje die erbij hangt, kijk, ik beweeg langs de omtrek en samen zijn we een
hele afdruk, nu verdwijn ik in die van mama en nu, nu beweeg ik mijn kopje over de rand,
waw, hier spring ik uit mama en hier laat ik haar los, gottegottegot, ga maar nooit slapen
mama in dit gouden licht, slaapwandel maar en hier lig je languit tegen de vlakte en nu... ben
ik in jou verdwenen en nu... steekt er een voorpoot uit jouw nek en die... zwaait, ha ha
mama, het gras is zo fris gewassen en het licht is zo van goud en je wordt zo lang en dun en
... nu is je afdruk weg. Het goud klimt omhoog langs de planten en het goud klimt omhoog
langs jouw vacht, ik hobbel met je mee in het goud en hier lijkt je de plek om te gaan liggen,

goed dan, doen we dan, je zakt door je voorpoten en je laat de rest vallen en ik val tegen jouw rug en zusje past ook tegen je rug.

34

Hier doe ik niet aan mee. Hier doe ik niet meer aan mee. Dat ze het niet verdomde koud krijgt. Je ziet water. En je ziet een rechthoek. En je ziet meer rechthoeken, andere koeien. Brr, ik ga er uit, het is mij hier te koud of nee, wacht, ik ga onder water, hee, wacht, mijn poten laten de modder los en ik drijf, ik dein. Of wacht. Kikvors. Poten ineen uiteen, help, wacht, ik beweeg weg. Wat een warm dekentje is dit water en dit languit ge-beweeg, waar ken ik dit van. Waaw, lange voorpoten, doorzichtig water, wacht, terug, kan dat ook? Mama, daag, hier ben ik. Mama staat als een standbeeld. Halve kudde staat als een standbeeld. Rest van de kudde staat op spiegeloever als standbeeld, verdomd, kom toch ook hier jullie, kom toch mee mama, mama, hier ben ik, ik aai haar nek, het is haar om het even, mama mama, ik ben het, scheisse, ze kent me niet eens, spetter de spetter, ik scheer me weg, ik knal op m'n rug door het water, de lucht is strakblauw met witte wolken, waaw, hoe kan ik dit wat niemand kent. Wat niemand kent en niemand kent mij meer, ik draai me om, water is lauw dekentje, ik drijf. Zo. Nu weer terug, nu weer naast mama, mama, ik kom eraan, ik wil bij jou zijn. Blokken boven het water. Blokken met poten aan de spiegelkant. Ik zoef door het water, mijn voorpoten zijn nog bleker, bleek en schoon en alles schoon, zo, mama; mama zegt geen boe of bah. Nu dan? Een twee. Drie vier. Alle poten in de modder en zelf ook een blokje. Boven het water. Bibberend blokje boven het water. Er begint iets te dagen bij mama. Er dringt iets door in die kop van haar. Ik klappertand. Ze keert haar kop naar mij toe. Rasprasprasp over mijn rug.

35

Het geeft wel mee, maar toch. Het is hoger dan ik, het is nog bijna hoger dan mama en het bekogelt me van alle kanten, zachte kogeltjes, doen niet zeer maar ze kriebelen als de ziekte; mama trapt de stengels gewoon plat onder haar lichaam, maar zo massief ben ik niet, de stengels zijn rood en de bloemen zijn roze en wat me bekogelt komt uit smalle groene vruchtjes; ik zie ze goed, maar omzeil ze maar eens, patsj patsj patsj, brrr, het kietelt in mijn

zij; mama heeft nergens last van, ik moet haar niet uit het oog verliezen; zo hoog is dit plantenoerwoudje; ik moet haar bijhouden, anders ben ik haar kwijt, mama mama, patsj patsj patsj.

Om van deze zoemdiertjes nog maar niet te spreken, bah, overal jeuk, overal zweet, kan dit hier ophouden asjeblijft, kan daar de grazige groene weide beginnen asjeblijft en een klein windje; wég asjeblijft uit dit nattige drassige plantenwoud, bzz bzz bzz, patsj patsj patsj en vooral moet ik mama zien bij te houden, een twee drie hink, een twee drie hink, zo'n glooiende groene grasvlakte om ons tegen neer te vleien graag en een strakblauwe lucht aan alle kanten, mama ritselt dzz dzz dzz door een oerwoud van planten, sjsjsjt sjt sjt, ze geven best mee, daar niet van maar ik hoef ze maar aan te raken of ze bekogelen me, brrr, ik ril.

36

Daar loeit een koe.

Maar waar?

Daar.

Waar dan?

Daar ergens. Ik zie geen hand voor de ogen. Dichte dikke mist. Loeit weer. Mama graast, ik raak haar flank met mijn kop. Loeit. Loeiende koe. Soms een loeiende koe en die kan zomaar op de achterpoten gaan staan, ik ken het, ik weet het, zo'n koe blijft maar loeien.

Mama verzet een poot. Ik verzet een voet, dichterbij nu tegen mama; die mist doet me rillen, mijn haartjes staan recht overeind en mijn mama's flank is zo warm. Zusje, waar ben je? Zusje is ergens anders, hoe kan dat? Hoe weet zusje dat ze mama niet kwijt raakt? Heeft zusje mist-ogen?

Mijn ene helft is koud, mijn andere helft is tegen de onderbuik. Warm warm warm. Mama mama mama. Trrt trrt trrt, ze trekt plukjes gras los en dat trilt door haar hele lichaam.

De lucht is vol onzichtbaarheid, ik kan mijn eigen voet nog niet eens zien, wat een dichte donsdeken, boeboeboe, zoek dan toch iemand beest, héf die poten de lucht in en landt op een ander, böeböeböe, böööh, mama is zacht en haar vreten galmt dwars door haar heen, mama, ik krijg er zelf honger van, even staan blijven, ik draai me om en ik wurm mijn hoofd onder jouw buik en hier in dit holletje, zachtste zachtste zak tegen mijn gezicht, bëeböeböe, speen, sabbel sabbel,

bökbökbök, wel ja, ga tegen elkaar nog eens loeien, hangt er soms iets in de lucht vanmorgen?

sabbelsabbelsabbel

böh böh böh

welja, loei je maar schor, mama loopt verder en ik laat haar niet los, ik hobbel mee en ik

drink, mijn huid rilt nu overal,

beubeubeu, gelukkig, ze staat weer stil, ik duik gauw tegen haar grote warme levende flank,

böhböhböh, ze loeien zich nog een keer schor. Van ergens komt er iets lichts in de mist geslopen.

37

We gaan in een spurt, ik kan mama bijna niet bijhouden, een twee, hinkel, een twee hinkel, slinger de slinger langs de hoge planten, waar gaat dit naar toe?

Mama's uier zwaait heen en weer. Het is een ge slalom om de distelbossen, wat een haast toch; ineens stap stap hinkel, stap stap hinkel, verdomd, doorn langs mijn zij, au, gelukkig, het gaat langzamer, het gaat stapvoets en daar... Ze gaan alle kanten op, ze plukken met hun bekken van het gras en ze gaan waarheen ze gaan; de hele bliksemse op hol geslagen kudde is op slag stil en waaiert uiteen; ik ben achter adem, ik sta me te pletter te hijgen. Ik sta uit te puffen en mama verzet een poot. En nog een poot. Vers gras. Vers vers sappig hoog gras. Je kunt hier een kanon afschieten en nog graast iedereen. Wie beet heeft, heeft beet en vreet zich een weg. Echt, niemand hier die nog op elkaar let; alsof ze in luilekker land terecht gekomen zijn. Vanuit de woestijn dan.

Zo. Uitgehijgd.

Ik wurm mijn hoofd in mama's holletje. Ik wurm mijn hoofd tussen haar poten door naar de tepel. Sabbel sabbel sabbel, ik heb geeneens dorst, drinken hoeft niet, mama vindt alles best. Ze verzet een poot en ik verzet een voet. Alles is goed, haar roze vel tegen mijn gezicht, uier geeft mee, omgeeft mijn hoofd; fijnste plek op aarde, sabbel sabbel sabbel. Vanzelf gaan mijn voeten mee met mama, ze stapt en ze laat mijn hoofd hier zitten. Tijd genoeg om mijn voet te verzetten. Mama vindt alles goed, mama heeft alle geduld van de wereld. Sappig vers gras klinkt anders door dan die laatste dorre sprietten van vanmorgen.

38

Buikje vol, oogjes dicht, slaapje doen, ja gezellig, allemaal bij elkaar, ik kan het niet geloven, zo groot is de cirkel hier, hier tegen mijn rug is mama en hier tegen mijn hoofd is zusje en hier tegen mijn voeten begint de ander en achter mama ligt de ander en bij mama's poten ligt de ander en zo gaat het maar door; allemaal zijn ze aan komen lopen en allemaal liggen we in een grote cirkel, vers gras om op te liggen, buikjes vol en oogjes toe en slaapje doen? Hier is het gras zacht en warm en tegen mijn rug is de vacht van mama en tegen mijn hoofd is hals van zusje, ze slaapt, ze ademt en mama ademt flauwtjes tegen mijn rug en ik ben nog wakker, al die dieren om ons heen, van alle kanten; ze kwamen aangestapt en ze zakten door hun voorpoten en ze lieten zich vallen, ongeloofelijk, het dijde maar uit rondom ons, iedereen kwam hier liggen, mama's huid is uitgedijd tot één grote rode vacht hier over dit sappige gras, buikjes vol en oogjes toe en slaapje doen, nieuw vers sappig gras waar ieder zich over verspreid en allemaal komen ze hier bijeen, het is hier nieuw, is het dat? Snap ik het zo, het is hier nieuw en ze willen allemaal tenminste een andere kloppende vacht? Snap ik het zo goed?

39

Zusje likt mama rasp rasp rasp. Mama staat stil. Ze kijkt met gelukkige ogen. Zusje gaat met haar tong langs de hals. Rasp rasp rasp. Dat kan ik ook doen. Tong tegen vacht. Tong omhoog. Ik hoor niks. Er klinkt geen rasp rasp rasp. De haren plakken aan mijn tong. Bah. Bllk, uitspugen, weg ermee. Ik heb geen rasptong. Mijn hánd kan toch mama aaïen. Ik plant mijn vingertoppen tegen haar hals en ik strijk door de vacht. De haartjes glijden langs mijn hand. Ik maakt kronkelpaadjes, hier begint een bot, hier is het hard. Ik strijk terug, ik kam paadjes langs de hals. Mama staat stil. De lucht hangt zwoel boven de aarde, we staan hier gewoon een beetje te staan met ons drieën. Staan we hier te dromen? Mama's haren begraven mijn vingers, stugge stevige roodbruine haren van mama vallen terug waar mijn hand niet meer is; de lucht is zo ontstellend onopvallend, niks te warm, niks te koud, niks te mistig, zo gaat precies opzij waar wij drieën zijn en rondom ons daar begint ze weer. Mama zwiëpt met haar oren, wég vliegen. Mama zwiëpt met haar staart, wég vliegjes. En verder is alles stil. We zijn hier een standbeeld. Rasp rasp rasp zusje. Mijn hand maakt geen geluid. Hier gaan mijn vingertoppen. Ik duw ze tegen haar flank. Mama rilt.

De wereld is één grijs gordijn.

Ik houd me schuil onder mama.

Ik zie allemaal poten op de grond, dat is al wat ik zie.

De poten staan stil op de grond.

Hoelang staat dit alles al hier?

Er valt nog regen lángs mama, het komt tegen mijn ene zij terecht; ik pas niet helemaal onder mama, geeft niks, ik verzet mijn poten en ik sta andersom. Mijn droge kant wordt nat, mijn natte kant kan opdrogen. Kom dan toch andere koe, kom dan toch heel dichtbij staan, druk je tegen mama en ik pas precies tussen jullie.

Er komt geen andere koe.

Koud is het niet, nee, koud is het niet maar die regen, ik raak doorweekt, ik ben nat tot op het bot en dan die verdomde ieieieiek steekmuggen, ik wil wel overal tegelijk krabben, in mijn hals hier, een bult, hier precies in de vouw van mijn poot, bult, godverdegodverdegodverde tering muggen, brrr, ze steken me nog lek, mama zwiebert met haar staart, ze jaagt de muggen weg van haar vel. Ik heb geen staart godverdegodverdegodver en al die poten hier, die staan zo roerloos, lopen, loop dan toch ook, loop toch al die poten hier, dan kan ik tenminste ook wegrennen voor al deze ieieieieiks.

Alle poten als roestkleurige standbeelden in grijze wereld, help, ik huiver van de jeuk, ik tril overal van de jeuk, wég, wég, wég.

Ik wurm me tussen alle lijven vandaan, hier is de laatste, ik val, ik rol heen en weer. Ieieieiek.

Daarginds. Het bosje.

Ik ren.

Hier. Hier. Struiken en takken om mijn rug tegenaan te duwen en verder te duwen tot er niets meer meegeeft; botte takuiteinden om langs mijn zij te strijken, over mijn rug. Schuren. Tot bloedens toe.

Hop hop hop, zusje galoppeert door de vlakke achter een ander kalf aan en hop, daar gaat het andersom, ze komt op mĳ afgestormd, ze port haar kop in mijn zij, kom, jij moet ook meedoen. Ik? Ik ben niet zo snel met mijn drie poten maar ik heb wel alle zin van de wereld,

dus ik ren met haar mee, van mijn vierde poot kan ik de tenen gebruiken, dat lukt nét, hop hophop hop hophop achter zusje aan, het bloed stijgt me naar het hoofd, ik moet mijn hoofd rechter gaan houden voordat ik tegen zusje knal, hoppa, nat gras, natte voeten en méér kalfjes die meedoen, ze hebben het allemaal in de bol gekregen, zé, wé, zusje maakt bokkensprongen van plezier, het gras is best nat en de zon doet z'n best en we lopen hier te springen alsof we niks beters te doen hebben, juist ja, dat natte gras, daar zorgt de zon wel voor, ik kan er geen touw aan vastknopen wie achter wie aan rent en mijn nek wordt stijf van dit omhoog houden van deze kop van mij, zusje komt naast me gerend, ze houdt in, dank je, ik ben niet meer zo jong als jij, haar staart stuurt ze langs mijn ribben, gek ding, kom kom kom zegt ze terwijl ze nét iets harder gaat, ik kán niet zo snel, ik struikel zo ongeveer over mijn eigen hoofd, wég ermee, de lucht in ermee, verdomd, mijn voorpoten hangen in de lucht en ik ren, ik hinkelren en ik houd mijn zusje gemakkelijk bij,

beuh beuh beuh, hier kan ze even helemaal niet tegen, dat ik nu harder ga, jesus, wat een zicht, ik kijk om me heen, zusje en vier, vijf anderen, kriskras door de vlakte alsof de hele morgen van ons is, voor niks, voor niks, zomaar, de zon is warm, warme lucht komt tegen mijn onderkant gebotst, ik hinkelren door de vlakte, geen van vieren kan mij nog bijhouden, hallo, waar blijven jullie, waarom blijven jullie daar stilstaan, waarom staan jullie me aan te gapen? Joehoe mama, ik ren, ik ren naar je toe, ik kom. Bedaard staat de kudde te grazen, joehoe, hier kom ik aahaan; bedaarde standbeeldkoeien grazen, ik ren om hen heen, daar is mama, mama kijkt me ook al zo raar aan, glijdend kom ik tot stilstand tegen de grond en ik zoek haar tepel, ik huil en ik lig half opgericht en mama gaat expres verder, ik huil, ik val tegen het gras. Mama. Laat je mij achter? Mama, ik zal niet meer languit lopen, nooit meer, ik zal ze alle vier gebruiken mama.

42

Ik kom niet meer overeind. Help, ik kom niet meer overeind. Op mijn knieën, dat lukt nog wel; ik kruip achter mama aan, mama, mama, niet zo snel. Als een bezetene kruip ik naar mama toe. Ze is zo ver weg, ik kan niet dwars door dat doornbosje, ik ben zo laag, ik moet er helemaal omheen. Mama, waar ben je, waar zijn jullie? Ik moet sneller, ik moet het proberen, rechtop. Au, mijn ene poot kan recht, mijn andere kan niet recht, help, mijn rug breekt; gauw weer op de knieën, race race race, dadelijk ben ik ze kwijt, dadelijk zijn ze nergens meer. Ik kan niet dwars door die braamstruiken, ik moet om de struiken heen,

wanneer zie ik waar jullie zijn, race race race; ik race op handen en knieën, mama mama mis mij, mama mama, zoek mij.

Ik kan niet meer, hoever moet ik nog?

43

De lucht is bespikkeld en in de verte is het oranje, zwarte vegen, breeduit adem halen kan ik nog net, iedereen ligt tegen me aan, ik lig begraven onder de hele kudde, geloof ik, mama tegen mijn rug en zusje tegen mijn buik en wie tegen mijn onderrug en wie tegen mijn hoofd en van wie is deze poot? Warme vachten en warme lijven en zelf zo doortrokken; gras zo droog onder mijn rug, grondplekje zelfs warm onder mij en oranje wordt zo heel lichtblauw, bijna niet blauw maar zo heel doorzichtig, vegen donker breeduit, vage vegen donker en donzen watten grijs; ik tuur vanuit mijn holletje hier, ik verroer asjeblijft geen vin verder want deze zinderende tintelende warmheid tot in mijn binnenste binnenste; voorzichtig strek ik mijn zij, verdomd, niks meer geradbraakt; doornen bosje is zwart tegen oranje lucht, ik kan daar doorn voor doorn ontcijferen, intenser oranje heel laag aan de lucht en vegen grijs vermengde met oranje, verdomd, toen ik in slaap viel was ik versteend; heeft iedereen zich op me geworpen? Ik kan nog net ademen. Huh huh huh huh, het is één ademende bedoening hier om me, hier over me heen. Vanuit mijn holletje tuur ik naar buiten, je kunt het zó zeggen, achter alle kleuren is een soort ijl turkoois en daarvoor is van alles, strepen, vegen, donzig oranje, oranje grijs. Ogen dicht en niemand niemand opstaan asjeblijft.

44

Mijn mama is de mooiste van allemaal. Eerst lopen de hoorns naar weerskanten, dan ietsje omhoog en dan weer zo schitterend opzij.

Ze heeft zo'n mooi kuifje, het begint bij haar voorhoofd en het reikt tot in haar ogen. Het maakt haar superjong. Niemand die zo sierlijk haar staart beweegt, kijk, met zo'n mooie boog en dan zoef, de kracht waarmee ze het uiteinde tegen haar vacht laat zwiepen. Haar vacht is zo glanzend rood, steenrood, haartje voor haartje is over elkaar gelegen en als ik mijn kop langs haar vacht beweeg dan gaat elk haartje aan de kant en valt weer op de plaats. Haar uier is zo rond en stevig, het zwiebert echt niet zoals bij andere koeien, haar spenen staan als spitse

uitmondingen, glad, uitnodigen en de zoetste van alle melk ter wereld komt uit haar spenen, die melk geeft ze niet zomaar, die geeft ze niet onmiddellijk prijs, stevig duw ik mijn lippen tegen haar tepel en die breng ik in beweging, subtiel en wel, rondom, buitenste huid over binnenkant en van vreugde ontspringt de melk; het water begint me om de mond te lopen, ik sta maar eens op, daar is ze, daar graast mijn mama, onvoorstelbaar hoe ze alles opzij duwt met haar mond en dan, trrt, ze eet, onvoorstelbaar als je weet hóe glanzend vochtig zacht die mond van haar is. Of ik er aan kom of niet, onverstoort graast ze, ook al zoiets.

45

Zeikweer. Bah. We staan op een kluitje en nóg ben ik nat, overal druipt het langs, brr, het flitst door de wereld en hier, geknetter, wanneer houdt het op, wanneer houdt het op? Hè, het wordt minder. In de lucht daar rommelt het nog, maar ik voel geen druppel meer, warempel, o shit, daar gaat iedereen, weg kluitje om me heen, brrr, ho, wacht, ik ga mee; zusje rent naar mama, ik ga mee, hier is mama, zusje duwt haar hoofd tussen de achterpoten en drinkt, ik wil ook, ik ga tegen mama staan en ik pak een speen, mama loopt gewoon door, ik loop achteruit, speen in de mond, zusje drinkt daar, zusje trekt de uier naar achteren, bijna valt de speen uit mijn mond, nee, nu goed, sabbel sabbel sabbel tussen mijn lippen, zoet in mijn mond, tong onder de speen, tong zuigt mee met lippen, lebbber lebbber lebbber, warme speen en zoete straal, ogen dicht en maar mee zien te komen met mama, trt trt trt, ze trekt het gras uit de aarde, het schokt dwars door haar flank, ogen dicht en zoetheid en zachtste tepel tussen mijn tong en bovenlip, hobbel hobbel achterwaarts, ha, zusje haakt af, de uier zakt in mijn richting, ik omvat de tepel losjes, ze blijft op de plaats nu en ik hoef alleen nog maar mama bij te benen, achterwaarts.

46

Hij schiet zijn broek aan, stapt in de slippers.

Geeuwend staan de honden op. Ze schieten langs hem de deur uit.

Donker.

Heldere donkere nacht.

Karel loopt om zijn huisje.

Waar het lager begint te worden staat hij stil.

De straal urine is krachtig; komt in de woestenij terecht.

Gele kruiskruiden.

Honden die zich uit staan te rekken; zelfs van urinegekletter hoeven ze nog niet nodig.

Anders moet Fritsie altijd.

Karel geeft de honden nog een minuut: één, twee, drie, vier...

Hij schudt de druppels af; bergt z'n geslacht op.

Het is nooit echt donker in de nacht. Het geel van de bloemtrossen is te ontwaren.

Daar schicht een ster.

De honden gaan mee naar binnen.

47

Het duurt me echt te lang, kom mama, sta op, ik heb honger.

Ze staat niet op en alles is nog zo donker, getver, wat heb ik een honger en de hele meute ligt maar te slapen en over de meute heen waait het blaadjes en stof, godsamme, wat giert het, honger, hong er, hong er, geen mama die opstaat, dan maak ik zelf de boel wel wakker. Ik strek de voorpoten, ik strek mijn achterpoten en hier sta ik dan tussen de slapende vachten. De wind die waait me zowat van de sokken en het is nog zo donker en mama slaapt.

'Beu heu, meu heu,' geen sjoege, zó doet zusje toch altijd, wacht, klagelijker,

'beu heuheu, meu heuheu,' mama houdt haar kop stijf tegen de voorpoten en ze ademt als een standbeeld.

Djoeoeoeow, djoeoeoeow, ik bibber, ik ben zo leeg van binnen, mama mama, melk

asjeblijft, sta op asjeblijft, zoete volle dichte melk in dit holle lichaam van mij asjeblijft,

'beueu meueueu,' tsjezus, is het nog middernacht of zo, volgens mij houdt ze zich slapend, kijk, in de andere vachten komt beweging, niet in die van mama,

'MAMA, MAMA, MAMA,'

Alle koppen gaan omhoog. Zelf sta ik ook ergens enorm versteld van, maar honger heb ik nog steeds. Ik raak mama aan bij de voorpoot, ik duw haar voorpoot languit en ik buk me en ik sla mijn voorpoten om haar kop, stáán mama, stáán, ik heb zo'n honger.

Ze is niet van plan om op te staan. De andere koppen liggen alweer tegen de voorpoten en mama lijkt hetzelfde van plan te zijn.

Dan schuif ik langs haar heen, ik wurm mijn hoofd onder haar achterpoot, ik zoek de tepel met mijn mond, steeds valt het uiteinde opzij, godverdegodver, steeds valt het terug, hand, kom, ik strek mijn voorpoot en beweeg de hand in de richting van de tepel; mijn hand is zo stijf en mijn hand is zo geëelt, als het maar lukt.

Het lukt. Ergens in de kom van de hand krijg ik de tepel gelegd, mijn mond omvat het uiteinde en zuigt en zuigt de melk uit mijn mama naar buiten.

48

Twee poten steken zo plompverloren in de lucht, heel raar, net of er iets in is gestopt; er zit nog oranje vacht omheen, dat wel; ze ligt er helemaal raar bij trouwens, de anderen lopen weg, mama draait ook om. Ze heeft ineens geen zin om bij die opgepropte koe te horen. Ik loop met mama mee en ik kijk steeds achterom, raar raar raar, zulke staken van poten en de kop zo languit van zich af en die ogen, bah. De poten verdwijnen in de grijze lucht, het lijkt bijna water, de lucht waardoor we voortsjokken, het lijkt wel bijna op regen die stilstaat. Wij bewegen, weg van die opgepropte zuster van ons, weg, eerst al dat geflits door de lucht en dan die oorverdovende slagen en nu deze lucht vol stilstaande regendruppels, ik weet niet wat het is vandaag, ik weet wel dat deze meute weg wil van deze plaats, zoveel is me duidelijk. Wég van dat geboemboemboem, weg van die felle lichtflitsen die de wereld zo hel maakte, áchter ons graag, denkt de meute en zo waden we door stilstaande regen, alles is grijs, ik hobbelt mee, ik loop pal achter mama, mama drukt alles plat tegen de grond en daar kan ik ook lopen, stapstapstap, liever nog half tegen haar aan, zó dicht want anders zwiepen die stekelplanten weer overeind, ik weet niet waar deze kudde naar toe wil, ik weet wel dat de kudde ergens van weg wil, van die opgepropte poten die in de lucht hangen, mama's billen zijn superschoon en de mijne voelen ook superschoon, niks trekt, niks plakt, de regen blijft zweven waar wij lopen, de vaart raakt er uit, mama graast, de andere grazen en ze gaan naar alle kanten, trrt trrt trrt, iedereen graast, er is weer rust in de lichamen en ik steek mijn kop tussen mama's poten en ik zoek de speen.

Vreemd genoeg ruik ik hooi, zaad van gras ruik ik en stuifmeel van bloeisel, kan niet, alles is doorweekt, de hele wereld is doorweekt en toch vangt mijn neus iets op of is het deze lauwheid van lucht? Deze warme vlagen al is de wereld doorweekt? Nou ja, kan niet, is toch zo. IJlste graszaadjes hebben zich losgemaakt van doorweekte aren? Hebben zich licht gemaakt, hebben zich doorzichtig gemaakt, zweven? Zweven? Dwarrelen aan mij voorbij? Mijn neus vangt zoiets op, mijn neus staat op scherp. Of droom ik dit allemaal? Sta ik hier op vier poten, op drie en een halve poot, te slapen misschien en zweemt hier fantoomgras voorbij? Sta ik hier van voorjaar te dromen, van vroeger, van ijle doorzichtige luchten? Doorweekt. Ik kan nog geen voet verzetten of de nattigheid kleeft aan mijn poot. Ik verzet een poot en alle druppels kleven mij aan.

Daar ligt al iemand. Mama graast nog. Mama graast nog en ik wacht met gaan liggen tot mama gaat liggen. Alles doorweekt, maar lauwe lucht strijkt langs mijn flanken dus met mijn koeienverstand zeg ik: die nattigheid verdwijnt, die lauwheid breidt zich uit, alles ontbindt ze, alles lost ze op, alles neemt ze in. Zoals het gras daar verijlt tot ijle zweem. O, dichterlijke koeienkop.

Leeg.

Ik laat de tepel los. Volgende.

Paar druppels waterige melk, leeg.

De achtersten dan.

Mama graast rustig verder.

Mijn mond zit vast aan haar uier en mijn poten verzetten zich vanzelf. Dit is de vlakke met enorme brandnetelbossen, dus half en half kijk ik ook nog wel iets uit. Liever iets schever mee lopen met mama. Van die krengebossen krijg ik jeuk. En bulten.

Tepel. Druppel melk. Niks. Hoe hard ik die melk ook te voorschijn wil zuigen. Mama, ik rammel van de honger, ik wil melk. Trt trrt trrt, mama trekt onverstoort gras naar binnen. Heel losjes zuig ik aan de laatste tepel. Heel lang wil ik die laatste waterige melk nog proeven. Ik rammel mama, ik heb al steeds net te weinig en nu dan. Bijna niks. Geef dan toch

mama, geef. Ik zal je niks afdwingen mama, ik zet mijn mond heel losjes om de tepel, ik druk niet, ik druk niks strak rondom deze zachte geurige vochtige tepel van jou, weet je wat mama, ik druk helemaal niet op jouw tepel, verras me dan met jouw vloed van melk, mijn buik is zo leeg mama, tussen mijn ribben is het zo leeg en ik word zo slap op de poten mama, mama mama mama, zullen we doen dat je mij verrast? Dat ik nietsvermoedend hier mijn mond rondom jouw tepel zet, meer niet, ik let op waar ik loop, ik maak me smal hier langs deze netelbossen, prikdingen, ik loop gewoon achteruit, pal tegen jouw lijf en heel losjes heb ik je tepel vast en zullen we dan doen dat ineens, daar komt me toch een waterval van melk aan, daar komt gewoon veel te veel, ik kan maar een klein beetje heel snel doorslikken en de rest knoeit wit op de grond, zullen we dat doen mama, ik heb je tepel alleen maar heel losjes in mijn mond of nee, je stuurt ineens je melk door die andere tepel, kan ook natuurlijk, dat is jouw verrassing, zó gemakkelijk wil je het mij niet maken, ja, zullen we dat doen mama en dat ik dan deze en dan deze probeer en dat je de melk door de laatste stuurt, mama mama, geurige stappende lieve mama.

Ik neem de laatste tepel in mijn mond.

Niks.

51

Wij wonen in melkwitte flarden.

Ze hangen boven de kudde.

Het is geen nacht meer en boven ons is een dak van melkwit, geen koeienstaart kan dit wegslaan.

Het is in plakken uit de nacht gegroeid en wij wonen hier onder.

Kil is het en nattig, maar ik lig tegen mama en zusje ligt tegen mij, zij zijn mijn dekentjes.

De melkwitte flarden deren mij niet, zij zijn een sprookje om in wakker te worden deze morgen.

Iemand zet de voorpoten onder zich en hijst het achterlijf omhoog. Staat.

Staat? Ik mis een stuk van haar. De melkwitte flard doorsnijdt haar net boven de poten. Daar is haar kop. Ze graast. Mama steunt, ai, ik rol bijna omver nu mama in de benen komt, zusje springt in de benen en ik blijf niet achter.

Ha, boven de melkwitte flarden is alles normaal. Nu zie ik mama's bovenlijf en zusje, méér koeien komen te voorschijn, goeiemorgen.

Niks heeft een onderkant, niks van ons, niks van de struiken, melkwitte flarden snijden alles dooreen, ik zeg toch: een sprookje.

Ik zoek tante.

Hier loopt tante; ik duw mijn kop onder de flarden en hier is haar uier, hier is de speen, overvloedige melk zo gauw ik haar speen omvat, ik drink te gulzig en het sijpelt om mijn mond, het plakt hier zoet, het stroomt zowat over zo gauw mijn lippen haar speen omvatten, ik drink en ik drink, snuivende kalversnuit duikt op aan de andere kant, drinkt, vochtige glimmende gladde lippen, er is genoeg, er is genoeg, er is meer dan genoeg, ik drink van de melk en kalfje drinkt van de melk en andere tepel lekt, het lekt langs mijn gezicht.

Anders. Tante slaat de kop naar achteren en lekt mijn rug, tante doet net als mama, tante is geen mama, tante ruikt niet als mama.

Tante heeft melk. Meer dan genoeg.

Ik steek mijn kop boven de flarden. Daar, daar is mama, ik ren naar mama, ik schurk me tegen haar aan en ik loop met haar op.

Boven de sprookjesflarden zijn rode wolkenribbels, ik weet niet wat de wereld heeft vandaag.

52

Terwijl hij pist, komt daar de maan. Het pissen is sneller voorbij dan dat de maan verschenen is. Karel stopt zijn geslacht in de onderbroek, trekt het overhemd dicht om zich heen. Het is een rood zeil dat daar hangt. Het is een bloedrood zeil dat daar hangt, links zeil. Slaap genoeg en de honden staan al te wachten.

‘Allee, ga nog wat spelen,’

hier wil hij bij zijn, zó bloedrood is wat daar de horizon loslaat, zo bloedrood dat daar de reis begint terwijl de hele wereld nog slaapt, zo’n rode flard in het niet die daar zal gaan in zo’n zuiver gebogen baan die niemand dicteert, die niemand dirigeert en toch, het gaat en het hangt daar nu zo in het niet. Tranen springen hem in de ogen. Dit verloren halve zeil. Deze bloedrode flard zo net niet scherp afgetekend rechts, zo nog net geen scherp afgelijnd laatste kwartier, zo dat rode weefsel dat geen einde heeft, dat nog wordt uitgedeeld, nergens nog bot afgesneden.

Het beweegt.

De horizon is vast en de rode flard beweegt. Links is de flard scherp rond en waar het ophoudt rond te zijn, daar gééft het zich, daar is ze diffuus, daar is ze nog en daar is ze niet meer. Godverdomme, wat trekt zijn blik. Niet de messcherpe cirkel, maar dat menselijke weefsel.

Karel draait zich om. Wég. Voordat het ongenaakbaar wit wordt, dat weefsel.

De drie kennen hem weer. Rosie kwispelt met de staart, Barb en Fritsie zetten het op een potje stoeien, de poten maken hun lichamen dartel. Alsof ze hun adem in hadden staan houden.

Karel houdt de deur voor hen open.

Dan gaat hij zelf naar binnen.

53

Mama's vacht moest ik ook hebben en zusje's vacht.

Nu is hier een stukje bloot, ik schurk me dieper onder mama.

Nog steeds een kier van tocht, nog iets verder asjeblijft mama, kan die poot niet ergens anders liggen, er stijgt zo'n klamme deken op uit de aarde mama, zonet zag ik nog allemaal lichtjes en nu niet meer, brrr, brrr, zusje, zusje, kom nog dichterbij tegen mij liggen, zusje zusje zusje, brrr.

Vreemd, toch ben ik blij, want als daar flarden zijn, dan komt er straks warmheid, grappige grappige zon, éérst die ijskoude klamheid sturen en dan ben ik ten einde raad van kou en dan kom je stralen, leuk hoor, niet leuk.

Tegen mijn rug is mama's vacht en dan is er niks en dan is er zusje, ze ligt tegen mijn achterpoten; ik wil haar niet wakker maken zo van zusje, komt hoger liggen en ik kan niet verder tegen mama's vacht want haar poot ligt in de weg, wacht, ik til die poot op en ik kruip omhoog en ik leg die poot terug, nee, gaat niet, wacht, a, die mama, ze knikt de poot en ik krijg weer adem, haar buik is tegen mijn rug gedrapeerd en haar poot klemt om mijn schouder, best een sublieme plek zo, dunne flarden en vagelijk rood aan het einde van de aarde en licht aan het worden overal dwars door de witheid; ik kan niet meer slapen, daar is het toch te koud voor, ik wacht, ik houd mijn ogen open en ik wacht. Ginds aan het einde van de grond daar is eerst rood en dan is er oranje en dan is er geel en dan is er licht, brr, hatsjie,

hatsjie; mama begraaft mijn hoofd onder haar hals; ik sluit de ogen; dat rode moet maar zelf verder gaan.

54

Ik weet niet, maar staan we soms wakker te worden? Ik weet niet wat we hier staan te doen; moeten we onze adem inhouden of zoiets? Wie is hiermee begonnen, met stil te staan en wie is gevolgd en nu staan we allemaal stil?

Ergens vliegt een troep ganzen.

Over de vlakke zijn scherpe schaduwen.

Is er iets met de zon?

Is het wat?

Is het dat eerste licht op de huid, maar voelt een koe dit dan dwars door de vacht?

Ik koester mijn blote huid, het licht geeft warmte, het wit doorboort de mist en is het mist of is het licht? Of mist of explosie?

Wit en warm en is een koe dan net als een mens zo van ogen dicht en huid zo stil als mogelijk?

Indrinkt?

Of wat is het?

Of wat staan ze hier zo stil?

Of wat?

Wit schitterend licht?

Is het hier een koeienkerk of zoiets?

Ik althans.

Ik ben los gaan staan.

Geen mama, geen zusje.

Nergens tegen mij.

Ik althans, mijn hele huid houdt op met huiveren, valt stil, bemerkt de warmheid.

Ik hoor nog niemand bewegen.

Ergens is dit vel van mij dat mij afgrenst en ergens zit er nog koelheid in de warmte maar.

Wenst de koeienkudde hierbij aanwezig te zijn en wel volledig?

Volledig stil, volledig tot stilstand, volkomen niks?

Er steekt een wind op.

Ik hoor stappen.

Kerkdienst afgelopen.

55

Mama is er en zusje is er en ik ben er en nog twee koeien zijn er en we zijn rondom een boom. Mama wrijft haar nek langs een tak en zusje schurkt haar rug tegen de stam, ik lig hier in de zon, ik lig buiten de schaduwcirkel. De zon is ongelofelijk warm en de zon is ongelofelijk dichtbij, zo laag aan de lucht. Mijn buik krijgt een zonnebad en mijn wangen krijgen een zonnebad. Ik strek mijn hals en ik kijk. Daar staat het groepje, er valt ook op hen licht, er valt ook op hen schaduw en ze staan daar maar wat met de boom als schurkpaal. Zo, gezicht weer naar zon, sta daar asjeblieft nog heel lang heel laag aan de hemel want dit ligt zo prettig; ik lig op mijn zij en mijn buik baadt in de zon. Witte wolk, klein wit wolkje, ik voel de kou die van mijn hoofd tot aan mijn tenen glijdt, voorbij, gladblauw weer tussen mijn oogharen. Ik smeeek god dat dit groepje er nog niet naar taalt om verder te trekken, even kijken, ze staan daar goed, ze staan daar alsof ze pauze hebben, alsof ze toevallig bij elkaar op bezoek zijn, schurkpaal bij de hand. Ik leg mijn hoofd weer tegen het gras, prettige bult houdt mijn hoofd net iets scheef, scheef omhoog, nog meer bombardement van zon; hoe zouden die vachthuidigen dit ooit begrijpen, dat mijn huid zo bloot is, dat mijn huid zo alles registreert.

Even kijken, tjezus, ongelooflijk mooi, die vachten in de zon, ik wil er in verdrinken zo stil als ze daar staan met de stam tussen hen in, zo roerloos, zo alsof ze compleet niks te doen hebben, buiken vol, mooie plek, goed gezind gezelschap of wat is het?

Denken ook zij: deze zon zo laag, wat aangenaam?

Hoofd terug, ogen dicht, ik ga tegen de aarde liggen, hele achterkant warm graag, beschijn beschijn; zelfs de grond is warm waartegen ik lig, alles zo droog en alles zo warm, zo warm.

56

Hier kan hij de honden loslaten. Fritsje en Rosie springen het bos in, Barbarossa houdt hem gezelschap, ze rent heen en weer over het pad en ze steekt de snuit in het bladerdek.

Karel plukt een braam. Klein. In zwart. In rijp. Zoet. De meesten zijn rood, de meesten blijven rood, dat gaat niet meer lukken deze zomer.

Het is een uitzonderlijk warme dag, de dennen staan te geuren in de zon; het pad heeft opgedroogde sporen.

Karel fluit.

Barbarossa zwaait met de staart; het is niet alle dagen feest, maar vandaag hoeft baasje niet te werken, dus laadt baasje hen in de auto en rijdt de bak naar het bos.

Er is geen wind.

Het zonlicht valt door de groene ondergroei, maakt blad doorzichtig, vindt rafelranden om ongehinderd de bosbodem te bereiken. Niemand. Hier komt nooit iemand, de bramenplukkers zijn allang geweest, de paddenstoel zoekers moeten nog komen, lege uithoek, straks weer verder werken in de tuin, morgen ook de hele dag nog tijd.

Braam. Zeldzaam zoet. Klein. Bosbraampjes zonder kunstmest.

Hij klimt de helling op.

Hij spreidt de jas uit.

Hij eet z'n boterham.

Barbarossa zit naast hem.

Fritsie en Rosie slapen op het pad.

Karel gaat liggen. De dennentoppen wiegen hoog op de stam. De lucht is ongelooflijk uiterst strakblauw. De naalden. Het blauw. Is hij in Slovenië of zo? In de Spessart soms?

Nee Karel. En Fritsie ligt evenmin naast jou op dit geopende helderblauwe jack. Het is tweeduizend tien en het is zaterdagmiddag en het is heel ver het bos in.

De dennentakken beginnen pas ijl in de hoogte. Ze omkransen de stam. Ze dragen de vruchten. Ze laten het strakblauwe overal nog door hun kruin heen, een den is niet te beroerd, een den kan het doen met deze uiterst ingekeerde dunste naalden als blad.

Karel bijt van de appel. Het krak geluid is het enige geluid op de wereld, het kauwen daarna. Stil. Stille zaterdagmiddag. Siddering door het lijf van Barbarossa. Wat droomt ze?

Brrr, ijskoude aarde, brrrr, winter, is winter hier niet het woord voor? Winter. Bloedrood staat de zon op, maar ik vernikkel. Mama loopt rustig te grazen, zusje loopt rustig te grazen en ik sta tegen mama, ze houdt me uit de wind maar de wind komt om haar heen, de wind vindt me toch; hier, kan ik hier schuilen, hier is een laagte in de aarde, kan ik hier in schuilen? Ijskoud gras tegen mijn lichaam, ijskoude natte aarde tegen mijn zij, wind vindt me niet maar klamme kou, veel erger; zusje komt aangerend en houdt stil, zusje zusje, ik bibber, mijn bloed bevriest, zie je niet hoe wit ik ben; zusje duwt haar snuit tegen mijn hoofd, kom, kom mee, kom op. Ze maakt een bokkensprong. Ze gooit haar achterpoten de lucht in. Wacht, ze bedoelt, rennen, springen, zoiets. Niet dat ik de moed heb. Laat de zon mij hier maak vinden, halfdood, ik wil niks, ik duik ineen, laat de zon mij hier maar halfdood vinden, winter zei ik toch, winter, het wordt toch een keer winter en dan ga ik tóch dood.

Iets komt langs mijn rug. Rasp rasp rasp. Zusje. Ze duwt haar kop tegen mijn rug, kom, kom op. Ik wil niks weten, mijn knieën passen in de kuil en mijn hoofd en mijn armen rusten in de kuil, ik wil niks weten, mijn rug is gekromd en mijn rug heeft het koud.

Zusje zet haar hoofd tegen mijn buik. Ze wil me omhoog krikken maar ik. Wil ik bevrozen? Ik duw mijn achterbenen recht. Ik zet mijn handen tegen de aarde en ik duw mijn armen recht. Zusje, ik ... kom.

Ik spring met gevoelloze ledematen. Ik spring met verbleekte ledematen. Zusje springt met mij mee. Ik voel niet eens dat ik ledematen heb, maar ze doen het, ze houden mij boven de grond. Ze houden mijn buik op pootlengte boven de grond en de poten springen. De poten draaien mijn lichaam in de rondte, ik spring met zusje mee al wil ik me zo weer tegen de grond laten vallen, niks meer, zo koud ben ik nog.

Of.

Iets begint daar in mijn achterpoten en de wind is koud en de zon komt harder geschenen en de zon komt met zijn ijle adem, vleugje warmheid. Nú ga ik door. Nú dartel ik verder met zusje. Het is hier zo'n vreemdsoortig groenig land met opgeplooid aarde, overal oneffen maar zo gebogen, zo glooiend gebogen; lieflijke banen van schaduw; hele kudde graast als gekken van dit sappige gras; zusje, genoeg, ga maar grazen zusje, ik ga er echt niet meer bij liggen, ik sta stil, ik doe net of ik graas en zusje begrijpt. Ik strijk mijn gezicht langs haar nek. Ze graast. Ik sabbel aan haar oor.

Ik wil nog helemaal niet dat het donker wordt, ik wil het zo blijft als nu, dat de ouwetjes grazen en dat de kleintjes hier met mij zijn, we zijn op verkenning, we zijn al de hoek om en daarginds is het afgekloven bosje, kom, zullen we daar naar toe gaan? Nee, dat gaat niet lukken, daar blijven al kalveren achter, onwillig, ze willen niet zover weg van hun moeders, goed dan, eh... ; we staan met de jonkies bij elkaar, het is bijna donker maar ik zie ze allemaal heel goed staan, tikkertje? Eh, jij bent 'em? Ze denkt dat ik wil stoeien, geloof ik, ze komt met het harde deel van de kop naar me toe, nee, een ander, je moet een ander tikken, nee, snapt ze niet, als ze er maar niet bij gaan liggen, als de ouwetjes ze nog maar niet terug roepen, bedtijd, slapen, dan maar een kopgevecht hoewel, knal maar liever tegen mijn schouder aan maatje, als iedereen nog maar kijkt, als iedereen nog maar hier blijft, ha, ik weet een goeie, ik pak de poten van het kalfje en ik hijs haar rechtop en we dansen hier in het rond, nee, lukt niet, ze valt opzij, ze kan die achterpoten niet tegen de grond houden, nóg een keer proberen dan? Het donker valt in en de nacht is zo lang tegenwoordig en ik krijg het zo koud, ik wíl nog niet slapen, jullie hebben allemaal zo'n huid met haartjes, lang en zacht en zoveel, ik weet niet meer wat ik moet doen, kring maken snappen ze niet, polonaise doen snappen ze niet, zakdoekje leggen snappen ze niet, wacht, verhaaltje vertellen, verhaaltje vertellen, ja, kom maar, kom maar allemaal dichtbij,

'Heel heel lang geleden,'

hè, wat klinkt dat.

'was er eens een boze bol en die tolde door de hemel en die tolde door de hemel en die keek niemand aan, zijn schild was hard en zijn schil was duister en zo doolde die bol door het luchtruim.'

De kalfjes zijn compleet verbaasd over de klank, ikzelf ook trouwens.

'En hoe de zon hem ook bestraalde, de bol bleef koud, hij ketste de stralen weg langs zijn schild en hij keek boos naar binnen. Op een dag had de zon het voor elkaar. Er barstte een spriet door het schild, een hele groene grappige spriet en die ene spriet toverde een tweede spriet de korst uit en een derde en een vierde; het werd een heel bosje groen en het deed de zon schaterlachen, zo'n boze bol met zo'n warrig bosje haar; woest werd de bol, zo woest trok hij zich samen dat er iets scheurde en in die scheur ontsproten miljoenen zaadjes, al wat daar klaar lag en zo kreeg de sprietenbol gezelschap van slierten geurende bloemen en van glinsterend water aan hun voeten...'

Boeh, beuheuheu, baaaah.

Hier gaan we dan, hier helpt geen verhaaltje meer, alle klanken op en stokje, rennen; een plek moet ik zien te vinden, een plaatsje tussen zoveel mogelijk vachten in.

Mama zakt door de voorpoten en vouwt de achterpoten, even wachten, kom asjeblieft dicht hier omheen, asjeblieft zusje en zusters, kom zusje, kom hier liggen, zo ja en nu wurm ik me tussen mama en jou in, ai, waren er nog maar meer zusjes en lagen die maar allemaal tegen mijn zij en tegen mijn heup en tegen mijn schouder, donker is het en het donker duurt zo lang en ik bevries half tegenwoordig...

59

Iets hangt in de lucht.

Het wordt donker terwijl het licht was.

Ineens komt het met geruis omlaag, het geruis klettert tegen de rug, het geruis komt met geweld omlaag en ik loop met zusje naar mama en iedereen komt aangelopen, van alle kanten. Zo. Met onze konten naar de regenkant. Kletter maar neer, kletter maar, striem maar onze ruggen, spoel maar schoon die billen van ons. Grijs klettert de regen en we staan hier in de rij met onze konten naar de regen, knal maar neer als egale evenwijdige scheve stralen. Zeiknatte haren hangen omlaag, zeiknat wordt mijn huid. Bombardement van regenstralen, het ruist en het komt terecht op mijn ribbenrug, het ketst zo ongeveer tegen mijn strakke ribbenhuid en mama's vacht drinkt het in, drinkt in, mama's vacht heeft andere haartjes, mama's haartjes hangen niet steil omlaag zoals de mijne, mama mama mama. De regen is lauw, de regen is zo lauw, dit past niet bij de duistere aanblik van vandaag maar de regen is lauw. De regen is een lauw bad van lucht, behalve dan dat het roffelt. De lauwe regen komt met geweld omlaag en masseert mijn rug, iemand heeft hierboven de doucheknop aangezet – doucheknop? – en het klettert en stroomt hier, mama mama vind je het ook zo lekker? Mama mama, sta je ook zo stil en laat je de regen ook zo tegen jou komen?

Mama verzet nog geen poot.

Mama verandert nog geen millimeter van houding.

Mama ondergaat volmaakt en ik doe net als mama, de regen is zo lauw.

60

Hij schiet z'n oude T-shirt aan en hij stapt in de trainingsbroek. Alleee.

Bij de deur stapt hij in de laarzen. De honden roetsjen naar buiten.

In de klamme mist is hij hen onmiddellijk kwijt. Langzaam slentert Karel naar de rand van het erf. Zijn laarzen slobberen mee. Veel te groot rondom zijn blote voeten.

Mist, dichte mist, goddomme, lekker bemoedigend op maandag. Alles is daarachter maar niks laat zich zien. Nog zeven jaar. Nog zeven jaar driehondervijfenzestig dagen; twee dagen vrij, vijf dagen werken, gaddamme, nog zeven jaar zich los moeten maken en zich in het pak moeten hijsen en naar het werk fietsen. Welk godgeklaagd mensenras heeft zoiets kunnen bedenken voor zijn eigen soort?

Wat wou je dan Kareltje.

Leven van de bramen of zo.

Hij ziet de godsganselijke wereld marcheren in een orde, hup, hier gaan we, naar ons werk en hup, hier komen we met ons allen weer thuis. Nog zeven jaar gaddamme en vandaag is alles ook nog eens in volstrekke mist.

'Kom Rosie, Fritsie, Barb, baas moet douchen.'

Hij doet ze in de bijkeuken, schudt brokjes in de bakken.

Als Hoofd Communicatie vermomd, fietst Karel naar de stad. Streepjesbroek en aubergine jasje, verscholen in de trenchcoat; Amadei in de ene fietstas, regenpak in de andere.

61

Het is hier een hemel vol schapenvachten maar ik heb zo'n zin in zon, in verdomd blauwe hemel met felle zon, daar heb ik zo'n zin in, niet dat me iets mankeert nu, koud is het niet, beetje nattig, dat wel maar jezus, soms heb ik zo de schijt van mijn koeienvolkje die daar maar onaangedaan staan te grazen, wát voor weer het ook is; ze staan daar maar een beetje met hun koppen naar de grond gericht en rukken plukjes gras los, nou ja, ik overdrijf, ergens ruiken ze eerst zo ongeveer met hun brede lippen: bevalt dit mij? Dus ik wil niet zeggen dat ze niet intelligent zijn, het is meer, ineens kun je schoon genoeg hebben van dit mee gehobbel, zij hebben wat te doen, zij moeten hun kostje naar binnen zien te werken maar ik, ik zeg niet dat ik niks te doen heb, soms vind ik een braam en soms vind ik een zuringblaadje en heel

soms vind ik een nootje en daar moet ik dan weer een steen voor zien te vinden, dus ik zeg niet dat ik me helemaal verveel maar het meeste is toch: mee hobbelen, mee sjokken, stil staan en dan is de hemel ook nog eens zo lou loene vandaag, saai beneden, saai boven hoewel het er op lijkt dat die schapen verder uiteen drijven, lijkt zo, ik hoef niet eens op te kijken, ik voel het met mijn blote rug, ik heb het gevoel dat het lichter wordt, ha, dat zou fijn zijn, werkelijk waar, dat zou alles anders maken, dan zou ik ook wat hebben, als alles zonverlicht zou zijn, als alle lucht zo glashelder zou zijn, als alle struiken zo mooi in het licht zouden staan en dit gras zo helder groen was maar toch vooral dat glasachtige, dat nergens nog ergens een druppeltje zou hangen, dat zou pas prettig zijn, dán zou ik ook iets hebben, dán zou ik verder niets hoeven te hebben maar wat zei ik? Ik voelde het aan m'n water en verdomd.

Struik en schaduwstruik.

Distelpol en schaduwdistelpol.

Gele schermbloemen op hoge stelen en schaduwbloemen op hoge stelen.

Dácht ik het niet.

62

De wereld.

De wereld is wakker geworden en vandaag wil ik helemaal bij hen horen, lauw is het, regen is het en alles afgegraasd is het hier, behalve wat is blijven staan van de vorige keer en van alle vorige keren, brandnetels eet niemand van ons, distelbossen al helemaal niet. Het gras is kort en de paadjes zijn paadjes, vandaag wil ik helemaal bij hen horen, het is precies het juiste weer voor zoiets, allemaal worden we even weinig nat of evenveel, ik weet niet wat mij vannacht heeft beslopen maar vandaag ben ik een koe op vier poten , ik kijk waar de andere poten naar toe gaan en ik beweeg mee, mijn buik is verzadigd met melk, er rest mij niets dan hier naast mama te gaan, ze staat bijna stil maar toch loopt ze, vandaag gá ik niet denken: kom op koeienwereld, ga nieuwe verse grassen zoeken, kom op beesten; nee, het kaal gevreten gras past bij de stille koe en ik pas stil bij de kudde en de regen is niet veel, maar de regen maakt ons allemaal nat; mama koe, ik doe geen stap voor jou uit, er valt niks te grazen voor mij maar dan sta ik maar stil, ik kan toch ook stilstaan en dan een kleine stap zetten; vertraagd verplaatst mama haar poten achter de kop aan, de kop reikhalst echt niet meer ver, die kop heeft allang door dat het eerder een zoeken is: waar staat nog een spriet die me houvast geeft, trrt, als alle koppen zo een klein gebiedje afzoeken komt niemand natuurlijk in grazige

sappige graslanden maar daar zou ik mij niet mee bezig houden vandaag, vandaag zou ik waden door lauwe regen en traag vertraagd mijn poten verzetten, de glimp van de geur van mama is mij genoeg en haar roestbruine poten met knoken van knieën en haar grijze hoornige hoeven van schoenen, haar kop cirkelt rond, met haar lippen kan mama ruiken en ze vindt een spriet, trrt,
Vandaag.

63

Hij moet weer eens pissen.
Kan dat echt niet wachten tot hij opstaat?
Karel drukt de wekker in.
Vier uur.
Hup, het holletje uit.
Rosie glipt mee naar buiten.
Wie buiten pist, die weet waarom hij niet binnen pist.
Het is toch wel ietsje ruimer hier.
Orion staat hoog boven zijn huisje.
Ze staat ineengedrukt.
Net of ze de binnenbocht neemt tegenwoordig.
Karel ziet een versnelde film voor zich.
Elke ster racet rondom het midden, zoef, net als de auto's door Parijse straten bij nacht.
Nee.
Liever nog trager.
Liever nog langer slapen.
Zeven herfststeden nog tot zijn pensioen.
Zeven.
Smal staat Orion.
Karel trekt de deur achter zich dicht.
Bah. Zeven keer vijfzevende keer driehondervijfenzestig.

bheueuheueue

Niet dat ik weet waarom ze zo blèren.

bheuheuheu

Mijn zusje en de andere kalveren.

Mhèèèè, de allerkleinsten.

eèboe eeboe ehe boe

eueueboehoe euheu boehoe

De groten.

Ze nemen een zachte aanloop in de keel, euheueuh en dan gaat het in een boog omhoog, boehoe en ze eindigen weer zacht omlaag.

euheuheuboehoe, ik loei lekker mee met mama, maar tegen wat of tegen wie hier geloeid wordt? Nu hier een heel koor de avond in loeit, nu doe ik mee.

mhèèè

mheueueue

eeuboehoe eu

Kom me ergens bekend van voor, sirenes van vroeger of zoiets?

Het schorre verdwijnt.

eueuboeeoehoe

Harder.

euboehoe

euboehoe

wueboehoe

Tegen wat of wie, ik weet het niet, ik weet niet wat ze daar zien, alle koppen die kant op.

euboehoe

euboehoe

Ik zou niet weten wat ze daar zien, ik zie niets bijzonders.

eueuboehoe euheuboehoe

Zeldzaam lang geleden dat ik hier iets uit heb laten komen.

eueuboehoe

euboehoe

Lekker loeien naast mama, al weet ik niet tegen wat of wie. Zien doe ik niks, niks bijzonders of we moeten het tegen die troep vogels hebben, maar die zijn hier zo vaak, nee,

euheuboehoeoeoe

euheuhoehoeoeoeoe

Nee, geen idee, misschien zien zij ook niks, maar loeien ze toch,

euboehoeoeoeoe, eh

loeien we toch, ja, ik weet het, het is tegen niks, het is tegen deze spikkel schemer die zo vroeg begint, is dat het?

eueueuboehoe, iets ontriefst ons met z'n allen hier, de duisternis, de zon die er niet is, ik weet niet, euboehoeoeoe, we protesteren tegen de vroegheid van de nacht, boehoe, we laten ons horen of is het iets anders dat hier de koeienkudde bevangt? Wat bezielt ons hier, lijven op vier poten, om hier zo te staan loeien, boehoeoeoeoe, droefenis?

65

Huis is huis.

Naar huis is naar huis.

Naar huis is dezelfde weg als naar werk, alleen omgekeerd.

Daar zit een dag tussen, een half etmaal bijna in zijn geval en in dat halve etmaal hebben veel groene eikels de kans gezien om op de weg te vallen.

Dof. Plof.

Wie misschien een nieuwe opdracht binnen krijgt, die blijft gerust nog wat langer.

ILENA.

De ILENA.

ILENA polder moet weer water worden.

Alle hens aan dek, zelfs het hoofd communicatie blijft op de post tot alles is doorgerekend, doorgefaxt.

Karel strijkt de krullen uit zijn gezicht.

Naar huis. Naar Rosie, naar Fritsie, naar Barbarossa. Snel iets ouds aanschieten en hup, met de beesten naar buiten. De waard in. Honderd hectare als achtertuin,

immense vlakke waarboven altijd de lucht hangt, allemaal voor hem, voor hem en voor Rosie en Fritsie en Barb.

Huis is huis en afgelegen huis is afgelegen huis, afgelegen opgeknapte arbeiderskeet is afgelegen opgeknapte arbeiderskeet, waar niemand zo'n ingebouwde Siemens in verwacht noch de zwarte glastegeltjes in de doucheruimte.

Huis is huis en thuis is thuis, doing, eikel, precies op zijn hoofd. Streepjesbroek krijgt sleetse plekken, binnenkort eens weer naar Pietje.

ILENA,

Irene.

Het asfalt is nog nat. Boerenwormkruid breekt rustig door de weg omhoog en staat met gele knoppen. Barst barst barst, zegt dit asfalt zomaar.

66

Het is van goud zo ongeveer, het licht is van goud en mijn buik is vol en alles staat in het goud, elke dorre plant en elke bult in de aarde, alles is gehuld in gouden licht en gek genoeg, niemand van ons nu die ligt, iedereen lijkt te willen wat ik hier loop te doen: slenteren, baden in deze lucht van goud; ze grazen alleen maar voor de vorm, ik hoor geen getrrt trrt trrt, ik hoor wel het verzetten van hun poten; niemand loopt pal naast de ander, ik ook niet, raar, gebeurt echt nooit dat hier een verzameling eenlingen rondsjouwt, iedereen wil zoveel mogelijk van dit goud om zich heen, iedereen gaat deze keer nu juist niet waar de ander is, ik ook niet, ik weet niet, dit heb ik nog nooit meegemaakt.

Of zijn we ergens anders?

Waden we hier met ons allen door een vreemde wereld?

Ik keer mijn rug naar de zon, alles wil de vage warmte in zich opzuigen, elke porie wil zich met dit helderste goud vervullen. Traag. Traag stap ik, elke bewegende vezel doet nieuwe huid aan het licht komen, verzet een arm, verzet een been, verzet andere arm, trek andere been bij; klaar goud is de lucht die mijn huid ontmoet en vaag verwarmt de zon nog mijn rug.

Omdraaien, gezicht nu weer, daar is de zon en ik zie het daar bewegen, er kronkelen lijnen in de bron van licht, geeft niks deze open ogen, ik kan er rustig in kijken, ik waad, ingehouden wit is de zon en ik zie het daarbinnen bewegen, vage koestering voor mijn schouders en voor mijn armen en voor mijn gezicht; over de vlakke daar gaan we, ik zie de ander, de ander ziet

weer een ander, ergens weet je waar de ander is en dat is genoeg; zelfs de distelbossen staan daar stilletjes met hun stekelbladeren in gouden licht, een distelbos kan niet wandelen, wij wel, we slaapwandelen.

67

Hij kamt door zijn krullen.

Hij strijkt over de streepjesbroek.

Hij beziet zichzelf languit in de spiegel. Best nog een rooie kop van het fietsen. Best een opgezwollen kop, nu hij tegen de zestig loopt. De bos haar. Deze bos haar die redt hem.

Karel trekt de matglazen deur open. Zijn schoenen glimmen keurig tegen het blauwe linoleum. Lift? Trap?

Hij neemt de trap.

Tien voortgangsafspraken en bovendien donderdag, chieftmeetingsdag.

Best een opgeblazen kop die de wand weerspiegelt. De krullen, die redden hem.

Zijn overhemd is roze vandaag en zijn jasje glimt grijs. Vijf halve uren leeg, goeie score. Streven: zestien halve uren leeg en wie wat van hem wil, die meldt zich wel.

Kom die trap maar op mensen.

Het bureau zweeft in zijn kamer. De scheve poten duwen het blad de lucht in; het blad zelf is ook nog eens zo uiterst ijl van vorm. Tas neerzetten. Espressoknop in duwen.

Achter de wand van ramen begint de polder. Of is daar een poster tegen die wand geplakt?

Karel grinnikt.

Best tevreden.

Hij kan nog aan rare dingen denken.

Het bedrijf heeft hem nog niet in gelijfd.

68

Ik sta naast mama.

Ergens ginds loopt een koe echt constant te loeien. Ze houdt maar niet op. Dat gaat toch zeer doen in de keel. Ik huiver.

Ho, mama verzet een pas. Mee. Anders komt de wind recht op me af en die wind is zo guur en ik ben al zo koud. De zon doet zo zonovergoten maar die wind, die wind is zo koud, ik hoest. Ik hoest me te barsten en als ik uitgehoest ben, dan hoor ik weer die koe.

De wereld baadt hier in zon en toch is het koud alsof het mist is, het dringt zich diep in mij, mama, bouwen we ons een tentje en liggen we daar binnen, heel dicht lig ik tegen jou aan, uche uche, de hoest valt vanzelf uit mij en de keel schrijnt en het hoesten lijkt op blaffen, mamaatje mamaatje, geef mij een vacht om mijn hals, omhul mijn schouders met een vacht, trrt, trrt, uche uche uche, geblaf, mama draait de kop even naar mij, ze keert de kop naar het gras terug, trrt trrt trrt, brrr, ik heb nog geen zin om naar tante te lopen, ik rammel maar ik wijk geen millimeter van mama's zijde, maar een keer. Een keer zal toch moeten. Een keer zal ik toch moeten drinken. Daar is ze. Ze is niet ver weg. Een twee... Brr, nee, die wind zal mij bevriezen als ik hier mama verlaat en die koe die loeit ook al zo, constant, uche uche uche, ik duw me vaster tegen mama aan, waar ik tegen mama sta is een warme plek en ergens gloeit mijn gezicht maar ergens ben ik zo koud, mama, kom mama, kom, laten we ons een hut gaan zoeken van bomen en van takken en van bladeren mama en jij ligt op een bed van bladeren en ik lig tegen jou aan mama, trrt, trrt, trrt en onderwijl verzet ze haar poten, ik houd je wel bij mama, ik plak mijzelf tegen jouw vacht mama, uche uche uche, ik schok dwars door je vacht heen naar binnen en kon ik maar helemaal mee, alles van mijzelf daar aan de andere kant van deze vacht van jou, euheuheuheu, euheuheuheu, de hele dag door, och, ging er maar melk langs mijn keel dat het niet zo droog was en dat het niet zo prikte, de zon is gemeen, zonovergoten is het maar zo mistig koud, koetje, kom asjeblieft hier naast mama lopen zodat ik van jou kon drinken...

69

Barb schiet mee naar buiten. Hum, die honden hebben geluk dat hun baasje ouder wordt. Wie ouder wordt, moet vaker plassen, hemd aan, onderbroek aan, voeten in de klompen en klep klep klep, niemand in de buurt, niemand die wakker wordt van dit geklepper. Brr. Over de sterren zweeft een ijle sluier, uiterst ijl, uiterst ijl, ui terst ijl,

leer deze twee woorden maar eens aan een buitenlander. Betelgeuze knippert, soms denk ik echt dat hij met z'n tweeën is, dat zij met haar tweeën is, leer dat maar eens aan een niet-mens, de kwestie hij/zij waar de wereld in opgedeeld is, voor hetzelfde geld is hij 'wij' en is zij dit omringende, de lucht waarin ik hier sta te pissen, zwabber zwabber zwabber, wat denk je nou Beteltje, als je dit zo ziet, jouw licht heeft eeuwen van ruimtes doorkruist, wat denk je hier nu van, van dit mannetje dat zijn piemel droog staat te zwabberen?

Kom Barb. Ziet die oude ster iets van mij? Van Barb?

70

Ze kan hard rennen.

Ik houd haar bijna niet bij.

Zusje, etterbakje, ze rent het hardst van ons drieën.

Mama rent achter zusje aan en ik ren met mama mee.

Zusje is echt baldadig en ze kan echt kei hard rennen. Ik heb met mama te doen, ze is dit niet meer gewend, stijfjes beweegt haar lichaam op en neer, haar poten zijn net zoiets als stokjes, best dun, onbeholpen bijna. Ik ren met mama mee, verdomd zusje, aha, nu zie ik het, water, ginds glinstert water en mama is bang, ze is natuurlijk bang dat zusje daar zomaar in dendert. Wat een gedoe. De anderen zijn heel rustig aan het herkauwen en daar komen wij langs galopperen, de stijfheid van mama doet mij pijn, ze is dit niet gewend, ze is dit helemaal niet meer gewend klote zusje. Ik krijg het er warm van. Mama kijkt nergens naar maar ik omzeil die prikstruiken liever, wat een gedoe, wat een geren hier in deze woestenij, waar is zusje toch op uit of waar maakt mama zich toch zo druk om, ze is echt een wezen op vier poten die niet meer te stoppen is, zó doorklieft ze onbeholpen de lucht, op en neer, op, neer, op, neer, het is niet zonnig en het is niet grijs, het is niet warm, het is niet koud alleen zusje slaat op hol en mama vliegt achter zusje aan en ik sprint met mama mee, alles is dor en droog hier, de gele bloembossen zijn bruin en hier maken drie wezens zich belachelijk druk.

Pardoes stopt mama, zusje loopt, zusje loopt bij mama vandaan en mama staat stil.

Zusje keert terug naar onze richting en draait dan naar het water. Ze gaat met haar poten in de modder staan.

Mama kijkt.

Mama doet niets.

Mama stiefelt niet woest op zusje af, mama verbiedt haar niet om zo dichtbij het water te staan, verdomd, mama staat als een standbeeld, als de rust zelve.

Na te hijgen, dat wel.

Ik duw mijn hoofd tegen haar kop.

Ze reageert niet.

Ik duw met mijn schedel in de zachtheid van haar hals.

Mama mama, zou je ook zo bezorgd zijn als ik het was?

71

Het is ijzer onder mijn voeten, ijzeren ribbels, ijzer ijzer ijzer en ik ben aan de andere kant. Gauw terug. Zusje oefent uit alle macht maar haar voet schiet tussen het ijzer. Slimmerikje buigt haar voorpoten maar dan, verder komt ze niet; ze schuift zichzelf naar achteren en daar kan ze weer overeind komen, poot strekken, voet op de grond, andere poot. Ze staat weer. Mijn voeten zijn heel handig voor deze ijzeren staven. Ik zet ze plat. Ik verzet ze. Ik val niet in de lege ruimte. Mijn voet omvat twee staven. Elke voet van mij omvat twee staven. Ik loop terug. Gauw naar mama die daar staat te kijken. Mama probeert het niet eens. Dat laat ze liever aan zusje over. Ik zie haar denken: aanloop, springen? Nee zusje, dat lukt niet. Wacht, ik help je, weet je zusje, ik heb een super idee. Je springt op mij. Je springt zo ver mogelijk op mij en ik til jou naar de overkant. Kom. Ik zak door mijn achterpoten en ik kijk naar zusje. Ze snapt het niet helemaal. Ik wuif met mijn poot, ik dirigeer met mijn voorvoet, kom dan, daar, mijn rug op. Daar komt ze. Jezus, die houd ik nooit. Eén twee, hup, strekken die achterpoten en lopen. Zusje wiebelt op mijn rug en al voordat we bij de ijzeren staven zijn, valt ze opzij. Nee, is ook niks dus. Ze is veel te zenuwachtig, ik kan haar echt niet houden als ze zo beweeglijk is. Wat dan? Wacht. Wacht. Ik ga op het rooster staan en ik strek mijn voorpoten voor me en ik strek mijn achterpoten languit naar achteren. Mijn schouderbotten kraken, mijn heupen kraken maar het gaat. Kom zusje, loop over mij. Zusje is dapper. Ze prikt haar poot in mijn billen, andere poot, nog verder, midden op mijn rug. Andere poot. Ze waggelt over mij, zet de voorpoten op de grond. Yes, ze is over.

Beuheu beueueuee, mama. Het is haar ietsje te spannend. Toch wurm ik me ook los van het ijzer en ga naar zusje. We staan op onze poten. We zien de koeienkudden naar ons staren.

Daar, achter de groene geruite tralies.

Beu beueueue. Mama.

We komen zo.

Zusje wil nu. Zusje staat alweer bij de ijzeren buizen. Ze probeert zenuwachtig haar poot houvast te geven. Zusje, ik kom. Ik leg me languit over het ijzer en zusje weet niet hoe snel ze over me heen moet stappen.

Mama, hier ben ik ook weer.

Mama lekt zusje.

Rasp rasp rasp.

Mama lekt mijn rug.

72

Hoofd com mu ni ca tie is hoofd com mu ni ca tie, maar pis kun je horen en pis valt in een straal te richten en waar eerst pis zat in mijn onderbuik, daar is het nu leeg.

Com mu ni ce ren betaalt en pissen niet.

Was getekend, Wittgenstein.

Ja, nee, als je zo begint, mistige nacht dan bijvoorbeeld.

Concreet of abstract?

Hier tegen mijn huid concreet en daar verderop, daar waar mijn ogen de vage spikkels van mist zien?

Is iets voor zover ik ze voel? Voel en zie? En de rest van de mist dan?

Karel heeft er zin in.

Hij loopt een paar passen, bukt, legt zijn hand tegen het gras.

Klam.

Dauw.

Het gras is bedauwd maar was dit gras ook bedauwd voordat hij zijn handen hier neerlegde?

Rosie voegt zich bij haar baasje. Kom op man, naar binnen, bedelt ze.

Ze strijkt langs zijn been.

Com mu ni ca tie of denk ik dat zij denkt dat?

Karel aait haar vacht.

De sterren pulseren.

Een ster is iets echts, een planeet zie je alleen omdat er licht op valt.

Een ster schittert; planeet staat stokstijf.

O.

Pulseert, al kijkt hij niet?

O.

Karel rekt zich heel ver uit.

Hoofd com mu ni ca tie is niet in functie en stelt zijn lijf open voor sterrenlicht.

O. Je bent het voor zover je in het gebouw bent en je bent het

vanaf wanneer

niet meer

vanaf wanneer

weer wel?

Langzamer dan Rosie loopt Karel naar het huisje. Er ontbreekt daar iemand. Hond.

Huis. Hijzelf.

Kan iemand ontbreken die er niet meer is?

Die dood is?

Wittgenstein, wat zeg je hiervan?

73

Alles is zo op en mama's vacht is zo rul en met ons allen staan we hier zo.

Ergens is een rand van de aarde, hier is het, het is een hek van ruitjes; waarom we hier staan?

Tot staan gekomen, tot stilstand en wel allemaal?

Geeneens hun koppen naar de grond gericht, niks geen trrt trrt trrt.

Ergens staan we hier.

Allemaal bijeen.

Het ruitvormige gaas is groen en dat er een einde is aan ons terrein, dat wisten we toch allang?

Er is niks geen fuik of zoiets. Er is een hek dat zich breeduit strekt. Gaas. Afrastering.

Hier is de aarde nog van jullie. Daar niet meer. Hier is alle gras dat aan de aarde ontspruit en elk mals kruidig blaadje voor jullie; dáár is het onbereikbaar.

Dit is iets om met ons allen bij stil te staan.

De lucht, die kan nog rustig door het gaas heen en weer.

Voor gras geldt dit niet.

Er is mist aan het omhoog kruipen.

Mijn opperst droge huid en mama's opperst droge rulle vacht.

Er komt een klamheid vanaf de grond omhoog.

Mama's vacht is intens rul.

Ik sta met mijn zij tegen haar aan.

Ik sta niet vast tegen haar aan gedrukt.

Ik sta losjes.

Ik raak haar net en zo staan we.

De klamheid stijgt op van de aarde en ergens is mijn huid nog zo droog, daar heeft de klamheid geen vat op.

Mama's zachte vacht is een kacheltje; ik hoef me nergens tegen haar aan te drukken.

Hier sta ik en daar staat zij en mijn huid raakt juist haar vacht en vanaf die plek gaat onze huid alleen verder.

Iemand begint te lopen.

Mama verzet haar poten.

Ik ga mee.

74

Iedereen heeft wat te doen, iedereen slentert hier voort en trekt en plukt en trekt en plukt. Ik slenter mee. Alles staat in het zonlicht, mijn huid baadt in het zonlicht, ik zou er nog bruin van worden zo ineens. Zo ineens zo vol zonlicht vandaag en iedereen loopt onmiddellijk te grazen, behalve ik. Denken ze soms dat het gras ineens gegroeid is? Zo onophoudelijk zijn ze aan het grazen in de zon. Dit is een dag om me neer te leggen en om vanzelf in slaap te vallen bij moedertje zon. Een mens zou niets liever willen: door de voorpoten zakken, door de achterpoten zakken en dan gaan liggen, maar iedereen graast en ik moet gewoon mee; ik kan er niet bij gaan liggen want waar is iedereen dan gebleven? Maar toch: niet eens meer op je poten hoeven te staan, zo'n dag is het. Zó stil te liggen op de aarde, als een molshoopje op één plek, zo'n dag is het. Stilstaan en niet meer van de plaats komen, verdomd, het huilt, het drupt uit mij en dat terwijl de zon zo schijnt.

Het huilt uit mij.

Mama.

Ze vindt het goed. Er komt niets meer uit haar tepel, maar ze vindt alles best. Mijn lippen zijn om haar tepel; ik mag gerust hier lopen te lebben, andere tepel, sabbel sabbel. Het hangt hier toch maar onder haar te hangen; mijn mond zoekt de achterste; mama staat er stil van, er komt niets meer uit haar maar ik mag gerust sabbelen; ze is er stil van gaan staan. Niemand die zo ruikt als mama, niemand die zo smaakt als mama. Niets komt er uit maar het is zo een stevig zacht meegevend vochtig iets, dat in mijn mond is; mijn gezicht is tegen haar zachtheid en mijn huid is in de zon en alles ruikt en geurt.

75

Verdomd, z'n hele urensysteem zit vol. Met Willem liep het uit; voor Bert kon hij zich niet meer inlezen. Dat wist hij toch al, dat weet hij toch al heel lang: wat hij vol plant, ligt vast. Hoe kan dat in godsnaam voor een hoofd com mu ni ca tie.

De regen klettert tegen zijn capuchon en waarom trouwens heeft hij geen plastic zak bij zich: open en bloot staat zijn tas in de fietstas; bliksemflits zet de natte hemel in een gloed; één geluk heeft hij: hij is hier op voorbereid. Zie wie daar voor hem fietst: geen regenjas aan, haren nat, colbert nat.

De regen spat uiteen tegen het asfalt, zó, er was regen voorspeld maar dat het zo hard zou gaan.

Maar wat moet een hoofd communicatie trouwens dán?

Hij moet toch nagaan hoe de voortgang is; hoe moet hij dat anders doen dan via afspraken?

Het regenpak is uiterst blauw. Het regenpak is gemaakt in de vorm van zijn schouders, zijn armen, zijn rug, zijn hoofd. Wat een uitvinding, deze huid van ondoordringbaarheid voor de regen. Huisje huisje huisje en de honden hebben ook een huisje, een vachten huisje, wat kan hen die regen deren zo meteen. Ze wachten toch altijd tot baasje thuis is, dan is het pas echt leuk. Ze kunnen elk moment zelf naar buiten, ze hoeven het luik maar door, ze hoeven het luik met de dikke lap vilt maar onderdoor en ze zijn er. Nee, ze wachten liever. Met baasje erbij is het pas echt leuk buiten. Fritsie blijft altijd een beetje in zijn buurt, de andere beiden zijn al heel ergens anders.

Er zijn al huizen waar licht brandt.

Juist ja, hij kon zich niet eens meer inlezen.

En: ging het dan slechter? Zijn uurtje met Bert?

Die heeft zijn werk toch heel netjes gedaan?

Ja, natuurlijk, maar had hij dat ook heel netjes gedaan als er geen afspraak stond voor vier uur? Hoe kan hij de mensen ont-afspraken? Zo dat ze het werk uit zichzelf doen?

Alle zwoelheid van vanmorgen is weggevaagd. De regen doet huiveren. De regen geeft een kille boodschap, maar Karel zit prettig in zijn eigen huisje. Shit, die tas ja, hoelang duurt het voordat leer echt doorweekt? Wat eet hij eigenlijk straks? Geen licht aan in huis, geen Ireentje die de borden op tafel zet.

Hoe kan hij ont-afspraken?

Zolang hij afspreekt, zolang denkt de ander: o ja, dan moet het af.

De regen striemt in evenwijdige stralen. Op het asfalt zijn miljoenen kringen en wie dit alles zo gepland heeft?

Kom.

Doorsjezen nu.

De honden willen ook naar buiten.

76

Dit is een schuierboom. Dit is een schitterende schuierboom, nooit zoiets gezien, komt met meerdere stammetjes de grond uit. Ik strijk mijn zij langs een stammetje en dan is er niks en dan is er weer een ronding. Ik draai verder, nog één. Mooi glad rond. Wat een grap. Laag. Heel laag. De takken beginnen al boven mijn rug. Nog nooit heb ik zulke schuierbomen gezien en hier staan ze gewoon, hup, vergroeide stammetjes die uitwaaiëren, miniboompjes, beter gezegd: bloemen van hout en wel bloemen met drie stelen tegelijk hup, de grond uit. Ik word er dol van, zo grappig vind ik deze mini's. Daar. Nog zo één. Ik ga er andersom langs, even mijzelf ont-dollen. Boompjes, waarom hebben jullie geen bewegende stammetjes, zou nog grappiger zijn; iets zou jullie aanraken en daar gingen jullie. Weet je wat, als ik heel hard aan ren, dan is het net of jullie blijven bewegen; wat een gladheid van stammetjes, hoe komen jullie zo glad? Zoef, door naar de volgende. Zusje maakt bokkensprongen, ze snapt niet helemaal wat ik hier aan het doen ben; ik slinger van de ene naar de andere naar de derde naar

de volgende en dan nog deze en ik slinger verder, Jezus, wat een grappige zachteardige boompjes zijn jullie met deze gladde stelen en met zoveel bijeen geplant; vraag me niet wat ik hier aan het doen ben zusje, ik leg je even niks uit want dit is zo leuk; hoe kan een stam zo glad zijn en zo dicht bij de volgende gladheid?

77

broodzakjes

gloeilampen

peertjes

Hij neemt een hap. Het geheel van ciabatta en roggebrood is bijna te hoog voor zijn mond.

Jurgen, input relatiegeschenk.

Een ciabatta heeft grote gaten en die grote gaten bevatten iets meer roomboter, de volle tere smaak smelt in zijn mond. Vast niet gezond, zo'n heel pakje roomboter elke week, volgens de heren deskundigen dan. Hij slibt echt niet dicht met al zijn gefiets naar het werk en dan nog eens alle gesjouw met de honden, nee, hij vertrouwt die kille berekeningen gewoon niet, ze tonen maar een aspect aan van roomboter, een technisch aspect aan de botervetten. Karel neemt een hap, ai, kaas, hetzelfde gemakker. Er zijn van die onderzoeken die hij natuurlijk ook leest, ze blijven in de lucht hangen. Hier is zijn lichaam en dat weet iets anders. Zo.

Hij gelooft de Indiërs liever; zij zweren bij melk, maar dan wel bij melk die recht uit de koe komt; het liefst laten ze de koe zelf de melk nog bezorgen, ter plekke gemolken door de eigenaar, zo. Niet gepasteuriseerd. Niet gehomogeniseerd. Dat gelooft hij nu toevallig wel: pers die vetbolletjes niet kapot, dan krijg je aanslibbels van binnen. Zo. Gelukkig is er nog een kleine minieme weldenkende soort boeren die de melk heel laat en daar fietst hij graag een straatje voor om zagezegd. Zo. De mensenwereld is een grap en hij leeft zelfs van deze grap, hij, hoofd communicatie, hoofd voorgeprogrammeerde communicatie. Laatste hap brood.

'Allee.'

De honden glippen langs hem naar buiten. Alle regen van de hele middag van gisteren heeft zich tot fijnste damp verdeeld. Noem je dit mist of noem je dit oververzadigd? Stil. Alles hangt stil. Nog geen wind die de wereld schoon blaast.

Ja, dat gaat hij voorstellen. Donderdagse lunch vervroegen naar dinsdag. Fris voorin de week.

Kom Rosie, Barb, Fritsie. Naar binnen. Baasje moet gaan.

78

Het wordt al donker.

Het wordt nu al weer donker, ik ben niet gek, dit donker duurt steeds langer, ik ben niet gek, wat tegen mama aan ligt heeft het niet koud, wat niet tegen mama aan ligt heeft het koud. Er groeit geen rulle vacht uit mij zoals bij de anderen, de kou bespringt mijn rug en mijn heup en hier, mijn schouders. Ik ben niet gek. Dit kan zo niet doorgaan, ergens logisch logisch moet ik mij een vacht gaan verschaffen. Ik draai me om. Rug. Warm die asjeblijft op mama. Mijn rug. Brr, zij tegen de kille grond. Ik wurm me tegen mama aan, hoe blijft mama toch zo warm, mama ligt ook op de koude grond maar mama heeft een vacht overal rondom. Ik ben niet gek, ik moet mezelf een vacht verschaffen, ik slaap niet meer, ik lig de hele koude nacht wakker, ik ben niet gek. Drinken is er genoeg maar die kou. Ik heb aan begraven gedacht, een gat maken en daar in komen te liggen en mezelf oprollen en dat ik dan wel drinken krijg en dat iemand over dat gat heen komt liggen of moet ik mama vragen dat ze aarde over me heen duwt en dat ik in het donker lig. Aan een bladermassa heb ik gedacht die ik zeker wel bijeen geraapt krijg en waar ik onder duik, ik denk en ik denk, ik ben niet gek, ergens moet ik mezelf een huid gaan aanmeten, anders vries ik nog dood. Ik huiver, ik klappertand, klakklakklak, daar komt zusje aan, zusje komt tegen mijn buik liggen, mama tegen de rug en zusje tegen de buik maar de grond is zo koud en mijn zij is zo koud, mijn schouder en mijn heupbot, ik kan het nergens verstoppen. Nee, ik ben niet gek. Ik moet mij een vacht gaan aan schaffen, ik moet hier weg. Een keer. Ik moet een vacht gaan zoeken. Aan graskluiten heb ik gedacht maar die zijn geen geheel, die zijn stukjes geheel en die glijden gewoon weg, die glijden gewoon van mijn huid af. Aan schors heb ik gedacht maar schors past niet, brr, ik val nooit in slaap zo, ik val nooit meer in slaap, het is zo lang donker en het is zo lang koud, de lichtbol is al zo vroeg verdwenen en de lichtbol komt pas zo laat weer te voorschijn, ik moet iets. Ik moet een

vacht voor mezelf gaan zoeken en dan komt ik heel snel weer terug hier. Mama, zusje, dan vind ik jullie heel snel terug maar eerst moet ik iets zoeken, iets dat tegen mijn huid blijft zitten, ik ben niet gek, ik prakkezeer me gek, ik zie al voor me hoe een koe uit haar huid kruipt en die aan mij geeft, asjeblijft, kruip daar maar in en vervolgens bloedt die koe dood, kan niet; ik denk dat ik alle veren verzamel die ik zie liggen en alle vleugelstukjes maar hoe wordt mij dat tot kleed? Ik heb geen plaksel, ik heb geen touw, brrr, ik denk me rot, hier heb ik dan wel melk maar toch ga ik dood, ik moet goed doordenken, ik moet weg van hier maar niet vannacht, niet nu. Bah, de grond trekt zo koud op en de nachtlucht is zo klam tegen mijn zij, ik heb nog geen oog dicht gedaan, ik moet op weg. Een keer. Niet vannacht.

79

Hum, half vier, nee, ik wacht toch echt niet tot de wekker gaat; Karel zwaait zijn voeten buitenboord, zet ze op de vloer.

Hup. Pissen.

Alle drie glippen ze mee naar buiten deze keer. Jullie boffen maar met een baas die tegen de zestig loopt.

De maan is half en de hemel is vol witte wolkjes.

Kletter de kletter, tjesses, met zo'n sterke straal kan het prostaatprobleem nog niet zo groot zijn. Karel tuurt naar de hemel. Natte oogjes van Orion, vage oogjes van sterkolossen achter wattige wolkjes. Huiver. Barb staat al bij hem om mee te gaan naar binnen, Rosie is als altijd zover mogelijk weg, kom.

Zijn huisje staat in het koude maanlicht, Barb loopt naast hem in het koude maanlicht. Huiver.

Karel hoest. Zijn keel is rauw. Wordt dit griep?

Een paar dagen onder de wol, dit hoofd communicatie, zijn hele verstand en al zijn ideeën en heel zijn lichaam een paar dagen broeien onder het dekbed? Niet gek.

De honden glippen langs hem naar binnen. Heldere baan maanlicht valt op de keukenvloer tot hij de deur sluit. Hij opent de deur opnieuw.

Zijn voeten glinsteren in het licht van de maan. Een stuk van zijn benen.

Karel duwt de deur dicht.

Hij opent de deur nog een keer. Op een kier. Rechte lijn scheidt zijn maanverlichte voeten van het duister. De veren van de bank kraken. Dan is het stil. Ze hebben zich weer geïnstalleerd.

En toch is maanlicht niks.

80

Nee mama, anders.

Ik loop om haar heen, wrik me tussen de boomstam en haar lijf.

Bladerdak.

Een boom heeft een bladerdak en de regen ruist en de wind waait.

Mama, duw maar, mama. Duw me maar dicht tegen de stam; ik ha half onder je staan; je bent mijn huid-dak en de stam is een gladheid van hout en hoe dicht ik bij de stam sta, hoe minder het druppelt, wacht, goed mama? Ik ga door de knieën; ik lig tegen de stam en ik lig onder jou; het is hier zo zacht van blad mama, het is hier zo droog van bladerlaagje en boven mij ben jij; shit, waarom is er niet overal zo'n boom, kunnen we deze boom niet meenemen? Het is een dak van groen en de stam is houtig glad en hier onder zijn de blaadjes geel.

Hout en huid.

Hout is behaaglijk aan mijn rug, ik moest mij een huid kunnen maken van hout, shit, waarom groeit er geen schors uit mij; alle druppels zouden af glijden.

Op een keer dan moet ik zwerven, een dak van takken bouw ik mij op een keer en een muur van hout; mu ren van hout, hout hout hout, huid huid huid; op een keer dan moet ik gaan zwerven en mij een huid bouwen, zie je wel, daar verzet mama een poot en nog een, daar gaat ze, daar gaan ze, regendruppels tegen mijn zij; ergens zie ik het voor me: een huid van hout.

Een huis van hout?

De kudde verlaten?

Weer aan de zwerf?

Als ik goed na begin te denken: ja.

81

Het oudste kloffie is nog niet oud genoeg voor dit hoofd communicatie. Het is zaterdag. Karel neemt z'n mok mee. Vóór zijn huisje staat wind. Opzij misschien? Plok. De walnoot ratelt verder over het dak, komt met een boog in het gras terecht. Hier. Hier tegen de muur.

De trainingsbroek is net iets te lang, de onderkant sleept over het gras. Het T-shirt hangt tot op z'n kont en ergens daarboven eindigt zijn trainingspak.

Hier. Hier tegen de muur.

Hij zet de mok neer. Pakt de lage stoel.

Dit. Wordt de laatste zomerse dag.

Dit. Wordt een dag die hij vanaf nu, acht uur, mee wil maken.

Het is trouwens niet eens z'n oudste kloffie.

Dat hangt in de schuur. Die broek zit onder de kleivegen, de laarzen hebben aangekoekte hompen. De zwarte jas lijkt meer bruin en zwart.

Dit is z'n daagse kleding. Iemand kan nog het erf op komen en hem zien en, ja, kan nog net.

Er komt toch niemand. Sinds ze er niet meer is, komt er bijna niemand.

De wind is nog niet echt lauw.

Begint lauw te worden.

Boing, ratelderatel.

Vierentwintig graden.

Kan het worden.

De honden zijn blij. Weekend. Baasje thuis. Barb en Fritsie spelen om de hoek. Rosie ligt naast hem.

'Jij bent het meest blij, geloof ik.' Hij aait haar kop.

De noot zeilt met een boog voor hem langs. Plok, tegen het gras.

Dunne wolken houden de zon nog tegen. Wolkenranden zijn glinsterend zilver, witgoud, whatever.

Slok koffie. Prettig bitter. Wat een weldaad, na vijf dagen van afspraak naar afspraak. Niks.

Zelfs alle boodschappen al mee gesmokkeld in de fietstassen, elke dag iets. Alles in huis nu. Hij hoeft zich nergens meer te vertonen.

Er waait zoveel wind door de bladeren. Er waait zo'n constante wind over het veld.
Alles wat hij denkt, neemt de wind mee. De leegte van de lucht in.
Ha, deze ribbels van de plastic stoel staan vast in z'n kont.
De pruimenboom zwaait verleidelijk haar pruimen heen en weer.
En toch sta ik niet op.
'Hè Rosie.'

Er kiert een zonnestraal door de wolken. Langzaam langzaam langzaam.
De dag is nog zo lang, zo leeg.
Hoofd communicatie zit hier stilletjes. Rug tegen de stoel, hoofd tegen de muur.
Laatste teunisbloemen als plodden geel langs de steel.
Laatste gele aardpeer bloemen. Lichtroze asters, paarse asters.
Kan een mens werken zonder dit 'niets' van de walnotenstam die hier voor hem staat
en die hier de hele werkweek eveneens staat. De kronkel pruimenstam waar hij al
vele onderste takken af heeft gezaagd; staat daar met grote gapende gedichte
wonden.
Wind wind wind en kijk nog maar niet zover uit je ogen Karel, kijk maar bijna niet.
Weg met de werkweekwerkelijkheid. Ergens een vogel. Een lange lange wandeling
met hen vandaag.
Rosie hoort wat hij denkt.
Ze spitst de oren.

Waar het gras ineens oplicht is de zon. Karel pakt zijn stoel op. De lichtplek is
verdwenen. Karel wacht, de stoel in de hand.

82

Mama ligt.
Mama ligt anders dan anders.
Ze is er helemaal bij gaan liggen en ik lig tegen haar buik.
Ik ben er ook helemaal bij gaan liggen. Wat een dag. Wat een zon.
Mama ligt nooit zó. Ze ligt bijna op haar rug.

Ze ligt niet gewoon, net als altijd. Ze is iets verder doorgerold. Hulpeloos steken haar poten in het niets. Languit ligt haar hoofd tegen het gras. Soms ligt een koe zo, die dood is. Dan is alles stijf. Dan ademt geen buik meer.

Mama ademt. Ik ga mee op en neer met haar adem.

Wat een dag. Wat een zon.

Mama ligt nooit zo maar nu ligt ze zo. Iets verder doorgerold dan anders. Kop tegen de grond. Zoveel mogelijk lichaam tegen de grond en alleen, helaas, waar moet ze met deze twee poten blijven? De twee poten hangen aan weerszijden van mij tegen de lucht. De lucht is strakblauw en als we pech hebben dan komt er een wit ribbelveertje voor de zon langs. Strakblauwe lucht en witte ribbelveldjes. Alles wordt warm aan mijn buikkant, mijn gezicht wordt innig warm, mijn zachte buik wordt verlegen warm. Aan weerszijden van mij steken twee poten de lucht in. Onder mijn schouder en onder mijn hoofd ademt mama's buik. De wind waait lauw. De wind neemt lauwe lucht mee en brengt nieuwe. Lauwe lucht strijkt langs mijn binnenbuik. Voelt mama het dwars door haar buik heen? Vandaag ben ik blij dat ik geen vacht heb. Het is een uitzonderlijk bijzondere dag. Nooit heb ik mama zo meegemaakt en ze is niet de enige die zo ligt. Ik ga met mijn hand langs haar poot. Ik kijk per ongeluk in de zon en achter mijn dichte ogen is een blauw bolletje. Blauw bolletje in helder oranj. Wat een kleuren. Het blauw pulseert of klopt mijn oog? Wat een zon. Wat een dag dat ik hier ruggelings mag vertoeven. Mis ik een vacht? Vandaag niet.

83

Tas in de ene fietstas. Pakken melk, koffie, brood, kaas, worteltjes in de andere. En een pompoen. Eén. Hij had er wel tien mee willen nemen, één euro tien per kilo. Het wordt tijd dat hij met de mode mee gaat doen: een fietsrek voorop zetten, daar kan z'n tas op. Kan er weer wat anders in de fietstas. Hondenbrokken, tien pompoenen. Er zijn al bomen herfstig geel. Staken van takken en plasjes bladeren. Boodschappen in de fietstas betekent: op weg naar huis. Pfff. Dina weet alles in theorie maar het lukt niet, Luuk weet niks in theorie en hij sleept de opdracht in de wacht. Hoe kan hij Dina bewust maken dat ze niet té graag moet willen. Ja, klopt, dat is het, zegt ze dan en ze probeert het anders, ja, dank je de koekoek, je moet hondertachtig graden anders wórdén. Hóe, jankte ze. Janken is al iets.

De vlinders zijn massaal te voorschijn gekomen; Wilders staat met z'n babyface te zwijgen voor het gerecht en zijn eigen christelijke bloedgroep discussieert massaal: wel samen met die kwal of niet samen met die kwal. Distelvlinders in paars en bruin; ganzen hoog door de lucht, maar welke kant op? Is het ergens nog warmer? Hoe komt die Wilders het eerst schaakmat te staan; dat vroegen z'n collega's zich af in de lunchpauze; zelf zag hij die drie onderhandelaars in een afgesloten zaaltje zitten en vroeg zich af of hij dat zou kunnen: vriendelijk akkoorden sluiten met iemand waar je van gruwet? Welke stemmers had die man eigenlijk en hoe krijg je die weldenkend? Moet good old Joop uit zijn graf opstaan?

De lucht blijft grijs en de wind is lauw; zijn jasje hangt over het stuur en zijn schoenen glanzen bruin. Verfijnd. Het gebouw met al zijn ramen en al zijn terrassen en met de kantine aan de achterkant; daarover gaat zijn volgende column. Wát als wij in een hoog dicht grijs gebouw werkten?

Voelt hij het asfalt? Is hij toe aan een nieuwe achterband?

84

Mama staat stil.

Mama kijkt naar mij.

Mama blijft stil staan.

Mama kijkt naar mij.

Ik kijk naar mama.

Mama kan met de zijkant van haar hoofd kijken.

Ik hef mijn hoofd iets omhoog.

Zo staan we oog in oog.

Hoe lang staan we al?

Wie is wie?

Wie hoger is, is mama.

Wie lager is, ben ik.

Eerst staan de vier hoeven van mama in het gras.

Dan leeg.

Dan mijn handen, dan mijn voeten.

Alles op één lijn.
Mama staat zo stil.
Ze ademt uit haar neusgat, haar bek is roodvochtig en ze staat doodstil.
Ze kijkt.
Ik verroer me niet.
Ik sta stil in de blik van mama.
Mama begint en ik sta stil en mama houdt me op deze plaats met haar ogen.
Met haar zwijgende lichaam.
Haar horens doorboren de grijze lucht rondom de kop en ik verroer me niet.
Is dit een spel?
Nee, mama speelt nooit een spel.
Ze kijkt me aan.
Ze houdt me op de plaats met haar blik.
Er zit niets in haar blik.
Er zit alles in haar blik.
Ze ziet meer dan dit.
Ze ziet meer dan mijn hoofd, mijn schouders, mijn armen, mijn borsten, mijn rug.
Ze ziet.
Wil ze mij een vacht rondom toveren?
Wil ze mij inprenten wie ze is en waar ik haar altijd terug kan vinden?
Propt ze me nog vol onzichtbare melk voordat...?
Voordat?
Ik wil me tegen haar aan werpen, ik wil haar vacht tegen mijn rug voelen, ik wil me nestelen tegen haar buik, ik wil mijn hoofd tussen haar achterpoten steken en tepel voor tepel omvatten. Sabbelen.
Mama staat stil.
Haar blik houdt mij op de plaats.
Stopt ze een kachelkje in mij zodat ik het nooit meer koud heb?
Hoelang staan we hier al?

Wie puur is, overwint (overwint bijna.)

Wie puur is, overwint (overwint bijna.)

Karel sjeest naar het werk. Ongelofelijk, wat een herrie maken die ganzen. Ze bezetten de stoppelvelden van de maïs, grijsbruine stokjes steken uit de akker en zoveel ganzen; achter elke stoppel heeft zich een hoopje veren verscholen.

Karel ademt diep, Jezus, wat een ruimte nu dit veld leeg is, zeg maar rustig twee meter hoog keer drieduizend bij drieduizend; drie keer drie is negen keer twee is achttien, achttienduizend vierkante meter lucht waar eerst maïs groeide. Wat een verschil, die ritselende stijve stelen of nu dit levendige kloppende gekrioel van de gakgakgakgkak ganzen, verdomd, nu kan het de boer niks meer schelen natuurlijk maar even zo goed strijken ze met z'n duizenden neer op een pas ingezaaid veld en pikken ze de teergroene spruiten uit de grond. Rotbeesten.

Zijn jullie dan.

Ja professor, grijnst Karel, begrepen; een mening kan nooit losgezien worden van het belang van degene die een mening verkondigt, ja professor.

Karel kijkt nog een keer achterom. Het idee. Stoppelveld totaal met ganzen bedekt, warme kloppende levende lichamen in een huid van veren. Er groeien ganzen uit de akker vannacht.

Het gegak verdwijnt naar de achtergrond. Al wat in de voortuinen bloeit zijn nog asters. Parse asters. Hier staat nog iets geels. Tringeling, mag ik langs?

'Goeiemorgen,' zegt hij als hij de scholieren passeert. Boos worden helpt niks; ze bezetten de weg toch met z'n vieren naast elkaar, aard van het beestje op die leeftijd.

Wie netjes twee aan twee fietst, deugt ook al niet, moet er wel ingeramd zijn.

Kampbusch.

Hoe treedt een mens de duisterste omstandigheid tegemoet?

Hoe leren wij deze combinatie van puurheid en verstand te gebruiken die zij aan de dag legde? Eerst weg, dat verstand. Eerst alle kracht van een twaalfjarige die vaart op eigen kompas, zonder nadenken. Puur, puur puur.

Kon hij dat zijn medewerkers maar leren.

Ha, nieuw stuk, iets in de kudde gaat met grotere vaart, iemand heeft een overdaad aan groen ontdekt en gaat voorop. Ik loop naast mama, ook mama heeft de vaart er in, ze neemt een hap en ze is die nog aan het lostrekken en ze verzet al een poot. Alles gaat in één richting, kom, we bezetten dat groene gebied; mijn mama is nooit zo'n haantje de voorste, sterker nog, ze remt alweer af, trrt trrt trrt, ze graast, zo ken ik haar weer, ze slentert, achter ons slenteren ze ook alweer gewoon, laat maar gaan onze dappere helden. De lucht is opperst zonnig en het gras is knallend groen. Zon. Ik sta bijna stil naast mama. De zon valt op mij. Hoe stiller ik sta, hoe meer de zon warm is dus. Ik sta stil. Mijn rug wordt verwarmd. Mijn schouder krijgt een zonnedekentje. Ook mijn armstaken weet de zon te vinden. Ik sta stil. De zon dringt in mijn huid. Verdomd. Alles is tot stilstand gekomen. Achter mij staat stil. Vóór mij is omgedraaid en staat stil. We zijn een standbeeld in knalgroen gras. Alles staat stil. Wij met ons allen staan hier stil. Het is zo een vreemd overdonderend licht, dat boven het gras hangt en dat licht is ook nog eens zo onwaarschijnlijk koesterend warm. De zon dringt tot onder mijn huid. Ergens in de verte is het een geschetter van ganzen, alles door elkaar, hoog en laag. Wij houden ons opperst stil.

87

De kraai steekt zwart af tegen het strakke blauw. Plok. Met een boog komt de noot op het asfalt terecht. De kraai zeilt laag over de weg, neemt de noot in zijn snavel, vliegt omhoog. Plok. Andere noot. Andere kraai. Die kent het kunstje nog niet van de boog.

Karel stapt van de fiets.

Kom, laat maar vallen, ik trap de noot wel even kapot voor jullie.

Dat gelooft geen kraai. Ze zoeken hun heil met noot en al verderop.

En toch: wat is de mens anders dan een kraai?

Karel fietst naar huis.

In Australië bestaat een kraaiensoort, die stokjes in hun poot nemen en daarmee een boktor uit hun holletjes kunnen pulken.

Kraai aan begin werktuigkant en mens aan einde werktuigkant.

Shit. Het wordt steeds duidelijker. De mails zijn compleet gedevalueerd. Ze worden ongelezen weg geklikt. Onbeantwoord. Althans, dat zegt Joris van de ICT en hoe kan hij dan weten bij wie hij het eerste moet zijn?

Ik ben aan het ont-reageren, zei Jolien vandaag, ik wil alleen maar iets vanuit mezelf twitteren. Verdomd, wat moet hij als hoofd communicatie hier allemaal mee?

De beuk heeft twinkelblaadjes, geschitter in de zon, kwikzilverig.

Ha. Rosie, Barb, Fritsie. Taal. Van mens tot mens. Van mens tot dier. Er zit niks anders op.

De zon.

O ja, die prijs.

Gebak uitzetten morgen, op alle vestigingen en vooral ook daar.

Karel fietst de dijk af. Hij speurt de weg af. Niemand.

'Barb,' schreeuwt hij zo hard hij kan.

'Ro sie. Frit sie.

Ik kom er aan.'

88

Klam.

Hoe klam.

Hoe zweterig.

Hoe laaiend heet.

Het is nog half donker, mama ligt tegen mijn rug, maar verdomd, het waait niet meer en verdomd, mijn keel, dat is het, schrijnt minder. Alsof het ergste achter de rug is, alsof het een kacheltje is in mijn lichaam dat alles verteert, mijn wangen gloeien en mijn huid is klam.

Andere wind. Is het dat? De kou is er uit, verdomd, komt van de andere kant nu, ho, gauw weer dicht die ogen, gauw weer dicht want mama slaapt nog, mama ademt in en uit, haar buik is tegen mijn rug en het kan toch niet waar zijn? Mijn keel. Het ergste voorbij en de kou voorbij, geen guurheid meer in de lucht, wáár heeft de lucht haar kou gelaten en dat scherpe gewaai? Waar is dat ineens gebleven en waar is deze lome lauwe deken vandaan getoverd?

Grijs. Al is het donker, dat zie ik: grijze lucht. Ogen dicht toch en zzzachjes nog iets omhoog schuiven, zachtste plek van de hele wereld, mama daar met de kop en ik hier; we moeten onze

poten ergens kwijt maar daartussen is zoveel buik van mama en mijn gezicht mag tegen haar donzige uier, ik begraaf mijn gezicht en ik kan nog bijna de ader voelen; het ruikt. Het ruikt naar mama en ik ben veel heter dan de lauwe lucht, ik zweet aan alle kanten; ik plak zo ongeveer aan mama zo hard zweet ik, dat kan best een beetje minder.

Ik lig iets lossier van haar, mijn hoofd gebruikt haar buik nog als kussentje, zo kan het toch ook, zo wordt mama niet zo zweterig, ergens is al gestommel, er kraakt een bot, ergens zijn al koeien die hun voorpoten onder zich zetten en hun lijven omhoog duwen; gelukkig is mama nooit één van de eersten.

89

Geluid

Daar is het weer.

Huilende hyena.

Krijsende coyote.

Wat roept daar in de nacht?

Daar is het weer.

Stoomlocomotief in film, maar dan heel kort, heel helder.

Euheueheu.

Doorsnijdt de nacht.

Wat ben jij voor dier?

Uil.

Is een uil zo helder?

Euheueheu.

Is de nachtlucht rondom de uil zo een neutrale onzijdige klankkast?

De roep van.

Wie roept mij?

Karel kijkt op de wekker.

Het is nog vroeg.

Hij kan nog uren slapen.

Zaterdag, tada, niks afgesproken, niks hoeft en hele lege nacht is met sterren en met deze

Niks meer.

Weg gevlogen?

Weg gelopen?

Hij hoeft niet te plassen, hij hoort geen honden gestommel en toch heeft iets hem wakker gemaakt.

Hele lege nacht en één geluid.

Roep.

Wat in hem ving dit geluid op?

Karel draait op de goede zij.

Slaapt.

90

Dit blijft: niet slapen.

Dit blijft altijd: niet slapen.

Het gras slaat wit uit.

Schurk schurk schurk. Ik kan niet IN mama kruipen.

Mijn zij is zo koud, mijn schouder, mijn arm, mijn been, zo ijzig koud, zo doortrekt naar binnen. Bevries. Het gras slaat wit uit, de lucht tintelt al staat hij stil, de kou prikt dwars door mijn huid naar binnen. Ik móet ademen maar de lucht is zo koud, ik móet ademen maar ik wil geen ribbenkast bewegen, zo koud, nog koudere luchtvlaag; ik slaap niet, ik slaap al nachten niet; de kou valt mij aan, de kou valt elk grassprietje aan en het gras slaat wit uit. Mama, ik bevries. Ik kan niet slapen mama. Ik kan niet slapen. Wjieuwjieuwjeeeuw, ik huil. Mama's ademhaling gaat onregelmatig, even, nu weer gewoon. Ze slaapt gewoon door. Ie ieieie ieiei, heel zacht gehuil. Het gras slaat wit uit en waar ik lig, houd ik het gras warm.

91

Hij ritst zijn Esprit dicht, draait de sjaal om zijn nek en voor zijn hals langs, twijfelt, muts wel of muts niet? Muts mee. Brood, sleutel, appels? Alles bij zich.

Karel zet de thermostaat op 18. De zon maakt extra ramen op de witte muur, scherp warm geel tekenen de ramen zich af. Dag huis, tot straks.

Bij de auto verdringen de drie zich al.

Ze stormen de auto uit. De route kennen ze. Paadje af, weiland door en daar is de rivier. Karel sluit de auto af en loopt hen achterna. Barb heeft al een plank gejutted, Fritsie graaft een gat. Rosie sprint door het lage water. Ze schudt zich uit.

Zondag.

Er is nog niemand.

Karel pakt de plank van Barb, gooit hem in het water. Brrrr, zelf trekt hij de muts dieper over de oren. Het gras langs de helling is wit uitgeslagen.

Ieuw ieuw ieuw. Hoog in de lucht twee buizerds. Gezweef.

De boot met containers glijdt door het water. Lange golven van fluweel als de boot allang voorbij is. Fritsie springt langs de waterlijn. Is deze strakblauwe zondag volmaakt? Deze strakblauwe zondagochtend is volmaakt voor de komende halve dag. Voor de tijd die hij apart genomen heeft. Niks geen computerwerk, niks geen karweitje in huis, lopen. Eerst de rivier langs en dan met een grote boog door het natuurgebied. Grensgebied. Niemandsland. Halve dag aan zijn schema's onttrokken. Voeten verzetten, anders niks. Gakgakgak ganzen in slordige formatie. Pesthekel hebben de honden aan deze basalt kribben. Hijzelf niet, hijzelf springt van bonk naar bonk.

Rustig grazen de schapen langs de oever. Goed gedresseerde honden; ze vallen geen wolbaal lastig. Ram met blauwe kleurstofblok; schreeuwerig verse vlekken op onderruggen en verlegen lang geleden vlekken op andere onderruggen. Hoelang heeft hij al geen vrouw meer gehad? Hoofd communicatie is al zeker drie jaar geen vrouw meer binnen gedrongen. Nora nog, na Irene. Margreet nog, na Nora en toen was het schluss voor dit hoofd communicatie. Een mens redt zich prima zelf. De Esprit. Goed dat hij deze te voorschijn heeft gehaald. Zachte voeringstof van binnen, winddichte wax laag van buiten. En diepe zakken voor zijn handen, brrr, wat een gemeen koude wind op deze zondagmorgen.

Karel eet de boterham. Hij zit in de luwte van een duinpan. Woestenijpan, noem dit maar. De honden rusten met hem uit. Wie zo precies uit de wind zit, de jas kan zelfs open. Alle drie krijgen ze een stukje boterham. Brood met echte boter. Jonge kaas. Van de appel moeten ze niks hebben.

Het is Fritsie die haar had ontdekt. De hond blafte en blafte en één van die roodharigen duwde haar vervaarlijk aan de kant. Fritsie liet zich niet verjagen.

Hoopje mens.

Hoopje vrouw.

Blauwe lippen en uitstekende ribben en al die klisbollen in de haren.

Natuurlijk heeft hij zijn mobieltje op zak en natuurlijk heeft 112 een helikopter, maar iets...

Hij had het hoopje mens bedekt met zijn Esprit en toen opgetild en die roodharige had toen hem kopstoten willen verkopen en dat lieten de honden niet gebeuren, oorlog in de woestenij en eenmaal het hek door was die roodharige gaan loeien en loeien, ongelofelijk, het klagende geloei zit nog steeds in zijn hoofd.

Hoopje vrouw ligt op de achterbank.

Fritsie ligt languit bij haar, op de bodem van de auto.

De andere beiden zitten naast hem op de stoel.

92

Het grote waaien is afgelopen.

Het grote waaien is afgelopen; de ijzige wind komt niet meer tot hier.

Het grote waaien is opgehouden; de ijzige kou bereikt mij niet meer.

Het grote waaien is opgehouden; de snijdende wind komt niet meer tegen mijn huid.

Het grote waaien is opgehouden; de snijdende lucht houdt voor mij halt.

Het grote waaien is opgehouden; geen ijzige lucht meer die mij omhult.

Het grote waaien is opgehouden.

Het grote bestoken met kou is opgehouden.

Ergens om mij heen zijn muren geplaatst.

Om mij heen is het luchtledig.

Waar is mama?

93

Hij pist.

De sterren staan helder.

Kletter de kletter.

Barb en Rosie zijn twee bleke honden in het licht van de maan.

Fritsie is binnen gebleven.

Fritsie wijkt niet van haar zijde tot...

Hee, wacht, ook zij zal een keer moeten. Een keer. Hoe? Verdomme, hij kan haar toch niet in een hondenhok zetten.

Karel zwiebert de laatste druppels er af, stopt zijn penis terug, vouwt de overall dichter om zich heen.

Iets.

Iets moet hij onder haar leggen, toch.

Zo meteen plast ze de hele bank onder.

Dat hij daar niet aan gedacht heeft.

Bladstil staan de populieren. Ze lichten op in het maanlicht.

Hij kan haar toch niet in de hondenmand leggen.

Dat zou het beste zijn.

Ze zou er met gemak in passen.

Karel geeuwt en schudt z'n hoofd.

Tuurlijk niet.

Hij moet gewoon van de bank een mand maken. Tijdelijk. Of nee, matras.

Licht is niet eens nodig.

Hij zet de stoel aan de kant, zo.

Hier past de matras.

Oude kranten.

Plastic? Vuilniszakken open knippen.

Oude slaapzak. Zo, uw bedje is klaar mevrouw.

Hij tilt lakenzak-met-hoopje-mens op.
Het papier kraakt als hij haar neer legt.
De slaapzak spreidt hij over haar.
Het raam?
Dat raam kan best iets omhoog geschoven worden.
Het luikje kleppert. Fritsie. Moest dus ook.
De hond gaat languit naast de matras liggen.
Hoopje mens in grijze lakenzak onder oude slaapzak.
Grijzig wittige linnen stof, door Irene eigenhandig in elkaar genaaid.
Voor hun eerste reis.
Karel geeuwt.
Rosie en Barb hebben de bank in bezit genomen.
Wat een huishouden.
Drie honden en een hoopje mens en een hoofd communicatie.
Gauw naar bed.

94

Wat gedragen wordt door het luchtledige en wat terecht komt.
Krakend droog.
Verder liggen.
Ineen.
In huid omhuid en zwaarte, vracht en ijzig verdwaald.
Dwaal.
Stap stap stap weg en lichtbenige languit langs mij.
Geadem.
Gewasem.
Hier klomp.
Verstand bevroren.
Verdwaald.
Geen méér kou meer.
Geen méér blootstelling meer.

Geen doodgang meer.

Bevriezen bevriest versteent.

Languit luchtledig levend.

Ligt langs.

Waar is mama?

95

24-10-2010	op deze dag heb ik haar opgeraapt
waar aangetroffen	Grenz Ward, vlakbij fietspad in de buurt van de oude brouwerij
hoe	blauwe lippen, bloot, schrammen en korsten over hele lichaam, haardos vol verdroogde klisbloemen
met wie	te midden van een gezelschap Schotse Hooglanders; eentje ging woest tekeer; ze sprong mee langs de omheining toen wij het hek al door waren
waarom geen 112	Fritsie, mijn hond, heeft haar gevonden, ik heb haar opgeraapt, dit is de enige zekerheid die wij haar kunnen bieden; ik lever haar niet uit aan welk zorgapparaat dan ook
diagnose	onderkoeld, verstard, gesloten ogen
behandeling	dekens, kranten, vier muren, water (morgen koeienmelk halen!), aandacht van Fritsie die niet bij haar weg te slaan is; verder: alle deuren zijn open, ze kan ten allen tijde vertrekken, naar buiten
waarom opschrijven	1. Getuigenis, voor het geval iemand denkt dat hier iets Belgisch of iets Oostenrijks

	aan de hand is. 2. Ze kan dit lezen als ze wil, wanneer ze wil.
--	--

96

Koud is de vage luchtstroom over mijn hoofd, warm is de adem van het dier naast mij.

Koud is alles van ik, warm is de deken op mijn huid.

Koud is ik tot aan de huid, warm is de grond waar ik op lig.

Koud is: ik tot aan de kranten; niks kouds stijgt meer op uit de aarde.

Koud is ik, verpulverde kou; warm is dit luchtledige om me heen; geen koude winden meer die over mij vallen.

Tot kou ben ik gestold; warm is het straaltje plas, het raakt mijn benen als lauwe stroom, het komt uit zo'n ijskoud binnenste, waar is mama?

97

De melk klotst in de fietstas.

De boer had geen melkfles.

De melk zit in een colafles.

Pak incontinentieluiers in de andere fietstas.

Soms moet je liegen.

'Voor m'n moeder,' zei hij bij de apotheek.

'En hebben jullie ook zo'n tutfles?'

Had hij het niet durven vragen, hij had nog naar het Kruitvat moeten fietsen.

'Doe ook maar een pak maandverband, de dikste die jullie hebben.'

Luiers, noemde Irene deze.

Verdomd, er is weer een vrouw in huis.

De dikste, die moest ze altijd hebben, voor 's nachts.

Ireentje.

De zon schijnt fel en de wind waait fel, morgen een trui aan onder de jas, morgen wanten aan want het wordt winter, stomme Anna, natuurlijk begreep hij haar stuk, heel goed zelfs alleen moet dat nu net in hun ingenieursblad? Hoe hecht die eeuwenoude structuur daar is van eeuwenoude buurtvisites en hoe die weg het doorsnijdt. Maar in de vaart der volkeren. Willen ze toch ook daar.

Vroeger zou ik aksie hebben gevoerd, denkt Karel. En nu?

Hoofd communicatie, spreekbuis van de RvB?

‘Anna, jouw stuk is sentimenteel,’ had hij gezegd.

Te kritisch bedoel je, Karel, opportunist.

Opnieuw met haar bespreken morgen. Zichzelf verduidelijken. Het parket waar hij in zit.

Ook bij de RvB trouwens. Wat verzwegen wordt, springt als een duveltje uit een doosje. Wat open ligt, ligt open.

Te sentimenteel.

Hij krijgt alsnog een vieze smaak in zijn mond.

Wat is de populieren rij al kaal.

Kaal kaal kaal maar door, steven asjeblijft op het winterpunt af en daarna, verdomd, elk jaar slurpt het decembereinde de voorgaande tijd naar zich toe, net of hij niet geleefd heeft maar dat wou hij toch ook, roetsj, naar de kortste dag en daarna.. Ai, dit jaar zal geen geroetsj, zwerfster in huis, omfietsen naar de apotheek en omfietsen naar een wildvreemde boer, het enige echt goeie dat hij vandaag gedaan heeft. Over zijn reactie op Anna moet hij zich echt schamen.

Hoe warm?

Net de kou eraf, zoiets.

Toch?

Karel giet de melk in het flesje.

Schroeft de dop op de fles.

Houdt het op de kop.

Niks lekt.

Opraapvrouw ligt op haar andere zij.

Fritsie ligt languit naast de matras.

Karel gaat zitten; de krantenbedoening kraakt.
Hij pakt het hoofd van de vrouw, legt het op zijn been.
Hij doet haar lippen een beetje vaneen, zet de speen tegen die plek.
Ze beweegt haar mond.
Zoekt even.
Zuigt dan.
Onmiddellijk met kracht.
Alles aan haar blijft onbewogen, alle rest behalve haar lippen.

98

Er is een hondenadem en er is een luchtledige leegte met geen regen en met geen snijdende wind en met geen ijzige kou.
Ik ben verkild tot op het bot, alleen was ik dat en ben ik nog wie ik was en verroer ik me niet.
Ergens in mijn verpulverde versteendheid loopt een riviertje van wit, het baant zich een weg, het kent de weg en ik ken de weg en zo ben ik brosse kou en witte rivier.
De man voetstapt.
De man beweegt mijn heup door het luchtledig, kraakt met papier, legt heup terug.
Nieuw vers krakend papier en deken weer over versteende verpulverde lichaamsvorm die ik ben, voetstappen weg met krakend papier en hondenadem rustig naast mij.
‘Kom,’ zegt de mannenstem. Hondengetrippel.
‘Jij ook Fritsie,’ en de hondenadem naast mij loopt weg op poten.
Stille lege luchtledige.

99

Verdomd.
De mens dénkt om wég te komen van zijn eerste reactie.
Verdomd.
Verdomd.
Evolutionaire nut van denken: om afstand te kunnen nemen van onze eerste reacties.

De hersens groeiden en groeiden bij een mens. Enorm. Terwijl we met de eerste aanleg ook toe hadden gekund.

Weg van de eerste reacties.

Verdomd. Eindelijk weer eens een positieve kijk op het menselijk verstand.

Karel neemt een hap van zijn boterham. Het lamplicht cirkelt op tafel en in die cirkel ligt de bijlage open geslagen.

Op de matras daar slaapt de vrouw. Of waakt met dichte ogen. Het verstandigste wat ze kan doen?

Anna vandaag spreken.

Zijn ja of zijn nee als meerlagig ontwarren. Haar meedelen. R v B ook trouwens.

Zijn eigen aksieverleden als één van de lagen.

Karel als vijftientigjarige en Karel als bijna zestigjarige.

Yess. Verstand mág. Meneer hoofd communicatie.

Hij staat op. Bord en mes op aanrecht. Water in het glas.

Melk in het pannetje gieten.

Net niet meer koud.

Melk in het flesje gieten.

Speen er op.

Flesje in hand. Goed zo, lauwige melk. Flesje op de kop. Lekt niet.

Karel gaat bij haar hoofd zitten, tilt het rustig omhoog.

Hij masseert haar lippen een beetje, zet de speen daartegen.

De lippen openen zich rondom de speen, de vrouw zuigt.

Met volle kracht.

Geen ogen die open gaan.

Geen handgebaar.

Karel legt haar hoofd terug.

Hij dekt haar toe met de deken.

Water in flesje, speen op de kop.

Jas aan, Barb en Rosie een aai.

‘Waak,’ richting Fritsie.

Hij pakt de tas, knipt het licht uit en gaat naar buiten.

Klamme wereld.

Binnen zijn drie honden en een vrouw.

100

Er is een huilende wind buiten de vier muren.

Er zijn daar golven van wind buiten de vier muren en ineens vinden ze elkaar, ze fluiten.

De man is weg.

De voetstappen van de man zijn weg, de deur is dicht en de deur is niet op slot.

Boze horten van wind.

Het gesuis van de wind.

Is er geen blad buiten de muren en is er geen boom buiten de vier muren? Is daar nergens iets dat de wind tegenhoudt?

Trek de deken maar hoog over mij heen.

Trek de deken maar tot over mijn oren.

Naast de matras daar ademt een hond en elders binnen de vier muren daar ademen twee honden en binnensdekens daar adem ik.

IJle lijnen van wind.

Aangewakkerde wind.

Vinden elkaar.

Stilte.

Sterft.

Gestorven.

Trek de deken over alles wat huid is, alleen wat haar is, is een eigen dekentje.

101

ALTIJD INLOGGEN.

Zo. Werken we hier in een fabriek of zoiets? En werkt een kwart van de medewerkers soms niet thuis en komen die sowieso dit hele bordje niet tegen dus?

‘Goedemorgen Bert.

Bert zit achter de balie. De balie staat in een enorme hal. Achter Bert is glas. Had hij ogen in zijn rug, hij kon de hele dag over de polder uit kijken. De rivier kunnen zien stromen.

Grandeur, ja, dat wel. Enorme hal en verdwaalde receptionist. Met vulpen. O nee, ineens weet Karel wat hier zo speciaal aan is. Een man. Een man op leeftijd in plaats van een opgemaakt jong ding. Yes, waarom hebben niet veel meer bedrijven een man op leeftijd achter de balie?

Zou ze haar ogen al geopend hebben. Even. Van de matras af rollen, naar de deur strompelen, weg?

Mag. Alles mag.

ALTIJD INLOGGEN veranderen in GRAAG INLOGGEN.

Karel zet de tas op zijn bureau.

Jas uit. Doekje over de schoenen.

347, Anna.

'Kan ik je even spreken?'

102

O.

Daar.

Daar daar daar vandaan.

Daar is de zweem van buiten.

Daar daar daar moet ik heen.

Daar beweegt de lucht.

Hoe kom ik daar?

Ik rol.

Ik rol en de deken rolt mee.

Papier kraakt.

Naar daar.

Ik gebruik mijn scharnieren.

Het is een stom geschuifel hier en er schuift papier mee maar daar, daar is bewegende lucht zo ongeveer, mijn gezicht wordt iets gewaar, zweem, zweemt, ge-ruimte, ge-bewogen, lucht, god

o god, van ergens ken ik dit, vaag ganzengesnater, hier blijf ik, hier blijf ik liggen, hier ben ik binnen en hier raakt het buiten mij aan, hier navelstrengt mij het open raam, hier lig ik stil, ik hijg.

Naast mij ademt de hond.

Alles is dicht om mijn lichaam gesloten.

De deken is dicht om mijn huid gesloten behalve dan dit gezicht.

Gezicht is bloot en registreert.

Klaterend geschetter gesnater van gans-wezens, het hoort bij buiten.

Het is niet hier binnen de vier muren.

Open raam trilt oren binnen en levende koele zweem boodschap tegen wangen.

103

Vroeg donker.

Een uur vroeger donker.

Shit, mist. Ook nog mist.

Karel drukt de dynamo aan.

Zin in balkenbrij, dat heeft hij.

Een plakje of vijf balkenbrij, aan weerskanten gebakken.

Geen balkenbrij in huis natuurlijk.

De dynamo suist langs de band.

Goed dan, bij gebrek aan balkenbrij, kaarsen aan dan overal, lampjes aanknippen, haard aan. Oef, haard aan. Hij heeft er al een werkdag op zitten.

Haard aan, zeker. Alle klamheid het huis uit bannen. Vlammetjes. Oplossend vocht.

Oef, de haard aan.

De verwarming op twintig, mag dat ook?

En drie gebakken eitjes op twee boterhammen?

Onzichtbare boot pruttelt over de rivier.

Geparkeerde auto is met blaadjes bespikkeld.

Het valt, alles valt en met Anna is niks opgelost.

‘Zie je wel,’ zei ze.

Ze is iemand die het alleen al zou plaatsen om hem niet toe te geven.

Oef.

Morgen verder.

Hoofd communicatie in klamme regenjas nadert zijn donkere huis.

Er zijn drie honden in dat huis en er ligt een kloppend hart op de matras, hoopt hij althans, dat het nog klopt. Natuurlijk klopt dat hart nog, anders is deze persoon wel hoofd communicatie af.

Brievenbus. Sleuteltje. Stapeltje post. Deksel weer dicht.

Hij draait het erf op. Fiets straks binnen zetten. Door het open raam zijn de honden al blij.

Karel pakt de tas uit de fietstas. Flessen melk uit de andere.

Hij opent de deur en knipt het licht aan.

Hoopje vrouw ligt onder het raam.

‘Hé, lig je morgen buiten of zoiets?’

104

Plok.

‘Opzij Fritsie.’

Hij haalt de deken weg.

Het luchtledige is warm.

Ergens knettert hout.

Mijn wangen gloeien.

Daar is warm water langs mijn gezicht.

Warm water in de vorm van een washandje, washandje om hand van hem stuurt hij over mijn gezicht, mijn wangen gloeiden al en als het washandje weg is, is er een soort wind, een klein soort gehuiver van mijn gezicht.

Hij pakt mijn hand, maakt mijn arm recht, strijk, strijk strijijijk, lage vegen met het washandje, arm met korsten en arm met schrammen.

Gezicht is droog, gezicht trekt een beetje vanwege wat het mist, vanwege wat daar niet meer is.

Schouders rond onder warme water-stof, hand past rondom mijn schouder.

Rug.

Uitspoelen, uitknijpen, druppels terug in water, druppel druppel druppel en hier is zijn hand o zo amper, o zo amper langs veel gekorst en geschram.

Spoel.

Druppel druppel.

Knetter knetter.

Rug nu tegen zachte stof.

Kranten frommelt hij ineem, schuift, weg ermee en ik lig op mijn rug, rug tegen stof, kont op oud papier nog en benen op oud papier nog maar hier is hij weer. Met warme washand over sleutelbeen en over borst en over andere borst en onder langs en zijbotten en middenbuik.

Alles gaat zo trekken waar hij is geweest. Pakt andere hand en maakt mijn arm lang, warm water.

Man veegt billen met zacht papier schoon, man veegt billen met nieuw vers papier, alles stinkt, stinkend papier, waar melk in gaat komt poep uit, niks aan te doen, dat houdt geen donzige laag tegen, man poetst met nieuw papier, roetsj, alles weg, ongekreukte krant en daar komt weer de washand, warm water, voorkant tussen benen en nog een keer en nog een keer, warm water en nu algeheel gedraai van languit lichaam. Washand gaat langs onderrug, strijkt over bil, strijkt over andere bil, beweegt tussen billen door, uit gespoel en uit gewring en weer tussen billen, alles weinig nu, weinig billen en staken van bovenbenen en washand languit langs been. Andere been. Ene been beeft, natte droogt ter plekke en huid beweegt.

Schone ongekreukte krant hier onder mij, draait mij op de rug en zit dan ver weg, voet in hand gehouden, hiel past in handkom en water water water, hoeveel lagen huid? Zand van huid en gras van huid en modder van huid en steentjes van huid en stokken van huid. Ontveegt hij.

Knetter kachel en alles trekt droog en alles trekt droog als omhulsel van leeg, verpulverd.

Ene voet, andere voet, omhoog langs benen, ene kant opgetild, andere heup opgetild en het zit, onderbroek met grote zachtheid, met één en al zacht bedje voor mijn botten, voor mijn billen en nu, als geheel word ik opgetild en neergelegd, gekraak, gevouw, en hier pakt hij mij op en legt mij neer, onopgehoopte kranten en zachte doek en verse nieuwe deken over mijn totale lengte en hond naast mij ademt en weg gegiet van water en nu bijeen gefrommel en loeiend laaiend vuur.

Slaap.

06.30

300 ml melk

ogen blijven dicht

houding ineengedoken

raam omhoog geschoven

deur niet op slot

wil ze weg, dan kan ze weg

0.7.00

ik vertrek naar werk

plast en poept nauwelijks

maandverband in oude onderbroek van mij

dikke laag kranten onder haar

oude deken over haar

18.30

thuiskomst

aangetroffen onder raam

zelfde houding, ogen dicht

besloten haar te wassen

dichte korsten

overal schrammen

dikke eeltlaag op de hielen

net zo bruin als een statenmaker

haren nog niet gedaan

tenen en nagels nog niet geknipt

incontinentie luiers van apotheek

ze moet onderkoeld geweest zijn

ze is katatonisch

ik wenste haar niet af te staan aan een ziekenhuis

ik heb haar gevonden, Fritsie trouwens

als dit het enige vanzelfsprekende is voor haar, dan is het dat dan toch

mijn zus weet van haar bestaan

mijn zus is op de hoogte

Fritsie waakt over haar, maar dat schrijft hij niet op. Drie herdershonden en daar een vreemde vrouw bij achterlaten? Dat snapt toch geen mens. Schrift in la. Schoenen aan, jas aan, tas mee,
'Pas goed op Fritsie,'
deur achter zich dicht.
Tas in fietstas, dynamo aan, voet op trapper, zwaaien met dat andere been en hier gaat hij. Weg van zijn huisje.
Ineens het besef: ik móet terug vanavond. Ze heeft me nodig.
Het heldere besef: zijn werk is niks anders dan de bezigheid tussen nu en zijn terugkeer.
Verdomd Karel, waar Irene altijd over klaagde spreekt nu ineens vanzelf.
'Je gaat altijd zo op in je werk.'
Oef.

106

Als hij brood snijdt,
mes tegen aanrecht,
plastic zakje los schudt en nog één.
Als hij zijn jas van de klee­rhan­ger haalt,
klee­rhan­ger heen en weer kleppert,
tas van de stoel pakt,
stoel onder tafel schuift,
naar deur loopt,
'pas goed op Fritsie,' zegt,
deur achter zich dicht maakt,
niet op slot draait,
dan is de man weg en dan kan ik rustig beginnen met denken.
Er is heel lang tijd om na te denken als de man boterhammen meeneemt, dus is er nu heel lang tijd, dus hoef ik er zelfs nog niet eens aan te beginnen, bevroren, vergruisd, tot stof vergruisd, gestalte, maar trouwens: hij heeft me gebaad. Hij heeft omtrekken van gestalte aangewezen.

Deppen. Langs strijken. Zo. Iets scheidt dit gruis af van de luchtledige kamer, ergens zoïets als een omlijning, een einde aan grijs en een begin van lucht. Luchtledig en om te beginnen. Rol. Rol van de matras en schuifel. Schuifel met deken en al. Juist ja. Lucht. Kippenvel en ganzengesnater. Onwillekeurige beweging van dit loze omhulsel. Vanzelf. Van luchtledig naar luchtgat en dwars door luchtgat de lucht in? Nee. Laat maar hier liggen, blijf maar liggen. Past toch niet door luchtgat maar trouwens, laat maar liggen, wikkel in deken en lucht maar via luchtgat. Dwarrelt en neus haalt naar binnen dus laat maar. Massief gruizig wezen tegen vloer hier ligt. Rust. Ineen ligt. Melk ergens aanwezig. Binnenin. Lucht ergens aanwezig. Binnenin. Melk en lucht van een andere orde dan gruizige niets. Gruizig niets neemt geen melk op. Gruizig niets neemt geen lucht op. Gruizig niets verleent melk doorgang. Gruizig niets verleent lucht doorgang.

Niets mengt.

Onwillekeurig.

Bewogen van bank naar vloer-bij-luchtgat.

Man deugt.

Deur niet op slot.

107

Verdomde zonnige verdomd koude oostenwind deert hem niet. Wanten aan. Gewatteerde jas aan. Eikenblad tolt door de leegte, draalt, valt. Statige eik, statig valt blad. Eén voor één, met hun steeltje als stuur, als midden. Zweeft. Herrie in de lucht. Eén twee drie vogels. Karel zet de fiets stil. Groot gevleugeld en klein gevleugeld. Nummer drie hoort niet bij hen. Kleine duikt naar grote, doet niets, zwenkt weg. Grote majesteit naar kleine, belemmert doorvliegen, kleine andere kant op maar draait weer om, de grote tegemoet; raken elkaar net niet en nu, daadkrachtig en wel, gaat kleine in tegenovergestelde richting. Nee. Komt niet meer terug. Verdomd, waar is hij getuige van? Scheiding van moeder buizerd en zoon? Wij gaan elk ons weegs? Wij gaan solitair de winter in, gáán jij? Hij stapt weer op de fiets.

Het DB heeft hij er goed afgebracht, pff, gelukkig heeft hij die grijze koppen kunnen overtuigen: tegengeluid mag, tegengeluid kan zelfs beter niet ondergronds, maar, mits.. Verzoek aan Anna om ook tegengeluid tegen haar geluid op te tekenen.

Verzoek. Niet: plicht. Alles is goed Anna, pen de hele personeelskrant maar vol met protesten als je dat wilt, er komt vanzelf reactie op, alles beter dan: monddood, curatele, krant die langs elk personeelslid afglijdt.

‘Haha, jij?’ vroeg Pieter. ‘Jij? Op Dennendal gewoond?’

‘Ja, ik ja. Zelfs nog op de vuist geweest met die Telegraaf journalisten.’

Verdomd, is hij getuige geweest van een scheiding? Moeder en zoon buizerd, vanaf de geboorte samen en nu alleen? Solitair? Opvoeding voltooid, weg jij, die kant op jij en waag het niet om je om te draaien?

108

‘Meuheuheuheu,’ droomt ze.

‘Meuheuheu,’ droomt ze.

‘Meuheuheuheu,’ droomt ze en daar komt de ene nog aangehold.

‘Meu,’ droomt ze.

‘Meuheuheu,’ droomt ze.

‘Meuheuheuheu,’ droomt ze.

‘Meuheu meuheu meuheu meu,’ droomt ze en nog een rijtje komt aangestormd, met wapperende uiers.

‘Meu heu heuheu,’ droomt ze.

‘Mweueueueu,’ droomt ze.

‘Mwèè,’ droomt ze.

‘Mweueueueueueu,’ droomt ze en de laatsten komen aangegaloppeerd over de vlakte.

‘Mweueueuheu,’ droomt ze.

‘Mwmwhaaa,’ droomt ze.

‘Mmmeueueuwaaaa,’ droomt ze.

‘Mmmmwaaaa,’ droomt ze, steeds hoger, steeds doordringender loeit de kudde. In een wig staan de dieren voor de smalle doorgang en daarachter is vers sappig gras.

‘Meuheuheu, mwaaaaaa,’ droomt ze. Ze strekken hun koppen en halen het geloei uit het binnenste van hun lijven, toe dan, droomt ze, ga dan, iedereen is er toch, steek dan ook over. ‘Mweueueueu,’ droomt ze, we wachten op jou.

109

Hij slaat de deken terug.

Hij maakt het klittenband los.

Hij haalt de luier weg.

Hij ontvouwt de schone, tilt de vrouw op, legt haar op de luier.

Hij maakt de voorkant tot kleine vlakke tegen haar buik.

Klittenband krrt vast.

Deken weer toe over haar ineen gescharnierde gestalte.

Als een vier ligt ze, omhoog getrokken middenstuk.

Vast niet goed voor het bloed, maar hij kan haar toch niet uiteen trekken?

Zal hij haar gelijk onder het raam...

Nee, kom, zij is zij en haar wil is haar wil en trouwens, hij heeft andere zorgen, vandaag vijf sollicitanten medewerker nieuwe media en daar moet hij – ouwe zak – de ideale uit kiezen?

Verdomd, vanavond moet hij echt haar haren een keer doen en die nagels; buiten is het zeikweer, wel ja, bah, eerst jezelf wapenen tegen de regen en dan jezelf wapenen tegen die jongelui die vanzelfsprekend twitteren en emesennen en esemessen en pingen; wel is hij – ouwe zak – zo intelligent dat hij weet: we hebben een jong mens nodig voor de communicatie; hallo vondeling, blijf maar lekker liggen de hele dag.

Karel stapt in zijn regenbroek. Hij vouwt de boord dubbel. Hij doet de jas aan.

Capuchon op, knoop in koordje, tas mee;

‘Fritsie, goed op haar passen.’

Buiten bombardeert een zachte regen hem. Geen ster te bekennen, mottig alom en meneer moet naar het werk. Hoeveel jaar nog? Nog ruim vijf jaar. Wat is communicatie? Duizend taken die eigenlijk moeten?

Karel draait de fiets in de laagste versnelling en peddelt omhoog, de dijk op.

Hij schakelt weer hoger.

Stukjes schrijven, netwerken, ruzies oplossen tja tja tja.

Een jong iemand aanstellen.

Zijn eigen graf graven?

De dynamo suist.

Wacht. Thuis daar ligt een vondeling en ze mag rustig ergens anders gaan liggen; de deur is niet op slot en hij, hij heeft haar opgeraapt en langzaam aan begint het daar te werken in haar; al iets meer klaaipeep dan gisteren zat er in de luier en ... zo wil hij werken. Hij raapt iets op en dat iets heeft weer alle vrijheid, hoeft zelfs niet te blijven. Feitelijk is hij een verdomde goed hoofd communicatie als hij ook weet wat hij niet meer kan, zo, laat maar zitten alles wat je niet opraapt Karel, kijk maar eens lekker lang uit de ramen vandaag, tussen de sollicitatiegesprekken door.

Hij gaat iets rechter op het zadel zitten.

Dunne regen tegen zijn gezicht.

Nieuwe plasjes bladeren op het asfalt.

Herfst.

Diepe herfst.

(In jouw leventje, Karel)

110

Plok, naast matras.

Dit lichaam van mij beweegt naar het open raam, het scharniert uiteen ineen, het schuift en hier is de luchtstroom, hier is de stroom van lucht; de hond trippelt mee, komt naast mij liggen. Ligt dit lichaam goed? Draait om, rolt op andere zij, mond dichterbij lucht nu, neus dichterbij lucht nu en de hond schuift mee op; deken gedrapeerd om dit lichaam. Rust nu. Stilstand. Sorry hond, deken half over hond hier achter mijn rug; ik haal de deken daar weg; hond draait om, hondenrug komt tegen rug van dit lichaam terecht; blijf liggen, blijf graag precies zo liggen, hond en rug.

De zon schijnt ineens, er zit tinteling in de streng van lucht; achter mijn dichte ogen is de lucht van glas, zo doorzichtig, verplaatst zich naar hier, wijd open neusvleugels maken plaats en tegen mijn rug is de vacht van de hond; blijf maar eeuwig zo liggen Fritsie, maar die

droom, die kudde met koeien, mama; ergens dwars doorheen dit niksige binnenste van mij wil beweging ontstaan, daar, daar waar mijn vel de zachte ronding van de hond tegen komt, ergens wil daar iets naar toe, daar, precies waar mijn omhulsel een kleine borstelige ronding ontmoet, het slaapt, ik hoor het ademen en achter mijn dichte ogen is alle bedomptheid weg; alle drukkende vochtdeeltjes zijn weg gewist en de lucht is van spiegelglas en de lucht baant zich een jubelende weg naar binnen en zo gaat er een weg van lucht door mij en zo is er een ader van melk in mij en zo is daar een plek van huid tegen vacht ; lucht en melk en vacht, zo besta ik.

111

Hij knipt het licht aan.

Alweer.

Ze ligt alweer bij het raam.

Karel zet de tassen op het aanrecht. Hij bekijkt zichzelf. Verzopen kat.

‘Kom.’ Eerst maar zo met hen naar buiten.

De honden staan al bij de deur. Al kunnen ze zelf naar buiten, via het luikje, niks zo leuk als baasje dat terug is.

Fritsie en Barb dollen om elkaar heen.

Rosie springt uitgelaten tegen hem op.

De wind giert over het erf.

Zo windstil als het vanmorgen was, zo onstuimig is het nu.

Karel blijft stilstaan bij de rand. Verdomd. Staken takken populieren. Windsingel al bijna doorzichtig; is dit vandaag gebeurd of heeft hij niet opgelet?

Wat nog blad heeft schudt heen en weer. Lantaarnlicht en jesses, geen twijfel mogelijk wie het moest worden van de vijf. Dirk dus. Vond Lotte ook.

Dirk, net de persoon die geen communicatiewetenschappen heeft gestudeerd, geen hogeschool heeft doorlopen.

Houdt zich ook nog niet eens met taal bezig op de computer, maar met foto's.

Dirk.

Die onderschriften.

Humoristisch. Exact. Onderkoeld.

Toch een gok?

Ook een gok ja, wat weet hij van de mens die schuil gaat achter dat bleke gezicht tussen de steile haren?

‘Zoon’ gevoel.

‘Intelligentie’ gevoel en vooral zo helder in zijn antwoorden. Met de juiste techniek breng je iets te voorschijn op het scherm en je hoopt dat het werkt. Het is nieuw. Je hoopt dat het raakt.

Witte wolken zeilen langs de hemel en gelukkig, even droog. Zuidwesten wind, wie er niet op uit hoeft: kans op rukwinden daar op die autowegen en kans op vallend blad op de treinleidingen, jesses, Nederland verwekelijkt.

Achter de wolken komt even snel de maansikkel te voorschijn,

‘allee, kom,’ we gaan weer naar binnen, we gaan weer naar opraapvrouw.

Karel hoort Fritsie blaffen.

Heftig komt ze aangestormd, meekomen moet hij, Fritsie rent voor hem uit.

Hier.

Kijk.

Hoopje mens op handen en voeten.

Naar buiten gekomen.

‘Kikvorsje.’

Ze zakt op de knieën.

Ze kruipt ineem, rolt op haar zij.

Fritsie likt haar gezicht.

Karel kijkt: stond de deur open?

Hij bukt, neemt opraapvrouw in zijn armen. Sorry voor mijn knisperregenpak.

Hoopje mens trilt niet.

Fritsie volgt hem op de voet.

Naar binnen.

112

Heeft mij hier neer gelegd, hier op de bank, steun van achterkant bank en deken om mij heen.

Hout knettert, hout geurt, water zingt en ergens giet hij water in een bak.

Donker buiten en melk in mijn omhulsel en adem van de hond.

Stoel bij de bank geschoven en kom met schommelend water op de stoel gezet en schuift mij omhoog.

Zit bij mijn hoofd en pakt mijn hoofd en legt het op zijn been en pakt mijn haardos.

Haren in kom in water, nee, is niet zoals hij wil, schuift met stoel en legt hoofd op bank en laat kom beginnen bij de bank. Haardos drijvend in water en nergens getrek.

Ontwart en soms trekt maar niet echt. Touw klit. Wirwar.

‘Kikvorsje,’ zei hij buiten en

‘Kikvorsje,’ zegt hij nu, ‘je haar zit in de knoop, ik kam het met mijn vingers. Godsakke kikvorsje, daar ontwart niks in het water, alles zit in duizend knopen, je bent een moderne punkie mijn kind, jesses, dit lukt echt niet.’

Hij praat en hij praat, de man, dat hij nu al een eeuwigheid op één knoop zit te hannesen, kikvorsje noemt hij mij en mijn kind noemt hij mij, knippen heef hij het over, afknippen, knip maar af, goed. Staat op. Ik beweeg geen hoofd. Voetstappen terug. Handdoek onder mijn gezicht, pakt hoofd op, legt hoofd ver van rand. Dos los knipt. Voorzichtige man. Stuk voor stuk. Pruik, zegt hij, één warrige pruik kikvorsje, bewaren voor jou, goed?

Geen hoofd van mij beweegt en rondom hoofd nu zo vreemd leeg. Vreemd leeg.

Hoofd terug naar rand, hoofdhaar nat gesprekeld, shampoo, in masseert.

Kopje water overheen giet en kopje water en kopje water. Geur van shampoo nog een keer en water in kom terug valt en nog lossen hier om mijn hoofd.

‘Kikvorsje, ik knip je niet kaal, je hebt geen straf of zo.’

‘Nu droog ik je haar, ik praat maar wat tegen jou, misschien versta je mij, ik denk dat je mij verstaat en nu leg ik je hoofd terug, wacht, droge handdoek pakken.’

113

De regen tikt tegen zijn capuchon.

Ieieieiew.

Ieieieieieuw, krijt de buizerd door de lucht.

Kristalhelder.

Fladderdevleugelfladderdevleugel, hoger en lager troepen ganzen door de lucht, gkgkgkak, bah, nat, ochtend, opstaan, opvliegen, vliegen we nú op of wachten we nog wat, eee, uuu, aaaa, krioelende ganzenmenigte over de vlakte.

Ieuw ieuw ieieieiuw, hoge heldere eenlingvogel, natuurlijk, iedereen zijn eigen geluid, natuurlijk, natuurlijk in de natuur maar verder?

Personeelsblad met eigen geluid, natuurlijk, OK, achter de rug, afgewerkt.

Directie eigen geluid, ander eigen geluid, natuurlijk.

Bedrijf als geheel eigen geluid, natuurlijk. Wat is het natuurlijke geluid van deze organisatie? Van een gebouw zoals dat van hen, stadsrand, terrasvormig, overal glas.

Waaaw, wat zegt dit gebouw, hoe communiceert het?

Pfff, was het leven van een communicatiehoofd maar zo eenvoudig. Tiktiktik, regenbombardement en onder zijn regenpak is een droog holletje, droge colbert, droge broek, droge bos haar. Hoofd communicatie van wat? Van hoofdbreken: hoe presenteren we onszelf? Wat is de natuurlijke toon? Wat is het eigen geluid?

Iets voor het nieuwe wizz kidje. Zoek onze toon en maak een site. Zo. Minder hoofd gebreek en meer vanzelfsprekendheid.

Dat plukkerige hoofd van kikvorsje. Kan toch niet. Dat blijven toch plukken als ze gaan groeien? Kan hij het niet beter millimeteren? Ja. Beter. Vanavond. Tenen en nagels andere keer.

114

Ik kan ook dáár naar toe.

Ik hoef daar maar een deur te openen en er is daar één en al lucht.

Ik kan ook daar naar toe maar ik doe het niet.

Ik rol op de grond en mijn lichaam beweegt naar het raam.

Het raam is open en het open raam is een navelstreng met buiten en het open raam wordt omgrensd door een muur. Dicht. Muur en muur en muur en muur en dak als doosje om mij heen; raam als luchtgat. Deken om mij heen en Fritsie tegen mijn rug en wijder om ons heen de muren, het dak.

Dit is een huis.

Dit is een schuurhuis voor de honden.

Dit is een woonhuis voor de man.

Dit is een schuilhuis voor mij.

Het houdt de ergste kou weg.

Het houdt de ergste regen weg.

Het houdt de ergste winden weg.

Het hoeft niks.

Het hoeft niet aan te raken, het hoeft niet te spreken, het staat te staan en het beschut.

Koele lucht.

Niet koude lucht en ergens krast een vogel, een Vlaamse gaai, zo valt het me in.

‘Fritsie,’ noemt hij de hond.

‘Kikvorsje,’ zei hij tegen mij.

‘Kind.’

‘Mijn kind,’ heeft hij ook gezegd en als ik weg wil van deze muren, dan open ik de deur in die muur daar en dan ben ik weg.

Ik ga niet weg van de muren, die simpelweg aaneen gesloten zijn en met dak bedekt. Ze beschutten me tegen de ergste kou, tegen de ergste regen. En adem haal ik door dit luchtgat.

115

13-11

- Mijn zus blijft op de hoogte. Voordat iemand aan Kampusch denkt. Denk liever aan Rome.
- Opraapvrouw lag tegen Fritsie aan toen ik thuis kwam.
- Lag onder het raam (had zich verplaatst dus.)
- Heeft zich verplaatst tot buiten de deur, met kikvorssprongen; miste ze Fritsie die met mij en de andere honden buiten was? (genoeg aangesterkt in elk geval, om zich te verplaatsen.)

14-11

- Haren gepoogd te ontwarren, lukte niet. Haren geknipt.
- Klein beetje poep in de luier, 2 x daags schoon.

- Ogen altijd gesloten, begrijpt alles.

116

Klam.

Brrr.

Plakt aan mijn gezicht, brrr.

Klammig grijzig koudig nattig dobert door luchtgat binnen, brrr.

Kom dieper onder de deken Fritsie en wees mij een kacheltje.

Het deelt speldenprikken uit, deze lucht; het legt zich als een natte lap tegen mijn gezicht; brr, dieper onder de deken graag. Het komt de deken belagen en het komt de deken doortrekken; het maakt de deken zwaarder en het dringt zich door het gevezelte en het arriveert hier aan de binnenkant, bah, koude klamme kou vandaag; verberg dieper onder de deken, verberg dichter ineen onder de deken, deken deken dekentje is te dun en dekentje is zo opneembaar voor koude kilte, wacht, weg bij het luchtgat?

Nee, niet weg bij het luchtgat, niet weg bij het luchtgat.

Wel meer bedekking, ga op zoek, ga op zoek lichaam, zoek meer bedekking, zoek lichaam, zoek jezelf een dichtere huid, schuif, schuif, schuif, Fritsie, sorry, weg, even weg Fritsie, hier schuift het gladjes, hout; kom, zoek, schuifel, ineen uiteen dit lichaam van mij, bots, wacht, hierheen, hier doorgang want ik hoor geen hout meer onder trippelpoten van Fritsie, zo, dat bedoel ik, dit ja, stof, zacht, zacht tegen mijn zij, kom mee zachte stof, schuif mee terug naar het luchtgat. Komt niet mee, zit vast, zit ergens vast, wacht, hier, poot en poot, schuifel schuifel, poot, poot, vast, bomvast tegen de vloer geprikt en nu?

Nu niks.

Niks aan te doen, dan maar liever hier tegen deze uiterste zachtheid blijven liggen; kan dit kleed niet om mij heen; kan het soms over mij en de deken heen, over mij en deken en Fritsie?

Kan.

Zo ongeveer.

Zo stijf van stof, soort koker hier binnen, wacht, schuif maar iets, Fritsie moet ademen en ik moet ademen en nu? Nu dan?

Stokstijf kleed is ons huisje, huisje in huisje, brrr, brrr, gebibber; kan ik dit gehuiver niet achterwege laten?

Bunkerkleed tegen kille klamme koude luchtstroom van buiten, zo goed Fritsie?

117

Hij legt de kussens in één hoek. Vrachtje van kussens waar hij nu hoopje mens tegen aan zet. Hoopje mens zakt in de kussens en blijft zo ongeveer rechtop.

Karel pakt haar voeten.

Hij schuift de teil tegen de bank.

Hij houdt de voeten vast, terwijl hij ze in het water zet.

Geen sjoege, geen geschok, geen schrik; niks laat ze merken.

Karel sprenkelt water tegen haar benen. Zacht worden, die nagels. Weken, dat eelt.

Kan hij hierbij weggaan?

Hij staat op en pakt de krant, gaat tegen de bank zitten. Naast de teil.

Ierland op de rand van de afgrond.

Statistieken met kolommen, Spanje, Griekenland, Italië, Ierland. Gaat de euro dit allemaal trekken?

PVV laat kamer filmpje zien van halal slachten. Schapenkop in gele kruiwagen.

Schaap opengesneden en alle teergekleurde organen in nog teerder gekleurde vliezen verpakt.

Was verboden vroeger.

Is toegestaan vanwege de vrijheid van godsdienst.

Weet de consument wel dat hij/zij soms halal vlees eet; het komt gewoon in de supermarkt te liggen als het over is.

Dieren hangen soms nog te stuiptrekken, blllkkk, goed gecommuniceerd PVV, welk kamerlid durft nu nog voor te zijn? Geheime camera in slachthuis.

Verdomd hypocriete mensengemeenschap, denkt Karel. Wie stelt de echte vraag aan de orde: met welk recht slachten wij dieren, hoe komt het dat wij ze zonder taboe op ons bord hebben?

O. Nederland gaat delegatie naar Afghanistan sturen: kunnen we nog iets voor u betekenen?

Nou nee, luxe kikkerlandje. Het is hier oog om oog en tand om tand en de kudde bij wie wij horen is de kudde bij wie wij horen.

Karel kijkt over zijn schouder. Vrouw ineem gedoken tegen kussens.

Hij legt de krant op de grond.

Washandje. Zeep.

Hij neemt haar voet in de hand, wrijft de washand over de enkel. De wreef. Tussen de tenen. Voetonderkant. Hij kijkt op. Geen sjoege. Kan ze wel tegen dus.

De eeltlaag is dik. Gekorst. Meisje meisje, die mag je wel een week in het water zetten.

Hij droogt de voet af.

Andere voet.

Schok door haar heen als hij het eelt aanraakt. Ai. Sodawater volgende keer. Zacht sodawater. Behoedzaam dept hij de hiel.

De teil kan aan de kant.

Hijzelf kan op de plek van de teil.

De vloer is een warme zitplek.

Hij pakt haar voet. De kleine teen zit ineem gedoken. Hij maakt haar langer, knipt de nagel. Zachte kalk. Volgende. Hij pakt de teen, houdt hem apart van de volgende, gaat met de schaar recht langs. Prachtig oplopende lengte. Mooie voeten, hoopje mens.

De grote teen heeft een harde nagel. Die krijgt hij niet in één keer geknipt. Stukje voor stukje door dikke kalklaag. Afgeknipt.

Karel schuift naar de andere kant van de bank. Tweede voet. Eerst grote teen. Dan de grote teen omlaag duwen, volgende teen.

Zo. Witte nagelstukjes tegen houten vloer. Karel veegt ze met z'n hand bij elkaar, raapt ze op. Kalk, pure kalk, hup, door het raam.

Hij tilt haar op, loopt naar de matras, laat hoopje mens zakken, dekt haar toe.

'Morgen je handen, kikvorsje. En dan ben je toch wel zo ongeveer vondeling-af. Dan ben je toch wel zo ongeveer een schoon mensje. Morgen ga ik dekens op zolder zoeken en lakenzakken, lakenzakken van vroeger toen Irene en ik kampeerden. Vroeger.'

Hij staat op.

'Ze heeft ze zelf nog genaaid. Voor de eerste keer. Grand Halleux.'

Hij gaat de deur uit en hij doet niets op slot en Fritsie ruikt naar buiten en ze ligt naast de matras, ze ademt en ik lig in iets wat naar gras ruikt. Ik lig in iets wat naar gras ruikt, hij is de deur uit en ik draai me om en ik ga weer slapen in iets wat naar gras ruikt; hij begint mijn voeten in deze stof te doen en hij trekt het omhoog en hij tilt mij stukje voor stukje op en de stof passeert en dan lig ik hier in. Hij ruikt naar gras wat hij om mij heen heeft gemaakt. Het ruikt naar gras wat om mij heen is en ik slaap en ik droom, of droom ik niet? Het ruikt zo naar gras waar hij mij heeft in gestopt en mijn blote voeten zijn omwikkeld met gras-stof en mijn gezicht heeft een huid van gras-stof en de rug van mijn hand voelt deze bedekking van gras-stof; hoe hij mij gewikkeld heeft in deze hoes van gras-stof, het is overal om mij heen; scharnier ik mijn benen langer, daar is de gras-stof en verleg ik mijn heup, de gras-stof herschikt zich en ontvouw ik mijn schouder, de gras-stof beweegt mee. Donker is het nog achter mijn dichte ogen, ik vouw mij ineen, ik trek de hoes omhoog tot voor mijn neus, ik adem de gras-stof naar binnen en ik weet niets meer.

Ooievaar stapt door maïsstopfels in piere eentje, Karel ziet het witte en de heup van zwart, waar is de ander? Waar is je ander? Geen ander te bekennen.

De dynamo suist. Af met dat ding. Hij buigt naar voren.

Waar waar waar wat wat wat?

Stilte.

Stad achter zich, stadslichten achter zich, populieren als omgekeerde bezems langs rechte weg. Polderweg en gehavende akkers, maïs weg, bieten weg. Gras. Gras en dwarse slootlijnen. Schapen.

Móet onder uw verantwoordelijkheid.

Moet?

Leest toch geen hond meer dan, is toch geen personeelsblad meer meneer Jonker, maar een mededelingenblad, toch.

Moet. We moeten één lijn uitstralen, u weet toch dat de concurrent ons ook leest, de journalist.

Weet ik, meneer Jonker.

Nou dan. U bent hoofd communicatie dus u stippelt de lijn uit, u draagt onze signatuur uit, ja toch.

Ja en nee, meneer Jonker. Zoals gezegd, wat hebben we aan een personeelsblad dat geen hond meer leest, wat hebben we aan onze komende website als niemand die bekijkt?

Auto in de verte.

Karel drukt de dynamo aan.

Over de weg een buizerd met brede vleugels.

Buizerd. Eén.

Mag ik in een vogelvachtje zitten asjeblijft en weten wie ik ben? Ik ben een buizerd en ik roof muizen spartelend de lucht in en ik roof kleine vogeltjes en van aas ben ik ook niet vies.

Ahum.

Nou nee.

Maar dit dan, deze denkende mens op de fiets huiswaarts, dit hoofd communicatie.

Maan bloedrood cirkelrond.

Daar. De horizon.

Daar. De maan beweegt.

O nee, trouwens, wij bewegen, zie je wel, daar heb je het alweer, waar kan hij nog op vertrouwen? In wat voor kutbaan zit hij vast gebeiteld? Hoelang is hij al niet meer in de schuur geweest, wham wham wham, kerf in die steen, kerf de steen tot vorm.

Maan beweegt, o nee, wij bewegen en hoe zal hij de vrouw aantreffen en waarom heeft ze godverdegodver nog geen eten klaarstaan voor hem? Hij heeft honger.

Gelukkig, dit alles blijft hier binnen de jas van dit hoofd communicatie; gelukkig bewegen zijn benen de fiets voort, de maan is de maan en de ooievaar is de ooievaar, om welke reden dan ook in z'n eentje aan het scharrelen.

Honger.

Plempen die holle plek.

De lucht is zo kristalhelder.

De lucht is zo kristalhelder.

De lucht is zo kristalhelder achter mijn dichte ogen.

De lucht is zo kristalkoud en ik lig diep onder de dekens.

De lucht is zo kristalhelder achter mijn dichte ogen en het licht is zo laag.

De lucht is zo kristalhelder en ik lig diep onder de deken en de hoes is geurig als hooi om mij heen.

De lucht is kristalhelder achter mijn dichte ogen en de zon schijnt zo laag naar binnen en het huis is nog leeg.

De lucht is kristalkoud en ik lig diep onder de deken, geurig als hooi is de hoes om mij heen en zo zacht vezelig aan mijn huid.

Kristalhelder is de lucht achter mijn dichte ogen en de zon schijnt zo laag naar binnen en treft geen ander menspersoon aan, het huis wacht, het huis wacht op de man, de vloer wacht op zijn voetstappen.

Kristalhelder is de lucht, diep onder de dekens ligt ik, in geurende hoes heeft hij mij gestopt, zacht gevezelte tegen mijn huid, hoe weet hij dat gras mijn thuis is, hoe weet hij dat ik van het gras vandaan kom?

Kristalhelder is de lucht achter mijn dichte ogen, hoe laag is de zon die binnenschijnt in een lege kamer, het huis wacht, het wacht op op zijn voetstappen, bezwangerd wil de lucht raken van zijn adem.

121

Zijn haren vallen sluik langs het gezicht, met smalle hand bedient hij de muis.

Twee meisjes aan het rondjes fietsen over het scherm, om de pilaren heen, giechelend als ze bijna botsen. Verdomd. Hun spel.

Vrouw duwt oude vader voort in rolstoel.

Vrouw met krullen, volgende serie, geinige witte krulhond rent stok achterna, verdomd,'

'Is dat de Intermediair vrouw soms?'

'Ja, dat is ze.'

Volgende serie. Regen. Drie jongens en een meisje op de grond gezeten. Onder de overkapping. Waterpijp. Zilverpapier. Ze zitten doodgemoedereerd onder de overkapping van dit ingenieursbureau; droog.

Volgende. Man in kleermakerszit op muurtje. Haalt biertje uit rugzak. Plok. Open. Sigaret. Man tevreden op uitkijk. 'Wijs mij een plek waar een schoner uitzicht is dan hier.' Op de muur geschreven.

Karel hapt lichtelijk naar adem. De strakheid van de foto's. De schoonheid. Verdomde kunstenaar, precies de juiste kandidaat aangenomen. Hij beheerst zich:

'Wat ga je hiermee doen Dirk?'

'Mijn idee is: van buiten naar binnen, van onderen naar boven. Beginnen met deze beelden van die overkapping. De achterkant, de onderkant. Die ruimte is al uniek. Dit hele gebouw is uniek, maar die uitgespaarde ruimte onder, die is spannend, die kan iets herbergen. Mensen vragen: wat is dit voor een gebouw?'

Nu naar binnen.

Portier in enorme hal.

Naar boven.

'Van buiten naar binnen, van beneden naar boven, van binnen weer naar buiten.'

'Lijkt me in orde. Heb je nog iets nodig?'

'Ja, een filmer en een geluidman. Ze moeten een weekend met mij hier op pad.'

'Voorstel wie?'

'Geen idee.'

'Daar ga ik achter aan. Of wil je het zelf doen?'

'Doet u maar.'

Karel is zielsgelukkig.

122

Dit gras mag hij mij nooit meer afnemen. Hier ben ik thuis en hier ruikt het thuis. Het gras geurt door mijn neusgaten naar binnen, het omwikkelt mij, het is mijn kleed, het is de huid tegen mijn gezicht, het is duizend gedroogde sprieten gras aaneen geweven, aaneen geweven tot stugge stof maar niet té stug, aaneen geweven tot zachte stof maar niet té zacht.

Verbleekt.

Zou ik mijn ogen openen, het zou niet groen zijn maar het was verbleekt. Verdroogd, verdord, ontkleurd, tot vezels ineen gekrompen, tot draden terug gebracht. Tot uiterste ketens van vezels, onoplosbare onwrikbare stengels. Teruggebracht. Teruggebracht zonlicht. Het is een lijkwade om mij heen, het is een grasbodem onder mij en om mij heen en boven mij. Iemand weeft de draden ineen, iemand naait de stof aaneen en hij, hij haalt de hoes ergens van de plank en hij vouwt het pakketje open en hij schudt het los en hij begint bij mijn voeten en stukje bij beetje komt de stof naar omhoog en dan ben ik in de stof. De stof herbergt gras en het gras is om mij heen en mijn neusgaten brengen de geur naar binnen.

123

26-11

- Gisteren lag ze gewoon weer op de matras toen ik thuiskwam (meestal ligt ze onder het raam; één keer was ze in het vloerkleed gewikkeld)
- Ontlasting is nog steeds plakkerig, twee keer daags. Wanneer kan ik deze volwassene vast voedsel aanbieden? Vanavond havermost proberen.
- Nagels van voeten en nagels van handen geknipt.
- Haar gekortwiekt in verband met de klitten, nieuwe donzige haartjes tussen oude plukken.
- Alle wonden zijn genezen, er is geen korst meer te zien.
- Nog steeds eelt onder de voeten, vaker in soda te week zetten.
- Rolstoelzus komt met de kerst hier, zou handig zijn als er dan maar één echte gehandicapte hier in huis was.
- Ze belooft alleen maar melk, recht van de koe of uit één soort pak van de bio winkel, de melk die ik altijd heb, niet gehomogeniseerd. Soms heb ik andere melk, maar die lust ze niet. Ze lijkt het te proeven; waarschijnlijk heeft ze van de koeien gedronken.
- Wanneer ze hier weg wil (wanneer jij hier weg wilt), dat laat ik aan haar zelf over. De deur is nooit op slot.

124

Het heeft de geur van de melk, die hij mij te drinken geeft. Het staat te pruttelen. Hij roert door de pan, hout tegen metaal, gepruttel houdt op waar hij roert en het begint weer. Alles klinkt. Soms stel ik me een schuur voor. Een hoge lege holle schuur als onderkomen. Geluiden klankkast. Hout tegen metalen bodem en metalen bodem tegen metaal van fornuis. Klankkast.

Gepruttel en de geur die het af geeft. Melkig, dat is één. Iets anders. Iets vols. Nee, iets lichts juist.

Het pruttelt mee in de melkige brij, het geurt zo zacht. Zacht? Nee, doordringend. Subtiel opvallend.

Gaspijt uit, gepruttel stopt, lepel tegen aardewerk, voetstappen deze kant op, aardewerk tegen hout. Man pakt mij vast met deken en al en trekt mij omhoog. Gaat zelf zitten. Geen plaats meer voor mij om daar te liggen. Ik hang tegen de man. Ik kan niet verder. Muur en man vormen hoek waar ik in blijf hangen; man bukt half, aardewerk los van hout. Ik hoor de hond kijken. Metalen lepel tegen aardewerk en dan onderweg. Ik ruik het gaan. Mond.

Muizenbeetje melk met iets. Steviger dan melk. Ligt op mijn tong, mondholte, geur.

Mondsappen van overal, maken zachter, maken vloeibaarder; tong geeft door naar achteren. Slik in.

Meer.

Lippen alvast open.

Man zegt niets.

125

Brrr, de wind is gedraaid, alle helderheid der helderheden is verdwenen, de duisternis besluipt mij, de duisternis besluipt mijn huisje, brrr, wat een pak bewolking, wat een dreigende lucht van duister stof, wát gaat het loslaten? Regen? Hagel? Sneeuw? Wanneer?

Karel stapt kleintjes op de fiets, bah, geen vier muren meer en geen dak, geen kikkvorsje meer die ineens ligt op de matras, onder gedoken maar die ademt in elk geval en Fritsje ademt naast de matras en Barb en Rosie ademen op het kleed; vier muren en een dak houden elke neerslag tegen en ze zijn samen en hij is alleen en hij

moet de wijde wereld in, de werkweek in, bah. Maandagmorgen. Hoe uiterst helder zonovertogen gisteren alles en nu. Donkere watten hemel die gotweet wanneer haar zwaarte loslaat en hier gaat hij dan: kleine eenzame fietser over verlaten weg, brr, bah. En toch. En toch is het minder koud dan hij zou denken. Dat weer wel en hoe ze zich vastklampt aan die lakenhoes, nee nee nee, geen sprake van, hij mocht die niet verschonen, met alle kracht die ze in zich had klauwde ze de stof in haar handen, haar voeten zette ze schrap tegen de muur, geen sprake van dat hij die lakenhoes weg mocht halen, hij moet toch ergens nog meer van die dingen hebben, ze had er in elk geval twee genaaid, zeker zeker zeker, stof van de markt, grof linnen, laken zakken had ze genaaid en die waren zo enorm gekrompen in de wasmachine, de stof kwam daarna tot aan zijn schouder en hield daar op, dus toen had ze nieuwe stof genaaid, twee gulden de meter of zoiets en toen hadden ze eerst de stof gewassen, verdomd, die twee mislukten moeten ook nog ergens liggen, meisje meisje meisje, is het dan wél goed? Dat ik die huidhoes van jou afstroop en dat je een verse hoese om krijgt?

Toch lijkt het er nog niet op.

Dat de lucht ook maar iets loslaat.

Het is nog niet zwaar genoeg.

Het hangt maar zo stilletjes te hangen.

Dichte stoffige wattige luchtlaag hángt.

Tussen hem.

En waar het helder is.

126

Binnen deze huid van gedroogd gras is het prettig; het zegt tegen mij:

‘Toe, strek jouw been eens,’ en heel voorzichtig gaat dit been de stof langs, hoever is de stof?

Hier is de bodem.

‘Toe, beweeg dat andere been nu,’ en het schuift over de matras, het baant zich een weg tot het naast de andere staak ligt.

‘Kom,’ zegt de stof, ‘maak je nóg langer, ontvouw die schouders, ja ja ja, ik ben er nog, voel maar, kom maar met je hoofd, strek je nek, ja, voel maar tegen je gezicht, ik ben er nog

steeds, ik ben overal en ik ben zó lang, je kunt me nog om je hoofd draperen, zo lang heeft die vroegere vrouw mij genaaid. Wil je op je rug draaien misschien of nee, op je buik, ook goed, ik ben er echt wel, ik blijf echt wel overal rondom jou, goed zo, goh, helemaal languit en armen als vlerkjes langs je lichaam, kom ermee omhoog, stuur ze op verkenning, zo, kan ja, als een ruitje om je hoofd, als een scheve ruit met vier hoeken en daarin ligt je hoofd, merk je, overal ben ik, gedroogd vlas, overal rondom jou ben ik, wat je ruikt is dat roten van vlas en daarna dat indrogen, intense ingedroogde geur van wat was doordrenkt tot in de diepste vezel, rottend en dan gedroogd en dan gesponnen en dan geweven met in het diepste van de vezel nog deze geur, ruik je, ik ben rondom jouw ledematen en ik ben tegen jouw voeten en ik ben rondom je donzige hoofdhaartjes en ik ben tegen jouw polsen, jouw handen, weet je het nu? Vertrouw je het nu? Ik ben een stukje vlasakker dat één seizoen gegroeid heeft en gebloeid heeft en rijp geworden is en afgesneden is; speelruimte voor jou ben ik nu, speelplek, draai maar eens rustig bijvoorbeeld, zo ja, op je andere zij, doe maar, mag best, arm zigzag onder je hoofd, zie je, ik ben nog steeds overal.'

127

Hondenplas wordt geel in de sneeuw. Gele zwammetjes.

De steelpan daar, die staat rechtop; daar blijft niets in zitten zo, nee.

Uiterst fijne sneeuw over zijn schoon geschoven paadje.

Uche uche uch, Karel bukt als hij hoest, zo ver weg moet hij het halen, uche uche uch.

Niets verder in de besneeuwde vlakte.

Niets.

Mensenpies wordt net zo geel in de sneeuw. Gele zwammetjes.

Fritsie staat al klaar om naar binnen te gaan. Rustig kameraadje, rustig.

De intense kou is uit de lucht, dunne wolkenlaag dempt het sterrenlicht. Meer nog? Meer sneeuw nog of treedt de dooi in? Karel zwabbert z'n piemel droog, stopt hem terug.

Uche uche uch, ho ho Karelkje, ziek worden kan niet, wie moet melk halen voor opgeraapt hoopje mens? En luiers? Wacht, dat gaat hij haar leren, zaterdag vandaag,

zondag morgen, kom kikvorsje, ik laat je de wc zien. Of de po? Is er ergens nog een po in huis?

Karel loopt terug. Fritsie voorop, Barb en Rosie achter hem. Het is geen vriezend geknerp meer onder zijn voeten. Dooi? Dooi weekend? Wind uit andere hoek en wie weet wat de dag brengt. Pakken houdbare melk zou handig zijn of melkpoeder, bestaat dat? Belieft ze dat? Kan ze daarmee leven als er verder niks is? Uche uche uch. Hondenvoor voor nood en melkpakken voor nood, even inslaan vandaag voordat iedereen zo meteen tekort heeft hier in huis. Sinaasappels voor hem zelf, kilo's. Zou ze een sinaasappel lusten?

Fritsie ligt alweer bij de matras.

Karel loopt door naar de slaapkamer. Hij doet de kamerjas uit en kruipt onder het dekbed. Rustig tikt de wekker, die niet af zal lopen, pakken soep ja, als hij toch bezig is, van die rechtopstaande pakken tomatensoep, champignonsoep...

128

Er waait een andere wind als ze wakker wordt. De man is iets aan het bakken in de keuken, gespetter, ei. Eieren aan het bakken. Er waait een andere wind vandaag. De intense kou is er uit verdwenen; ik hoef niet dáárom ineen te duiken. Ik duik ineen. Ei. Gebakken. Weg wezen, ik besta niet, ik hoor niet bij ontbijt met eieren, ik beweeg niet en ik zie niks en ik hoor geen gesputter meer en ik ruik geen geur meer die ik ergens van ken; ik ruik de hoes, ik duw de stof tegen mijn neusgaten: aarde, holletje, steen. Maar wacht even. Ei. Dat is: hij zal niet weggaan vandaag. Yes. Hij blijft in de buurt vandaag, hoho, blijf liggen, beweeg niet. Aarde is het hier en holletje en een steenbonkje. Ze suft in slaap.

Dit geroer. Dat klinkt beter; geurt goed. Dat wordt voor mij en dat komt hij mij bijna brengen en dat komt hij mij naar binnen lepelen. Dat ruikt, dat ruikt goed, dat ruikt heel goed, die doek kan voor mijn neus vandaan.

Wat vast is, is anders dan wat melk is. Het gaat traag. Het blijft in mijn mondholte tot de keel slikt en ook dan is het een vastheid in de keel, het valt niet vanzelf omlaag, het strijkt langs de binnenwand, het verblijft daar, het raakt, het gaat oer langzaam; iets van dit huisje is nu door dit lichaam aan het dwalen, iets van wat deze man bijeen geroerd heeft. Er gaat iets in mij, er

gaat iets door mij heen. Wat melk was is nu met iets gebonden en hij lepelt het bij mij naar binnen en het vloeit al niet langs mijn tanden als melk, het hangt hier en daar, het kleeft en mijn mond wordt nat en de pap wordt doorslikbaar;

‘Vandaag,’ zegt de man.

‘Vandaag gaan we proberen om jou zindelijk te maken.’

‘Straks,’ zegt hij en hij voert een nieuwe lepel aan.

‘Straks zet ik je op de wc,’ jesses, mijn mond verstrakt.

‘We proberen het gewoon, anders niks,’ voegt de man toe.

‘Weet je wat, ik sjouw me rot met al die luierpakken voor jou, d’r passen d’r maar twee in de fietstassen en dan zijn die al vol, vandaag ben ik thuis en morgen ben ik thuis dus dat gaan we gewoon proberen.’

Ik slik en ik slik maar er wil niks naar binnen.

‘Lukt het niet, dan lukt het niet.’

Zijn toon doet het speeksel weer stromen. Slik. Weg. Slijmerige brij beweegt van binnen. Ik wist het al: er waait een andere wind vandaag. De steen is iets ongeruster steen.

129

‘Allee.’

Met z’n drieën tegelijk wurmen ze zich door de deuropening.

‘Tot straks.’

Geen autorit naar het bos deze zondag. Hier. Hier achter het huisje de vlakke op. Het dooit. Hij kan rustiger rechtop lopen, niks geen ineem gedokens vandaag, alsof het maart is na een lange vorstperiode. December moet nog beginnen, twee, nee, nog drie weken en dan is het kerst en dan is zijn zus ook hier. De wind heeft scherpe sneeuwkammen gemaakt, gisteren. De wind heeft fijn zand nog over het wit geblazen, vuil witte sneeuw glooiingen. Karel kijkt achterom. Waar zijn voetstappen staan is nog geen dooi. Witte afdrukken.

Ieieiew ieieiew ieieiew.

Krakakra.

Kleine vlek blauw aan de noordelijke hemel, zal de vlek groter worden? Is er zon te zien vandaag?

Wacht, riet meenemen op de terugweg. Mooie lange bruine droge rietpluimen voor de kerststal. Nu immers zijn zus komt.

Trouwens, nu hij sowieso een gast heeft.

Hij sloft lekker door de zandafgraving. Blindelings kennen de honden de weg; dit is gewoon hun achtertuin.

Nee, op de toiletpot kreeg hij haar echt niet. Ze dook zo ineen, dat ze wel moest vallen.

De po. Dat ging beter. Voeten op de grond, handen plantte ze voor zich. Niet dat ze iets heeft gedaan, maar ergens moet hij toch beginnen, of trouwens, misschien ook helemaal niet. Waar bemoeit hij zich mee.

Verschrikt rent een fazant weg.

‘Hier,’ zegt hij tegen Barb. ‘Jij mag rondrennen, zij ook.’

Karel grinnikt.

De autoritaire opvoeder.

De hemel is open gescheurd. Het lichte blauw voegt zich bij alle kleuren grijs van deze middag.

‘Spreek niet met pracht en praal,’ zegt Zhuang Zi; motto voor de komende week.

Hoofd communicatie houdt z’n mond, behalve als hij iets te zeggen heeft.

De braambossen staan nog groen.

De bloemstelen staan gans verdroogd.

Over de kom hangt een kam van sneeuw, kan een mens zo’n vloeiende kam maken met zo’n messcherp uiteinde?

Hoopje mens, je zou hier onder kunnen schuilen. Een dakje van snee heeuw.

Ware het niet dat je zou bevriezen.

Pjieieieu ieieieiw.

Kra kra kra.

130

De wind zingt om het huis.

Om het huis zingt de wind.

De honden doen het toch óók niet binnen, zei hij.

Maar waar doen de honden het dan wel.

En hoe komen ze daar?

Waar gaan jullie dan naar toe en hoe komen jullie daar?

Ergens ergens moet hier een doorgang zitten?

De honden doen het toch ook niet binnen, zo is het, volkomen gelijk.

En daarbij wil ze deze hoes helemaal niet vies maken. Deze koele grasplek moet een schoon nestje blijven, natuurlijk, zo is het.

Zij doen het toch ook niet binnen. Nee, klopt. Nooit zoiets geroken en nooit een straaltje gehoord en nooit.

Ze gaan naar buiten maar hoe en waar?

Hij heeft helemaal gelijk. Nu is er nog zo'n natte bedoening tegen haar huid, zo'n plak poep tegen de billen, zo'n derrie halverwege de lengte van haar lichaam en wat als dat helemaal schoon was? Helemaal droog, helemaal leeg. Huid glad. Koele droge huid tegen hoes.

Natuurlijk, de honden doen het toch ook niet binnen. Dat ze daar zelf niet op gekomen is. Op een keer dan vindt ze de uitgang en dan is ze buiten en dan laat ze de poep daar. De pies. Ze zoekt de doorgang en ze gaat terug en niks kleeft meer aan haar. Op een keer.

Natuurlijk, helemaal gelijk. Zij doen het toch ook niet binnen?

Zij deed het toch ook nooit binnen?

Helemaal gelijk en op een keer dan kruipt ze de hoes uit en dan vindt ze de doorgang. Op een keer. Voor nu ligt ze in de hoes en rondom haar middel heeft ze een extra hoes. Zacht. Dik. Alles komt er in terecht.

De wind huilt om het huis.

Om het huis huilt de wind.

Wat hij bedoelt, dat weet ze wel en soms stapt Fritsje ineens op, loopt ze weg en komt ze terug en ruikt ze naar buiten. Haar vacht wasemt buitenlucht uit, terwijl ze zich weer uit strekt, hier, naast haar. Zoiets bedoelt hij natuurlijk. Zij doen het toch ook niet binnen. Wat hij bedoelt is volmaakt logisch en op een keer dan gaat het zo. Op een keer.

Op een keer dan moet er zoveel warmte in de lucht zitten, dat zelfs dit los laat, deze ijskorst, deze aangekoekte vastgereden vastgelopen ijsbaan godverdegodver; het eerste stuk moet hij lopen, zó vastgevroren zijn alle sporen, dwarssporen,

wisselsporen mensenvoetensporen, schuifsporen; het is één wrattige geulige pokdalige massa waar de grond zich ijsig mee bedekt houdt. Ongelofelijk, hoe doen ze dat in Finland, in IJsland. Karel zet z'n voeten dwars, houdt de hand aan de remmen; hier nog een stukje naar beneden en dan is het fietspad schoon verder, jesses, met gespalkte benen, anders kun je hier niet lopen en dan heeft hij nog houvast aan zijn fiets. Maar serieus, hoe doen ze dat in Finland? Karel heeft asfalt onder zijn voeten, zijn heupen ontspannen, hij springt op de fiets, steekt de snelweg over en draait de brug op. Geraas van auto's tot hij rechtsaf gaat, de dijk op draait. Tegenwind. Nou en. IJzige ondertoon die er echt totaal totaal totaal uit verdwijnen moet, maar dan zal het ook vanzelf gaan, dit loslaten van de harde ijskorst, gaat vanzelf? Gaat vanzelf?

Gaat vanzelf ja, bij de juiste temperatuur. Wat zit hij dan te forceren bij opgeraapt hoopje mens? Snel zindelijk worden asjeblijft?

Troep ganzen in halfduistere lucht, tijd voor de dynamo, bzzbzzbzzbzz.

132

Hetzelfde is, dat hij de deur uit gaat en dat ik zijn voetstappen hoor, maar ik hoor ze niet meer knerpen, klikklikklik gaan zijn schoenen, over stoeptegels? Over een verharde zand laag? Schuurdeur met slot open, blekkerdeblekkerdeblekker, fiets stuitert de drempel over, klik, standaard, boing, deur valt dicht, kleplep en dan niets meer. Alleen. Alleen hier. Alleen met Fritsie en met de andere twee.

De muren hoeden mij tegen de kou, de hoes met deken is mij tot een huid en behalve mijn adem zijn hier nog drie adems.

De melk bevindt zich ergens en de pap bevindt zich ergens en zo laat hij mij achter, nee, zo laat hij mij hier maar ik wás al hier. Hij laat niets achter, hij vertrékt uit hier en hij verroert zich op de fiets. Ergens. Door buiten. Ik ben hier, ik was al hier en de muren blijven evenals de huid van linnen en de deken van wol. Fritsie hier naast mij en de anderen verderop.

Ik zie de muren naar vier zijden vallen en ik zie het dak weg zweven en ik voel hoe de deken opgenomen wordt en de hoes, de hoes wil vanaf mijn voeten omlaag, de hoes wil zich lospellen van mij, nee, nee, nee, uit alle macht klem ik de stof in mijn handen, help, het gaat bijna schuren, zo hard trekt de stof naar mijn voeten. Nee. Nee. Nee.

Fritsie merkt het ook, hij komt overeind en blaft, wegwezen.

De stof ligt weer kalm. Fritsie likt mijn gezicht, ze gaat weer liggen. De deken komt aangezweefd; plooit zich naar de vorm die mijn lichaam is; het hijgt, het hijgt, het hijgt. De muren staan overeind en het dak past plok, precies. Als ik maar rustig mag blijven liggen zo, als het maar niet weer uiteenvalt.

Arm komt uit hoes te voorschijn, arm voelt vacht van Fritsie onder zich, hand vouwt zich rondom spillepoot.

133

De lucht heeft witte plakken. Zwevend.

Strak staat de walnoot afgetekend.

Bladloos.

Zijn penis bevriest niet meer nu hij plast.

Gakgagakgak nog in onbestemde lijnen.

Rommelig wigvormig.

Strak zwart afgetekend tegen witte luchtplakken.

Zondag. Vrije dag.

Kerst nog veertien dagen, kerstboom, kerstkaarten, kerstinkopen.

O ja?

Geen ijs meer, nergens meer ijs als hij over het erf loopt, zelfs de drie merken het, ze dollen in de vroege ochtend, houvast voor hun poten.

Allee, baasje kan nog een uurtje slapen, kan, hoeft niet, kan wel.

Deur dicht.

Mensenvorm onder deken op matras, mensenadem en of ze hem hoort?

Hij trekt de deur achter zich dicht en stapt in bed.

Wie languit ligt, ziet de walnoottakken zo strak, zo kaal, zo... ondergaand.

En ganzenvlucht langs raam, zo stukje lijn van silhouetten aaneen geregen.

Ganzensilhouet. Beweegt.

Wat heeft hij te wensen, te zorgen, te redderen? Mens zorgt. Mens reddert.

Hoopje mens? Ondergaat als walnootboom? Winter nu met strak kaal skelet en stilletjes in aarde met voeten en zelfs niet wacht? Hoopje mens?

Hoofd communicatie daarentegen moet toch een keer het huis stofzuigen, de wastafels schuren, het bed verschonen plus twee weken nog en boemsbats, het is eerste kerstdag, alles moet in huis zijn, alles moet staan te schijnen. Kerst.

Logeerkamer opgeruimd, bed uitgekapt, bed opgemaakt voor rolstoelzus alsmede gekookte eitjes voor 's morgens en croissants in huis en ovengerechten en ijstoetjes. Asbak.

Rolstoelzus rolt naar buiten en steekt er eentje op. Hallo hoopje mens, dit is mijn rolstoelzus, ik heb haar over jou verteld.

Aangenaam.

Kerstboom? Waar? Matras met hoopje mens op kerstboomplek. Kerstboom op andere plek of matras verhuizen?

Wijf. Ik lijk wel een wijf met al deze gedachten maar hoe dan ook: ijselijke weken zijn achter mij; het leven is weer iets anders dan náár en ván het werk zien te komen dus deze week ga je er maar eens hard tegenaan. Hoofd communicatie.

Hoofd communicatie van twee grote ingenieursbedrijven met allemaal ingenieurs en tussen mensjes; goed, de hal is meer dan groot genoeg voor een enorme kerstboom en deze keer gaat niet de baliemedewerker hem versieren; morgen allemaal een bal of zoiets meebrengen voor deze groene boom en zelf in de boom hangen asjeblijft, voor haakjes wordt gezorgd en voor een ladder ook.

Regen. Regengetik tegen pannendak; walnoottakken glimmen; raamgrootte uitgesneden stuk walnootboom staat zo stil. Geduldig.

Nog even blijven liggen; witte plakken wolken bewegen onzichtbaar en zwarte dikke takken golven en monden uit in dunner, dunst gebogen en uiteinde omhoog gericht.

Trrrt. Opstaan.

134

Toe Fritsie.

Wijs me de weg.

Kom Fritsie.

Ik moet nodig.

De hond begrijpt mij.

De hond begrijpt me natuurlijk.

Ik kruip op handen en knieën achter haar aan.

Vloerkleed.

Hout.

Weer hout.

Hier?

Ik reik naar Fritsie.

Dikke stof zit om haar heen.

Pas ik daar door?

De stof geeft mee.

Mijn schouders zijn te breed.

Bijeen.

Stugge stof glijdt langs mijn t-shirt.

Langs de luier.

Bui ten.

Brrr, de wind giert over het erf.

Ik moet nodig.

Waar is een plek?

Hier niet, hier zijn tegels.

Hand, knie, hand, knie, hand, knie...

Hier.

En hier en hier en hier.

Alles van mij staat op gras.

Ik ruik aan de grond. Gras gras gras.

Luier weg. Omlaag stropen. Weg.

IJskoude wind tegen billen, brrr.

De poep laat los.

De poep blijft losjes komen.

Hoeveel heb ik opgespaard.

Hier, hier wilde ik komen.

Hier moest ik eerst komen en nu ploft het losjes uit mijn achterwerk.

En nu?

Vuile poepkont.

Nu dus binnen naar dat papier.

Fritsie, kom, brrr.

Fritsie loopt langzaam, ze is de blinde geleidehond voor iemand die niet blind is, voor iemand die alleen maar de ogen niet open wenst te doen.

Hier, de stugge stof weer. De opening in de deur.

Papier Fritsie, wc.

Weet ze niet.

Proberen dan maar.

Deur.

Omhoog voelen.

Sleutel.

Nee, dit is geen wc.

Hier, nog een deur.

Hand schuift langs zijkant.

Andere zijkant.

Klink. Klink omlaag. Deur naar mijn kant open.

Nee, klinkt te ruim.

Tegels en gladde doos. Hoekig. Wasmachine.

Nee, zo ruim was dat hokje niet.

Terug. Deur uit. Hiernaast?

Yes, weer een deur. Hier, de klink. Open.

Ja, dit was het. Hier. Pot van email.

Papier? Stukje papier. Dubbel.

Kont vegen. En hier in gooien.

Nog een papiertje. Speeksel op papier, papier langs billen. Nat. Schoner.

Nog een stuk. Tuftuftuf. Zo. In de wc pot. Klaar.

Koude tegels.

Hout. Hout.

Vloerkleed.

En hier. Bedje.

Eerst de hoes, zo ja, recht om mij heen. Nu de deken omhoog. Zo ja, keurig ja. Schone billen tegen hoes van linnen en nu. Op m'n zij. Ineen. Hoes over de schouders. Hart tot bedaren

brengen. En nu. Wegsoezen. Linnen hoes en warmte van deken als schoudervacht. En muren tegen huilende wind.

135

14-12

- Drinkt 3 x $\frac{1}{2}$ l melk
- Eet 2 x havermout van $\frac{1}{2}$ l melk
- Is zelf naar buiten gegaan (????), door hondengat (???), heeft gepoept op gras, luier daar achtergelaten
- Heeft zelf wc gevonden, billen gepoetst, wc papier in toiletpot achtergelaten
- Onverminderd ogen dicht.
- Beweegt binnen de hoes
- Linnen lakenzak is heilig
- Ik zou foto's van haar kunnen maken voor later, doe het niet. Ze lijkt me typisch iemand van volstrekt eigen tempo, volstrekt eigen weg
- Aan dit schriftje heeft ze zelfs niks
- Dit schriftje dient ook meer de ander. De buitenwereld. Ter verantwoording.

136

Dat ronde geschouderte.

Ergens krijg ik genoeg van dit ronde geschouderte.

Ergens zou een mens toch weleens fier rechtop willen liggen, toch?

De man heeft het huis verlaten, ik heb zijn voetstappen gehoord en ik heb het suizen van zijn dynamo gehoord, hij zit toch niet óók krom op de fiets?

Een mens hoeft toch niet eeuwig de schouderbladen rondom zich te sluiten?

De man met de dynamo is onhoorbaar nu en ik, ik spreek hier mijn schouderbladen toe.

Ge hoeft u zelve niet te gedragen alsof ge slaag krijgt.

Ge hoeft u zelve niet zo te sluiten rondom de luchtdoorgangen.

Ge hoeft niet alle wol van de wereld tegen deze schouderbotten te draperen.

Niet dat ze nu spontaan recht vanonder de deken oprijst.
Niet dat ze nu roetsj, alles recht klapt en Fritsie zou verbazen: wat gebeurt daar?
Ze haalt ietsje adem meer.
Ze recht ietsje hoger hoofd.
Ze duwt ietsje wijder schouder.
Met haar vingertoppen cirkelt ze rondjes onder de jukbeenderen.
Been de ren.

137

Alle damp van de wereld is damp.
Alle damp van de wereld is nat.
Alle damp van de wereld is vlaag.
Alle damp van de wereld stijgt op.
Alle rivierwater van de wereld wordt damp.
Alle witte sneeuw van de wereld wordt damp.
Alle sterren van de wereld zijn vaag van de damp.
Alle natte sneeuw van de wereld verijlt tot damp.
Alle damp is ijlende sneeuw.
Alle damp is wit geworden water.
Alle sneeuw stijgt op in flarden.
Alle damp is damp en sneeuw.
Alle damp is uit dijende sneeuw.
Alle damp is sneeuw op drift.
Alle sneeuw die laat zo los.
Alle sneeuw die is zo nattig.
Alle sneeuw die stijgt zo op.
Eén natte ijle wereld en huiverend wacht Karel op de laatste druppel.
Hij stopt z'n penis terug.
Allee.
Onder zijn voeten knerpt de sneeuw.
Hij sluit de deur achter zich.

De klompen blijven onder het afdak.
In het donker van de kamer ademt een hoopje mens.
Neemt van de lucht.
Geeft aan de lucht.
Neemt van de lucht.
Geeft aan de lucht.

138

Ze moet heel nodig.
Kom Fritsie. Poepen.
Kom Fritsie. De witte wereld in.
Fritsie gaat als eerste het luik door.’
Zij volgt.
Ze moet nodig.
Haar handen plant ze diep in de sneeuw.
Haar knieën plant ze diep in de sneeuw.
Hand knie hand knie, Jezus, wat een laag.
Hand knie hand knie, wat een witte witte wereld met zo’n pak sneeuw, hier zo ongeveer is ze
het erf af, iets verder nog, hier zeker, hier zeker gras onder de sneeuw.
Ze roetsjt het klittenband los van de luier, wég jij.
Ze brengt de heup naar beneden, daar gaat het.
Zachtjes losjes plopt de poep naar buiten. Hè hè.
Ze schuift met haar been wat sneeuw over de poep en ineens gaat de zon aan.
Gouden witte wereld achter dichte oogleden.
Eensklaps dit licht.
Eensklaps deze notie van warmte dwars door het t-shirt heen tegen haar rug.
Ze bedenkt zich geen moment. Uit dat t-shirt en plok, daar ligt ze in de sneeuw en ze rolt op
de rug en ze rolt door op de andere zij en ze rolt op de buik, armen languit boven haar hoofd,
benen languit gestrekt, kom, rulle knerpemde meegeevende sneeuw, doorgaan, door rollen, het
lichaam huivert en tintelt tegelijk, draaien, zachte smeltende poedersneeuw maakt plaats waar
deze bottenbedoening maar wil, jezus, ze ligt op haar buik, ze duwt haar gezicht diep in de

sneeuw, het plakt, het geurt naar het hele luchtruim dat het doorlopen heeft, verder, verder voordat ze bevriest. Ze hoort het springen van de hond en alles is zo licht achter haar dichte ogen, de armen gaan voort en de schouders gaan mee en de ribbenkast draait en de heupen met de benen en verder, ze is knettergek, ze bevriest zo meteen nog, ijskoude sneeuw en zacht warmende zon, terug Fritsie, terug naar huis.

Waf waf.

Ijs- en ijskoud is de sneeuw die haar lichaam raakt, rul is het en meegevend, doorgaan, doorrollen.

Waf waf, hierheen.

Bijna legt de zon het af tegen het ijskoude wit, het gaat al langzamer, het kacheltje brandt al flauwer, hoe ver nog Fritsie?

Ze duikt ineen als een bolletje, vagelijke zon tegen ronde schouders, ijs- en ijskoud wat tegen de sneeuw ligt, één seconde blijven liggen, zo,

nee, blijf nu niet liggen,

waf waf waf,

voordat ze het weet staat ze rechtop.

Ze verzet haar voeten.

Wafwafwaf, hierheen.

Ze rent.

Waf waf waf, kom.

Alle plaksneeuw valt op de grond en alles aan haar huid en neus en handen wil gaan tintelen.

Woef.

Rustig aan nu, hier zo ongeveer, ja, stenen erf onder de sneeuw.

Hier hier hier.

Fritsie is al binnen.

Zij bukt, de stof glijdt langs haar rug. De sneeuw zit lossig rondom haar voeten.

Ze is binnen.

139

Hoopje mens lust appel tegenwoordig, dus ik schil een appel en ik verdeel de appel in parten en ik snijd de parten in stukjes en hup, dit gaat op een schoteltje naast haar legerstee.

De kerstboom geurt. De kerstboom heeft wijde takken en de takken dragen lampjes, twaalf stuks, van oma Utrecht geërfd.

De stam is niet recht. De stam is nooit recht van een jonge Nordmann, zegt de verkoper, ja, ik zie hoe jong, de stam is soepel lichtgroen, er is nog geen sprake van een verhoude stam.

‘Die wordt pas recht als de boom ouder is.’ Ja. Enfin.

‘Best gezellig hier, vindt je ook niet, hoopje mens. Buiten is de wereld wit. De bomen zijn wit. De bomen waren al wit, maar sinds vannacht staan ze er bevroren bij, weet je wat hoopje mens, het lijkt net of er iets gesmolten is van de sneeuw en nu weer opgevroren; sprookje is het buiten, best een sprookje is het buiten voor wie lopen kan en zien kan, met allebei schijn jij je nog niet zo bezig te houden, enfin, wat zou jij doen als je mij was? Kerstboom versieren of kaarten schrijven of de was weg vouwen en weg strijken; eerst de doos hier? Goed, eerst de doos hier.

“Kerstspullen.” Handschrift van Irene, vroeger mijn vrouw, ze is dood; en nu maar hopen dat ergens in deze grote doos het kleine doosje met haakjes te vinden is, hoopje mens, waar stond jouw kerstboom vorig jaar? Winter vandaag. De éénnentwintigste. Witte wereld buiten, wit kerkje in de boom, knijpvogeltje dicht tegen de stam, grote bal? Kan er best in, boompje is fors genoeg, klokje één en antiek klokje van huis, hier, nog eentje, oranje met wit, klingelklingelklingel, dat klinkt nog wel even anders dan die plastic klokjes van tegenwoordig, rood, meer rood, groen en zilver en lichtjes maar nu nog rood, rode accenten, voor de diepte zogezegd, balen dat je niet kijkt, hangt alles goed zo? Begint het ergens op te lijken? Eind van de week komt rolstoelzus, dan moet je me delen hoopje mens, dat wordt een echte kerststal hier met drie honden en met rolstoelzus en met aangespoeld hoopje mens en met mijzelf natuurlijk, als bewegende spil met benen en armen; die kaarten kunnen me gestolen worden trouwens, die schrijf ik niet dit jaar, gotweet wanneer die over komen, elke week staken ze wel een paar dagen; zo, hup, alles weer in de doos wat ik niet gebruik, nee, geen piek bij deze zoekende gesplitste tere top, daar ga ik dus echt niks aan afsnijden, ik snijd mijn eigen vingertoppen toch ook niet af; die knopjes daar in de top, dat noemen we de piek, goed? Vind je dat goed, hoopje mens?

Volgens mij vind je het heel goed, volgens mij zou je een kale boom al mooi vinden en om die pot, daar doen we niks om, die mag best gezien worden; kluit in zwarte

plastic pot, nee, we doen geen folie om die pot, dit lijkt tenminste nog een beetje natuurlijk, zo met die vegen aarde. Zo. Doos dicht. Klaar. Weet je wat, ik kom hier mijn was doen, ik ruim deze doos op en dan zie je me zo weer verschijnen met de wasmand vol overhemden en met de strijkplank en met de strijkbout.

Maansverduistering, shit, hartstikke vergeten, je weet wel, zon in het midden, dan aarde, dan precies een rechte lijn en daar is de maan. Rolstoelzus rookt, ik zeg het maar alvast want van mij hoeft ze echt niet naar buiten...'

140

Eerst was er de adem van de honden.

Nu is er ook een spraakwaterval. Hij houdt maar niet op. Hij blijft maar woorden produceren. Heeft het met kerst te maken of zoiets? Ik hóór het al niet eens meer. Ik zet mijn oren op stand: ver weg. Dan hoef ik tenminste niet dit allemaal aan te horen. Elk woord apart rukt mij al uit dit liggende lichaam, ik móet eerst opvangen wat dat woord is en dan moeten mijn hersens daar een begrip van maken, wég ben ik, dáár ergens hang ik in plaats van dat ik hier lig, dáár ergens tussen zijn woordenvloed en mijn liggende ik is mijn koortsachtige gedenk en dan klinkt daar alweer een nieuw woord. Ik zet mijn oren op dempstand, zo, dat is al beter en nu ook niet eens meer de intonatie opvangen of toch stiekem nog elk woord in gedachten tot de juiste voorstelling vormen, zoeff, weg, ergens in een nattig vochtig glibberig orgaan bevind ik mij en ver weg, ver weg, ver weg hangen de woorden die hij produceert en ze sterven weg.

141

Sneeuw lág er al en dan nu deze wind, deze wind die hem elke vaart ontnemt en deze wind die alle sneeuw ook nog eens verplaatst. Opnieuw neerlegt. Wind waait, sneeuw stuift, de sporen kende hij, maar nu niet meer. De sneeuw is soepel, het wiel baant zich een weg en de sneeuw geeft mee, behalve, hier, ineens komt de band in een rulheid terecht die stug wordt, daar gáát hij bijna. Wat zou het. Man tornt op tegen de wind. Man op fiets ploetert door de sneeuw. Zeldzaam, deze

onherbergzaamheid van de natuur. Zeldzaam dat hij, die buiten is, maar één ding wil: naar huis. Thuis zien te komen. Naar binnen.

Witte kerst?

Wil een ieder toch?

Ongelofelijk, deze aanhoudende weerbarstigheid van sneeuwlaag op sneeuwlaag en nu deze wind, het huilt door de lucht, het botst tegen alles wat het tegen komt: gebogen mannetje op fiets, hoofd communicatie van Neerlands bijna grootste ingenieursbureau; wind dendert door; zorg maar zelf dat je binnenkomt, huilt hij, want val je hier neer en blijf je hier liggen, dan weet ik ook daar wel raad mee: ik bedek je met poedersneeuw tot je net zo wit bent als alles om je heen.

Effe wachten nu jaan de wind, ik houd me wel gemak, ik fiets hier toch niet trots, ik voeg me toch zo gebogen mogelijk en ik houd mijn lichaam toch zo losjes mogelijk, drie honden zitten in mijn huis en wachten, hoopje mens zit in mijn huis en wacht, rolstoelzus arriveert in mijn huis en verwacht mij daar aan te treffen; rustig maar wind, ik ben toch ook niet trots, ik ben toch alleen maar gebogen botvorm op fiets van staal, gaande richting huisje. Onherbergzaam onbarmhartig onverschillig onpersoonlijke wind raast over de aardbol en herschikt de sneeuw.

Zoetsappige kerst kan de pot op.

Vier muren en een dak asjeblijft.

142

De plas klettert in de wc pot. Een wc pot is minder beangstigend hoog als ik de wanden vasthoud. Ene hand ene wand, andere hand andere wand. Koele tegels. Hier het papier en hier de doorspoelknop en stapvoets blindelings weer naar mijn holletje. Nacht. Andere wind, ander weer deze nacht, alle heftige samengetrokken kou is weg. Minder wit is het buiten; hier is Fritsie en hier stap ik op de matras. Anders. Doffe stilte buiten en onbestemd loslaten. Wég vriezende witheid, wég samengetrokken water tot strak ijs.

Er is een zus gearriveerd in dit huis en ik vervloek mijn suffe bestaan hier op de matras. Deze zus namelijk, deze zus zei:

‘Ik ga even roken.’ Ik ving de zweem op toen ze weer binnen kwam, godverdegodver, ik wilde opspringen om haar een sigaret af te pakken en misschien doe ik dat vandaag wel.

Hoewel, iets kluistert mij aan deze plek, iets dat nulkommanul niks helemaal niks zich uit wil stulpen naar wie dan ook. Maar naar een sigaret?

Fritsie ademt. De andere twee ademen. Het is donker en ik draai me om, rugbotten tegen matras, alles wil zo botten blijven in mij en spieren voor mijn part en klop klop klop hart en verder niks; verstand genoeg om zelf naar de wc te gaan, verstand genoeg om zelf het eten naar binnen te werken wat hij naast mij neer zet. Dat is het dan ook asjeblieft. Meer niet.

Niks. Ongeprogrammeerd hoofd asjeblieft. Diffuus. Sloom.

Alleen. Die sigaret.

Si ga ret.

Misschien als het dag wordt en misschien als de zus zegt:

‘Ik ga even roken,’ misschien kan ik alles zo laten zoals het is, behalve dan dat ik mechanisch opsta en mee beweeg naar buiten en dat ze snapt dat ik ook een sigaret wil.

Maar hoezo. Natuurlijk snapt ze dat, als ik maar zo dóe. Als ik maar niks uit wissel, als alles verder maar niet functionerend blijft, behalve mijn loopspieren en mijn vingerspieren die de sigaret vast moeten houden en mijn lippen die haar omklemmen en mijn longen die de rook aanzuigen. Ik wil niks hoeven, ik ga al zelf naar de wc en ik eet al zelf, dat kan, van binnen blijft alles diffuus, ongevormd, geheel.

Vangt lucht op van buiten.

Minder strak wit landschap en kraaien gekwetter, ergens moet het tegen de morgen lopen en in het luchtruim, ook al zoiets. Schoongeveegd, zegt mijn ziel. Sterren zichtbaar.

Si ga ret.

En voor de rest geen enkel menselijk gedoe graag.

143

Zijn laarzen zakken in de sneeuw. Diep zakken zijn laarzen in de sneeuw. IJl-strakke lijnen van hertendraf in de sneeuw. Als vage vliegtuiglijnen in zomerluchten. De honden houden natuurlijk niet van sneeuw. De honden houden natuurlijk wel van buiten. Met hun baasje buiten, vooral dat. Fritsie snuffelt diep in het hertenspoor, Barb en Rosie ravotten samen, de sneeuw stuift op rond hun poten. Nul. Nul graden en de sneeuw komt net niet boven zijn laarzen uit. Stapstapstapstap in de glooiende sneeuw, verdomd, even weg van die vrouwenbedoening daar, haha, wie alleen wil

zijn die stapt het huis uit; rolstoelzus zit achter de laptop, opraapvrouw ligt aan de matras geklonken en hij, hij verzet het ene been voor het andere en weet het verder niet, waarheen, waarom, waar vandaan, maar sneeuw weet ook niks. Sneeuwlaag op sneeuwlaag ligt glooiend glad en smetteloos. Een mens die zijn benen gebruiken kan, zo'n mens verplaatst zich van huis vandaan; hertenvluchten als tekens over de vlakte en nu dan de afdruk van een mens; het peutergespeel van de honden, ijle lucht met blauw en grijs en zacht roze.

'Allee.'

Allee?

Er is geen pad.

Er is geen richting.

Er is geen plan.

Er is geen tijd.

Er is een vlakte met laatste neergeblazen sneeuw, nog onbetreden.

Er zijn twee vrouwen in zijn huis, van wie hij op dit moment verwijderd is; geen vraag klinkt op, geen adem gehoord.

Luchtledig.

Binnengezogen en mee vol te zuigen en voet neer zetten waar dan ook.

Knerp knerp

knerp knerp,

zegt de sneeuw verlegen.

Nul graden is het, geen strak gekristal van sneeuw is het meer, maar: kom, zak maar diep met die laarzen en haal de achterste maar weer omhoog; al het zichtbare is toegedekt, elke beeldherkenning is uitgeschakeld en goddank niks geen op-geschied vandaag; geen werk mal die hem wacht.

144

De kamer ziet blauw van de sneeuw, blauw achter mijn dichte ogen en buiten ziet blauw van de sneeuw en buiten ziet het blauw van de rook. Sigarettenrook. Rolstoelzus rolt naar buiten om er één op te steken en ik ben ik tweestrijd: gá ik naar buiten of blijf ik hier liggen?

Ik gá.

Kom Fritsie.

Met dichte ogen en met geluidloze keel arriveer ik buiten. De sneeuw smelt super onmiddellijk onder mijn blote voeten; nogal frisjes, zo in onderbroek en t-shirt te hurken maar die geur alleen al doet mijn bloed sneller stromen, ik houd mijn hand op. Rolstoelzus steekt er één aan, duwt de sigaret tussen mijn vingers. Ik ga echt niet als een gek inhaleren, ik rook echt niet als een wilde deze sigaret op. Klein trekje. Diep naar binnen. Ondanks mijn gehurkte gestalte weet de nicotine de weg; hele huiverende lichaam van mij warmt zich aan het vuur. Dooi. Het vriest niet meer. Het ziet anders blauw dan binnen, het ziet verdund blauw achter mijn dichte ogen; mijn voeten bevroren bijna; sneeuw smelt onder mijn voeten.

Ik houd de armen strak om mijn benen en ik duw mijn buik dicht tegen mijn benen en binnen dit hoekige lichaam van mij is ruim baan voor deze sigaret; het juicht hier bijna; het kan bijna niet wachten en ik laat het wachten op het volgende trekje, part of the game, o ja, rolstoelzus is ook hier op de stoep; ergens moeten ze hetzelfde niet-moraliseren-gen hebben verdomd, ook zij vraagt niks, zegt niks; zijn ze planten of zo? Zijn ze materie zoals de muren van dit huisje of zoiets? Jesus, de sneeuw onder mijn voeten is tot ijs geplet, ijszolen, klompvoeten, ijsklompvoeten; ik ga naar binnen, de volgende ronde doe ik weer mee, kom Fritsie.

145

Karel pakt het schrift uit de la.

28-12

Je rookt sigaretten.

Je gaat zelf naar de wc.

Je gaat zelf onder de douche.

Wat nog niet:

Je ligt ook overdag op de matras.

Je kijkt niet.

Je praat niet.

Karel legt het schrift terug in de la.

De kerstlampjes zijn aan. Twaalf stuks.

Rolstoelzus zit tegenover hem.

Laptop open.

Ze bereidt haar colleges voor.

Week van leegte tussen kerst en oudjaar. Drie dikke vrijdagkranten slingeren over de tafel. Pak een willekeurig stuk wie zich bijna verveelt en anders is er nog Vrij

Nederland en De Groene, heeft Marjolein meegenomen. Verdomd, de leestafel van

een links café is er niks bij. Zijn zus zal echt niet aankomen met een kerststukje of een doos bonbons. Leesvoer voor de lege week. Fritsie ligt languit naast de matras.

Barb en Rosie slapen in de mand. Bijna verveelt Karel zich, maar als het

spiegelgebouw in zijn gedachten komt, zit hij hier weer stil. Vergenoegd. Hele week geen hoofd communicatie, hele week geen nette broek aan en geen colbert.

Keukentafel met de mokken aangekoekte Nesquik. Mag opstaan, mag blijven zitten.

Drie honden adems en twee mensen adems en die van hemzelf.

Allee. Hij schuift de stoel naar achteren, schiet de parka aan, zet zijn voeten in de laarzen.

Buiten knippert hij met de ogen.

Schemer.

Witte plakken wolk aan de hemel.

Witte sneeuwlaag over het aardoppervlak.

Alwaar hij op loopt.

Aardkorst draagt.

Zijn huisje.

Zijn voeten.

Drie paar hondenpoten.

146

Zweet.

Zweterig.

Zweterig lig ik hier in de hoes. Bah. Slokje thee graag.

In het vertrek ratelt het toetsenbord; half richt ik me op en neem een slok thee; vreemd slap is de hand die het kopje terug zet op de vloer; iets knoeit daar over mijn hand, help, ik duik maar diep onder de hoes. Ben ik aan het ont-kunnen of zoiets? Lost mijn helderheid op? Smelt deze arm van mij tot was en kan de hand geen kopje meer vasthouden?

Ik lik de thee van mijn hand. Wat moet ik anders?

Ik blijf diep onder het laken gedoken. Val ik uiteen? Dij ik uit tot spons?

147

Ze heeft een lijstje gemaakt.

Emmenthaler. Stokbrood. Bloemkool. Broccoli. Wortel.

Melk, vult hij aan. Brood. Croissants.

‘Oliebollen?’

Ja, die wilde ze ook. Teveel voor de fietstassen.

Langzaam rijdt Karel het pad over. De sneeuw knerpt onder de autobanden en de mist is dicht, de zon is wit. Hij stopt bij de brievenbus. Pakt de krant, legt die op de passagiers stoel. De andere er nog bij kopen.

Ze wist niet of ze de hele avond zou uitzitten trouwens morgenavond.

‘We doen net of het niet oudejaarsavond is, van mij hoeft dat ook niet.’

Op de asfaltweg gaat hij nog steeds stapvoets.

Waarom hij haar niet in de logeerkamer neer legt, vroeg ze.

De zon breekt door, zuigt in een oogwenk de mist op, tjesses, gouden licht ineens.

Nee, hij kan haar toch niet alleen laten daar. Ai, ze hoort bij de kamer en ze hoort bij de honden. Hij stuurt de auto de dijk op. In een kofferbak kunnen veel spullen, hondenbrokken zal hij kopen, rode wijn, toiletpapier.

‘Ligt ze hier omdat jij dat wilt of ligt ze hier omdat zij dat wil?’

Tja. Elementaire deeltjes zus is eveneens scherpzinnig in de psychologie en nu weet hij het nier meer: is ze zijn thuis net als de honden of ligt ze daar tot ze beweegt, uit zichzelf?

Rijp op de bomen en gouden witte wereld en voor gindse tegenligger duikt hij hier alvast de berm in.

Oudjaar morgen. We kunnen haar gewoon aankleden. Dan fonduen we met ons drieën. Pff. Ze laat die hoes toch niet los. Ze klemt zich vast aan die lakenzak alsof dat haar mooiste kledingstuk is.

Karel rijdt de stad binnen.

Tot zijn zus kwam, was het duidelijk: ze ligt en wat ze wil, dat blijkt wel.

Maar, zo redeneert zijn zus: welke rol speel jij? Wil je daar vier liggenden aantreffen als je thuis komt? Of drie en mag zij zich vrij bewegen?

Getver. Iedereen doet de boodschappen. Hier. Hier kan hij de auto nog kwijt.

148

Het is stil.

De geur hangt er nog.

Kaasfondue.

Zijn ze naar bed?

Heeft ze geslapen?

Haar voet ligt gedraaid.

Het licht is blauwig.

Sneeuw buiten, nog steeds sneeuw.

En trouwens, heeft ze een sigaret gemist?

Sigaret van rolstoelzus, naam: Marjolein.

Loopt ze een sigaret achter?

Shit.

Wacht. Misschien. Op tafel. Nog haar pakje of zoiets?

Ze kruipt de hoes uit, tast over de tafel. Verdomd. Losse sigaret, aansteker.

Verdomde slimme zus.

Ze pakt de oude jas van de kapstok, slaat die om zich heen. Fritsie drentelt mee. Hij aarzelt niet bij de deur, stapt eveneens de sneeuw in.

Hier is het één en al wit. Hier is geen doos om haar heen. Hier is de wereld één en al wit en klammig; zou de lucht er net zo klammig uit zien als dat hij voelt?

Klik. Vlammetje achter dichte ogen, sigaret brandt, inhaleren.

Blote voeten in klompen van man, van Karel. Karel en Marjolein, broer en zus. Ze kan best iets verder van de muur af staan. Knerp knerp, shit, sneeuw over klomp heen, sneeuw smelt tegen warme voeten. Is het klamme mist? Alles is doffig wit achter haar dichte ogen, wit van de smeltsneeuw en wit van damplicht en dof van nacht. Nacht.

Ze bukt en strijkt de hond over de rug.

Of ze zal kijken?

Nu ziet ze toch niks?

Dof wit toch, of wat zal ze zien?

Sigaret en voeten in te grote klompen, sigaret van zus en klompen van broer en alles zo spikkelwit achter dichte ogen, hoe rond ze ook draait en hoe ver ze ook kijkt. Ze kan toch even de oogleden vaneen doen, ze kan dat toch in een flits doen, bijvoorbeeld terwijl ze draait, één seconde, in een oogwenk.

Het is verpletterend egaal.

Het is verpletterend precies wat ze nu weer achter haar dichte ogen ziet.

Fritsie drukt zich tegen haar benen.

Laatste trekje.

‘Kom.’ Zeg maar waar het huis is.

Net voordat ze de deur opent, barst er een geknal los. Oorverdovend geratel, slagregens?

Ze glipt naar binnen, met Fritsie.

Op slag wordt het geknal vaag.

12 uur. Nieuw jaar.’

149

Hij laat het water op de borden lopen.

Scheut afwasmiddel.

Juist als hij het afdruiprek van de haak pakt, begint daar gefladder.

Kraaien in de sneeuw. Wit vleugelgefladder. Hè?

Daar komt de buizerd aan geland.

Zijn prooi, de drie kraaien trekken zich terug.

Massieve statige buizerd hakt in op de vleugellamme meeuw en alles is wit, het landschap is wit in de wijde omgeving. Meeuwen cirkelen door de grijze lucht en

kraaien pikken aan de vleugel. Witte vleugel wappert in de sneeuw. Karel voelt z'n maag draaien.

'Marjolein, kom kijken.'

'Godverdomme, kunnen we die vogels niet wegjagen?' zegt ze.

Even is de meeuw los van vier snavels, krijgt zichzelf voortbewogen door de sneeuw, klapwiekklapwiekklapwiek. De vier snavels zijn snel ter plekke.

'Maak em toch dood, rotzak,' schreeuwt Marjolein.

Bedaard rechtop staat de dikke buizerd.

Massieve kop, kromme snavel.

Meeuwenvleugel beweegt hulpeloos.

'Was het een muisje, we hadden ons niet druk gemaakt,' zegt Karel met zo gewoon mogelijke stem.

'Stomme kraaien om daar zo toe te kijken, d6e iets,' tiert rolstoelzus.

'Opportunistische beesten, in de lucht de buizerd pesten en nu slijmerig wachten; mogen we ook een hapje?' smaalt Karel.

Gelukkig, de meeuw lijkt dood.

'Een buizerd moet ook eten,' verzucht z'n zus.

Karel wast de borden af. Dood. Wat daar eerst vloog. Nu dood, denkt Karel.

Verbazingwekkend, ik ben niet de buizerd, ik ben de meeuw.

'Met wie identificeer jij je?' vraagt hij.

'Met de meeuw. Jij?'

'Ik ook.'

Ze rolt terug naar de tafel.

Karel duwt de borstel door de beker. Nog een dag respijt, dan weer aan het werk. Z'n zus hoeft pas woensdag te verschijnen. Hij morgen al. Nog 6en dag respijt. Lange wandeling met de honden straks. Dooddag. Sneeuw zal iets verder smelten. Als meneer buizerd klaar is, wat rest dan nog van de meeuw? Meeuw in de sneeuw, meeuw in de sneeuw. Wat zet hij ze vanavond voor? Spaghetti, snijbonen, kaassaus? Nog een dag respijt.

Morgen weer in de klauwen van het ijzeren werkritme.

Maar dat hij noch zijn zus meeleeft met de buizerd.

Het witte is weg achter mijn dichte ogen.

De gladdigheid is weg van de stoeptegels.

Onder de klompen is dit plaatsje stroef.

Rolstoelzus heeft haar rolstoel, mij heeft ze een krukje toebedeeld. In mijn handen geduwd.

Glad hout. Rond zitblad. Vier houten poten.

‘Hier, neem jij dit Ikea krukje,’ en ze duwde het in mijn hand.

Ze geeft me een sigaret en ze klikt de aansteker aan; ik beweeg de sigaret naar het vlammetje.

Aan.

Diep inhaleren.

Uitblazen.

Amper getuite lippen.

Lang laten duren.

‘Anti materie, weleens van gehoord?’ vraagt rolstoelzus.

Geen reactie van mijn kant.

‘Mijn inaugurale rede. Gaat daar over.

Elke cel van ons heeft een anti cel.

Elke proton heeft een anti proton.

Elke neutron heeft een anti neutron.

Elk elektron heeft een anti elektron.

Elk atoom heeft een anti atoom.

Elke molecuul heeft een anti molecuul.

Elk orgaan een anti orgaan.

Elk geheel een anti geheel.’

Een sigaret rookt prettig als het niet meer zo ijzig koud is. Ergens scharrelen ganzen rond; ze hebben een rommeltaaltje; die beesten kunnen écht niet geluidloos bij elkaar zijn, zo gauw het stil zou zijn, daar zou snel iemand beginnen te gakken. Hoewel. ’s Nachts?

‘Racet een elektron op zijn antideeltje af – het positron – en botsen ze in volle vaart, dan gebeurt waar het in mijn rede over gaat: annihilatie. Ze lossen op in het niets met achterlating van wat licht, wat warmheid, whatever.’

Rolstoelzus zwijgt. Ze neemt een trekje. Ik mag hier stil zitten te zwijgen wat ik wil, misschien ziet ze hier haar antigestalte zitten op dit krukje.

‘De volgende dimensie zit in dit verschijnsel verscholen. Dat is mijn échte onderwerp.’

Op korsten sneeuw is hij bedacht. Op keiharde ijzige glooiende plakjes sneeuw, aan het oog onttrokken door vuil, door zwart. Verder is er niks glads meer, nu hij naar het werk fietst.

Het jaar is nieuw en de sneeuwtoestand is weg, de kerstboom is afgebroken en elke dag is het eerder licht. Kraaientroep doet ochtendgymnastiek; vandaag de nieuwjaarsborrels verdelen, wie draaft waar op? Nieuwe lege blanke bladzijde rond mailen, o ja, aangekomen, dat is ook iedereen natuurlijk, zelfs de welvarende yuppen die hij en z'n zus toch wel zijn, hebben teveel gesnoept. Behalve nieuw dus ook aangezet, och, hij ziet wel wat hij van die bladzij maakt; gewoon een moment van niks eigenlijk, beduusd eigenlijk van alle ge-kerst en ge-nieuwjaar en evenzeer beduusd van het vroegere licht, de sneeuwvrije wereld, temperatuur rond nul voorspeld en misschien de zon die zou komen, verdomd, bedeesd ja, knock out even, wég alle tredmolen werkdagen of althans: nóg weg. Juist ja. Brainstorm tijdstip. De mens is nog los. De mens zit nog niet in de rails. Vrijdag inaugurale rede van rolstoelzus. Opraapvrouw die met sprongen vooruit gaat, ze doucht zelf tegenwoordig, ze zit rechtop met eten. Jezus, drie sterke vreemdsoortige wezens onder hetzelfde dak; yes gebouw, ik kom eraan.

Materie, anti materie, annihileren, ik kan de rede al dromen, anni hi le ren, ik droom in de hoes van graslinnen. Annihileren, graslinnen, annihileren, graslinnen, linnen, lin nen, lin nen, Linn, Lien, Lina, Lina, Lina.

Lina. Ik schreeuw het uit in mezelf. In deze hoes is iemand en ze heet Lina, Lina, Lie ie ie ie na. Lin nen. Koele stof heeft mijn huid begroet, verwelkomd, geraakt, gestreeld. Soepele stof heeft mijn ineengedoken gestalte tot vorm gekneed, zie hier, Lina is de naam die tot mij komt en die de mijne is. Lina. Linnen ademt, linnen beschut, is om me heen, is tegen mij aan. Ik verlaat het en ik keer terug, het wacht hier rustig. Ik vouw het op en ik spreid het uit. Ik lig er

in en ik lig er op en ik lig er onder, ik kan het tot kussen vouwen onder mijn hoofd, ik kan het tot sjaal maken om mijn schouders en ik kan het tot rok wikkelen om mijn middel. Als ik het achterlaat, het vernieuwt zich, ververst zich met lucht, versoepelt zich aan een windvlaag, verzacht haar vezels en is hier voor wie terugkeert, linnen tegen huid en huid rondom mij. Hier is Lina.

153

De zon is super opgelucht nu hij niet meer verduisterd is, van overdadige vreugde straalt hij neer over de polders en kleurt het gras goudgroen, kleurt de dakpannen goudrood, kleurt de kale bomen levend bruin. Het water glimt turkoois. De meeuw vliegt met blinkend wit lijf en door het luchtruim gaan vliegtuigstrepen.

Guur.

Goed dat de dikste thermo wanten om zijn handen zijn.

Korsten van ijs nog over het asfalt, de aarde korst nog van ijs, de wereld draagt aangekoekte korsten van ijs, Karel omzeilt ze met de fiets, ongelofelijk zo lang als deze pokdalige korsten blijven liggen, vastgevroren vastgereden ingeklonken smerig ijs; de winter van 1962 zei Simon, wie die winter had overleefd, die overleefde alle winters, elf moet hij toen geweest zijn; het jaar dan misschien van de ijsglijbaan op het schoolplein en hadden ze toen ook niet een iglo gebouwd?

Rolstoelzus is naar huis. Rolstoelzus is het huis uit als hij zo dadelijk thuis komt; opraapvrouw is er nog. Rolstoelzus houdt vrijdag haar rede, natuurlijk is hij van de partij. Glimmend gepoetste schoenen hebben een grijze waas van sneeuwmodder; zon verdwijnt en wereld wordt op slag weer schemerig, witte sneeuwstrepen over de akkers en de drie honden natuurlijk, die zijn thuis en die blijven thuis. Bomvolle nieuwjaarsreceptie, tot op het sneeuw grasveld stonden de auto's geparkeerd; mooie toespraak van Lida; thuis waren haar drie kinderen haar alles, haar leven, de slokops waar niets naast leek te bestaan zei ze; hier buiten dit gebouw is de aardschil die op slokt zei ze, sneeuw ongemak en kale bomen en kou; kom zei ze, laat ons mooie projecten maken, wegen in de aarde laten zakken bijvoorbeeld; wanden van glas waarachter het onderaardse te zien is; laten we luchtzuigers plaatsen her en der, boslucht of bloemenlucht maar dan wel echt, van ergens gehaald. Hoe overgebracht?

Hoe doorgegeven? Bedenk het maar. Voor haar part zouden er ook bomen op de kop groeien al had ze dat niet een twee drie uitgedacht; flinterdun in elk geval, dit wereldje van ons, ingenieurs. Dit jaar laten we het onderaardse mee-echoën bij alles wat we ontwerpen en het ganse luchtruim evenzeer.

Toen de hapjes.

IJzig valt de avond en onbekommerd de meeuwen die de lucht doorklieven, klapklapklapklap voor mevrouw de directeur. Stop. Brievenbus open, post uit nemen, klep dicht en stap weer op de fiets. Daar is zijn huis. Daar zijn de muren en ramen, het dak. Vanaf het erf staat het rechthoekig omhoog. Afgeschermd van de ijzige kou, behalve voor zover hij die daar binnen wil laten. Of zij.

154

‘Doe een regenjas aan,’ zegt hij.

‘Hier.’

Hij slaat het krakende ding over mijn schouder.

Eenmaal buiten hoor ik het tikken. Zeg maar rustig: roffelen.

Ik hurk op de stoep. De jas valt als een hutje om me heen.

Klik. Vlam mag in hutje.

Sigaret aan.

Roffelroffelroffel en hier kan ik mijn stem best even proberen, met zoveel lawaai valt mijn stem toch in het niet.

‘Lina,’ zeg ik.

‘Regen,’ zeg ik.

Ho. Meer niet.

De regen klettert tegen het stugge rubber.

‘Lina.’

‘Regen.’

De keel die alleen sigarettenrook kent. En lucht.

Bij ‘Lina’ hoeft de keel bijna niks te doen. Nee, klinkt niet doorrookt of zo.

‘Lina’ klinkt stilletjes op in de tent van rubber. Warme gloed van brandende sigaret en mens op hurken, regenjas omgeslagen. Omgeslagen gekregen.

‘Regen’ komt van iets verder. Nog geen doorrookte stem.

Rikketikketik tegen de stugge stof, geruis tegen de stoep als zangerig gekletter.

‘Lina.’

‘Regen.’

‘Lina.’

‘Regen.’

Dat is alles. Stem doet het nog en drie lettergrepen kunnen geen kwaad, overstemd als ze worden door de regenherrie. Fritsie. Zelfs Fritsie heeft me niet horen praten, ze is mooi binnen gebleven. Het ruist en rikketikt en ruikt. Mijn botten kraken als ik opsta. De zachte lucht bereikt mijn lange gestalte.

155

9-1

Opraapvrouw

menstrueert,

rookt,

doucht zelf,

slaapt in logeerkamer,

is overdag aangekleed,

ligt op de bank,

open ogen die niets zien.

Ze hoort alles,

zwijgt.

Fritsie ligt voor de bank.

Karel legt schrift en pen in de tafel la. Hij zucht. Lange wandeling vanmiddag, maar tot die tijd. Strijken, vouwen, plee poetsen, hondenmand schoon, vloer stofzuigen, dweilen, pffff.

Het licht is zacht zoals het binnenvalt, ramen lappen, ook hoog tijd. Vogelpoep aan de buitenkant. Dan ook maar de binnenkant doen.

Het lijkt winderig buiten, voorjaarsachtig, hup, open dat raam, kom maar vast binnen, nieuw jaar.

Hij pakt de stofzuiger uit de bijkeuken. Of nee, eerst die hondenmand. Hup, naar buiten jullie.

Het stof wervelt uit de kussens. Klop-klop-klop dendert het tegen de muur. Het lekwater gorgelt de straatput in. Van de walnoot is een tak afgebroken. Bezweken onder de vracht sneeuw. Hup, wegslepen die dwarstak. Weg ermee. Naar de vlakke ermee.

Ze staat met de stofzuigerslang in de hand.

Felgeel slingert het snoer dooe de kamer, knalblauw hobbelt de stofzuiger mee en vaalblauw staat opraapvrouw daar, in trainingspak van Irene.

‘Mooi zo, zo komen we verder,’ zegt Karel.

Hij verbaast zich nergens meer over. Op een keer is ze gewoon weer weg, dat is alles. Eèn grote zegen: dat hij haar niet naar de eerste hulp heeft gebracht.

‘Haha,’ zei Marjolein: ‘zij is mijn anti materie, alles wat ik er uit kraam zegt zij niet, alles wat ik tegen het papier werp verzwijgt zij.’

Goed.

Dan kan hij dus de ramen gaan doen.

Hij pakt een emmer, laat er water in lopen. Verdorde spons ontwaakt, droge zeem glijdt in het water. Dan ook maar de binnenkant eerst.

Hij haalt de planten van de vensterbank, kandelaar, doosje met glitter.

Buiten is een kruk nodig. Spons uitknijpen, op krukje staan, bovenraam schoon, zijraam alvast, weg stront. Nog een keer met de spons.

Zeem uitwringen, zjoef zjoef zjoef langs het glas en nog een keer overdwers; niks zo erg als schone ramen met overal strepen.

Groot raam.

Opraapvrouw ligt weer op de bank. Ze is vervormd door het water. Open ogen. Zien ze hem hier bezig? Of is ze aan het anti zien? Is er zien en anti zien?

Verdomd, tien graden lager dan vorige week.

Kruk naar zijkant, spons uitknijpen, voeten op kruk.

Gewaagd.

Onconventioneel.

Gedegen.

‘Als ik het zo mag zeggen: typisch een inaugurale rede van een vrouw.’

Hoort hij zeggen.

Op naar de glazen.

Hoort hij denken.

Ze zou hem de tekst nog door mailen trouwens en hij moest niet vergeten ook een exemplaar te printen voor opraapvrouw. Vraagt hij haar mee naar het bos vanmiddag?

Nee. Laat maar zo.

Elke stap compleet uit haar zelf.

Hij veegt haar vervormde gestalte helder, gaat nog een keer dwars over het zijraam met de zeem.

Zo. Klaar.

Nee, hier kan hij de vloer niet meer mee dweilen. Het water heeft de kleur van verdunde inkt.

156

Hij opent het portier aan mijn kant. Ik zet mijn voeten op het asfalt, ik haal mijn lichaam uit de auto en ik sta.

Fritsje tegen mijn benen, mijn benen in een wollige sportbroek, de rest in een dikke parka.

Bruin.

Zo sta ik hier; ginds is een glinsterend lint. Het beweegt. Het rent naar rechts.

‘Kom,’ zegt de man.

‘Kom je?’

Welke kant op? Richting lint? Richting voorkant auto? Richting achterkant auto?

De man pakt mijn hand.

We gaan een hek door en het gras is nattig.

Er zijn rubberlaarzen rondom mijn voeten. Groene.

Het lint glinstert blauw en het rent en het rent. Het rent al buiteland naar rechts en er zijn witte sneeuwvlokken in het gras. Verder: groen gras.

De man heeft mijn hand in zijn hand en met zijn andere hand wijst hij naar het lint.

‘Hoog water. Het water stijgt met acht centimeter per minuut.’

Stijgen is rennen dus.

‘Smeltwater in Midden Europa. En regenwater.’

De honden kennen het hier. Ze stuiven alle kanten op en ze komen weer terug. Naar hier. Alle gras loopt langzaam omhoog, vanaf beide kanten en hier, juist over de bovenste rand, hier gaan twee paar laarzen.

Bomen in kale rechte rij aan de linkerkant. Bomen met tamelijk kale staken van armen omhoog gericht. Naar wie?

Wolkjes rond. Zwevend. Lichtste blauw.

Iéts kan zich recht houden daar over het water. Platte lange boot draagt rechthoekige kisten. Vaal geel. Vaal oranje. Racet met de stroom mee. Kerktoren in de verte. Aan de overkant, waar niemand komt. Niemand kan door het rennende golvende wilde water naar de overkant en hier laat hij de hand los.

Ik sta.

‘Kom je?’

Naast mij is een plas water waar hij om heen is. Hij staat verderop.

Kom je, wat zoveel wil zeggen als: trap niet in dat water, stap niet achteruit, verzet je voeten in de richting van:

‘Kom je?’ Die kant op dus.

Een voet en nog een voet en nog een voet en hier is het blauw van zijn jas. Hij neemt mijn hand.

‘Kijk eens hoe hoog, dat water. In de stad maken ze de schuiven dicht.’

Gierende vogelgroep door de lucht, omhoog mijn ogen, wolk van zwarte stippen danst door de lucht, omtrek deint, omtrek blijft vloeiend, geen enkele uitschieter buiten de wolk.

Iets is hij aan het zoeken, iets speuren zijn ogen af en ja, we gaan met het gras mee omlaag tot we bij de brokken steen zijn.

‘Zitten?’

Mijn voeten staan aan de lint kant van de steen, ik zak door de knieën tot mijn jas de steen tegenkomt.

Man doet hetzelfde op andere steen en uit zijn jaszak haalt hij een sigaret te voorschijn en een aansteker. Alle twee in mijn hand en Fritsie rechtop naast mijn steen.

Het water kolkt. De golven zijn bruin van de haast.

157

Geachte dames en heren, en: geachte dames en heren in uw anti materiële vorm, die wellicht als een schaduw aan uw stoelpoten kleeft, die wellicht u glasvormig omgeeft, die misschien als een ineengevouwen stofje in uw broekzak mee lift of die zich als mogelijkheid in uw hersenen heeft genesteld.

Of, dames en heren, houdt onze anti materële vorm thuis de wacht of zijn we hem – of haar – ergens op ons levenspad kwijt geraakt of splitsen de beiden zich tijdens de geboorte of – eerder al – bleef de anti materie in de gelukzalige eeuwigheid en nestelde de materie zich met het zaadje in de gevormde eicel. Zojuist gevormd, nog niet gevormd of al een maand gevormd of waren we nog ongedeeld samen in de embryo en had de anti materie op enig moment genoeg van de naderende mens wording en zei: ja, daag?

Wie zegt trouwens wie wat is?

Wie is materie en wie is anti materie?

Wie zegt met andere woorden dat wij hier met ons allen niet de anti materiële wereld vormen voor de echte materie?

Dames en heren, in materiële hoedanigheid of in anti materiële hoedanigheid: al in 1929 kwam Paul Dirac tot de conclusie dat er behalve elektronen ook daarmee corresponderende positief geladen deeltjes zouden moeten bestaan, dat wil zeggen: deeltjes met dezelfde massa, maar met tegengestelde lading. Hij concludeerde dit simpelweg uit het gedrag van de elektronen.

In 1932 kwam daar HET BEWIJS. Carl Anderson vond het positron uit, het anti deeltje van de elektron.

Let even op trouwens, wat wetenschap vermag: de mens veronderstelt iets, concludeert iets, weet het zelfs zeker en later komt het bewijs.

Dit tussen twee haakjes.

Als positron en elektron botsen, zullen ze annihileren, anders gezegd: elkaar wederzijds vernietigen; massa wordt energie volgens de formule van Einstein en wat we waarnemen zijn lichtkwanta, fotonen, ook wel genoemd de gamma- of γ straling.

Botsen de deeltjes op elkaar vanuit tegengestelde richting, dan gaan de twee gammadeeltjes ook tegengesteld huns weegs na de botsing.

Botst een elektron zomaar op een proton, dan spliten ze allebei onder scherpe hoek weg van de uitwis-plek oftewel dan houden ze dezelfde richting aan.

Er is nog een mogelijkheid, ik citeer het altijd interessante Wikipedia:

Vóór de wederzijdse vernietiging kan er echter eerst een ander proces plaatsvinden: de twee deeltjes kunnen een binding aangaan die (afgezien van het enorme verschil in massa) wel vergeleken kan worden met wat er gebeurt tussen een proton en een elektron, wanneer die samen een [waterstofatoom](#) (hydrogenium) vormen. Een positron en een elektron kunnen samen een [positronium](#)'atoom' vormen. Positronium kan op zijn beurt weer bindingen aangaan, maar dat gebeurt allemaal op bijzonder korte tijdschaal, want positronium is niet stabiel, doordat het elektron en het positron elkaar na enige tijd alsnog annihilieren.

Tot zover broertje, de rest mail ik je nog door,

xxx Marjolein

158

Liggen.

Liggen op de bank.

Languit liggen, alles los.

Fritsie ligt voor de bank.

Opgekruld, rug tegen de zachte stof, zoef, slaapt.

Liggen en nooit meer overeind komen.

Mijn rugspieren krijsen, mijn schouders doen pijn, mijn benen zijn een kilo zwaarder, zó opgezet, verdomd, wie gaat dan ook gelijk zo ver mee lopen, waarom ben ik niet op die basalt brok blijven zitten, ja doe, ga zelf maar verder, zonder mij.

Wat ben ik blij dat ik de wereld weer zó zie, vanuit mijn horizontale positie, uitgestrekt, opgekruld, alles heeft nu steun wat languit daar liep, langs het water, topzwaar is een lichaam dat alleen maar twee voetzolen als raakpunt heeft; ik had op die bonk moeten blijven zitten, ik

had in het gras moeten gaan liggen, ga jij maar verder, raap me maar weer op straks, dat had ik moeten doen, niet alles zo bloot stellen aan de lucht en dat met twee laars onderkanten als steun; languit had ik me neer moeten leggen zoals het water tegen de bedding, zo had ik me tegen het gras moeten vlijen, steun van gras, steun van gras, steun van gras.

De bank is zacht.

De bankachterkant is zacht.

De rug van Fritsie ligt hier naast me, een verdiepinkje lager.

De man zit achter zijn computer en in de keuken staat iets te pruttelen. Hij laat rrrt rrrt de printer papieren uitspugen; alles van mij heeft nu steun van de bank; alles wat rechtop bewoog aan één en al lucht, dat heeft nu steun.

De pijn zakt.

Fritsie beweegt in zijn slaap.

159

Publiceren.

Publiceren.

Aanleveren.

Aanleveren.

Dit is het dus waarom alles weg moest, alle bomen, alle struiken, weg ermee. Nee, mag niet, boe, roept de stedeling en nu: het water stroomt keurig in het lege bekken; alle plaats van de wereld voor het water, komt de stad echt niet in zo, kan nog rustig een meter stijgen. Publiceren, publiceren, dit was ons project en dit is nog steeds het project van ons ingenieursbureau in New Orleans; persberichten uitzetten dus, Dirk en Reinout vrijmaken, aan het schrijven zetten die mannen en aan het lay-outen. Pers uitnodigen, kom, kom kijken, kom plaatjes schieten, verdomd, de enigen die het haasje zijn met dit hoge water, dat zijn de muizen, de mollen, die móeten nu wel hun holletjes uit komen en wie staan daar hen op te wachten? Reigers, buizerds, valkjes? Blijven die hier ook in de winter?

Het is nog donker als Karel bij het gebouw arriveert. Hij houdt het pasje voor de lezer. Klik. Fietsшок open. Zijn plek is nog vrij. Fiets op slot. Regenbroek over

bagagedrager. Regenjas uithangen over het stuur. Hand door de haren, colbertje recht, tas in de hand en hier is hij: hoofd communicatie. Karel stapt de immense hal binnen,

‘Goedemorgen Peters.’

160

Ze staart in de grijze verte.

Ze ligt op de bank.

Achter het raam is het wolkendek grijs.

Eén wolkendek is duizend wolkenbolletjes.

Bewegen ze?

Ze kijkt strak naar het kozijn.

Ze gaat er scheel van kijken.

Geen merkbare beweging.

De afwas is klaar, de vloer is gestofzuigd en nu ligt ze hier, languit.

Fritsie ligt vóór de bank. Languit.

Iéts uit dat wolkendek moet zich los gaan maken.

Iets moet er uit gaan springen.

Iets moet gaan samenvallen tot precies rond, tot donkerder van kleur.

Of iets ijlt uiteen naar alle kanten, in tere lijnen.

Of iets wordt een bruine woeste wollige beer.

Nee. Grijs. Dek.

Ze staart al zolang.

Ze staart al eeuwen.

Ze ligt te kijken.

Grijs. Dek.

Grijs tot vorm.

Grijs tot strakke vorm afbakenen.

Opeen plakken.

Uiteen scheuren.

Gerafeld.

Ze ligt al eeuwen en het wolkendek is zo grijs, zo wollig.

Patsj.

Ze raust het hele wolkendek bijeen in haar armen, ze draait het tot spiraal, de spiraal legt ze in een knoop.

Wég grijs wolkendek.

Buiten het raam is de hemel nog steeds grijs.

Ze snijdt met een mes een lijn, een dwars lijn.

Wolligheid, zo scherp doorsneden, maar alle wolkjes zoeven rustig door.

Hemel grijs, doffig donzig wollig grijs. Grijs. Haar laken is grijs. Linnen lijntjes geweven grijs en van gras doortrokken geuren grijs. Tastbaar.

Is hier ergens een draad in huis?

Een naald, een schaar?

Langzaam komt ze overeind.

161

Hoe moeten die mensen nu naar het werk?

Hoe moeten die mensen nu naar het werk?

Of hoeven die mensen niet naar het werk?

Of hoeven die mensen niet naar het werk?

De steenfabriek ligt door water omsloten. De weg vanaf de dijk begint geasfalteerd en wel en duikt daar onder water. Grijs egaal water oppervlak en dat huis daar dan?

Daar staat toch ook nog een huis, meerdere huisjes zelfs?

Maandag. Morgen. De mee gegriste wanten kunnen rustig – hup, achterover gereikt – in de fietstas. Die hoog dicht geknoopte jas kan echt wel wat losser bij zijn hals. Het is niet koud. Het is niet koud meer.

Nog even en opraapvrouw kan weer naar buiten, bevriest niet meer; het schiet in een flits door zijn hoofd.

Och kom, ze gaat echt niet zomaar weg. Ze krijgt te eten, ze krijgt een bed.

Evenwel, hij zou nu al naar huis willen snellen om te zien dat ze gewoon daar is.

Karel, je bent op weg naar je werk en je houdt haar toch geen seconde tegen en trouwens, daarom liet je de deur toch altijd open, ze mocht toch gaan en staan waar ze wilde.

Met droefenis in het hart fietst Karel de stad in.

Kleren, kleren heeft ze ook genoeg. Alles van Irene past haar. Ze is het omhulsel van Irene, de mens in dat omhulsel is een geheel andere, een totaal ander lichaam.

Het gebouw is fel verlicht. Is dat eigenlijk wel nodig, al dat licht? Al dat licht met één druk op de knop. Dat is toch niet meer van deze tijd?

162

Ze steekt door de stof omlaag.

Ze stuurt de naald terug. Iets verderop.

Ze zit op de stoel bij het raam.

Het grijze licht valt op de stof.

Tegen het raam zitten druppels, van de vorige regen.

Wanneer komen de volgende druppels?

Ze steekt de naald omlaag. Het lapje is maar klein en ze heeft het dubbel gevouwen.

Nog kleinere rechthoek.

Het garen vormt een rechte bobbelslang door de stof.

Het garen is iets witter grijs dan het linnen.

De slang gaat de hoek om, lange kant nu van mini rechthoekje; de man heeft werkelijk alles in huis. Hij kwam aanzetten met een houten doos, elastiek, doosjes spelden, knopen, draadjesuiteinden van hoeveel klosjes?

Ho. Stoppen nu. De rechthoek moet nog binnenste buiten kunnen.

Ze frommelt aan de stof. Het rechthoekje is zo klein, het past om haar wijsvinger, slaaphoesje voor de wijsvinger. Zo. Naar binnen die naad en nu onzichtbaar dicht naaien; draad in naald, slinger de slinger de zoomsteek langs de beide uiteinden.

Ze ruikt aan de stof. Ze snuift de geur op, houdt het rechthoekje dicht tegen de neus, ademt diep in.

Gladde koele grasaarde.

Grijs.

Rechthoekje klaar. Moet in de andere komen, even denken, andere eerst binnenstebuiten en dan deze rand hoe vastnaaien? Onderkomens in stof. Aarde met gleuven in stof.

Daar gaat het alweer.

Verlegen regen.

Nee, tegen regen is stof niet bestand; maar onmiddellijk nat, nee, dat wordt je niet.

Binnen aarde. Lapje in lapje en wezens in holtes. In groefjes. In dubbele stofjes met opening.

Uitnodiging. Geeft niks, een hoes verknippen. Ze heeft nog een hoes en één hoes is genoeg; aan één hoes om in te slapen heeft ze genoeg.

De man vindt niks gek.

De man vindt het niet gek, dat ze haar ogen alleen maar wil richten op deze stof.

De regen is opgehouden. Aan haar voeten slaapt Fritsie. Mocht hij nog weer naar buiten gaan, dan echt wel pas als het niet meer regent.

Een hond slaapt overal.

Haar wezens slapen in schuilaarde. Gladde geurige vers genaaide.

163

Het water deint.

Het water deint van het ene beeld naar het volgende beeld.

Drie webcams heeft Dirk aangebracht. Bij José de eerste en dan bij Bart en dan bij Lodewijk. Het water deint van de ene naar de andere camera.

Verdomd.

Daar steekt een ijlgroen figuur de kop op.

‘Zeemeermin,’ grinnikt Dirk. ‘Anders blijft geen mens kijken.’

‘Kom op, denk je dat? Moeten we er nog een wedstrijd aan verbinden soms: hoe vaak hapt ze lucht in een uur?’

‘Vierentwintig keer,’

‘Gewonnen.’

Daar trekt een boot langs. Razendsnel. Stroomafwaarts.

‘Mooi.’ Hij loopt met Dirk naar zijn kamer.

‘Vreemd eigenlijk,’ zegt hij.

‘Nu kijk ik wel, terwijl het hele complete beeld zich hier aan de andere kant van het glas ontrolt en daar sta ik echt niet de hele dag te kijken, soms een hele dag helemaal niet zelfs.’

‘Die camerabeelden, dat is mensenmaat,’ broemt Dirk.

‘En hier achter het raam dan?’

‘Dat is de onverschillige natuur.’

Dirk tikt op de toetsen.

‘Hier, hier is het.’

De zeemeermin neemt poolshoogte en duikt weer onder.

‘En als het water zakt?’

‘Dan zien we steeds meer van haar.’

‘Ai. Slim gevonden.’

‘Zal ik het op twitter zetten of wil jij dat doen?’

‘Nee, doe jij maar. “Zeemeermin gespot.”

‘Doe ik.’

Dirk loopt de kamer uit.

Karel draait z’n stoel naar het raam.

164

Alles is waterig en dampig en waar ik geloei hoor, verdicht de damp zich. Kortstondig. Haarscherp staat ze daar, elk rood haartje in haar huid geplant; elke ander rood haartje in haar huid geplant, messcherp naastliggend rood haartje in huid geplant; alles glanst; alles gaat samen in één richting, overdekt haar blote huid, wacht, kómt daar uit gegroeid en steekt naar buiten als stekeltje en drukt zich verder naar buiten en vleit zich soepel neer; waar ik ook blote huid ontwaar daar groeit het als een gek. Alles dieprood. Alles bruinrood. Alles steenrood komt daar blote huid bedekken, haarscherp elke haar vanuit wazige waterige atmosfeer; waar het geloei zo zachtjes is, daar rijst ze op; verdichte atmosfeer tot massieve koe; scherpe haar na scherpe haar zo soepel zich neerlegt. Mag ik? Mag ik de droomster mijn hand tegen de huid leggen en mijn hand omhoog bewegen, haartjes haartjes haartjes tegen mijn vingerholtes en hand van mij overdekt met rood haarscherp en glad en zacht? Koe. Of hoe terugwijkt in nattig waterig dampig beeld, maar ik wil haar aan raken, ik wil haar vacht over mijn hand laten gaan, ik wil mijn hand bedelven onder dat gladde rode haarscherpe, maar koe wijkt terug, wég van de droomster al stapt geen koe zijwaarts. Beweegt ze met grond en al bij mij vandaan?

‘Mama.’

Fritsie ademt rustig door, dus zo hard kan ik niet geschreeuwd hebben.

165

De dijk is bezaaid met rommel, met stokjes, met takjes, met stukjes hout; tot hier kwam de vloedlijn en alderejezus, wat flikkert iedereen klaarblijkelijk in het water en wat voert de rivier klaarblijkelijk allemaal mee. Onder de oppervlakte. Het echt gladste geslepenste blootste stukje hout zou hij nu wel willen strandjuten, ware het niet dat dit hoofd communicatie op zijn werk wordt verwacht. Frisdrankflesjes, waterflesjes, jerrycans, knalblauw champignonbakje, wie gaat die troep hier opruimen? Nee, genadig gras zal onbarmhartig groeien. Weg troep. Juist ja. Persbericht. Hoeveel hoger was het water gekomen als al die populieren niet gekapt waren en al die wegen; prachtige ruime bekkens nu voor overstroomde rivier en waar is de ganse bevolking nu die toen riep: zonde zonde zonde? Binnen natuurlijk. Karel grijnst. Hij heeft ook al geen moer zin om te werken, had al geen zin om zijn bed open te slaan, had geen snars zin om het huis uit te gaan. Grijs. Grijs. Grijze dag en iedereen gaat in één richting. Naar de stad. Naar Het Gebouw. Waar dat dan ook moge zijn voor iedereen.

Ze eten hun broodjes staande, Roos, Roger, hijzelf.

‘Het Schaep, laatste aflevering, jammer.’

‘Boer zoekt vrouw gezien?’ Roos.

‘Had ik tv, dat had ik willen zien,’ zegt Karel. ‘Dat je gewoon ziet hoe het bij hen thuis is.’

‘Bij hun ouders thuis,’ verbetert Roos. ‘Ik vond Yvonne goed, maar sinds ik weet dat haar boerenbontlijn in elke aflevering op tafel moet, bah, trut. Boek van Femke gelezen trouwens. Ge wel dig. “Vrijheid is de vrijheid van de andersdenkende om te zeggen en te doen wat hij wil.”’

‘Zo, die kan Wilders in z’n zak steken dus.’ Roger.

‘Wilders aanhangers lezen dit boek niet. Lezen sowieso niet,’ voegt Karel toe.

‘Daar heb je gelijk in,’ zegt Roos. ‘En ze wonen ook nog eens midden tussen de allochtonen.’

‘Zo ken ik je weer,’ mompelt Karel. ‘Van hoeveel allochtonen hebben wij eigenlijk last?’

‘Je bedoelt: hoeveel hebben wij er in dienst?’ vraagt Roger.

‘Hier op de vestiging, tien misschien?’

‘Werksters van Asito niet meegerekend, neem ik aan?’ Roger.

‘Hé, al die buitenlanders zien hier ook al dit water en hoe keurig we dat binnen de perken houden. Wat hebben ze thuis voor vloedgolven of droogtes of afgelegenheden. Wat zouden ze daar als eerste gedaan willen hebben als ze ons bedrijf in mochten huren, gratis. Weg met onze goede doelen, we gaan hén steunen.’
Roos in actie.

‘Nieuwjaarsgeschenk om te beginnen. Mooi boekje over de tien, nee, over al die nationaliteiten die we in huis hebben. Wij leren hun wereld kennen.’ Karel neemt een slok koffie.

‘Best een goed idee,’ zegt Roos, hoofd personeelszaken en de twee schieten ze in de lach. Ze kennen Karel.

166

Hij zet twee borden op tafel.

Hij zet de pan op tafel.

Uit de pan steekt een grote soeplepel.

Neem maar, zegt de soeplepel.

Twee scheppen, dan is het bord vol.

Ik moet het volle bord nog naar mijn tafeltje dragen.

Of nee.

Ik schuif het bord trrrt over de tafel.

Mijn bord met soep en met lepel in de soep staat naast het bord van de man.

Daar is een mooie plek.

Daar kan ik naar buiten kijken.

De soep is heet. Linzen, schijfjes wortel, stukjes selderij. Prei proef ik en één of ander kruid.

Eerst flink blazen, dan pas lepel in de mond.

De man komt zitten.

Sneetjes brood op een bord, boter op het brood.

Hij kijkt naar mij en dat weet hij dan ook weer: dat ik niet meer daar zit te eten, op het vloerkleed, bord op lage tafeltje.

Dat ik evenmin tegenover hem zit; ik wil niet tegen die blinde muur aan kijken.

Dat ik hier zit.

‘Eet smakelijk,’ zegt hij.

Dat ben ik al aan het doen.

Onze lepels ketsen tegen de borden.

Ting ting ting ting.

Er komt geen damp meer van de soep af.

‘Ik heet Karel,’ zegt de man.

Dat wist ik allang natuurlijk.

Zijn zus noemde hem tenminste zo.

‘Jij?’

Hij wijst naar mij met een lege lepel.

Punt één zou ik het echt niet meer weten en punt twee, ik zou het niet uit mijn mond krijgen.

Ik haal mijn schouders op.

De lamp is nog niet aan. De lamp had aangekund, maar dan hadden we dit niet gezien: hoe de schemer het huis omsluit. De boom staat met kale takken afgetekend.

‘A.’

‘Ada?’ vraagt hij.

‘Anne.’

‘Agnes.’

‘Atie, Annie.’

Nee, klinkt me niet bekend in de oren.

Ik neem nog een schep.

‘Amalia, Anastasia.’

Niks waarvan ik denk: ja.

De man krijgt er zelf schik in.

‘Adri, Afke, Aafke, Afra, Aagje, Ami, Anna, Anke?’

‘De B.’

‘Bertie...’

Aan mijn voeten ligt de hond.

Op mijn voeten trouwens. Fritsie.

Grijze vachthartjes liggen verlegen tegen het gras en daar is het karkas. De borstkas als leegte tussen de ribben. Ergens een staart en ergens de kop, verminkt. Een hond? Een ree? Nee, die hebben dit niet, dat grijze over hun vacht. Een kalfje van iets?

Karel fietst naar huis. Hij zet de vaart er in. Fritsie, Barb, Roos, ach nee, geen van hen heeft dit grijze.

Grijs grijs grijs. Wat gaat hij eigenlijk koken? Soep uit de vriezer rukken, eitje bakken, blllk. Die ribben rondom het niets, die bijna ronding. Zo zitten we dus allemaal in elkaar. Ruggengraat, ronding ribben, nek, schedel, beenbotten en armbotten.

In godsnaam, welk dier kon die hond te lijf? Een vos?

Of zijn de wolven gekomen?

Het licht blijft lang tegenwoordig. Geen dynamo meer nodig.

Of was dat dier.

Door de rivier meegesleurd, neergeworpen en daar komen de vogels?

'Tien zonnen,' mailde zijn zus. Ze heeft een Chinees als promovendus, tien zonnen kenden de mensen in de oudheid en die tien zonnen verlichtten de mensen en zij zágén.

Wat heeft die hond als laatste gedacht?

De sigaretten.

Zo'n sigaret.

Zo'n sigaret die er niet is en of ik ook zonder sigaret naar buiten zou gaan.

Een mens zou zonder sigaret ook best buiten willen staan. Stap stap stap, deurklink omlaag, stap stap stap buiten, brrr. Fritsie glipt mee.

Brr, trui hoog dicht ritsen en onmiddellijk ineen kruipen. Zoiets. Schouders naar elkaar toe en armen ineen. Geen sigaret in de hand, geen gloeiende punt om handholte te verwarmen maar toch. Een mens staat buiten.

Geen kiosk in de onmiddellijke nabijheid om even een pakje Marlboro te kopen, astublieft, trouwens, ik heb geneens munten.

Het buiten staan is koud.

Het buiten staan verkilt; nergens zijn vier muren als hulsje.

Verkild.

Of kan ik mijn schouders soms losjes.

Hond trekt geen schouder samen, Fritsie ligt zelfs, nou ja, half zitten half liggen op koude stoep. Samen zijn wij. Buiten.

Snijdend naar binnen ademen en asjeblijft, krijg het opgewarmd terug. Ik warm de lucht wel op, verdomd, teug naar binnen en blaas uit, verdomd, geen vier muren om de lucht gekunsteld warm te houden maar hier dan: mensenmachientje, neemt ademteug en geeft terug, opgewarmd. Doe maar borstkas opzij en adem maar in en blaas maar uit tegen binnenkant van hand, zie je wel?

169

Bleek gezicht grijnst hem toe in de spiegel.

Haardos geeft hem evenmin iets stevigs, al wat daar vroeger om zijn hoofd schudde, is ingekrompen tot peper en zout. Tot net genoeg om het hoofd te bedekken.

Z'n afspraken gaan in een roetsj voorbij, geen RvB vandaag; hij kiest het zandkleurige hemd, zacht paarse overhemd, glanzende grijze broek.

In de slaapkamerspiegel ziet hij zichzelf languit.

Niet dun, niet dik. Goed gevormd en mooi rechtop.

Hij steekt de armen in het hemd. Zachte stof. Hipster short, grijze.

Karel pakt het overhemd van zijn bed, steekt de armen in de mouwen. Zacht paarse geruwde katoen, kom op hoofd communicatie, niet alles zacht en soepel. Glimbroek aan. Nee, had hij ook zo'n wielrenfiets, hij zou zich om moeten kleden op het werk.

Doe hem maar zo'n ordinaire Batavus, zonder versnellingen en met kettingkast.

Donkergrijs colbert.

Zo. Zo zien jullie mij vandaag.

Karel grijnst tegen zichzelf. Z'n haren liggen nog als natte plukjes tegen de schedel.

Dat verandert vanzelf. Die zijn echt wel stoer droog gewaaid.

Hij loopt naar de bijkeuken. De twee honden zijn terug in de mand. Fritsie is niet meer van hem, die is nog steeds onafscheidelijk met opraapvrouw.

Diepe stilte in huis. Op het ademen na, van de beide honden.

Hij pakt de schoenpoetsdoos van de plank. Bruine borstel. Roetsj roetsj roetsj en glimmend zijn ze weer, z'n Bommeltjes, maat drieënveertig.

170

Achter het glas heeft de nacht zoveel openingen. Achter het glas heeft de hemel zoveel lichtjes. Achter het glas is de hemel krimpt de hemel tot grote en kleine lichtjes. Achter het glas is de hemel bespikkeld; waar is het gras? Waar is het het gras om mijn voeten op te zetten, waar is het gras om als een klein kind overheen te kruipen, waar is dat dichtbij-de-grondse-kind dat zo kruipt over het gras? Waar zijn de dieren met vier poten in het gras, waar zijn de lijven die liggen tegen het gras? De grasmat is duister, de grasmat is ver weg, de grasmat is ijzig koud en wordt door de lichtjes bewaakt. Hier achter het glas lig ik, de ergste slaap is allang voorbij dus hier ligt een mens dan: achter glas. Deken hoog opgetrokken, warm bedholletje. Achter glas. Waar is het gras voor het laag-bij-de-grondse kind en wanneer is het gras warm genoeg, wanneer is het groen en geurig voor dit mensenkind?

Ze keert haar blik af, draait op de slaapzij.

171

Tien uur bijna. Karel maakt de laptop dicht, loopt naar kamer 12.

Ze zijn er al. Ane, Inez, Evert, Dorit.

Hij schudt ze de hand. De veldwerkers.

Geen tafelhoofd aan een ronde tafel. Lege stoel, voor hem.

'Wat gaat goed en waar zit weerstand? Ik wil dat jullie deze vraag beantwoorden en ik begin links van mij.'

Verdomd, Dori heeft haar gitaar mee gebracht, staat pontificaal rustig tegen de muur te wachten.

Karel kijkt door het raam. Ook nog mensen die aan het breien slaan zo meteen?

‘Als er maar niemand op kantoor komt, dan gaat alles goed.’

Gegrinnik.

‘Nee, serieus. Als ik bij de mensen langs ga, dan hebben ze best oren naar landschapsbeheer. Maar zo gauw ze voor een formulier naar kantoor moeten, dan zit daar die bullebak en die zien ze rondrijden in een Landrover, dus wat zeggen ze dan: pff, die man gunnen we nog geen halve hectare extra. En zo stagneert de grondaankoop daar.’

‘Vast contract, die man?’ Evert.

‘Zullen we eerst het rondje afmaken?’

Gegrinnik.

‘Inderdaad, als ik zo autoritair mag zijn.’

Hij ziet Joop Doderor voor, Bromsnor.

‘Goed: de Konik kudde houdt de Tweestromen Waard mooi kaal. Wat nu wringt: ze zijn bijgevoerd tijdens het hoge water, logisch, maar nu krijgt de beheerder ze dat niet meer af geleerd. Dus nu staan ze nog steeds elke dag als verveelde pubers rond te hangen bij de voederplaats. Dit kan niet lang meer duren, of die paarden krijgen gezondheidsproblemen.’

Verzorg een wezen en je maakt het afhankelijk. Het water glinstert in de verte, het is alweer bijna op normale stand. Overal slik en slijk en vloedlijnen en zandgeulen.

Wacht. Zullen ze straks. Zal hij ze uitnodigen straks. Met vier auto’s even naar het nieuwe pad rijden. Sporen zoeken van hoe het water gezakt is? Nieuw havenproject gelijk bekijken daar van de steenfabriek. Waarom niet nu, gelijk.

‘Jassen aan, twee bestuurders graag en dan gaan we met de auto naar ginds. Praten we daar verder?’

Gestommel. Doe hem toch maar deze veldwerkers. Hij moet er niet aan denken: om voor een prikkie mensen te trainen die in Kunduz weer politiemensen moeten opleiden. En die dat ook nog precies goed moeten doen. No shooting.

Kunduz, klinkt echt Chinees.

De wind huilt om het huis. De wind huilt om het huis en ze onderbreekt het gerammel van de kopjes in de gootsteen, stil en daar huilt de wind, waar neemt hij haar mee naar toe?

De wind botst tegen het huis en boldert en blaast, wanneer neemt hij haar mee?

Krassende kraaien die spelevaren deze ochtend of kan een kraai niet vliegen en krassen tegelijk? Ze laat de borstel door de beker gaan. Schoon? Rand van thee weg? Nee, nog een keer er doorheen poetsen. De dag is licht, haar boterhammen zijn op en ze voelt zich staan in een huisdoosje, doosje in onmetelijke wereld, even botst de wind en wijkt uiteen naar twee kanten en sluit weer aaneen. Doosjes obstakel waarin zij ergens als pop figureert. Pop doet mini afwasje. Hoeft ze maar de deur uit te stappen en wordt ze mee geblazen? Fritsie strijkt lang haar been. Ai, ze hoeft nog geen gedachte te wijden aan weggaan of daar is hij.

Botergolfjes over het mes van de man en doffe kaasschaaf en hagelslagkorrels op zijn bordje en beschuit? Beschuitkruimels. Ze spoelt de broodplank af onder de kraan.

Rode theedoek. Bordje op stapel, nog een bordje. Kom binnenkant droog vegen, kom in kommenstapel. Houten mesheften, broodmes, kaasschaaf, in andere la. Afdruiprek droog deppen en aanrecht is leeg. Natte vlekken. Kruimels. Vaatdoek van rechts naar links, kraa kraa kraaaa, ineens weet ze het: ze gaat naar buiten, ze gaat het veld in met de honden, haar frutsels kunnen wachten.

Gorgelend loopt het water weg. Kaaskorst hangt slap boven de gaatjes en in de gootsteen is een patroon van koffiedrab. Ze vist de kaaskorst uit het gat, stopt hem in de compostzak. Ze laat de kraan stromen tot de bodem leeg is.

Ineens ziet hij het: de bomen staan er zo stil bij. De wind is gaan liggen. Geen takjes geen blaadjes meer die het gebouw langs suizen, onnatuurlijk stil bijna na deze stormachtige dagen. Leeg lijkt het ineens. Geen vogel meer met kwajongensachtige capriolen, stil. Leeg. Bestaat de wereld nog wel hier buiten het glas?

Karel staat op van zijn stoel. Beneden gaan auto's de stad in, de stad uit. De wereld bestaat nog. Zuchtend zet hij zich achter de computer. Verzoek om netwerkgesprek te mogen voeren, iemand die blablabla..

'Beste Sonja, ik heb geen tijd voor een netwerkgesprek. Succes.'

Kom op zeg, hij als bijna zestigjarige gaat hier geen tijd mee verknoeien, zoek maar in eigen kring. Voortgangsgesprek Roos, wanneer?

'Morgen van 15.00 tot 16.00, OK?'

'Breng de spandoeken maar mee.'

Lunchen met collega Sam van het knik gebouw, bladerbladerblader, wordt volgende week.

'Bij SES, 12.30, OK?'

Vragenlijst invullen verzoek; even kijken, Tilburg, o ja, stagiair; natuurlijk, klikklik, openen.

Waaw, leuk, open vragen, goed idee Titus.

- Wat moet een communicatiemedewerker kunnen?
- Wat moet hij/zij vooral niet doen?
- Vanaf hoeveel medewerkers heeft een organisatie iemand nodig?
- Vanaf hoeveel euro omzet?
- (voor wie ouder is als 40 jaar): Hoe bent u in het vak gerold?
- Waar let u op bij sollicitatie brieven?
- Hoe ziet de ideale communicatie medewerker er uit?
- Wat voor tas heeft hij/zij?
- Auto/scooter/fiets? Welke merken?
- Abonnement op welke tijdschriften?
- Thuis?
- Op het werk?
- Neemt mee als lunchpakket?
- Welke vragen ben ik vergeten?

Verdomde slimmerik, die Titus.

174

Het is zó fel, dat ze de ogen sluit en op de tast gaat. De handen plant ze tegen de muur.

Baksteen is koel aan deze kant, ruw, vochtig. Hier wijkt het terug. Hout van kozijn en dan glasvlakte. Ze volgt het losjes. Baksteen weer en gleuf van cement. Koele vochtige kant van

het huis en uiterst lichte wereld achter haar dichte ogen. Hier is de hoek en in één stap is ze in een andere wereld. Bestaat dit? Ze voelt de zon op de rug van haar hand, ze bukt, zelfs de tegels van het erf zijn warm, waarom niet, waarom niet pal hier in de hoek languit.

Ze laat zich zakken, tast met haar rug de muur af, schuift naar achteren en ligt nu. De hoek is voorverwarmd; vaag ver onder de opgeslagen zon is de trekt de tegel koud op, vaag, ver. Haar trainingspak zit er tussen.

Er is geen zucht wind.

Er is een zonnebombardement dat haar bloed naar de huid lokt.

Traag. Vaag. Aarzelend. Onmiskkenbaar vanzelf dwarrelt de warmte langs haar gezicht en lokt het rood naar buiten. Het trekt iets uit haar. Was ze een winterslaap insect dat hier in een minuscuul gaatje gekropen was, ze was te voorschijn gekomen, te voor schijn schijn schijn schijn. Alles slaapt in de hoek die de muur maakt met de grijze stoeptegels en de zon is fel licht alsof het april is.

175

De lucht is strakblauw en de wind is eh...; Karel kijkt naar de ronde witte toren, zuidwest, ai, zonnige witte rook blaast de toren naar buiten; goudwitte rook buigt strak naar het noordoosten. Hoe van goud, hoe sneeuwwit; alleen denken de dorpelingen naast de fabriek wel heel anders over deze schoonheid, kanker krijgen ze er van, OK, zo kan hij de hele wereld overpeinzen vanaf zijn werkkamer hier. Zo kan de actiegroep hem te hulp roepen, hem als begaafd hoofd communicatie. Ook de fabriek kan hem te hulp roepen, hem als begaafd hoofd communicatie. Soms kotst hij tamelijk van zijn eigen vak, maar – hij draait zich weer naar het scherm – de wind, die heeft hij straks in de rug.

‘Sigaretten,’ krabbelt hij op een blaadje; zeker te weten was ze gisteren naar buiten geweest, kleur in haar gezicht en dat hij hier niet eerder aan gedacht heeft, met een sigaret komt ze vanzelf buiten.

‘...wat de doorstroming ten goede zou kunnen komen.’

Op een keer hoeft hij geen sigaretten meer te kopen. Op een keer zal ze verdwenen zijn. Strakblauw zal de hemel zijn en leeg zal het huis zijn van haar.

‘… Als we hem over het geheel breder maken of dieper of allebei, dan kan er meer doorheen.’

Wat heeft Anna toch met ‘er?’

Weg met het woordje ‘er,’ typt hij in rood.

‘Het stroomt beter door,’ zou ik zeggen.

Nou ja. ‘Het?’

‘…van wat we aan kennis in huis hebben…’

‘met de kennis die we in huis hebben.’

‘…bewegen we ons recht op het doel af.’

‘stevenen we recht op het doel af.’

Ze is best briljant, die Anna, maar op soepel taalgebruik heeft hij haar nog niet kunnen betrappen.

‘…hoopt zich op en loopt er vanzelf over heen.’

‘hoopt zich op en stroomt vanzelf over.’

Op een keer hoeft hij geen sigaretten meer te kopen.

Op een keer zal ze verdwenen zijn.

176

Het past om haar vinger zo ongeveer, zó klein maakt ze het hoesje. Het poppetje is helemaal mini. Vage verbreding van schouder en kop, benen bijeen als een zeemeerminnetje; arm als uiterst dun draadje die ze – waarom niet – superlang maakt. De arm is zo dun, dunner kan niet als ze ook nog alle knipranden naar binnen wil werken, bijna meer garen dan stof worden deze ledematen. Ze zet de dunne sliert met een paar steken vast aan de romp, steekt de naald dwars door het poppetje en nog een keer terug, zo, afgehecht. Andere arm. Binnen is het opperst licht. De zon staat precies haakt op het raam. Wacht maar even, eerst deze vandaag af maken. Ze schuift het wezentje in de hoes. Twee onbeholpen draadjes van armen steken buiten boord. Drukknop uiteen. Platte kant vastnaaien aan sliertuiteinde, discusswerptje. Bolle kant van drukknop waar?

Eentje bovenop de hoes, eentje aan de onderkant?

Zo.

Klaar.

Behalve dan nog het op gedraai.

Ze draait de sliert ineen. Zo. Niet korter maken dit armpje. De drukknop moet nog zijn wederhelft kunnen bereiken. Klik.

Andere armpje. Deze kan ze verder ineen draaien. Korte afstand tussen schouder en drukknop helpt.

Klik.

Ineen gedraaide stofsliert ligt als armpje op de hoes, drukknop als handje op middenrifhoogte.

Ze bekijkt haar beeldje.

Alles afgerond, kniprafels naar binnen gewerkt. Mooi minihoesje en mooi mini wezentje met twee tentakels.

Ze staat op.

Beeldje sluit aan bij de vorige frutsels.

Van handgrote hoezen gaat het naar vingergrootte, deze. Voor hoeveel heeft ze nog stof?

Deur uit.

Fritsie die mee glipt en wéér haar spel van gisteren; koele vochtige stenen waar ze haar handen tegen legt, verder; ze merkt het aan het licht achter haar dichte ogen, hier wordt de steen al anders.

Hier is de hoek, wacht, vingers alvast aan de andere kant, handpalm nog hier, zonnig en koel en dat van één en dezelfde hoeksteen. Ze plant haar handen verderop. Haar voeten gaan mee en Fritsie loopt mee en is hier de uiterste plek dat ze uit de wind is? Steen buitenkanten warm. Zacht geruwd warm en cementgroef warm.

Ze hurkt. Handen tegen stoeptegels, stoeptegels bekogeld met zon. Zonnewarmte in steen getrokken, zonnewarmte hangt hier in de hoek waarin ze zich uitstrekt. Haar rug tegen de muur, haar zij tegen de tegels en Fritsie die ze hoort ademen.

Stilte.

Steen.

Kaalste hoek.

Kale hoek van bakstenen muur en stoeptegels; opgeslagen warmte; geeft aan haar door.

- Praat niet
- Kent haar naam niet
- Wast af, stofzuigt, poetst de badkamer
- Maakt kunst van oude linnen lakenzak, naald, draad, schaar
- Resultaat: serie hoesjes met daarin poppetjes met iets opgedraaid, soms arm, soms hele romp; zet ze vast met drukknop. Drukknop los: trrrt, daar ontslingert zich iets.
- Menstrueert weer normaal
- Ziet normaal, alleen gebruikt haar ogen anders
- Heeft kleur op haar gezicht, kleur op rug van hand. Conclusie: ze zit soms in de zon
- Fritsie is onafscheidelijk van haar
- Draagt oude kleren van Irene, is helemaal tevreden daarmee, althans ik vraag haar: zal ik nieuwe kleren kopen? Ze reageert niet. Wil je praten met een psycholoog of zoiets? Ze reageert niet. Wil je een sigaret? Ze reageert met verheugd gezicht oftewel ze begrijpt alles
- Op een keer is ze misschien weg; ben je misschien weg, hoe kan ik je weg laten gaan met niks? Ik zal je onze oude kampeerspullen laten zien: de tent, de slaapzakken. Maar hoe kan ik ze laten zien zonder dat je denkt dat ik bedoel: je moet weg?
- Ze hoeft niet weg. JIJ HOEFT NIET WEG.

Karel legt het schrift terug in de la. Hij geeuwt.

De honden slapen al.

‘Allee, naar buiten?’

Ze slapen verder.

Karel pakt de tandpasta van het aanrecht, knijpt een dot wit op het borsteltje, verdeelt de tandpasta eerlijk over onder boven links recht, trrrrt, daar pulseert de tandenborstel langs zijn tanden.

Geen hond wordt wakker.

Wat houdt haar nog hier nu de stof bijna op is?
Buiten is het veel te koud.
Wat houdt haar hier nu de stof bijna op is?
Buiten is alles zo vochtig, zo klam.
Wat houdt haar hier nu de stof bijna op is?
Blote aarde tussen het gras is nog zo glibberig.
Wat houdt haar hier nu de stof bijna op is?
De vacht van de hond, de adem van de andere twee.
Wat houdt haar hier; de wereld is toch zo ruim?
De man kookt haar melk, de melk is wit bloed.
Wat houdt haar hier terwijl ze prima kan lopen?
Hier is haar matras, frisgewassen lakenzak.
Wat houdt haar hier als buiten bedden van bladeren zijn en bedden van fijn zand?
Het is er zo bloot buiten, wat zal mij bedekken tegen de kilte van de nacht.
Wat houdt haar hier nu alle scharnieren het weer doen, alle ledematen, alle ogen oren neuzen?
De muren staan er zo vast en het dak rust zo stevig en de deur die kan er zo open en dicht.
Wat houdt haar hier als ze kan gaan en staan waar ze wil?
De geur van het huis; hond, after shave, bruine velours van de bank, koffiedrab.
Wat houdt haar hier op deze ene millimeter plek, terwijl naar alle kanten rondom...
Ze huivert. De zon schijnt naar binnen. Ze warmt zichzelf achter het glas.

179

‘Nee, kan er niet in. Niet zo.’

‘Moet toch. Dit vindt die man gewoon, het móet daar een aaneen gesloten stiltegebied blijven, zoveel reeën altijd zegt hij en zeldzame ganzen, een havik ziet hij altijd.’

‘Onzin. Type Not In My Backyard.’

‘Pff, je kent die man niet eens. Hij is echt geen doortrapt geval.’

‘Hij is wel ergens op uit.’

‘Voor de vogels ja, en voor de reeën.’

‘Anna, geloof je het zelf?’

‘Waarom lezen de mensen mijn stukken?’

‘Graag,’ voegt ze venijnig toe.

Karel knikt.

‘Klopt. Ze lezen je stukken graag omdat je participerende journalistiek bedrijft. Geef ik toe.’

‘Nou dan?’

‘Nou dan. Ons ingenieursbedrijf heeft belang bij deze opdracht.’

‘En?’

‘Als je zo graag voor de vogels op wilt komen, dan ga je schrijven voor de Vogelbescherming. Je schrijft voor de ingenieursbureau. Dit artikel komt er alleen maar in, als je ook een gemeenteraadslid interviewt.’

‘Van de VVD zeker.’

‘VVV kan ook, die willen dit ook.’

‘Plaatselijke vrouwen jogging club, ook goed? Fietsenmaker? Vijftig plussers voor hun ommetjes? Asfaltfabrikant, nog een beter idee?’

‘Kantenmaaiers, ook al aan gedacht? Van de plantsoendienst?’ Karel.

‘Slootvissers?’ voegt hij toe.

‘Dienst Cartografie, ook weer wat te doen,’ ratelt Anna. ‘Helicopterverhuurbedrijven.’

‘IJscokarretjes,’ zegt Karel.

‘Begrepen,’ zegt Anna. ‘Ik ga weer aan het werk.’

‘Dat was je al.’

Ze steekt de tong naar hem uit, net voor ze de deur uit is.

180

Laag bladeren is zacht aan mijn laarzen en bomen staan vast, in de aarde geplant. Hun stammen rijzen op en hun takken zijn opgeheven om het licht te vangen, I sure know, o nee, hier wil ik niet weg; van de man mag ik een spelende hond zijn, van de honden mag ik een mensje zijn dus wat wil ik nog meer, hierrr; Fritsie stuift achter de tak aan die tussen de stammen door boemerangt, zie je, ik heb de kracht weer om een tak te gooien, bós is dit en tot bosgrond keert alles hier weer, bladerdek en takkengewirwar, bos is dit en tot bos keert het

weer; takje mag ik ook zijn die valt en ligt en blijft liggen of desnoods even opgeraapt en vergegooid en in Fritsie's bek hervonden wordt;

'Allee.'

O nee, nooit ga ik hier meer weg, twiëttwiëttwiet, schuilt hier nog ergens een vogeltje? Laat aan dit bos nooit een einde komen, het is zo licht en het is zo leeg, laat voor eeuwig deze man daar rustig over het pad gaan en ergens achter hem zijn wij; hij zal niet omkijken, hij zal niet schreeuwen, niks, we horen bij hem maar hij beveelt niks.

O nee, nooit meer weg hier; zelfs met deze weifelzon is het hier zo licht en het is zo leeg en behalve dat overal bomen vast in de grond staan, is er nog zoveel plaats, plaats genoeg; daarginds gaat de man, hij heeft zijn jas open geritst en hij houdt de handen in de jaszakken en hier gaan mijn laarzen en overal tussendoor slingeren zich drie keer vier hondenpoten; mag deze zwerfmiddag eeuwig duren?

181

Er zwaait pastel door het licht.

Er gloort pastel door de lucht, al heeft de hemel nog de kleur van de nacht.

Het uur van de vogels is al voorbij; dit is de tijd voor de drie, de twee trouwens.

Baasje in trainingspak staat midden op het erf en Rosie en Barb rennen de vlakte over; speel maar rustig, ik sta hier nog wel even.

De W ligt plat uiteengetrokken in het Noorden. W. Cassiopeia. Hoe plat ligt dat sterrenbeeld, hoe denderen we dag na dag dat heelal door en hij, hij slaapt en hij, hij is wakker en hij moet naar zijn werk maar eerst nog even in dit oude trainingspak, wie staat hier eigenlijk voor wie? Ze kunnen toch ook zonder hem naar buiten, daar is het luik in de keukendeur. Och, ze willen hem best even vergezellen, elke ochtend weer, hun baasje uitlaten, willen ze best doen elke morgen. Hij komt in zijn oudste plunje en hij staat hier en zijn tijd is nog niet in het bezit van kantoor, uitstel van netjes aankleden.

De sterren verbleken.

Wat wolk is wordt donker, wat lege lucht is wordt uiterst doorzichtig lichtblauw, amen, goeiemorgen.

'Allee.'

Het wil blijven liggen.

Het trekt de dekens om de schouder en het wil blijven liggen.

Het legt de arm beschermend over de andere schouder, het wil blijven liggen.

Het drapeert de deken achter de opgetrokken knieën en het wil blijven liggen.

Dit lichaam van haar wil blijven liggen, de man is allang de deur uit, het daglicht heeft haar vertrek allang bezet maar dit lichaam wil blijven liggen; het neemt genoeg met smalle adem naar binnen vanwege opgetrokken schouders, come in, net genoeg, wat zou het.

Een mens is niet geboren om niet geboren te zijn en hier een beetje ineengedoken de tijd door te brengen in een nep baarmoeder. Maar waarom niet? De stof is bijna op en wat dan? Wat moet ze dan doen? Ze kan net zo goed wat blijven liggen, afwassen en stofzuigen heeft ze zo gedaan dus dat is echt wel af als hij weer thuis komt. Ze kan zich rustig nog een keer omdraaien, who cares?

Niemand, alleen...

Die twee armen en die twee benen? Wanneer haakt ze de rugzak aan haar schouder en gaan haar voeten stap stap stap?

Nee, eerst nog alle stof op naaien.

Die schouders. Willen die tot bal omtrek ineen groeien of zoiets?

Wil ze de hele wijde woeste wereld met al zijn paden aan haar voorbij laten gaan?

OK, goed, dit is het voorgeboortelijke holletje en nu...

Alsof hij het ruikt, duwt Fritsje de deur open. Waar blijf je?

Pissen?

Kan nog een uur slapen.

Niet pissen dan? Wachten?

Karel slaat het dekbed opzij en zet z'n benen buitenboord. Hij schiet de oude trainingsbroek aan, de trui aan.

Beide honden glippen mee de deur uit.

Mist. Karel huivert binnen de wollen stof tegen zijn huid. De wereld is één mistige bedoening.

Op de rand van het erf staat hij stil. Zijn plek. Met een boog komt de urine op het veld terecht. Tuurlijk, beter om te zijn opgestaan. Hij voelt zich leeg stromen. De W van Cassiopeia staat laag aan de lucht. Eén twee drie vier, vijfde. De W van Cassiopeia danst laag langs de lucht ofte wel hoe danst de aardbol door het heelal ofte wel, hoe maakt zijn zus het eigenlijk? Ze was nu één of andere Chinees op het spoor, die voor het jaar nul al een soort evolutietheorie opstelde. Vogel schicht door de mist; andere student promoveert op het tijdsbesef van een tamelijk begaafd vreemdsoortig kind; wij bedrijven hier een soort omgekeerde psychiatrie, zoals zijn zus hem mailde; we zijn juist geïntrigeerd door wat dit kind wel weet.

De pis is er uit en alle gehuiver van de wereld heeft Karel hier wel voor over: minuten ontstolen aan het ijzeren ritme dat om nulpuntzes uur dertig begint. De wereld is sprookjesachtig in mist gehuld en daar bovenuit daar twinkelen de lichtkolossen.

‘Allee.’

184

Het puntje van de sigaret licht op. Ze neemt een trekje. Het rode gloeiende beweegt naar haar toe. Wat ook klam en mistig is allemaal, de sigaret maakt het begin. Oplossen jullie, hier is de rode kern van de ochtend, hier is het wereld midden en al is het overal dan klam, dit is een centrumpje, dit is een mini middelpuntje dat gloeiend oplicht, helderrood als brandend bloed. Ze wacht tot het rood bijna niet meer bestaat. Ze beweegt de hand naar de mond, inhaleert het wit tot vuur en hier is weer dit universum binnenste; alleen voor deze dagelijkse sigaret zou ze eeuwig hier blijven; geen dag hoeft ze meer zonder, het pakje ligt haar uit te nodigen op de rand van het tafeltje en na de laatste sigaret ligt er de volgende dag een vers pakje. Zij op haar beurt maakt hier geen misbruik van; bij deze ene houdt ze het vandaag, brr, kille lucht die tot in haar botten wil dringen, brrr. Snel naar binnen zo meteen; daar is het droog, daar is het vrolijk, klein trekje, klein rood stukje, krachtige trek, krachtig rood uiteinde; nee, ze is geen mens van de kleine trekjes; de gloed kringelt in haar neusgaten. Ze maakt een bolletje van

haar andere hand, duur langer, rood, duur langer hier te midden van deze holte. De kou verdrijft haar bijna naar binnen, ze neemt de peuk tussen haar vinger en inhaleert, laat het restant vallen, trapt het uit, raapt het op. Fritsie staat al op om mee naar binnen te gaan, Fritsie is haar tweede reden om hier te blijven. Sigaret en Fritsie. Fritsie en de sigaret. Ze sluit de mist buiten.

185

‘Die bakken Karel.’

‘Ja? O, die. Ja?’

Hij kijkt mee met Dirk.

De slides zoeven over het scherm.

‘Dorre bedoening, inderdaad.’

‘Doods, zeg maar rustig. Hoe ooit bedoeld?’

‘Vrolijk tuintje voor de werknemer, toch?’

‘Die nóg beter presteert,’ mompelt Dirk en nu hij dat zegt, hij zegt nooit veel en al helemaal niks stelligs.

‘Je denkt aan vrolijke struiken en aan weelderige groene hangplanten en zo, zoiets al in Parijs, zoiets als in New Orle-aans.’

‘Kán meneer,’ – dat past hem beter ja, niks stelligs, – ‘maar graag zou ik in die bakken uitgedrukt zien, wat ze daar achter de computer uitdenken. Asjeblijft zand. Asjeblijft grint. Asjeblijft gras. Asjeblijft water. Brokken steen. Laat elke kamer zelf iets uitdenken voor die bloembakken en laat ze dat uitvoeren; ik film hen en we volgen het een heel seizoen.’

‘Shit Dirk, ik snap wat je bedoelt, hoeveel..?’

‘Honderdtwintig,’ zegt Dirk. Zijn sluike haar laten de woorden nog meer ternauwernood los uit het spitse gezicht. Over het scherm trekken betonnen bakken voorbij.

‘Is het zo één en al doodsheid?’

‘U ziet het. Doet u ook mee trouwens, als hoofd communicatie? Eeh, u moet het goede voorbeeld geven.’ Slag in de lucht, hij ziet het aan Dirk z’n gezicht. Overbodige zin.

‘Ik doe mee. Ik poot een zak bonen precies langs de rand. Ik maak van die geleide stokken, naar omhoog en naar het midden en een ieder ontmoet elkaar en dat wordt een dakje.’

‘Bijvoorbeeld.’

Dirk is een onderkoeld mens. Dirk en opraapmens, dat zou wel iets zijn.

‘Hoe implementeren we dit project?’

186

De wind loeit.

Ze hoort het, tot ze het niet meer hoort.

Ze dempt de hele rest en luistert. Stormvlagen. Wind stormt door de wereld, maar haar lichaam heeft vier muren om zich heen, waar de wind tegen aan knalt, langs lekt en verder dendert. Breekbaar is het evenwel binnen, het ochtendlicht is helder, broos, wit. Geen zon en toch: dit vele licht. De stofzuiger staat terug in de kast; de afwas is aan kant en ze zit. Wie hier zit temidden....

‘Voor jou, nog gevonden,’ staat op het briefje.

Opgevouwen linnen pakketje.

De stof van hoelang dwarrelt in het licht als ze ontvouwt; de plooien van jarenlang blijven stevig zitten; bij elk ontvouwen stijgt méér stof op. Fritsie ligt bij zijn broer en zus; alles ligt vergenoegd en wat daar aan stof op hen neer dwarrelt, deert hen niet. Broos februari licht wordt bijna vervuld van zonlicht; ze voelt dat de zon daar aan gaat komen en even sluit ze zich af voor de stof-blijdschap; het is er nog, het stormt nog steeds.

Linnen. Meters linnen heeft ze in de handen en als de zon doorbreekt, dan zit ze te midden van groen sappig vlas. Groen en zon. Geur en zon.

De honden slapen. IJzigkoud was het zojuist buiten; zij haar sigaretje en de honden hun rondgedol; geur, geur, geur en boven de stof zit ze te knikkebollen; warmte binnen en zon naar binnen en vier muren die de snijdende wind tegenhouden. Als een wijde rok valt de stof rondom haar benen.

Ze niest.

De zon schijnt maarts-fel naar binnen, niet gehinderd door enig blad. Zij zit op de bank, haar gezicht als afwezig masker. Zeeën van stof en stralen van licht en vier muren waar alle guurheid op af ketst, Fritsie die slaapt.

187

‘Het hele gebouw is op tilt man. Ongelofelijk, het hele gebouw is verdeeld in voor en tegen.’

‘Mooi zo Anna; de eer is aan jou. Je mag de bloembak special schrijven. De RvB is helemaal akkoord met Dirk z’n plan.’

‘OK, ook iemand van hen interviewen misschien. Maar iets anders Karel, we kunnen toch niet zomaar... Daar zijn lavendelplanten bij van twintig jaar oud, rozemarijn, hele struiken geworden.’

‘Oftewel, jij bent tegen? Gaat het je lukken om een special te schrijven?’

‘Natuurlijk maar...’

‘Geef maar aan de gemeente, die planten, laat ze maar een afvalbosje maken, daarginds bijvoorbeeld, hebben wij er nog zicht op ook.’

Anna rookt haar sigaret. Karel heeft zijn boterhammen op. Hij neemt een hap van de appel.

‘Och, ik wil ook helemaal niet in oplossingen denken, trouwens.’

Het licht knalt over de polder, bijna te fel, bijna zou hij z’n ogen dicht moeten knijpen. Ze staan met de rug naar de wind, ineen gedoken in de jassen. Binnen zijn de vrolijke rode en gele stoelen van de kantine, ze schemeren door het raam. Er zijn collega’s die de stoelen hebben omgedraaid, ze koesteren zich in de zon, achter het glas.

Opraapvrouw thuis, wat is zij aan het doen?

‘Ik duik ook maar weer eens in de historie van dit gebouw. Wat was de tijdgeest toen? Dachten ze: we hebben blije werknemers als we plantenbakken aan de balustrades hangen?’

‘Misschien gewoon de schoonheid van het ontwerp: betonnen bloembakkolossen, wit geschilderd? Zou die architect nog leven? En wacht, nog zoiets, hoeveel bloembakken hebben geen dienst gedaan als afvalbak voor de peuken? Vroeger rookte toch iedereen?’

‘Ja, maar vroeger rookte iedereen binnen, dat mocht toen gewoon.’

‘Is waar. Nu zouden ze nuttig zijn als asbak, maar nu rookt bijna niemand meer. Maar het belangrijkste van deze hele actie vind ik: er gebeurt weer eens iets. Iedereen maakt iets in het klein, als organisatie maken we van alles in het groot.’

‘Begrijp ik Karel, ik ga een lekker emotioneel nummer schrijven, goed?’

‘Jij bent de redacteur.’

Karel knoopt zijn sjaal los.

Ze lopen naar binnen.

188

De grote lap stof hangt over de stoel en juist voordat ze de schaar door de stof laat knerpen, valt haar oog op het raam. Vies. Druppels, strepen, vettige voorhoofdvlakken, vingers, wat niet allemaal. Ze legt de schaar op tafel en loopt haar kamertje uit.

In de keukenkas staat een emmer. Weg met de dweil, de borstel; spons en zeem heeft ze nodig. Water.

Fritsie loopt met haar mee.

Vetplant uit vensterbank.

Vaas uit vensterbank.

Schelp uit vensterbank.

Raam schoonsponzen.

Zeem uitwringen.

Hoeken. Lange vegen.

Uitspoelen en nog een keer.

Ene raamhelft.

Andere.

Shit, die druppels, die blijven. Buitenkant ook?

Eerst andere raam.

Plant terug, vaas terug, schelp terug.

Matglazen zijraam bobbelt.

Schoon.

En nu? Eerst kamerramen van binnen? En keukenraam? En zijn slaapkamer? Nee, niet daar.
Wel de keuken en kamer.

Of alleen alles binnen en dan de schaar de stof door sturen?

Het grote kamerraam. Twee oude vetplanten met stoffige blaadjes. Dan de ficusachtige. En die lange tongen. Maar als ze die toch van hun plaats haalt, waarom dan ook niet..

Ze loopt met de sanseveria naar de douche.

Ze haalt plant voor plant.

Lauw water, ruis ruis ruis maar over het stof, druppels druppels druppels, nevel.

Fritsie is erbij gaan liggen.

Met een schuin oog houdt hij haar in de gaten.

Die stof in haar kamer. Die lange brede dubbele verse rechthoek aan stof. Ze zou weer heel ruim kunnen beginnen. Niet van die benepen lapjes knippen, geen gewoeker meer met stof.

Ze knoopt een dikke sjaal om.

Ze stroopt de mouwen op van het jack.

Zo gaat de emmer mee naar buiten. Schoon dampend water in de emmer. Zeem uiteen in helder water.

Binnen hangt de stof over de stoel.

De baan golft.

Tot de zeem over het raam gaat.

Mooi weer, mooi helder zonnig weer, straks een klein rondje met Fritsie? Die stof de stof laten vandaag?

Ze boent met de zeem het kozijn schoon. Oei. Voordat de witte verf zo ongeveer te voorschijn komt onder het vuil.

Ergens is het haar droef te moede.

De lap stof hangt daar over de stoel en zij houdt zich op een afstand van de stof en van de schaar. Alles is zo nuttig wat ze hier nu aan het doen is, maar.

Waarom duwt ze op dit moment die schaar daar niet door het weefsel?

Dat wou ze toch doen en wat staat ze hier nu?

Nu ze eenmaal dit raam schoon heeft, nu moet ze verder. Keukenraam. En dan die grote lappen glas van de kamer.

Alsof de stof haar afstoot.

Het is haar zo droef te moede.

Die Dirk, die wordt steeds grappiger.

Wat voor mij Carl Müller was, is voor hem de creatie.

Ik althans, ik vind hem grappig.

Jas aan? Jas uitlaten? Jas aan maar niet dicht.

Karel hoort al meer voetstappen.

Eén voor tien.

Of iedereen zich om tien uur naar de nooduitgangen wil begeven en naar buiten wil lopen graag. Langs de relings, de brandtrappen op naar de volgende verdieping en daar weer rond en dan verder omhoog en vanaf de hoogste omlaag. Gewoon lopen graag, niks uitbundigs. Mag even de ander begroeten, mag, hoeft niet.

Nieuwe intro. In de namiddag op de site te zien.

Zuid, oost, noord, west.

De brandtrap klinkt metalig. Het glas spiegelt zijn waxcoat, zijn dansende haar, zijn blootachtige gezicht. De zon schijnt niet eens, maar toch: de lente is er.

O jee, stond daar iets over? Met de klok mee of? Hij loopt hier tegen de klok in.

Nee, daar stond niks over, dus hij loopt hier rustig door.

‘Hallo Jonas.’ Een hand. Verder. Glas. Staal. Hout.

De omtrek is kleiner op deze etage. Natuurlijk weet hij de nieuwe intro al.

Het trapgat is smal, hij moet dicht tegen de trap naar de volgende laag; ongelofelijk, gewoon speelgoed zoals Dirk dit gebouw beschouwt en waarom ook niet.

Karel maakt zich smal om Philip te passeren. Buiten is echt iets anders dan binnen.

Buiten het glas heerst de klamheid van het jaargetijde. Vanaf de balustrade is geen scheiding met de hemel, wie vliegen kon, die spreidde zijn vleugels en die vertrok.

Hoogste kantoorlaag nu. IJzig kale bloembakken in ruste nu. Al het oude eruit. Nieuw witgeschilderd beton.

Achterwaarts de trap af. Karel poogt in zichzelf te blijven.

‘In ons gebouw werken geen stijve harken. In ons gebouw werken beweeglijke mensen...’

De lucht is er nog niet naar.

De lucht is er nog niet naar om op het gras te wonen.

Wanneer is de lucht er naar om op het gras te wonen?

Ik knip hier een vlakke uit dit linnen; ik houd de stof tegen mijn neus en ik denk: graslinnen.

Ik knip mij een grasvlakke; de stof is dubbel en om te beginnen naai ik de twee delen aan elkaar, grasvlakke met golvende uiteinden; met zoveel uiteinde ben ik de rest van de dag nog wel bezig en morgen maak ik de vlakke oneffen en daarna knip ik dit moederdier uit de stof en ik naai haar in elkaar; de nieuwe stof kwam als geroepen want de lucht is er nog niet naar om naar buiten te gaan, laat staan om buiten te wonen; grote enorme lap stof waar een golvend gat in ontstaat, krrt, krrt, krrt; het is de dag nadat de man twee dagen thuis was, het duurt weer vijf dagen voordat hij weer twee dagen thuis is en ...

Waar ik deze grasvlakke dan neerzet?

Goeie vraag.

Wacht, die hoeft ik niet neer te zetten, die rol ik gewoon op aan het einde van de dag en dan past het in een hoekje, daar heb ik geen tafel voor nodig, geen plank, geen ondergrond.

Morgen rol gewoon open, klaar.

Het lijkt wel een wolk die ik aan het knippen ben, krrt, krrt, krrt, er is geen wolkje te zien vandaag, alles wat lucht is, is waterdamp, grijze dag, koele damp.

De lucht is er nog lang niet naar om welke grasvlakke dan ook te bewonen, ik breng de stof naar mijn neus en ik ontwaar de duizend ineem gedroogde aaneen geweven oervezels. Draad in de naald, welke kant is binnen, welke buiten? Maakt zo te zien niks uit.

Nee? Niet één van de kanten het meeste glad?

Ik duw de stof met beide handen tegen mijn neus, vage geur van melk, moederdier lekt melk op het gras.

Compleet mislukt en dat lag toch compleet niet aan het hoofd van de afdeling en hijzelf kon ook nog eens compleet geen andere wending geven aan het gesprek.

Karel fietst langs de slagboom. De zon heeft het ook nog eens laten afweten, dunne wolkenvlagen gaan voor de lichtbol langs, blauwe zwaailichten daar bij de kruising,

brandweer, politie, zwarte auto in elkaar en wie daar in de auto zat ligt nu daar?

Brandweerman spreidt folie uit, Karel laveert de fiets tussen de stukken glas, steekt over en draait de brug op. Hoe bestaat het? Twaalf mannen waarvan twee het woord hebben, twee die ook nog eens consequent welke grote lijn dan ook saboteren:

‘En die dure lunch dan, toen Amersfoort hier kwam.’

‘En die dure leaseauto waar Hein elke dag in voor komt rijden?’

‘Wij moeten er uit en jullie halen totaal wildvreemden binnen? Waarom niet één van die dure heren eruit, dan kunnen wij twaalfven allemaal blijven?’

Het is heel naar, maar het is niet anders. De afdeling wordt echt opgedoekt. Twaalf verkokerde mensen en twee die hun gal spuwen, je zat erbij en je keek ernaar Karel tje, hoe hád je het een andere wending kunnen geven? Niet dus. Die andere tien waren echt gegijzeld door de twee schreeuwers. Soit. Hier had nog geen aller ontdooiendste psycholoog iets aan kunnen doen. Twaalf kleine mensjes, die slechts willen houden wat ze hebben; die nog niet eens geheel vrijwillig naar het mobiliteitscentrum willen gaan. En toch moeten we ze zover zien te krijgen.

Even breekt de zon door.

Karel kijkt omhoog.

Klein stukje blauw tussen ijsschotsflarden van mist. Westelijke hemel. Hoofd communicatie – hij – zat erbij en keek er ernaar.

192

De kou die over het veld ligt.

Zwerf.

Het is nog veel te koud, de zon hult zich in witte nevelen.

Zwerf.

Stilletjes wachten de zwarte kraaien het zonlicht af, ze zitten in kale winterboom.

Zwerf.

En wie moet dan trouwens deze ochtendafwas voor hem doen?

Zwerf.

Maar mijn kleding is veel te dun, ik huiver.

Zwerf.

Bij deze man hoef ik niet weg, hij is aanwezig als lucht, zo on- oordelend.

Zwerf.

Hij is er en hij is als lucht, hij legt mij geen strobreed in de weg.

Zwerf.

Ik hoef hier niet weg, dat zeg ik toch en trouwens, Fritsie, zijn hart zal breken.

Zwerf.

En kijk dan, buiten, plek genoeg om rond te zwerven en 's avonds hier terug te keren.

Zwerf.

Wit huivert de lucht boven de velden en ineengedoken zit bolletje kraai, hoe zou ik deze muren achter mij laten?

Zwerf.

Ja, ik kom, maar niet vandaag, mijn kleren zijn nog te dun en wat draag ik in hemelsnaam aan mijn voeten? Toch geen sloffen? Toch geen rubberlaarzen?

Zwerf.

En ik ben nog te mager en ik heb nog geen rugzak en ik heb nog geen tentje en ik heb nog geen slaapzak, o ja, die heb ik al wel trouwens maar de rest die heb ik nog niet.

Zwerf.

Houd je kop, laat die winden maar zwerven over de aarde van oost naar west en van west naar oost en laat de aarde maar draaien en laat die vogels met hun dichte veren kleden zich bewegen, hun vleugels wijduit en laat die paarden daarginds maar rondstappen met rulle vachten, ze hebben elkaar, ze zijn een kudde maar ik.

Zwerf.

Zie de zon daar bloedrood, hoog boven de horizon breekt ze huiverend door en deze vier muren houden mij weg van de echte verrukking, ik ben niet verkild en ik hoef niet rond te springen om warm te worden, afgesneden aanschouw ik.

Zwerf.

Ze haalt de stop uit de gootsteen; gorgelend loopt het afwaswater weg; werkeloos plant ze haar handen op het aanrecht; als wezenloze schoonheid hangt daar de zon.

193

Duizend koude dagen en alweer een koude dag. Wanneer kan ik een spa in de grond steken? Wanneer kan ik oostindische zaadjes de grond in drukken, wanneer kan ik de

stoel mee naar buiten nemen, brrr, grrr, Karel duikt dieper in zijn jas, gatverdegatver, alles en iedereen houdt zo serieus de hand op de portemonnee dat er heel serieus aan ontslag wordt gedacht en waarom zou hij – hoofd communicatie – daar van uitgesloten zijn? Maar wat dan nog? WW en bijstand in het ergste geval; of kan deze weggedoken eenling zichzelf nog opkrikken tot gewaardeerd spreker of zoiets? Een nieuw bestaan beginnen?

Hij voelt het zweet dwars door zijn overhemd en trui en jas heen, douche graag zo meteen, oksel fris graag zo meteen, net een glas teveel gisteravond en verdomd, waar is het goed voor, de volgende ochtend? Overuren voor de gal, voor de lever.

Leegheid daar binnen in zijn buik en parelend zweet uit de oksel. Bah. Koud. Laagje rijp over de vlakte. Kilde. Onverwarmdheid. Brrr. Zij daarbinnen, het zou hem niets verbazen als ze zo ineens afwezig is, dat het leeg is van haar, dat ze niet aan de zijde van Fritsie is, floep, weg, gevlogen, dank voor alle melk en voor alle havermout en voor alle luiers en sigaretten, dank voor alle handenarbeid materialen maar mijn voeten doen het weer, mijn lichaam heeft weer een motortje; honden geven geen mallemoer om kou; buiten is buiten en buiten is buitelen; verdomd opgesloten mensje hier in de jopper, vervloekt gedenk over warmheid, vervloekt geprakkezeer over leeg huis. Koud is het en zijn huis is niet leeg; ofwel ze slaapt nog ofwel ze eet een boterham in haar kamer, hoe dan ook, hoezeer hij zijn huis ook leeg kan denken, het is niet leeg. En verder, laat hij blij zijn met deze dag, zaterdag, geen wekker, geen inklokken. Neem eens een douche.

‘Allee.’

194

Hoe maak ik de zon boven de vlakte?

Hoe ik een zon maak, dat is niet moeilijk. Ik knip repen stof ovaal, ik naai alle zijkant tegen zijkant tegen zijkant tegen zijkant, ik vul het met propjes stof en ik naai de laatste zijkanten tegen elkaar. Bal. Bol. Maar dan?

Hoe maak ik een ander vlak dan, waarin ik bezig ben?

Ze heeft de afwas opgeborgen. Ze heeft de kamer gestofzuigd. Ze heeft het kussen uit de hondenmand buiten uitgeklopt en buiten is het over verlicht, buiten schittert het van licht. Hoe betrekt ze die zon in haar beeld?

Ze kijkt uit het zijraam.

Het gras is wit uitgeslagen, wat nat is glinstert, whoeoeoe, zegt de zon vanmorgen, hier ben ik. Ik duw mij omhoog.

Ze gaat aan het tafeltje zitten.

Krakrakra, alles in actie vandaag.

Er vliegt toch ook geen kraai boven haar beeld. Ze kan toch het licht van de zon maken, het beeld in dat licht, dat kan ze toch proberen te maken, dan ziet iedereen toch ook dat de zon schijnt. Kleur rood oranje goud. Of: gezichtsuitdrukking van poppetje: ogen geloken, vredige landingsplaats voor de zon.

Het is nog te koud om de wereld echt in te stappen, maar het licht begint haar te bevangen, het begint haar...

Ze knipt twee lange lapjes.

Ze maakt de hoeken afgerond.

Ze maakt een kleine ronding ter hoogte van de hals.

Hoofd.

Hoofd van Russisch poppetje.

Hoofd van Egyptische mummie.

Heel kalm zal dit wezen hier liggen.

Heel heel doodstil wezen zal ze naaien.

Heel heel sereen van gezicht, maar hoe krijgt ze dat voor elkaar?

Armen? Ja, knip maar gewoon in langs de zijkant.

Benen?

Nee, zeemeerminbenen.

Zet ze waar neer straks?

Zet ze in grote raam, zonbeschenen ledenpoppetje, dag na dag meer zonbeschenen ledenpoppetje, dag na dag klimt zon tot hij zo hoog is en zo warm dat er geen verschil meer is. Buitenlucht en huid zijn één in licht, zijn één in warmte. Tot dat moment blijft dit wezen hier binnen vier muren.

Sikkeltje maan draagt zijn moeder. Karel laat ze wel heel vroeg uit vanavond, de planeet staat nog in het Westen, Orion staat helder omgord; alles glinstert, alle kleinste sterren zelfs komen aan het licht en vanavond gaat hij heel vroeg naar bed. Alles aan hem is geradbraakt; welke gek gaat dan ook zo fanatiek snoeien op de allereerste mooi lentedag. Hij dus. Weg met die onderste boomtakken van de walnoot en weg met die onderste takken van de linde; het zou hem niks verbazen als de honden ook hondsmoe waren van al dat takken-gespeel; het zou hem niks verbazen als opraapvrouw al sliep. Zowaar. Zowaar heeft zij geholpen met het sjouwen; muizenbeetjes vergeleken bij wat hij weg sleepte, maar toch.

Ze is zelf zo'n takje.

Ze was zonder jas naar buiten gekomen; hij had haar een oude werkjas van hem zelf gegeven; kom aan botjes en vel, wel gezond blijven hè. Er pasten wel twee opraapvrouwen in die jas, maar toch, de jas werd haar een schild, een gewatteerde tweede huid, die ook nog eens vies mocht worden. Takken in haar armen als droeg ze haar kinderen, inderdaad, die ligt echt wel te slapen nu. Vinder. Vlinders ontbraken nog vandaag maar verder. Verdomd. Hele maand nog, langer nog zelfs, voordat er blaadjes verschijnen, hele maand nog dit opperste heldere licht dat het liefst in elke schorsonneffigheid zou vallen. De wereld zal baden in licht de komende maand en nu baadt de wereld in donker met lichtpuntjes; energiekolossen die tot hier reiken; slaap maar lekker daar, opraapvrouw; dek ons toe met duisternis, nacht en waak met heldere lichtjes Orion, Leeuw, Voerman, Perseus, Cassiopeia en jullie allemaal daar aan de andere kant.

Karel draait de deur op slot.

Fritsie staat voor de logeerkamer.

Karel laat hem binnen.

Dan gaat hij naar zijn eigen slaapkamer.

Alle spieren zijn loom als hij zich uitkleedt. De zon zit nog in zijn gezicht gegraveerd. Ai. Liggen. Dekbed. Kussen onder hoofd. Hé, verdomd, wég lage takken. Zomaar doorzicht op de hemel.

Hij slaapt.

De wereld is zo licht.

De wereld is haar te licht vandaag.

Hij is nog niet de deur uit, of het licht overvalt haar, overdadig valt het de kamer binnen, dicht dat gordijn en roetsj, alle beelden en vlakten en stukjes stof mee het bed in; duw die stof tegen haar ogen want het licht is zo schel, het licht is zo fel, wég.

Weg weg weg, hij is weg en het licht is zo licht, het licht bombardeert haar kamer, diep ineen graag, ver onder het laken en alle beelden met haar mee, ver onder het laken, kom, we verbergen ons hier, hier is het universumpje van graslinnen en duisternis en van mijn adem; hier is hooi, hier is koel, hier is dor, hier is droog; hier is het een grasuniversumpje achter dichte ogen, alles ingedroogd tot draad, alles weefsel maar zeg niet: geur gedood, zeg niet: geur uit weggetrokken, zeg niet: geur bestaat niet meer; geur beklijft na roten, drogen, kaarden, weven, markt, naaimachine; hier, zeg niet dat dit weefsel iets anders is, iets zonder verband met de stengels op het land; zeg niet dat de geur allang is weggewaaid, weggewassen, zo doordrenkt is dit weefsel al geweest van water en zo doortrokken van zeepoeder en toch; met het drogen ontstaat weer die geur; zeg niet dat het inbeelding is, echt niet, het ruikt hier zelfs naar een hele vracht opgestapelde bossen vers geoogste schoven vlas; zeg niet dat één flinter geur zich niet miljoen keer vermenigvuldigt; zeg niet dat het hier alleen maar domme stoffen beelden zijn van veelgewassen lakens; het zindert, het kalmeert, het troost, het verkoelt, het is mij een bed van duizend soepele dunste geurendste stengels; sorry Fritsie, het is mij even te veel licht daar, ik ben hier, ik ben in het verkoelende duister, het geurt hier zo naar zolder, het geurt hier zo naar droogste dunste essentie.

De tijd die tikt.

Ik heb nog twee uren de tijd, nu er uit. Twee uren is te lang met volle blaas.

Karel schiet z'n jasje aan, stapt in de trainingsbroek.

De twee glippen mee naar buiten.

Buiten is nanacht.

Pss pss pss, het gevoel: weg druk, het gevoel nu hij eenmaal is opgestaan: goed dat je bent gaan plassen.

De nanacht is zachter dan alle vorige nachten. Zacht. Zacht en toch sterren, niet meer zo knallend scherp als de vorige nachten maar toch: sterren. Zou hij weten welk jaargetijde het was als hij het niet wist?

Hij zou het weten, zeker. Ergens voel je de vogels die zich opmaken; ergens voel je de siddering door soepele vossenlijven, hazenvachten; ergens weet je dat alles zich opmaakt of weet hij dat omdat hij het jaargetijde weet?

‘Allee.’

De lucht is zo mild rondom zijn huisje; de buitenlucht begint zo ontvankelijk te worden. Ontvankelijk? Ja. Zoiets als: je draait je arm eens even in een rondje, je haalt voor je lol eens even de schouders op. De tijd staat stilletjes aan de hemel geschreven. In verlegen duister nemen de sterren onmiskenbaar hun plaats in. Krijgen hun plaats en alles draait en zweeft. Hier in zijn slaapkamer tikt de kleine menselijke tijd op het nachtkastje.

198

Ze zou het echt niet weten. Ze kan toch niet zomaar hier de sigaret oproken en moven. Ze zal toch een rugzak moeten hebben en een slaapzak en een tentje en goede schoenen.

Ze is toch geen haasje of konijntje dat zomaar weg kan hippen; vacht en al bij de hand.

Ja, maar toch.

Hele stukken aarde laat ze ongebruikt en hier, dit ommuurde stukje en dit erf, hier tolt ze zo heen en weer, van kamer naar huiskamer, van buiten naar kamer naar huiskamer naar buiten. Haren heeft ze tenminste weer op haar hoofd, goed gevoed is ze, beetje mager maar dat trekt nog wel bij, twee benen om te lopen en twee ogen om te zien, maar de hele vlakte laat ze zo ongebruikt en die bossen waar ze toen met hem was en alle dwars paden en elke millimeter grond, alles onbetreden en wat ze hier doet is heen en weer en heen en weer en die stof is ook eindig en dan? Ze neemt een trekje.

Fritsie piept. Hij wil mee, zijn vier poten kriskras neer planten, alleen maar als houvast om zich weer af te zetten en verder, waarheen dan ook. Geen vrieskou meer in de lucht dus wat let hen?

Ze neemt een trekje, blaast de rook uit. Rook verspreidt zich naar alle kanten, lost op. Ze zou werkelijk zin hebben om...

Fritsie heeft haar door.

‘Woef.’

Hij wil mee.

199

Wat in zijn jeugd nog fietste, dat rijdt nu allemaal auto, verdomd, niet normaal toch. Wat als kind een normale weg was naar het volgende dorp, dat was een smalle weg en hij slakkerde met zijn broertje over die weg, naar oma.

Naar andere opa en oma was over dezelfde soort smalle weggetjes, in de Kever, broembroembroem; pas vanaf Arnhem begon de grote brede weg. Zo, de auto is hem voorbij.

Karel fietst weer ruimer naar links. OK, stel. Stel we moesten nu een vervoersnet ontwerpen, in een maagdelijk land, dan kwam toch niemand meer op het idee van: fietser en auto over dezelfde weg. Haha, op zulke ideeën komt hij niet in de vroege morgen, zo'n idee krijgt hij pas op de terugweg, werk achter zich, hoofd vrij.

Nog een generatie verder, is er dan nog iemand die zich lijfelijk verplaatst? Of reist de mens dan liever digitaal, zo van: hier stap ik in mijn voertuig en ik zie, eh, een berglandschap aan mij voorbij gaan en yes, we zijn er, wir sind da en vriend Rolf maakt de deur van zijn huis open en ik volg hem naar binnen? Helemaal geen wegen meer nodig dus?

Wacht even, toch zeker nog wel, voor het eten in elk geval, groente, fruit, melk, brood, o ja, daarvoor zeker nog.

Of zou het er anders uitzien de volgende generatie: kleine fysieke dorpjes waar je in levende lijve een ander ziet en verder no cars?

Tuurlijk gaat dit land niet op de schop, maar als scenario, hoe het zou kunnen? Met het wegen net?

Het weer is superzacht, het zou best veertien graden kunnen zijn, zoals voorspeld.

Karel maakt z'n jas open. Met waaiende panden sjeest hij de dijk af. De vloedlijn van het hoge water ligt nog als mikadostokjes van stro, van takjes. Het eerste wat hij

thuis doet is een stoel pakken en buiten een dubbele boterham met kaas eten. Wat is science fiction en wat is een realistische voorstelling van de toekomst? Ja, ergens moeten de echte kleine weggetjes lopen, ergens moeten de mensen dat toch blijven doen: een echt ander mens tegen komen.

Barb en Rosie. Waar is nummer drie?

Haar kamerdeur is open.

Pleitte?

Zijn hart klopt dubbel zo hard.

Toch zeker wel voor even dan, pleitte?

Fritsie? Of opraapvrouw?

Wie mag het minst graag wegblijven van de twee?

200

Een hond weet het altijd, dus dat is het erge niet. Of ik het háál, dat is de vraag; ik heb geloof ik iets teveel energie verbruikt, donker is het al en of we dat huisje terugvinden, dat is de vraag niet. Fritsie vindt altijd het spoor terug. Maar ik. Ik zou acuut tien suikerklontjes kunnen gebruiken want mijn benen zijn zo slap als iets, zout te weinig, suiker te weinig, vlees te weinig; ik moet hier niet ineen zakken hè Frits, we verlagen het tempo, goed? Ik ben kapot Frits, even stoppen, goed?

Fritsie kijkt omhoog. Ik ga op de knieën zitten en ik omarm de hond, soepel warm sterk levend beest, geef mij energie.

Van ergens klinkt de holle blokfluit uitroep, loepzuiver plant de roep van de uil zich voort door de schemer. Niks geen oehoe, euheu eerder en dan nog heel anders, helemaal niks van menselijke tekens; het dier beheerst de schemer, hol en melodieus, afgerond en wijduit, jaha, ik ga al naar binnen, ik ga al slapen, al bijna, even nog ons huisje zien te bereiken, eerst nog eventjes hier uitrusten, maak ik jou niet te moe Fritsie, leun ik niet teveel op jou, om jou heen? Kom, gaan we? Zover zal het toch niet meer zijn? Euheu, ergens in deze vlakke registreert de uil twee wezens, Fritsie de hond en ik. Kom. Lodderige maan komt te voorschijn tussen waterige wolken. Halve maan, avond, dus eerste kwartier. Moet sneller Fritsie, blijf tegen mijn been Fritsie, zo lang ik jou hier tegen mijn been voel, kan ik het verzetten, ietsje van jouw lenige lijf sijpelt door de stof heen.

Hij is al in bed als we thuis komen. Is het al zo laat? Op tafel ligt nog mijn briefje:

‘Ben wandelen, Fritsie mee.’

‘Fijn gewandeld?’ heeft hij geschreven.

201

De planken kraken niet meer in de woonkamer, regenbuitje buiten en deze planken zuigen zich alweer vol. Blijkbaar.

Karel giet water op de filter.

Donkerbruine straal valt onder uit.

Nog een keer op schenken.

Filter op oud kopje.

Pak melk, scheutje.

Karel pakt de koffie, maakt de deur open en zet de kruk onder het afdak. Half binnen, half buiten, mooi zo.

Geen gekraak meer van de planken; is het weer definitief omgeslagen? Weg kou?

Hier is de doordrenkende waterige lucht die elke plant doordrenkt, elke stam, tak, knop?

Lente?

Zeker zondag vandaag, constateert hij grinnikend. Hoeft zeker niet hurry up naar het werk.

Tijd. Voor nutteloze gedachten.

Als de koffie zijn mondholte maar doorwasemt; bitter, proeft de tong en tóch de volgende keer weer die landen merken kopen, Peru, Brazilië of welk ander Zuid Amerikaans land? En Ethiopië. Of? Peanuts. Niksige gedachten. Duizende doden in Japan; wie de krant ziet, die denkt ineens: wat een nietig eiland, overal zee rondom, dus daarom mist het er zo en daarom is alles vis wat ze eten? Enge dictator laat gevangenen vrij, maar verkrijgt daarmee recht om zijn ijzeren wil op te leggen? Ver van z'n bed. Ver van z'n bed. Hier onder dit dak ademt opraapvrouw, ademt Fritsie. Daar op het erf scharrelen Julia, Barb; de lente barst los.

Vrijdag komt rolstoelzus, na het werk zal ze komen en wie zal de slaapkamer afstaan? Opraapvrouw of hij? Zo. Dat zijn de problemen die dit afgesloten, omhuid, binnen eigen schaal bestaand wezen, zich mee bezig houdt.

Zolang de koffie nog niet op is.

Langzaam.

Slokje.

Het is licht, het wordt alweer zo vroeg licht tegenwoordig en onder deze aardkorst ligt geen bijna- scheur. Geen breekbare korst, geen zwakke plek, niks.

202

Vandaag doe ik niks, vandaag sta ik niet op mijn voeten, onder mijn voeten daar zitten de blaren, oe oe oe, ik kan best de afwas doen, zo, ik sta hier met o-benen de afwas te doen.

Vandaag is een kluisterdag; hij is weg met de honden, of ik mee ging, nou nee, ik liet hem mijn voetzool zien. Kluisterdag vandaag. Schuuldag in de hut vandaag, gelukkig deze pleisterplaats waar ik binnen kon gisteravond, gelukkig Fritsie die de weg wist naar hier; het had ook een schuur in het veld kunnen zijn, wat stro, ook goed alleen: hoe kwam ik dan aan water en hoe kwam ik dan aan eten? Hier is een onderkomen in het veld, waar ik een bed heb en waar brood is met alles wat ik wil om er op te smeren; waar ik de doucheknop omdraai en daar spoelt alles weg; hier woont Fritsie die kan lezen en schrijven met mij en hier woont eveneens een man, die hetzelfde is als vier muren en een dak, kom maar, blijf maar, pak maar wat je wilt, doe maar hoe je wilt, hoe kan een mens zo neutraal zijn als een huis? Hoe kan een mens zo niks van mij hoeven en toch mag ik met hem huizen onder dit dak?

Zo, laat maar, hoeft niks te weten, knip maar wat vandaag en naar maar wat met van die mooie steekjes; als twee hemellichamen die naast elkaar staan en zich niks afvragen.

Zal ik nog stofzuigen met deze o-benen van mij?

203

Wind.

Huilende wind onder de daklijsten; vandaag zijn we de kilte in gesmeten, dampig hangt de lucht boven de wereld, geduldig laat de aarde zich heen en weer schudden door de wind. Toch niks aan te doen. Toch niks aan te doen.

Of we een aardbevingsdeskundige hebben en of die kan uitleggen, waarom niemand dit voorzien had, deze opgekropte spanning van twee eeuwen;

‘Verbind maar door met Joachim.’

De telefonist drukt hem weg en een seconde voelt Karel zich zitten in dit super evenwichtige gebouw, dat ook nog eens bovenop een zandrug staat; de volgende seconde weet hij zich overmoedig. Geen menselijke techniek mag hovaardig zijn, dáár vindt het leven ineens een dodelijke virus uit of dáár komt ineens een overdrachtelijke virus en alle driehonderd werknemers kunnen hun werk niet meer doen; velletjes papier en pennen zijn niet aan te slepen, zo is het. Klein. Kleintjes. Hij krijgt zin om kalm te beginnen, redactie van ‘de Schans’ dan maar; klein blikveld en alleen maar d’s en t’s en o ja, eerst doen, artikeltje van Hamersma en Koppes verspreiden; zij liggen allang als botjes in de aarde, maar wij zetten hun levenswerk voort. Karel grinnikt.

Schoenen. Op een keer zal hij schoenen voor haar kopen, echte wandelschoenen, hoewel, de wreef van haar voet; daar leek het toch meer op sandalenbandjes; witter dan de rest van de huid was het daar en al van eeuwen ingesleten leek die vage schaduw.

Ja, ‘voorbeelden van grammatica.’

Ze is echt geen mens van bergschoenen.

204

‘Morgen komt rolstoelzus,’ zegt hij, dus ik poets maar eens iets langer vandaag.

Er zit geen tandpastaspikkeltje meer op de spiegel en alle voegwerk tussen de tegels is geschrobd, met de oude tandenborstel.

Nu begin ik aan de keuken. Buiten waag ik me niet, één sigaret in die koude oostenwind is genoeg, brr, gure wind. Blazende wind.

Had ik buiten willen zwerven?

Nou nee.

Had ik in de stof willen knippen?

Niet per sé.

Dit gasstel is minstens zo interessant. Het heeft nu vijf lege gaten; alles van hulsje tot houder tot dop ligt in de week; hier tegen de randen is vuil aangekoekt en nu ik dit zie, verdomd, wat zit er eigenlijk onder deze plaat? Kan die ook los? Is daar geen vuil de gaten door gelekt?

De plaat van email kan los. Ai. Snel weer dicht of?

Ze kijkt op de klok.

Nog geen twee uur. Kom maar op, troep. Het is een vierkante bak, waarvan de bodem haar toe grijnst, verharde vetplekken, verdroogde schimmel, getver.

Om te beginnen knijpt ze de vaatdoek uit boen de troep, wacht, daar mag rustig een hele kom water in of nee, misschien lekt het van hier ook weer naar een ander binnen?

Een moment bekijkt ze het stilleven. dat witte slijmerige daar, verdomd, als dat geen overgekookte havermout is en al dat andere is dus al veel ouder. Ze kijkt in de ziel van de man zo ongeveer.

Een vaatdoek richt niks uit.

Ze pakt de harde borstel, spuit een sliert afwasmiddel in het ondergrondse en begint te schrobben. Voordat ze hier weg is, pakt ze alles zo aan, stukje voor stukje.

En dit gasfornuis, dat gaat ook van z'n plaats zo meteen. Zijkant, achterkant, vloer hieronder. Voordat hij thuis is, dat duurt toch nog uren.

205

'Nee nee nee, ze gaat in mijn kamer. Ik slaap wel in het rommelhok,' had hij gezegd.

Zij wilde best buiten slapen, zoveel begreep hij van haar.

'Niks er van.'

Eerst deze dag nog; balen dat die journalist vanmiddag pas komt, anders was hij om twaalf uur al opgestapt.

- in hoeveel landen zitten we
- wat doen we daar (voorbeelden)
- wat deed onze man in Libië
- wanneer krijgen jullie zo'n opdracht daar en waarom niet Bam, Arkadis en noem ze maar op

Karel kijkt op van het scherm. Grijsze dag, grijsze verten en lichtgrijs lint van de rivier. Boomstaken onbeholpen; even weerbericht voor zondag, zóndag, driekwart zon, morgen half, veertien graden morgen, zondag hoger.

Bruine verlegen bomenrij dichtbij, populieren waarschijnlijk met deze kleur knoppen, kleverig, kleverig, misschien tafeltje buiten zondag?

Harmonisch tafereel?

Tafereel? Tafel?

Kranten en paaseitjes en koffie en twee rokende vrouwen.

In welke landen actief.

In 75 landen, dus kunnen we soms beter zeggen waar niet?

Hoeveel landen kent onze aardkloot trouwens?

Ho. Even bij de les blijven.

Die verdomde lamellen, ook een keer compleet vervangen, in het hele gebouw. Maar wat dan? Lamellen. Geen gezicht: hoogstaand bedrijf met goedkoopste raambedekking.

'R v B. Lamellen.'

Wat doen wij speciaal? Waarom kiezen ze voor ons?

We investeren in lokale kennis, we investeren dus in taal, in kennisoverdracht van daar naar ons en van ons naar daar.

Dus?

Hetgeen betekent dat we daar niet alleen hoogstaande technici hebben, maar ook een ander soort volk.

Mijn soort, denkt Karel.

Of was hij toch liever die vogel die voorbij vliegt?

Nou nee, vooralsnog interessant waar zijn zus mee aan komt. Ze ze al op gang? Heeft ze al promovendi? Heeft hij eten genoeg in huis? Nagaan.

Vanavond: de soep, die is klaar.

Morgen: de groentetaart, gaat wel lukken. En zondag aardappelschotel? IJs, vla, melk, koffie.

En, beste zus, heb je al ontdekt hoe we onze hersenpan kunnen overstijgen?

Ik, help, ik heb tijd te kort en ik moet én straks een interview geven waar toch wel iets van af hangt én dan nog thuis mijn slaappullen overhuizen en goed stofzuigen en salade...

Verdomd, ik lijk wel een wijf.

Mannen kunnen toch altijd alles uitschakelen behalve dat ene iets, dit ene epistel om vanmiddag mee te geven aan de journaliste, nee, ga nou niet linken, dat zegt hij toch zelf altijd, schrijf het alvast op, dan weet je zo ongeveer wat er morgen in de krant staat.

Wat deed onze man daar?

Wel. Daar moest een haven komen.

206

Hij heeft wel de plankjes klaargelegd voor rolstoelzus, zich voortbewegen kan ze zelf, met haar voeten. Maar iemand moet toch de deur voor haar openhouden, die iemand ben ik en die iemand stapt mee naar buiten en die iemand gaat zitten op de nattige planken van het bankje. Het gras ziet er nattig uit; het glinstert en op de schaduwplekken slaat het wit uit. Rolstoelzus tikt met haar wijsvinger op het pakje; geen filtermarlboro; wat geen filtersigaret is kan aan beide kanten in de mond. Vuurtje. Zon. Stilte.

‘Je woont hier mooi.’

We grijnzen.

‘Ik heb gehoord dat je beeldjes van stof maakt, laat je mij die zien vandaag?’

Knik.

Rolstoelzus leunt met haar hoofd tegen de muur.

‘Mijn leerstoel is interessant. Kunst als ingang voor de nieuwe dimensie, taalkunst in mijn geval, maar wat is taal en wat is kunst? Hier is plotseling de zon na de lange winter en bij toeval logeer ik hier deze morgen en nog toevalliger roken we hier een sigaret en heeft mijn gezicht tevens de juiste stand om zonnestalen op te vangen, om morgen te horen te krijgen: ” Zo, in de zon gezeten?” Ja, in de zon die op honderdvijftig miljoen kilometer afstand staat en zo wijds de wereld verlicht, maar toch nog kans ziet om hoogstpersoonlijke stralen op dit hoogstpersoonlijke gezicht te doen neerkomen. Wat is taal en wat is kunst. Wat ik eigenlijk bedoel: overal waar alles op zich bestaat, ontstaat een andere dimensie, alles wat losgeweekt

raakt van social talk. Kunstenaars, mystici en niet te vergeten de koele denkers. Hoe kom ik hier op? Ik logeer bij een broer die zelf bestaat en die hier drie honden laat leven; daar kom jij aanwaaien; blijf maar zegt mijn broer, zolang je wilt, hoe je wilt en ook ik pas hier nog bij. En de zon die heeft hier weer totaal niets mee te maken, maar die wordt toevallig door geen wolk gehinderd en precies achter mijn hoofd daar bevindt zich een muur en tegen al te fel licht heeft een mens oogleden gekregen. Sluit. Ik, als hoogleraar, doe in wezen niks anders als wat mijn broertje doet, hier. Wees er maar en wees er maar; ik zorg voor eten, ik zorg voor vier muren en dat is dat. Tuurlijk moet ik colleges geven, maar ook die hebben dezelfde functie: ontdekking, verbazing, ontregeling. Met andere woorden begeleid ik niet alleen post docs; de nieuwe dimensie is allang in ons midden maar we zien hem niet, we zien hem pas als er van alles afgebroken is, weggedonderd, omgekeild, gebarsten, we zien hem pas waar we vrij zijn en daar is het dan gewoon, ineens, voor onze ogen. Iets resonneert, in mijn voorstelling dan. Dus de kiem is al in ons, in ons hart, in onze teen, in onze schedel, geen idee. In ons. Maar eerst moet niks meer met iets te maken hebben. Ontregeling, maar dat hoeft ik jou niet te vertellen. Nemen we er nog één?’

Er is genoeg vandaag.

Genoeg zon.

Genoeg sigaret.

207

De schemer is teer en zichzelf is geradbraakt. Ai. Paar uur bladeren geharkt en door bloemstelen losgeknakt en opgeruimd en deze bijna zestig jarige voelt de botten al de volgende dag.

Teer.

Teer bespikkeld met sterren en in de verte verdwijnen de autolichten van rolstoelzus dus deze zwaaiarm kon hij weleens omlaag halen. Teer met sterren bespikkeld. Als dat geen mooie dag wordt, opnieuw. Binnenzit dag. Werkdag. Handenarbeid is voor het weekend, betaalde praat- en denkwerk is voor alle doordeweekse dagen, zo zit de wereld nu eenmaal in elkaar.

Karel slentert over het erf. Alle tijd nog. Extra vroeg op voor z'n zus; maan legt haar wang te slapen in het westen en niks prettiger dan nog even buiten pissen. Kijk. Dit

zie je hem vanuit z'n kantoor overdag nu eens niet doen, hoeveel buiten daar ook is; een man in een pak die pist niet buiten.

Kletter de kletter. Een man met pak die pist niet buiten.

Zit er alcohol in urine? Pist hij de alcohol van gisteravond uit zich? Fles wijn met z'n tweeën, verdomd, dat was het, de kansen op iets en de impact die het heeft, Frank van Kalshoven vanuit Zuid Spanje. Vakantiehuisje. Wie kan nog zelf een kip slachten? Wie heeft olielampjes als het licht uitvalt? Wie heeft een houtkachel als de gastoevoer stagneert? Om maar niet te spreken over computerstoringen, geld op moeten nemen. Al deze kleine kansen met grote gevolgen, zoals nu net deze aardbeving en net deze tsunami en net deze kerncentrales op die plek. Frank van Kalshoven vanuit zijn huisje op het erf van een kleine keuterboer, die een huisje verhuurt, olijven teelt, twee varkens bezit en zo nog wat.

Verdomd, gaat hij weer eens meel halen en gist, net als vroeger met Irene. Kippen. Kippen hadden ze ook. Is hier plaats voor kippen? Heel dit onderkomen eigenhandig opgebouwd, zij tweeën samen, vroeger. Uitgebouwd beter gezegd, deze schaftkeet voor de grondwerkers waarin de arbeiders meer dan tien jaar lang hun boterhammen op hadden gegeten. Hadden zitten paffen. Vast ook hadden zitten dutten. De penis is allang uitgedruppeld; Karel trekt z'n onderbroek omhoog, zijn sportbroek. En koe dan ook, voor de melk. Nee, een geit. Of een schaap. Net als die akkerbouwers vroeger op de klei: een schaap, gezellig naast de voortuin.

Misschien misschien blijft opraapvrouw wel als hij wat schapen koopt. Of zou ze liever geiten hebben? Een kóe natuurlijk, maar dat kan toch niet hier? Kan niet? Goed. Eerst maar eens zichzelf werkklaar maken, eerst maar eens weer werken. Brood. Eieren. Melk. Groentetuintje, dat moet dan ook. Oef.

208

De bus poedersuiker staat op tafel.

Het potje rinse appelstroop staat op tafel.

Het potje bietenstroop staat op tafel en hij wil niet dat ik wacht.

'Eet.'

Het zijraam staat wagenwijd open en de keukendeur staat wagenwijd open. Het is één en al zon die binnenkomt.

Nu neemt hij appelstroop. Het smelt bijna op zijn pannenkoek. Hij rolt hem op, snijdt er een stukje af, neem een hap.

‘Mmmh. Meergranen van Appie.’

De komende pannenkoek kluistert mij aan tafel, nee, vanavond neem ik niet mijn bordje mee naar de eigen kamer. Mijn lege vegenbord wacht op de volgende en de zon schijnt dwars door het huis. Deze man is in staat om nog vrolijk door te gaan met bakken als wij genoeg hebben; ook de honden gunt hij deze lekkernij; ik blijf gewoon nog wat zitten. Felgele narcissen staan in wijde glazen vaas; kwam rolstoelzus mee aan: drie ielige groene stengelbosjes die nu in dertig trompetten veranderd zijn; ze geuren.

Mijn laatste, beduid ik, hierna hoef ik niet meer. Deze heeft uitstulpingen die glanzend diepbruin gebakken zijn; ik smeer de appelstroop uit: friszuur met hartig, glibberig en plaatsbiedend, dieprood op wittig en bruin, beleg en ondergrond. Ik snijd een punt, duw het mes overdwars, vouw het stukje ineen en steek het aan de vork.

Deur en raam staan tegen elkaar open. Zachtjes beweegt het dunne gordijn en wát daar alles ook door kan waaien: iets blijft hier om ons heen hangen.

209

Waterige maan en bijna weekend.

Voorjaar.

Oostenwind, wind in de rug en de lucht blauw.

Bruggen geluiden van autobanden die plakken tegen het asfalt; ineens geen aarddiepte meer onder het wegdek.

Vrachtauto met metalen mallen.

Messcherpe lijnen en kwart cirkels en waarom ben ik geen ambachtsman?

Loeizwaar dofzwart glimmend ijzer, massief, messcherpe lijnen en gladde cirkels denderen over de brug en ik heb een miezerig beroep met geen messcherpe uitkomst, hoe dan ook, kom ik deze vrijdag wel door? Geen uitkomst staat vast, de uitkomst bepaal ik zelf mee al naar gelang mijn inzet, mijn zin. Wat o wat is dit voor armzalig vak, dat ik niet kan aanwijzen: kijk, dit heb ik gemaakt. Dan maar even

klimmen. De helling op in de kleinste versnelling en nóg trap ik mijn fiets zowat uiteen. Bijna slokt het gebouw mij op. Wie heeft het gebouw gebouwd? Ai, kom ik vandaag verder dan redigeerwerk? D's en t's en komma's en nieuwe alinea en puntkomma?

210

Nergens blauw.

Toch is de jas haar te warm.

Ze ritst hem open.

Wat houden de wolken tegen?

Was het zomer, dit heette: benauwd, klam.

Het is nog geen zomer. Er staat nog geen stengel te bloeien. Er staat nog geen stengel, alles houdt deze woestenij nog in het gras verborgen. Ze loopt.

Nat?

Nee, helemaal niet nat.

Liggen?

Ze kan best even gaan liggen, kurkdroog zelfs hier op het gras; hoelang heeft het al niet geregend?

Fritsie zit naast haar.

Je zou eens thuis moeten blijven. Als ik er uit ging.

Ze aait hem over de vacht.

Fritsie gaat liggen, legt zijn kop op haar jas.

Nee, zo bedoel ik het niet. Je zou eens gewoon bij de andere twee moeten blijven.

Ze aait de kop.

Hij weet wel beter.

Het wéér is dan misschien nog lang niet warm genoeg; ze wil hem ook gewoon niet kwijt.

Hoe kan ze nu weer over de aardbol gaan zwerven en deze vacht met vier poten hier laten? Achterlaten?

Nee.

Het stukje blauw aan de hemel verschuift. Traag trekt het grijze wolkendek langs Het Blauw Daar Achter.

Wolkenkwabben in strakblauwe ijle.

Ieuw.

Ieuw.

Ieuw.

Een buizerd kan wat geen mens kan.

Hangen in de lucht.

Cirkelen.

A, daar is de ander.

Het is niet koud en het is niet warm.

Wát houdt het wolkendek tegen?

211

Hij doet een plons melk in de beker. Koude melk in de hete sterke koffie.

Zondag. Zon dag.

Te koud nog buiten.

Karel trekt de stoel onder de tafel vandaan. De stoel met de zachte leuning. Met de glooiende steun in de rug die nergens prikt.

Hij neemt een slok. Ai. Te heet voor z'n keel. Even laten staan.

De zon komt in volle vaart binnen en maakt een landschap op tafel.

Opraapvrouw nog in slaap, zo te horen. Of tenminste, niks te horen. Twee honden hier, eentje bij haar.

Verder met z'n tuin vandaag. Weg winterdorre stengels, weg winterlang bladerdek.

Het lange perk langs de muur schoonmaken. En dan? Zaaïen?

Hij haalt de zakjes uit de tafella. Eetbare bloemen. Cosmea, nee, april-mei onder glas of in mei buiten. Stokroos gemengd. Mei-juni. Alpensla, yes, maart-april. Ciberbita Alpina. Grote vaste plant met talloze blauw-violette bloemen. Bloeit uitbundig de hele zomer.

Slok koffie. Verdomd. Brandende keel. Zo warm is deze koffie toch niet meer?

Hij verschuift het zakje zaad, zodat het helemaal in de zon ligt.

'Bloemen staan feestelijk als garnering van salades en schotels. De Sami' – waar zitten de Sami? – 'eten de bittere stengels als groente. Komt in Nederland in het wild niet voor. Wel in de Alpen en in Scandinavië.'

Cosmea. Cosmea Bipinnatus. Oorspronkelijk Mex. tot Braz. Bloeit van augustus tot oktober met grote witte, licht- en donkerroze eetbare bloemen.

Stokroos gemengd. Alcea Rosea.

Schrijnende keel. Hij wordt toch niet ziek?

Bloei in het tweede jaar. Schitterende decoratieve eetbare bloemen. Ook voor geveltuintjes.

Ook? Juist. Zo heeft hij ze in Frankrijk gezien. Hebben hij en Irene ze in Frankrijk gezien. Stokrozen met soms wel twaalf stengels, en dat dat vanuit zo'n stenen ondergrond.

Stokroos 2,-

Alpensla 2,95

Cosmea 2,-

Hij trekt een stoel bij, legt z'n benen daar op. Ogen dicht. Zon op zijn hoofd. Slokje koffie. Moet hij de auto soms vandaag een keer wassen? Zie wel. Zie straks wel.

Lauwe koffie. Prettig bitter tegen mondbinnenkant.

Allee. De alpensla mag mee naar buiten.

212

De vogel die vrij rond vliegt.

Het maantje dat sikkelt.

Het rood aan de horizon en de ademhaling van Fritsie.

Zwarte lege takken...

Hij is nog niet weg, ik hoor hem in de douche, gekletter van water.

Maansikkeltje klimt in ene raam, vogeltje scheert dwars door andere raam, ik lig.

Ik ben wakker.

Ik wacht op de dag van overdonderende warmte, buiten de vier muren warmer dan binnen de vier muren, ik wacht.

Sikkel wandelt weg van kozijn, niks zie ik bewegen en toch wordt de afstand groter.

Stop. Gekletter stopt.

èè èè èè, hij maakt de vloer droog, rubber over tegels.

En ik?

Ik ga niet naar werk en ik stap nog niet de warme wereld in; de wereld is nog niet warm genoeg.

Kraai fladdert door raam.

Maan moet nog driekwart raam.

Scheert zich. Bzzz bzzz bzzzz.

Stil.

Voetstapt naar slaapkamer. Grijs broek aan vandaag? Gladde stof en bijna onzichtbaar streepje?

Paars overhemd? Groene?

Jasje.

Colbert.

Niks zwart, maar donkergrijs.

Niks bruin maar diepgrijsbruin.

Niks rood maar zwartbruinroodachtig.

Niks geel maar zonnig gelig wit.

Niks grijs maar ijlig wittig grijs.

Heb ik ze nu allemaal? Welke wordt het vandaag?

Maan dwaalt trefzeker.

Halverwege raam nu.

Schoenen.

Mode is spits.

Bruin zwart grijs, nee, aan blauw doet hij niet.

Vogels getroeft langs raam.

Alweer voorbij.

Broodtrommel dicht.

Aanrechtla.

Koelkast. Boter, kaas.

Beng, bordje op tafel.

Kan mij donderen wat ik doe vandaag.

Wachten.

Wachten tot.

Overdonderende hitte lokt mij buitendeurs.

Lichter rood.

Takken kaal.

Maansikkel tegen luchtruim afgetekend.

Kraai met vleugels met flarden uiteinden.

Al doe ik geen donder vandaag.

Ik wacht.

Of ik iets doe of niks doe, ik wacht.

Krrt, stoelpoten over vloer, schoenen over vloer, deng denk, kapstokhaak bungelt, jas aan, tas in hand, deur open, deur dicht, voetstappen, schuurdeur open, schuurdeur dicht, daag.

Maansikkel verbleekt.

Rood verbleekt.

213

Verdomd, dat bordje hangt er nog steeds: 'ALTIJD INLOGGEN.'

Barse bastoon bij begin van de werkdag; had hij toch overlegd; 'inloggen s.v.p.' of 'wilt u hier inloggen?' Kleine letters.

Karel houdt z'n pasje voor de lezer; duwt dan op het pijltje omhoog. De lift komt aangezoefd, sesam open u, hij is de enige die instapt. Onzichtbare regisseur bestiert het sluiten van de deuren. Vandaag staat hij met zijn geel/bruine schoenen op de liftvloer. Modieus spits. Hij mag dan tegen de zestig lopen, dat zie je alleen aan zijn kop, niet aan de rest. O zo. Goeie morgen communicatie hoofd. Zijn diepgrijze overhemd is dof van textuur vergeleken met zijn glimmende broek. Soepel valt het geel/witte jasje. Hoofdhaar heeft hij ook nog, ook al is de bos van vroeger toch wel tot eentiende ingekrompen. Jezus, een lift, inloggen, hoe ongemerkt slokt het gebouw hem op. Er ligt meer wel vast dan niet vast. Karel haat zijn spitse schoenen een seconde. Mag zelfs de schoen niet meer alleen maar een lapje leer zijn met een zool, iets waarmee hij het zand, de steen, de steentjes, betreden kan? Hij steekt zijn voet omhoog, ziet een modieus spits geval in de spiegel. De man die zijn schoen is. De man die zijn schoen is, zijn broek, zijn jasje, zijn overhemd, zijn geen stropdas, zijn kinderlijke gezicht temidden van blondachtig haar. Behehebom. Deuren open. Here I am. Baken van leegte is zijn kamer, breed glazen uitzicht over een grijzige lucht, weg opperste knallende helderheid van afgelopen dagen. Kalme grijze lucht. Die zich volgens verwachting vandaag vullen zal met kleine druppels regen.

Colbert op haakje.

Tas naast bureau.

Bijna acht uur.

Kom maar op, eerste afspraak.

214

De wolken drijven langs de hemel. Uitgeregend. Grijs. De lucht zit vol damp.

De keukendeur is open.

De kamerdeur is open.

De voordeur is open.

Alles wil ze doordrenkt hebben van deze regen, eindelijk regen, hoelang al geen regen, kom binnen, dampje lucht, kom binnen geur van verse regen, omhels de bank waar ik zolang op heb gelegen, raak de tafel aan en de ronde stoelen, kus het zwarte leer, laat het hout van de vloer jou opzuigen, inzuigen zodat het deinen zal onder mijn voeten en niet meer kraakt; damp damp damp, lieve damp, kom binnen, ik maak hier openingen in de muur, kom binnen gedobberd en trek in de lange lappen gordijn, zodat ze nog lomer en zwaarder hangen, wég winterkou en wég droge lucht van radiatoren, van kachel, weg weg weg; zwel op krakende hondenmand en word soepel, word buigzaam. Hoelang heeft het niet geregend? Ik kan me niet heugen wanneer het heeft geregend. Ik wist niet dat het zolang niet had geregend, maar vandaag hoorde ik het zachte geruis en vandaag klopten de druppels zachtjes tegen de ramen. Waar het huis open kan, is het huis open. De regen is opgehouden, de wolken zijn lichter; vochtige lucht dwarrelt naar binnen.

215

Vrijdag heerst.

Doordeweekse dag, maar wel de laatste van de vijf.

Karel houdt van deze dag, die al begint in de fietsenstalling. Overal plaats. Wie part time werkt, werkt vooral vandaag niet, wie thuis kan werken, werkt vooral op vrijdag thuis.

‘Inloggen graag.’

Is Roos hier persoonlijk verantwoordelijk voor? Is ze onmiddellijk naar de naamplatenwinkel gefietst?

De lift laat hij links liggen. Vandaag wil hij het uitzicht zien van wéér twee trappen hoger, de daken, de puntdaken, de torenspitsen en de knalgroene bomen temidden van de huizen.

Dirk staat al op zijn kamer; zijn bos krullen is net zo breed als z’n beide schouders.

‘Goeiemorgen.’

‘Goeiemorgen Karel, wat een plek hier; lawaai ja, van die drukke weg, maar verder zo... zo aardbodemerig.’

‘Ook goeiemorgen.’

Karel klikt de computer aan.

‘Even koffie halen, jij iets?’

‘Doe maar thee, met dubbel suiker.’

Als Karel terug komt, staat Dirk daar nog steeds. Hij pakt de thee over, maakt geen enkele aanstalten om te gaan zitten.

‘Wat is hier maakbaar?’ zegt hij en neemt een slok thee.

‘Wat is niet maakbaar.’ Karel neemt nog geen slok, het is hem te heet.

‘De rivier, die niet. Die bomengroep. Wel. Die huisjes? Kunnen gewoon ergens ander. Dat asfaltlint? Kan volgend jaar gras zijn, als we het opbreken.’

‘Sloot?’

‘Welke?’

‘Dat lint.’

‘Door mensen gemaakt.’

‘Die vaart?’

‘Door mensen gegraven.’

‘Die bomen?’

‘Kunnen we omhakken, kunnen we elders planten.’

‘Dit platte landschap?’

‘Kunnen we zo veranderen.’

‘De lucht?’

‘Die grijze lucht behoort niet tot ons werkterrein.’

‘Dus rivier niet en lucht niet, verder alles?’

Dirk heeft een mooi T-shirt. Diepgroen. Bedrukt met zwarte verknoopte lijnen.

‘Nou ja, alles. De boom die eenmaal wortelt, gaat haar eigen gang. De aarde die eenmaal bloot is, raakt vanzelf met gras begroeid. Maar willen we dat er weer af, OK.’

‘Wat willen wij eigenlijk Karel?’

‘Wij voeren uit wat mensen willen. Dat is ons werk, daarmee verdienen wij ons geld.’

‘En als wij er niet waren?’

‘Dan deed een ander het. De ingenieur wil meten, regelen, daarvoor heeft hij geleerd.’

‘Wie vraagt er om?’

Karel zucht.

‘Dit landschap niet. BAM wel en Heymans en Ballast Nedam en RWS en hijskraanfabrieken en betonnen buizen fabrieken en..’

‘Juist ja.’

‘Dus dan nu maar aan ons hoogst nuttige werk?’

Karel neemt een klein slokje. Koud genoeg. Hij neemt een grote slok, spoelt zijn mond met de donkere bitterheid.

216

Het barst daar uit, het knalt uit de bomen, er is zelfs al schaduw.

Hier...

ziet niemand vanuit de lucht haar en hier...

al helemaal niet, hier is een dak van witte bloemen, één dicht gebroken-wit dak, pagode noem het maar met vallende dwarrelblaadjes, witte sneeuw hieronder en hier...

dun nog de kastanje maar toch: groen, groene vingerblaadjes maar leeg nog, doorzichtige kruin nog, waaw, shit, vest kan roetsj uit, er is niks kouds meer aan haar arm, nog niet het minste, dit hele buiten hier nodigt de armen uit om onder het vest vandaan te komen; hÓe ze ze ook maait door de lucht, geen kou.

Fritsie kijkt niet eens op van zijn bazin, hij rent rustig z'n snuit achterna, nee, nog niet naar binnen, ze wil het veld in, ze wil de vlakte over, ze wil nu alles alles zien, van teer omhangen berk naar eik met blaadjes aan het ontvouwen naar...

Het lijkt wel of ze boompje verwisselen doet, dat doet ze, ze heeft dit gisteren allemaal niet gezien of was het er gisteren nog niet?

Ze hurkt en kijkt omhoog: knalblauw met lichte ijle groene lange wilgenblaadjes, overal dakjes, overal ontstaan dakjes, overal schuilhutjes, overal.

Fritsie vindt dit allemaal normaal, Fritsie woonde hier vorig jaar ook al, zij niet, waar nú heen, wacht, mag een kale struik ook meedoen? Yes. Ze rent op de winterse takken af, hier, eikje, esje, esdoortje, wat je ook maar wordt en hier en ...

Of zal ze nu eens op huis aan gaan?

217

De eend vliegt op uit de sloot, hij schudt zijn vacht uit, waterdruppels vallen omlaag en geven de omtrek aan. Waar hij niet meer is.

Shit, tegenvallende omzetten, waren we beursgenoteerd, we moesten een winstwaarschuwing afgeven oftewel, een verlieswaarschuwing. We zijn niet beursgenoteerd, maar dan nog: hoe valt verlies te verkopen aan de werknemers, aan de klant? Vandaag RvB, aan de orde stellen: hoe en wat delen we mee.

Goed geslapen, dat is één.

Kukeleku en ganzengekwetter en vogelgefluit, dat is twee.

Hij is ook maar een mens, dat is drie.

Openheid van zaken, dat is vier.

Waterways in Australië overgenomen, werkt nog niet, teveel managers ontslagen, maar de nieuwe slaan niet aan. Verliezen dus. Fouten gemaakt dus.

Stagnatie van opdrachten in Noord Afrika, alsof de revoluties al in de lucht hingen.

China, heeft de kunst afgekeken en doet het vervolgens doodleuk zelf.

Zijn rol. Transparantie.

Niet iets niet zeggen.

In RvB zorgen dat alles boven water komt.

Vervolgens: wat hoe wanneer naar buiten. Twee vergaderhelften, zoiets.

Eerste helft: nog niks in ons achterhoofd: hoe brengen we het. Spuien, vragen, spinsels. Genoeg? Dan pauze. En dan de rest.

Knalwitte kersenbomen voor miljoenen kersen, althans, mits er geen nachtvorst meer komt. Alles doet wat het in april moet doen, te voorschijn komen, losbarsten.

Opwarmen, dat eerst. Populieren met roestige kruinen. Frisheid van de vroege morgen. Lange sporen over de akker. Messcherpe lijnen van zon en schaduw en zon en schaduw. Grijsbruine aarde.

Koeien, verdomd, koeien weer buiten daar, hele huid aan buitenlucht en tamme gang, verdomd, hele huid aan frisse ochtendlucht blootgesteld, hele huid om lijf. Ge ril?

Groen. Groengroengroen en blauwe lucht.

Verliezen komen er aan, shit, net al $2\frac{1}{2}$ % afgesproken voor iedere werknemer. Juni.

Daar gaat niet aan getornd worden, heren en dames bestuursleden.

Karel draait de brug op, kedoeng, kedoeng, kedoeng.

Daar is het gebouw.

218

Nog geen eten op tafel.

Ze gaat op de bank liggen.

De lucht is van glas buiten.

Takken afgetekend, elke verdikking scherp afgetekend. Blaadjes? Hele raam groen dan? Dat zal ze wel zien. Hij is iets aan het snijden. Plok plok plok op de plank, plank tegen aanrecht.

Nu geur van sinaasappel, dan weet ze het al. Salade van selderijstengels.

Ze legt het hoofd anders.

Blik op de keuken.

Hij staat met de rug naar haar toe.

Het overhemd is van dikke katoen. Zijn armen bewegen. Partje sinaasappel aan het doorsnijden. Nieuw losmaken. Doorsnijden. Eén sinaasappel en de hele ruimte geurt. Vogels zingt en zon schijnt ongehinderd.

Hij zet een stapje naar links, pakt houten lepel, roert door iets, schuift de houten lepel onder iets.

Grijze riem en spijkerbroek.

Niet dun niet dik, deze huisbaas van haar.

Wasem.

Deksel in rechterhand, iets in andere. Lepel? Proeft? Rijst?

Deksel terug. Stappen naar rechts. La. Kaasschaaf. Komkommer in linkerhand. Lange halen, met andere arm. Nog lang geen westen, die zon. Nog lang geen hoogzomer. Onderweg naar het westen, de zon en áls zij hier weggaat, wie maakt dan eten voor haar?

Voor wie maakt hij dan eten?

Komkommer op plank, mes glijdt geluidloos, zacht geschuif van plank over aanrecht, plankje opgetild en stukjes in schaal geschoven.

Wie draagt eigenlijk nog zo'n grof katoenen hemd en wie snijdt zo zorgvuldig de groente?

Ze draait het hoofd naar het raam.

Ze verlangt niks.

Hij roept haar vanzelf een keer.

Die stappen hier uit het huis vandaan, die zet ze vanzelf een keer, maar nu nog niet.

Nu is er avondzon en nu is de hemel doorzichtig en nu is de boom nog kaal. Alles vervult de kamer en geur van sinaasappelschil en geur van iets dat aan het bakken is en adem van de drie honden. Beng beng, borden op tafel en bijna zijn stem:

'Eten.'

219

De wereld is knalrood; elke struikspriet is knalrood, Rosie rent met een gloed over de vacht. Het licht. Dé zon. En dé wolken. En dé breking. En precies nu.

Hij staat maar wat lui voor zich uit te kijken. Hoelang is de avond weer, acht uur geweest en nóg dit licht. Gaat hij die ouwelullendagen nemen, twee dagen minder werken, honderdtachtig euro minder, mag, kan, geld kan hij best missen, maar hoe kan hij z'n werk doen? In drie dagen. Aan wie de rest overdragen en wát als die beter is.

Beter?

Kan toch?

Twee dagen thuis en zij dan?

Zij is allang vertrokken tegen die tijd.

Of niet, maakt ook niet uit.

Ze gedraagt zich toch als een onzichtbare, háár loopt hij niet voor de voeten.

Angst dus?

Bang dat de jongeling het beter doet?

Op welk punt zegt een mens: genoeg gedaan, hoog genoeg nu, op de top van mijn kunnen, genoeg nu, slow down.

Weersomslag, regen en wind, zelfs kans op hagel vannacht. Bruine gloed ligt allang op zijn gezicht, bruin gekleurd zijn allang de armen, de rug van zijn handen. Tot welke leeftijd een mens zich nog vernieuwt? Moet hij gewoon weer een cursus doen en het is er weer? Iedereen moet toch langer werken? 66, 67, kan een mens zich vernieuwen als hij de zestig nadert?

Kan dat of heet dat: opkrikken?

Wie zoekt hem nog op als hij thuis zit?

Wie ziet hij nu nog; ook niemand meer toch?

Irene was meer van de uitnodigingen?

Even schuift de sluierwolk weg. Haarscherp tekent de struik zich af tegen de vlakke, kleine grassprietten doorzichtig verlicht.

Hij draait zich om.

Is dit hem genoeg: vos die langs de helling daar soepelt, ganzen die opvliegen, die zich niet laten dienen als lekker hapje alleen: daar was hun nest. Sluipt daar ongerustheid in hun hoofden?

Gras dat hier groeit als een gek en pruimenbomen met teergroen blad, met witte bloemen of knalwitte bladloze takken van de kers, is al dit gebeuren genoeg om hem heen; hij eveneens als veranderende mens?

Verouderende mens?

Thuis aan het raken?

Amen.

Natuur in voorjaar.

Mensje Karel in zijn najaar.

Wit in de kamer en vierkanten goud. Wit in haar kamer en gouden vlakken en die verdeeld met niet-goud, met witte balkjes, scheve. Open raam tekent zich af op witte muur hetgeen wil zeggen: zon dus. Of had ze dat al begrepen van de hoogst zingende merel?

Sigaret in pyama bijvoorbeeld en dan de afwas enzo en dan, lukt het vandaag?

Ze pakt de trui van de stoel, steekt hoofd en handen in de trui, hè, pyamamouwen weer omlaag halen.

Fritsie rekt zich uit en trippelt mee.

De stoeptegels zijn nog ijzig koud aan haar sokken, snel zitten. Hier wil ze toch nooit meer weg? Sigaret die elke dag klaar ligt, bed om te slapen, altijd een bed elke avond weer, niks bed zoeken, nooit meer.

Merel fluit.

Elders antwoordt een merel.

Trui is wollig aan haar polsen. Trui is wollig om haar hals. Een mens gaat toch niet weg van zo'n bruine wollen stof? Van stromend water om straks mee te wassen?

Beide hoezen in het teiltje. Douchevloer. Warm water kraan open. Lauw eerst, warm, beetje koud bij, zo, goed. Geen stof neemt op. Dat al om te beginnen. Rot op, zegt het linnen en weert het water af. Wij zijn aaneengeweven stengels, dus weg met die nattigheid.

De geur. Die eerste geur weer. Die intense hooigeur die de doordrenkende stof afgeeft, verdomd, hele hoeve geurt mee, de dieren, de stront, het stof, alles. Melk. Melk geurt ook mee.

De blanke kleur verandert. Bruine spikkels, bruine draadjes en wonder van water met linnen. Geen zeepsop, nee, geen zeepsop, geen wasmachine graag, water doordrenkt en zon droogt vandaag.

Ze wrijft de stukken stof tegen elkaar, ze steekt haar nieuw in de stof, echt wel, hoeve ja, melkenstijd ja, melk.

Maar natuurlijk kan ze hier wel weg, zo gauw het overdag en 's nachts warm genoeg is kan ze hier weg, zo gauw het ook 's nachts warm genoeg is.

Terwijl hij pist komt de zon te voorschijn. Hij schudt z'n penis droog en de zon is al half boven. Tsjezus, dáár dus, net voor dat bosje.

Rode zon, rode lucht.

Platte zon.

Energiebol zon, vandaag met Roos praten. Als ze hem dan twee dagen wil willen hebben, dan liever gaan dan niet gaan. Hij redt zich wel en dat hangt meer van deze kernenergiebol af dan van vijf of drie dagen werken.

Knalwitte bloemblaadjes onder de kers en aan de boom daar zwelt het vruchtbegin. Miljoenen.

‘Buiten?’

‘Ja, beter.’

Hij pakt het dienblad op, loopt de kantine door. Fris buiten, alle plek van de wereld buiten en twee eenden vliegen door de lucht alsof hun leven er van afhangt, haha, net twee zeppelins met vleugels.

Roos heeft een stoere lunch. Aan de lijn hoeft ze niet te doen, één wit, een bruin en dan nog een krentenbol. Voor hem de lunch van de dag, omelet met waterkers en broccoli, Lia bedenkt elke dag iets.

Meisje op betonnen rand beneden leest haar dictaat; op het bankje van de hondenuitlaatplaats zitten twee dames; het leven is overzichtelijk hier in de stad; plant hekken in het vierkant, maak ergens een hekdeur en noem het hondenuitlaatplaats en daar dabberen twee hondjes in het gras; dat moet toch een vieze bedoening worden daar of – nee toch – moeten de eigenaars vervolgens naar binnen om de drollen op te rapen?

De omelet smaakt voortreffelijk, de volkoren boterham is een beetje te zacht en de jonge kaas is bemiddelaar, nee, geen oude kaas of belegen kaas, dat weet Lia allang.

‘Roos.’ Zijn laatste hap is op.

‘Moet ik weg die twee dagen, of moet IK weg voor die twee dagen?’

‘Je moet niet weg, je mag wel, je mag heel gunstig weg, zoals gezegd: voor 90%.

De reden heeft niks met jou te maken. Wel met je leeftijd. Ze redeneren hier zo: jij bent hier de spil. De spil is zestig. Val je om of ben je 65, dan is daar niet ineens iemand een nieuwe spil van jouw kaliber. Vandaar.’

Karel knikt.

‘Jij werkt de nieuwe in...’

'En die nieuwe werkt mij er uit?'

'Daar ben je bang voor?'

'Dat zal het wel zijn ja. Die 10% of meer of minder kan me niets schelen. Maar zo'n jonge bloem. Of zo'n jongeling.'

'Ja?'

'Is in de nieuwste multimedia geschoold, vindt hier zo'n ouwe zak uit de vorige eeuw die nog zonder computer het vak heeft geleerd.'

'En?'

'Je hebt gelijk, dat is maar één klein onderdeelje. Voor de rest weet zo'n nieuwe nog geen zak.'

'Zoiets.'

'En moet ik mijn wijsheid dan overdragen, ahum?'

'Dat wordt je werk ja, dat jouw werk goed blijft gebeuren.'

'Is dat alles?'

'Dat is alles.'

'Mijn ouwe zak gevoel is dus mijn ouwe zak gevoel?'

'Daar lijkt het op.'

'Welke termijn?'

'Niet van belang. Je krijgt een kandidaat opvolger en zo gauw je een dag, een dagdeel weg denkt te kunnen blijven, dan meldt je dat.'

'Gesnapt.'

222

De boom heeft een sok van mist.

De lantaarnpaal heeft een sok van mist.

Het pad heeft een muts van mist.

De brievenbus heeft een jas van mist.

De zon is rood en de man is zojuist vertrokken; de man op de fiets, zijn tas uit de fietstas en vanaf waar hij zichtbaar is?

De man beweegt vanaf zijn middel over de mist; zijn handen nog zichtbaar aan het stuur?

Ik zie geen man meer en wie mij ziet?

Niemand ziet mij maar wie mij ziet, die zag mijn schouders hier bovenuit de mist, mijn hoofd, mijn hand die soms met de sigaret te voorschijn komt.

Er is een aardoppervlak en er is een dikke laag mist en dan is er wat daar bovenuit komt.

Zon schittert hoog en de brievenbus, is die al zichtbaar?

Het deksel is zichtbaar.

Zon is nog te koud voor mij, zon is te warm voor mist, maar vandaag dan?

Vandaag ja, zoiets ja, het lijkt niet op bewolking, vandaag de rugzak om en stappen?

En weer terugkeren?

Laatste lange trek, sigaret uitdrukken in asbak, roetsj.

Nog geen kwartier hoger, de zon. Fritsie wil zeker mee, maar Fritsie kan niet mee, ik kan jou toch niet los laten lopen over de weg? Terug Fritsie, wappert mijn hand.

Fritsie peinst er niet over, shit, verdomme, 'kssst,' zo dan?

Fritsie druipt af.

Kleine mistlaag nog en stap stap stap waar hij straks fietste, dag brievenbus met sok van mist.

'Ieow ioeoeow ioeoeow,' klaagt de hond.

Waar de man rechtsaf gaat, ga ik naar links, de zon die klimt, de zon die schittert en aan de lucht daar is geen wolk, een lichaam kan toch niet eeuwig rondtollen op één erf, ho, aan de kant, enorme vrachtwagen met zand in de laadbak, Fritsie, snap je het nou?

Vier boterhammen in mijn buik en vier boterhammen in mijn Perry en als de zon op z'n hoogst staat, dan keer ik weer om of als er twee boterhammen op zijn, dan keer ik weer om, hoe dan ook, ruim voordat de man weer thuis is ben ik terug.

Rechtsaf hier? Links? Rechtsaf. Kerf een sterretje in het asfalt, yesses, wat lekker, geen automobilist kijkt op van mij, alles gewoon, alles normaal, iemand aan de wandel, eindelijk eindelijk, dit rechte lichaam stap stap stap en trouwens, eerder omdraaien dan hoogste stand geeft ook niks, maakt niks uit, hoeft Fritsie niet gelijk al zolang alleen te zijn. Jezus, wat wonen mensen toch dicht op elkaar, poppenhuisjes landschap links en witte bomen en waslijn vol was, ai, hier kan niemand zomaar naar binnen of de burens zien het. Wit is de zon. Eén met de lucht is de zon, de rits kan open, draai ik hier de dijk af? Slingerpad naar rechts? Yes. Kerf kerf kerf kerf, weg poppenhuisjes, hier de leegte in van groen gras en rij populieren, lichtblauw water in de sloot, ai, bijna te fris met vestje open maar net niet te fris, alles werkt, alles blijft rechtop aan dit lichaam en niemand kijkt raar. Gladrode koeien op vier poten, gedoucht vanmorgen, zo schoon zijn jullie, kalmeringstabletje ingenomen, zo bedaard zijn jullie, logisch ja, prikkeldraad geeft omtrek aan, ik ga aan jullie voorbij. Moe? Nee. Alles

werkt. Het enige: ik zal vast eerder omdraaien dan dat de zon op zijn hoogste punt is want misschien ligt Fritsie nog steeds te janken. Hoge schoorsteen in de verte en huizentroepje, steenfabriek en daarom dus deze vastgereden aarde op het asfalt, ongelijk onder mijn voeten maar de zolen zijn dik.

Baksteenpakketten. Rode baksteen. Oranje baksteen. Paarse baksteen. Gele baksteen.

Heftruck knettert over het terrein. Hoge hekken en dan de huisjes, hier de huisjes en hier de tuinen en hier de trampoline en hef gifrode glijbaantje, tot straks allemaal. Of tot zo. Fritsie had tot nog toe best meegekund, aan de riem of zoiets.

223

16-4

- je was er niet gisteren, toen ik thuiskwam (17.30 uur)
- je bent wel vaker ergens anders, maar dan met Fritsie
- nu lag Fritsie zo ineem gerold mogelijk, zo ken ik hem niet, op jouw bank van vroeger
- ineens begon ze te piepen en te blaffen, ze rende naar het luik, ik zag haar het pad afrennen, waar kwam hij jou tegemoet, heeft hij jou geroken of wat
- na een minuut of tien kwamen jullie daar aan, jij hinkend
- twee blaren onder je linkervoet, er moeten goede schoenen komen
- jij wees bandjes aan en zool, sandalen wil je, geen dichte schoenen, zolen mogen dus nog wel wildernis vrouw?

Vandaag is het zijn oude plunje dag. Vandaag wordt het een onkruid dag. Zevenblad weg, brandnetels, paardebloemen. Grassen weg uit de stoep, randjes afsteken, even dit zitvlees weer soepel maken, twee dagen tijd om vijf dagen zitvlees te versoepelen, zo meteen vier dagen tijd voor drie dagen zitvlees. Ook nog met de auto naar de stad? Boodschappen doen? Volgende week is het al Pasen, rolstoelzus komt. Ja, beter vandaag alvast de bulk halen. Nu? Straks? Nu. Dan heeft hij dat tenminste gehad. Bah, oude plunje weer uit, nette broek aan, sportjasje aan.

Verdomd, twee mensen, drie honden, twee bananendozen vol, maar voor ik die tweede uitlaad, schiet ik mijn oude broek aan, mijn zand-onderaan-de-pijp-vastgekoekt-broek, waw, niet meer weg hoeven, hee, daar zit ze, verdomd, op het erf, tegen de schuurmuur. Voeten bloot, voetzolen in de zon, ogen dicht, ik kom ook naar buiten, bijna. Fritsie ligt naast haar, languit, zijn rug tegen de warme baksteen.

Zevenblad kan mensen tot razernij brengen naar het schijnt. Ze grijpen ten einde raad naar de gifspuit. Op mijn erf geen gifspuit. Ik heb geen hekel aan deze blaadjes aan kale stengels, die ik beetpak met hopenlijk hun witte worteldelen; hoe subtieler ik trek, hoe meer wortellengte, witte wortelwirwar; de grond is precies goed, beetje droog, beetje nat, hier, langzaam loshalen, lang stuk wortel; bijna hoef ik niet eens naar het zevenblad te kijken, ik hoef mijn vingers maar in de aarde te wurmen en ik heb al beet, onderaardse witte draden, kom maar te voorschijn en wurm wurm wurm, laat zoveel mogelijk mee glijden voordat het breekt. Trui kan uit, hemd is genoeg, sappig groen zevenblad gaat eraan, nee, op die erf geen gif; zevenblad is in die hoek begonnen, maar daar zit nu niks meer dus het is zichzelf echt wel een keertje zat. Met mijn hulp dan. Hoogste zon en vast rode kop hier en zwarte nagels en zand in elke groef; vrouw met gesloten ogen en hond met gesloten ogen, verdomd, wil ik haar wel kwijt?

224

Er wil geen zon doorkomen vandaag.

Blijf toch in dit huisje, dempt de lucht vandaag.

Tingel tingel tingel, zegt de kerkklok ergens in de oostelijke verte. Het geluid weerstaat de grijsheid.

Alles is zo nat, zegt de aarde vandaag, blijf nu maar in dat huisje, daar is tenminste een vloer van hout.

In de pruimenbomen hangen zwarte vlekken. Ze staat op, met sigaret en al. Ze steekt de hand uit naar de vlek. Donkere vlek in witte uitbundigheid. Hard. Verhard aan steeltje. Ze trekt het los, slentert terug door het gras, gaat weer op de hurken zitten. Blijven hangen van vorig jaar.

Klingel klingel klingel. Klingel maar, ik kom toch niet.

Alles bloeit verder, ontoombaar stuwt de boom zijn witte bloemen naar buiten en wat nog hangt van vorig jaar, laat maar hangen, laat het maar omgeven raken van wit.

Zwarte achtergeblevenen.

Zwarte achtergeblevenen, schandvlekken in smetteloos wit maar wie heeft het hier over schandvlek. Mag rustig blijven hangen, wij gaan gewoon door, hang maar stilletjes in ons midden, hang nog maar bijna onlevend daar in de kruin; alles dendert onverstoort verder; we tooien je versteendheid met stralend wit, jouw versteendheid maakt duistere vlekken in helwitte kruin, blijf maar, blijf maar heel stilletjes heel onbeweeglijk heel losjes je met het steeltje vasthouden, de boom vindt het goed.

Ze zucht. Laatste trekje. Naar binnen, naar haar kamer. Lapje stof, geur opsnuiven en dan maar zien.

Fritsie glipt langs haar de kamer binnen.

225

Jezus, de phloxen herademen, de riddersporen, de asters, hij hóórt ze herademen, hij hóórt ze opveren bij zoveel leegte rondom hun wortels, wég witte zevenbladsluizen, wég guldenroedewortels die als rupsen zich nestelen in de grond.

Karel pakt de krant uit de brievenbus, stopt hem in de fietstas en gaat verder op weg. De zon is wit in een witte hemel, ze zóu in de verleiding kunnen komen om aan de wandel te gaan, alleen blaren lopen niet prettig. Tussen de middag naar de markt, stoffen voor haar kopen, niet dat ze dat vraagt, ze vraagt niks maar ze is een lappenmens, garenklosjes, misschien ook meenemen; haha, haarzelf een keer meenemen, bezwaar? Zij niet, of wel? Hij?

Pjieuw pjieuw pjieuw.

Wacht, misschien met rolstoelzus en met haar. Uitproberen.

Flikker toch op Karel, uitproberen. Haar op een terrasje zien zitten op een stoel geprikt achter een kop koffie? Niks uitproberen. Een witte reiger zet je toch ook niet in een glazen huis, hoe mooi het vijvertje ook is dat je daarbinnen aanlegt. Werk. Wat werken vandaag? The show must go on; winst moet er gemaakt worden; de rekenmodellen moeten ratelen al maken we hier dan ook niks in ons kikkerlandje, we

maken geen wijn zoals in Frankrijk, we maken geen Parmezaan zoals Italië, maar we laten het geld wel rollen en daar moet ons bedrijf vooral aan mee doen. Tsjaina, tsjaina, china zoemt rond als toverwoord en of hij om te beginnen contact wil leggen met Chinese studenten, n'importe pas welke studierichting. We verwelkomen jullie. We willen graag weten wat er in dat immense geboorteland van jullie allemaal gekanaliseerd, omgespit, uitgegraven of opgehoogd moet worden. We betalen jullie als tolk en hopenlijk brengen jullie bruikbare ideeën mee. Van nul naar – zeg tien – Chinese studenten in dienst als parttime tolk.

Terreinverkenning vandaag. Leiden? Twente, Eindhoven. Of ook de niet technische studies?

Van alles wat.

Karel zoekt de brug af, de stad in.

Maandagmorgen.

226

twiëttwiëttwiet

twiëttwiëttwiet

Ze maakt een kom van de hand; twiëttwiet twiëttwiet, ze fluiten echt om beurten, ergens in die walnoot zit de ene; waar zit de andere?

kom je nou

nee, kom jij maar

ik sta op wacht

waar sta je dan

op bovenste tak

zie jij de zon

natuurlijk wel

ik zie nog geen zon

vlieg dan ook op

ik kan niet weg

waarom kan jij niet weg
daar komt een ander toch
o ja, begrepen
(snavel door veren)
wat wou jij zeggen
ik wou niks zeggen
jij maakt je zin niet af
o ja, ik had jeuk op mijn rug
ik kan mij wassen en ..
he, waar ben je nou

Opgevlogen, weggevlogen, ergens heen gevlogen, naar z'n partner, nee, daar is tie weer.

ik zag een hapje vliegen
was het lekker
heerlijk
vang je ook een hapje voor mij
vlieg zelf maar op
ik heb geen tijd, ik sta op wacht
ik heb ook geen tijd, ik sta op wacht
na aper
zie je dan nu de zon
nee, ik zit middenin de boom
ga dan hoger zitten
nee ik zit net zo lekker
ik kies juist een kale boom
vlieg op, die is hier niet
hier wel, lekker puh
ik heb gordijn van groen jij niet
ik zit hier eerste rang
zit jij in gouden stoel soms
nee, geen gouden stoel, wel dicht bij zon
pff laat me niet lachen
ik zie de zon ik voel de zon

de zon is heel ver weg
de zon is bij jou nog verder weg
millimetertje misschien
millimetertje
hoehoe hallo waar ben jij nou

Wegwegweg dus, beide merels. De zon tekent het raam op de muur. Ze ligt met haar hoofd in het holletje van het kussen. Bijna staat ze op. Bijna.

227

Eén komt over het officiële pad. Hij is in burger, hij kwam gewoon aangelopen. De anderen – wel in uniform – duiken aan alle kanten op:

‘Handen omhoog of..’

Ik wilde best de deur voor hen openmaken, maar de honden dan?

Ik maakte de deur half open.

‘Waar is de vrouw? U verbergt hier een vrouw. In naam der wet, ze gaat met ons mee.’

‘Ik verberg hier niks, kom binnen.’

‘Houdt die honden koest.’

‘Koest jullie.’

Met gerichte pistolen zetten ze hun voet over de drempel.

Ik keek er zelf ook van op, van het tafereel.

Zo heel vredig, met de drie in de mand. Half vrouw, half hond. Vier allerdevriendelijkste koppen met de ogen op een kier.

‘Bent u de vrouw,’ vroeg de burger.

‘Waf,’ zei ze.

‘Dan moet ik u arresteren.’

Heueueue eueueueue eueue, gejang uit vier kelen, biggelende tranen uit vier paar ogen.

‘eh, pardon, rapporteren.’

Hij rolde het papier open en schreef:

'Heden, den twintigsten van den vierde van het jaar na het verstijken van het eerste decennium van den nieuwe eeuw volgend op den uitvinding van den eersten robotten des mensens hersenen volgende op het eerste gemotoriseerde voertuig in den geschiedenis des menschen die zich tot dan toe verplaatsten oftewel per koets oftewel op eigen voeten met schoeisel van leeder ofwel van hout; hout afkomstig van deezen snelgroeienden boomen die zo goed gedijen in natte gronden waar toch niets mee aan te vangen valt; bomen met roestbruinen bladeren in het prilsten voorjaar en met ruischenden gebladerte in den zomer en in denzelfden nestelen al wat vliegt met dien verstande dan territoriumafstand in acht genomen wordt..'

De vier waren in slaap gevallen.

'Koffie?' had hij gevraagd.

'Graag.'

Karel zet de ketel op het gas.

Buiten de keukendeur komt de zon op.

Hij loopt naar de rand van het erf.

Plast.

228

O nee, ik heb er geen deel aan.

Ze stapt het bed uit, doet de trainingsbroek aan, trekt de oude trui over haar hoofd, stapt de kamer door – de man kijkt verbaasd op; hij smeert zijn boterhammen – en gaat de deur uit.

Aha, hier is de merel: 'wanneer kom jij buiten?'

En hier is de muur, gatver, de stoep trekt koud op. Ze loopt naar binnen, grist een kussen van de bank. Zo. Kussen onder zich, Fritsie naast zich.

'Ben je daar eindelijk?'

Er komt een wind langs het huis.

Er ligt een waas over de groene stuiken.

Er komen toefjes blad uit de stramme acacia.

De zon is oranje.

Ze rilt.

‘Hoe zit je nu meisje?’ fluit de merel.

Alles is in de lucht. Alles van haar heeft ze naar buiten verplaatst en is beweeglijk en raakt de lucht en elke struik opent haar groen aan de lucht en zij mag naar links gaan zitten en ze mag rechtop lopen en ze mag languit tegen de stoep liggen in deze lucht.

Wind waait, maakt huid wakker.

‘Hoe is het?’

Rillend.

Man komt deur uit gestapt, tas in de hand, schoenen gepoetst.

‘Tot vanavond.’

Ze steekt de hand op.

Hij geeft niks om ongewassen gezicht en ongekamde haren.

Buiten is zo ruim, zo ver en nu zit ze tenminste bij het begin.

Omkleed.

‘Waar was je andere morgens?’

Kwettert die merel de hele dag door zo? Hij zou er toch mager van worden, hij moet toch eten, alle gefluit verbruikt toch ook vetten?

Tingelingeling.

Ze steekt de hand nog een keer op.

Verdomd, waarom is ze niet als vogeltje geboren of als zo’n wit drijvend wolkje?

Ze huivert en ze begint de kleuren groen te tellen: grasgroen, acaciagroen, klimopgroen, roodgeaderd groene pioenroossteel, mosgroene kerstboom en nu niks meer, ogen sluiten, aan- aangekom van zweem, langs-gestrijk en mee-geneem en nieuw getintel van lucht en of ze zich niet wat rechter op kan krikken en luchtteug innemen, hier is het; och ja, rechterop, lucht naar binnen, is het dat soms wat ze altijd vergeet?

229

De zon komt op. De vogel wast zich. Goede Vrijdag, heb dank, christenland voor deze vrijdag die hij nu eens uitstekend kan opvullen met boodschappen doen; zijn kamer in orde te maken voor zijn zus al komt ze morgen pas; goed, deze twee dingen dus en verder dacht hij aan zwemmen. Of is het meertje nog veel te koud?

Hij staat hier maar, plassen is allang klaar en hij staat hier nog steeds; alsof hij bij moet komen van zijn eigen georganiseerdheid; zie de zon, alweer een paar handbreedtes hoger en hij, hij denkt. De zon wordt beknabbeld door wolkjes en hij, hij denkt. Was er geen zon dan viel er niks te denken man, er viel helemaal niks want aarde en mens moesten nog als oerbegin beginnen; begonnen niet eens trouwens zonder zon; juist ja, ga eens iets geestelijks doen man, Pasen, zon, groene bomen, vogels.

De zon is zo schitterend oranje; van die pakken soep moet hij niet vergeten en die crackers die z'n zus zo lekker vindt en als toetje? Drie keer een toetje, maar van het woord alleen al moet hij zo ongeveer braken, kleinzielige verwende levens hier in dit kikkerlandje, wacht, hij haalt z'n koffie naar buiten en pen en papier, het zal maar het hoofd uit zijn

bladerdeeg, 2

croissants

jam

uienpijpjes

champignons

Turks brood

Ongewassen en ongeschoren staat hij hier aan de rand van zijn erf, de honden hangen rond, verdomd, sigarettegeur.

Karel kijkt om.

Ze zit tegen de muur gehurkt.

Fritsie komt bedaard aan gestapt, snuffelt aan Rosie.

broccoli

pannenkoekenmeel

stroop, poedersuiker

sigaretten

al zal z'n zus die ook wel meebrengen.

Verdomde zon, wat verlicht je hier? Drie honden en twee mensje, ergens buiten de vier muren en ergens in elkaars nabijheid. Goede Vrijdag.

wijn

chips

zure room

FRUIT

230

Is ze hen tot last vandaag of taait ze af?

Verdwijnt ze van het erf vandaag of zadelt ze hen met haar op?

Moet hij zijn zus nu delen met haar vandaag of krijgt hij z'n zus voor zichzelf?

'Koek koek koek koek koek koek;' zit elders, zit schutgekleurd, klinkt schuchter.

Ze kan hier toch bij de boom blijven zitten.

Hier is toch plek genoeg in de boomgaard, hier is ze toch niemand tot last, ze kan hier zelfs gaan zitten naaien; dan hebben ze toch het hele huis, de hele stoep.

Ze hoeft toch niet uit lopen te gaan, de blaar is wel zo ongeveer weg, maar ze voelt het nog; die heeft ze vanavond echt wel terug als ze gaat lopen.

Ze kan toch hier bivakkeren vandaag, temidden van trillend gras en stralende paardebloemen; elke grasspriet is er één en ze kan ze bezien als boom en dan is de bodem hier één bos vol sprietbomen. Het leeft toch allemaal; daar hoeft ze haar voeten toch niet voor te verzetten. Ze maakt zich hier een uitvergroot landschap en ze verzet geen voet. Helicopters van bijen van bloem naar bloem, hóóg boven in haar grasbos.

Ze sluit de ogen, leunt tegen de stam. Alles halen zo meteen, alles in één keer meenemen naar hier, T-shirt, hemd, korte broek, lange broek, water, naaiwerk, boterhammen. Naar de w.c. ook alvast, ja, ook. De stam is schorsig tegen haar achterhoofd. Witte vlinder neemt fladderend poolshoogte. De dag is hier klaar voor de zon; deze grasvlakte is klaar voor een hele dag zon en zij gaat zich zo klein maken als een miertje en ze zwerft door de grasvlakte vandaag. Ze zwerft. Ze zwerft. Nú opstaan om de spullen te halen.

Als ze de hoek om gaat, staat het kleine tafeltje gedekt. Rolstoelzus zit aan de ene kant. Karel zit met de rug naar de muur. Derde bord staat aan háár kant. Gekookte eitjes, geperste sinaasappels, croissants.

‘We zaten op jou te wachten.’

231

Mijn zuster is helder als glas; mijn zuster is schoon als een bloem; mijn zuster stevent recht op haar doel af en wat mij betreft – haar broertje – ze gáát het ontdekken of ze komt dicht in de buurt; ze schéurt dat gordijn dat de mensheid scheidt van hemelse sferen zoals ze zelf zegt; uitgestrekt ligt mijn zuster op de matras en het middaglicht komt van hoog mijn slaapkamer binnen; haar kleren heeft ze één voor één over mijn stoel gehangen; mijn kleren vallen plok ineen tegen de grond; opraapvrouw zit al de hele dag stilletjes in de boomgaard, geen gordijn hoeft hier dicht want de vlierstruik is ons gordijn van 1,2,3,4, vijfvoudig geveerde bladeren. Beweegt. Wat beweegt, leeft. Wat niet beweegt is dood. Amen. Pasen. Haar geslacht is gesloten met ribbels waar mijn vinger zacht langs gaat; ineengesloten ribbels die beginnen te zwellen en achter haar dichte ogen is ze ergens bij mijn vinger. Het zwelt onder langzame vinger; de zon knalt door versgroen bewegend geveerd blad en maant mij tot kalmte, tot stilheid, stil, het is Pasen, het is zondag, de tijd is toch eindeloos. Wat zwelt legt iets open en er is alle tijd, mijn vinger herhaalt nog wat en nu maak ik hem in eigen mond nat; waar het haar raakt daar barst het los, het begint en ik voer aan en onder haar platte buik begint iets en het plant zich voort en het komt naar buiten gestommeld; mijn geslacht wil tegen dit heupbot van haar; het wil daar een holte van hard bot en van mijn hand en van nat geplak en het wil zich daar lauwtjes uitvloeien. Blad over blad geeft beschaduwd groen; dooraderde bladeren en waar ze vaneen waaien daar is de lucht blauw. Wat beweegt dat leeft, wat niet beweegt dat is dood. Het blijft losbarsten uit haar. Kan ik nog wachten?

232

Ze draagt de haren los.

Zij zus heeft een vracht haar en die draagt ze altijd in een vlecht over de rechterschouder maar nu valt het los.

Of wil ze dat ik die vlecht maak?

Kan ze zelf dat haar niet kammen en vlechten?

Nee, het ziet er niet ongekamd uit.

Ze lijkt het zo te willen.

Hoe frêle maakt het haar; ze verdwijnt al in de rolstoel en de haren reiken nog eens tot haar middel. Ze tikt op de laptop.

“Zien of niet zien,” zegt de Nag Hammadi.’

Ze pakt de sigaret op van de asbak.

Hoog in de lucht daar cirkelen er drie; dat het pas ’s morgens is, wat kan dat de buizerd schelen; nú is daar de thermiek. Of beter gezegd, ik weet niks van een buizerd logica, wat ziet een buizerd? Twee mensenwezens hier in de diepte en twee gloeiende punten en een wereld, bedolven met groen. IJle lucht. IJlte. Wat ziet een buizerd en wat is nuttig voor hem om te zien, dat wij geen prooi zijn, dat is nuttig en wat daar als muisje tussen de grassprietten beweegt, dat is nuttig.

‘Wie in de Vader is, die ziet,’ bromt de zus. Haar ogen glijden over het scherm. Toetsen bedienen lukt haar, sigaret vasthouden lukt haar en waarom dan dat vlechten niet?

Ze kijkt naar mij.

‘Ik wou dat ik in jouw hoofd kon kijken,’ zegt ze.

‘Ik wou dat jij mij kon vertellen wat jij ziet. Wat heeft zich daar achterin jouw keel opgehoopt aan woorden of dobert elk vaag woord daar heen en weer? Serieus, ik zou het willen weten, wat gebeurt er als een mens niks zegt. Of zich daar de indrukken transformeren? Of dat elke uitdrukingsbehoefte verdwijnt? Kortom, wat zou je zeggen als je iets zou zeggen, verdomd, ik moest jou in dienst nemen bij ons, haha, je maandelijks betalen voor wat je níet zegt en wachten op die ene ... Ik zit hier maar wat te kletsen, we roken een sigaret hier op de stoep van mijn broertje. Twee vrouwenwezens, rondom mijn broer, bij toeval tesaengebracht hier rond de sigaret, weet je wat, ik omcirkel ook maar wat, dat kunnen wij vrouwen, met alle liefde gaan we de losse uiteinden achterna; blijft het uiteinde los, dat pakken we een nieuwe draad; als ik jouw beelden kon begrijpen dan zou me dat ook al iets zeggen, dus je hoort het, vrouwen en kunstenaars, daar moet mijn onderzoek het van hebben en toevallig ben jij wel allebei.’

Ze kijkt op het scherm.

‘Zien en niet zien, kijk, hier,’

233

Zijn de schoenen gepoetst, glanzen ze vergenoegd en is elke plek van boom tot boom met blad bezet en knallen de kaarsen uit de kastanjes en knalt de rhododendronbloem uit stakige struik? Of droomt hij? De helft van de medewerkers is thuis, want heeft kinderen thuis, paasvakantie en volgende week is weer de helft thuis, meivakantie en dan Hemelvaart en dan Pinksteren oftewel hoe kan een bedrijf nog productief zijn met al dit vrij gegeef?

Karel heeft de stoel omgedraaid. Hij strekt de benen. Over de dijk gaan de fietsers naar het zwemwater, kleine poppetjes op twee wielen. Over de dijk slalommen auto's tussen de fietsers door. Dit is waanzin. Deze wegen horen bij het langzame tijdperk, weg met die auto's daar. Maar hoe moet Anna dan met kinderen en zwembanden en alles naar de plas? Natuurlijk, alles inladen.

Karel schopt z'n voeten los. Over 'natuurlijk' gesproken. De mens is echt niet geboren voor een kantoorbaan. Zitten, zitten en nog eens zitten.

Over het water glijden boten. Door het water glijden boten. Groen gras. Groen geboomte. Blauw water. Blauwe lucht. Rode huisdaken. Zo kent hij de wereld.

Hoofdbrekens zijn interessant, wát kan een ingenieusbureau voor nieuws bedenken qua infrastructuur.

Hij weet iets.

Virtueel.

De plas is virtueel en de zon is virtueel en het strand is virtueel en de tocht daar naar toe gebeurt hetzij per fiets, hetzij per auto, virtueel.

Leuk bedacht, maar hoe kan zijn bedrijf hier iets aan verdienen?

Door Dirk iets te laten maken: 'WIJ GAAN NAAR DE PLAS' en door dit interactief te maken en door te laten betalen voor wie kijkt. Nee, helemaal niet betalen. Waarom zou iemand trouwens betalen. Je gaat: door de tunnel, over de brug, met de kabelbaan, fietsers over de dijk en auto's haaks op de dijkhelling aan weerskanten, er zit ingebouwde zwaartekracht in de hellingen. Ja ja.

Opraapvrouw heeft het rijk weer alleen thuis.

Rolstoelzus dirigeert weer rustig de creativiteit van haar medewerkers. En in de koelkast nog een pakje of zes van allerlei kaasjes. Aangebrosen.

Karel gaat met de rug naar alle groen en blauw zittlen.

Persbericht.

Nieuwe projecten op komst.

234

Er heerst een sterretje over de nacht en ze wacht.

Er heerst een sterretje over de nacht en ze wacht.

Alles is begroeid, alles is met groen bekleed en ze wacht.

Alles is gegroeid, alles is met groen omkleed en ze wacht.

Alles dampst, alles is nat van de regen en ze wacht.

Alles dampst, alles is nat van de regen en ze wacht.

Alles is nat, alles is koel, koele nachtlucht door het raam.

En zij wacht en zij wacht en zij wacht.

Alles is groen, alles is klaar en ze wacht.

Alles is groen, alles is klaar en ze wacht.

Fritsle ademt languit, hol ademt zij en ze wacht.

Fritsle ademt languit, hol ademt zij en ze wacht.

Wakker geworden ligt ze hier, ze wacht.

Wakker geworden ligt ze hier, ze wacht.

Diep in de deken gewikkeld ligt ze en wacht.

Diep in de deken gewikkeld ligt ze en wacht.

Koud en nat de nachtlucht, ze wacht.

Koud en nat de nachtlucht, ze wacht.

Saamgetrokken borstkas rond adem, ze wacht.

Saamgetrokken borstkas rond adem, ze wacht.

Wanneer roept buiten haar, wanneer, ze wacht.

Wanneer roept buiten haar, wanneer, ze wacht.

Wanneer verdwijnt dit bed, deze matras, deze hoes, deze deken, ze wacht.

Wanneer verdwijnt dit bed, deze matras, deze hoes, deze deken, ze wacht.

Wanneer laten de muren, het dak, haar achter, ze wacht.

Wanneer laten de muren, het dak, haar achter, ze wacht.

Wanneer huid en blote hemel, alles is af buiten, ze wacht.

Wanneer huid en blote hemel, alles is af buiten, ze wacht.

Wakker geworden ligt ze, ze wacht.

Wakker geworden ligt ze, ze wacht.

235

De boeren hebben hun regen gekregen vandaag, een dagje. Genoeg? Is het genoeg, ielige maïsplantjes als rijtjes over de akker? Zijn jullie niet eigenlijk veel te ielig? Jezus, het lijkt wel een broeikas nu hij naar huis fietst, alsof alle regen op slag verdamppt met deze krachtige zon. Wind. Zon. Wind. Dwarrelende bloemblaadjes van de vlier, melkwitte bloesem die Irene plukte en in een meelpapje dompelde – ‘Karel, kijk, melkwit en sneeuw wit,’ hij hoort het haar letterlijk zeggen met haar licht opvoedende toon: je moet zien wat ik zie of, jij ziet ook nooit iets, waaw, hij zou een moord doen voor die stem vanuit de keuken. Wolken voor de zon langs, zo, dat lijkt meer op een voorjaarsdag, het bedompte is ineens verdwenen, bah, die personeelskrant blijft hem achtervolgen, nú wil de RvB weer dat hij niet openbaar is, want een buitenstaander zou het verkeerd op kunnen vatten. Niks ervan, zeggen de redacteuren, wij bedrijven journalistiek en onze artikelen moeten voor iedereen toegankelijk zijn. Tuurlijk, zou de Karel van 30 jaar geleden zeggen. Tuurlijk niet, zegt de Karel van vandaag. Het Bestuur Heeft Gelijk. Ai. Hoe hard heeft hij deze baan eigenlijk nodig? De wind ruist door overvolle kruinen. De boom laat zich dooreen schudden daarboven, staat onaantastbaar stil in de aarde. Onaantastbaar onaangedaan. Het conflict is nog niet zo erg, wel erg is, dat het conflict in de Volkskrant terecht is gekomen. Door welk personeelslid getipt? ‘Ingenieursbureau censureert personeelskrant.’ Ingenieursbureau met naam en toenaam. En wie wordt er op het matje geroepen? Hij natuurlijk. Is hij een schuivend mannetje of staat hij stram in de aarde geworteld? Bla bla bla.

Leg hem negen van de tien personeelskranten voor en ze zijn gecensureerd en ze zijn saai en geen hond leest ze, gaan zo op de stapel oud papier, toch? Kan de Volkskrant daar geen aandacht aan besteden?

Grr. Stoppen. Jasje weer aan. En hup weer op de fiets.

Karel kleine klote kerel.

Wolken schuiven, zon weer ongehinderd maar nee, hij blijft niet aan de gang.

236

de margrietten buigen in de wind

de gele bloemen buigen in de wind

de grassen buigen zo diep in de wind

de boombladeren ritselen zo heftig in de wind

de fluitekruid bloemen buigen zo ver mogelijk van hun steel

hun stelen bewegen zo stokstijfjes in de wind

het fijnste zand waait zo op in de wind

het fijnste stuifmeel wordt zo meegevoerd in de wind

haar haren waaien zo voor het gezicht in de wind

de kraaien tornen zo op tegen de wind

dan draaien ze en zeilen met een boog in de wind

het graanveld laat zich zo golvend bewegen in de wind

de buizerd draait er rondjes zo hoog in de wind

en de dunste zwartste silhouetten, ze zijn zo wiegend bijeen in de wind

de populieren buigen zo gelijktijdig in de wind

blad tegen blad zo oorverdovend getinkel in de wind

het veert omlaag en het veert weer terug in deze wind

de hele wereld blaast zo zuidwaarts in de wind

de hele weeld beweegt zo constant in de wind

vogelmelkstralen staan zo stokstijfjes in de wind

en de mens die zou zo gaan rennen in de wind

er is zo niets dat gaat liggen in de wind

er is zo niets dat gaat rusten in de wind

er is zo niets dat heel stilletjes staat in de wind
het geluid van een traktor draagt zo ver in de wind
hacketakkend spreekt de ekster in de wind
mereltje wiegt daar zo zingend mee in de wind
en zij, ze stapt voort over het asfalt.

Om haar schouders zijn de riemen van zijn rugzak; naast haar geen Fritsie die haar vergezelt
maar ze gaat zo ongeveer rechtdoor en dan elke dag met een hele flauwe bocht en zo is ze
vóór de winter weer bij Fritsie.

237

Hij draait de dijk op. De harde wind beneemt hem zo ongeveer de adem. De flap van
zijn jas kleppert tegen de broek. Knal- en knalblauw is de lucht; geen wolkje houdt
het daar uit, onmiddellijk wordt het gegrepen door de wind, uiteengerafeld. Het
jongvee graast alsof er niets aan de hand is; rustig staan ze op hun vier poten en hier
moet een mensje op twee Gazelle banden tegen de wind op tornen, oef. Stom stom
stom van Ronald, verdomd, hij weet toch dat hij tegen de lamp zou lopen. Is zo
iemand ziek en mag je hem dus niet ontslaan of is zo iemand honderd procent
verantwoordelijk en mag je hem dus wel ontslaan, dat laatste natuurlijk, handen thuis
op het werk.

De wind blaast elke wolkjessamenschooling af; hém krijgt Jan de wind niet omver maar
het is toch zeker tien minuten later dan anders, als hij de dijk af draait. Alles groen,
alles boordevol groen, elk zicht op zijn huisje is weg. De paarden grazen
onverstoorbaar met hun glanzende lijven van ebbenhout, lange staarten strijken langs
de achterbenen en alles suist, alles blaast, fijnste zand blaast in zijn ogen. Achter de
groene struiken is de lucht knalblauw.

Hij stopt bij de brievenbus. De Journalist en iets van VROM. Avondkrant. Hup in de
fietstas en naar huis, wind in de rug nu. Geen hond die hem tegemoet komt vandaag;
is het zelfs voor hén te stormachtig?

238

Ze rilt.

Morgen niet zo lang meer doorlopen.

De koelte van de avond zit tot diep in de botten.

Ze draait op de rug, wrijft over de dijen. Koud. Koude huid en koud onder de huid.

Geen kussen, geen extra deken bij de hand, maar daar wil ze niet aan denken.

De kam. Heeft hij nog ergens anders een kam? De enige kam uit de badkamer heeft ze mee genomen.

Te lang door gelopen.

Ze wrijft sneller. Bloed, kom op, stromen. Zit daar niet verstijfd in een hoekje.

Knalblauw en knalgroen staat op het netvlies gegrift en hoe dat tenslotte stap voor stap meedeint.

Te lang doorgelopen. Dat wel. Iets te lang. Morgenavond eerder de tent in.

Alleen is ze niet. Ergens moet het water zijn met de kikkers. Ze kwaken de nachtelijke stilte aan flarden. In koor.

239

Alles in de wereld is groen en alles in de wereld is blauw, maar zij is weg.

Alles in de wereld is groen en alles in de wereld is blauw, maar zijn huis is een hol onderkomen; het omsluit de honden en het omsluit hem, maar het omsluit haar niet.

Alles in de wereld is groen en alles in de wereld is blauw en ergens daar gáát zij.

Loopt ze nog?

Heeft ze de tent als koepeltje om zich heen gezet?

Ze heeft zich gered voordat ze bij hem kwam, ze redt zich ongetwijfeld ook nu ze weg is van hem, de tent heeft ze mee, de slaapzak, één van de lakenzakken, alleen de schoenen. Volgens hem loopt ze op de oude sandalen van Irene; daar zaten toch al barstjes in de zool, zo opgebruikt waren die al in de tuin en zo niks hebben die al staan te doen al deze jaren.

Hij lepelt lusteloos de rabarber naar binnen. Kwark knalwit en rabarber nog bijna onrijp groen. Samen op de lepel, hup naar binnen. Hij zit niet eens aan tafel. Hier, op de hoek van de bank. Hier kan hij het pad zo overzien. Want wie zal het zeggen of ze

daar niet aan komt stappen. Rugzak om. Sandalen losjes aan de voeten, daar komt ze aan. Bewegende gestalte in knalgroene werel met daarboven knalblauw.

Het pad is leeg.

Karel staat op van de bank.

Hij laat water in de kom lopen.

De kom overstroomt.

Uiterst minieme rabarberdeeltjes beletten de afvoer van het water.

240

Het gras is hoog en de kou is uit de lucht. De kou is totaal verdwenen vandaag, geen flinter huid dat zich te weer stelt en of ze dan niet gewoon zonder tent zal slapen? Of toch die tent te voorschijn halen? Nee, niet nodig vannacht. Of toch? Komt daar een kleddernatte laag waterdruppels de grassprietten omhangen?

Ze steekt haar hand uit naar de lucht.

Ze steekt haar hand uit in het niets.

Niks klammigs.

Maar toch. Vier muren en een dak, mensenkind dat ze toch half is.

Ze maakt het koord van de rugzak open, pakt het hemelsblauwe pakketje. Zo. Tentdoek ontrollen, buitentent uitspreiden, binnentent terug. Zo. Klaar.

Bodem van tentdoek, languit uitproberen, jaha, allang goed, moe nu, zo moe, slapen nu, slapen. Kom rugzak.

Ook de rugzak mag mee op het tentzeil, sterker nog, de rugzak mag plat naast haar liggen en ze dekt hen beiden toe met tentdoek dat overblijft. Een rugzak haalt geen adem, een rugzak is geen grijs/bruin gevlekte gevachtte schoonheid met vier poten, maar ook tegen een rugzak valt aan te kruipen, nee, eerst languit op de rug, wolkjes zien drijven. De cadans van het lopen zit nog in haar ogen, te de te de te de, zo verspringen de wolken.

Ze geeuwt.

Luchtbewoners met zwevende vleugels, wie ziet wie tot ze op de zij draait. Slaapt.

241

Kwaaak kwaaaak kwaak, trillend scheuren die glibberdingen de wereld open. Ka ka ka krassen de kraaien op de vroege morgen. Gekletter van de urine. De kim is rood, de boombladeren bewegen zwart en in de lauwe ochtend stappen de honden slaperig over het erf. Alles is onvervuld van haar. Van hier tot aan de dieprode kim is leeg van haar. Op het hele ruime erf is ze niet te vinden. In huis is alles hol rondom haar afwezigheid. Waarin keert hij terug? Waarheen kan hij gaan?

Kwaak kwaak kwaaaak.

Trrt trrt trrt.

Kakaka.

Is hij bezorgd over haar? Deze nacht is zo lauw. Deze nacht legt een mens zich ergens neer en slaapt.

O ja?

Karel stapt het hek over. Het hoge gras strijkt langs zijn enkels. Droog. Of hierin te slapen valt? Zonder tent, zonder slaapzak zelfs?

Karel gaat in het gras liggen.

Deze nacht redt ze zich wel, zeker wel, maar.

Ka ka ka ka ka ka.

Hoe hol klinkt een huis als het geen gestalte van haar meer bevat.

242

Alles wat melkwit is hangt zo te geuren, zo dun is dit bosje hier met dunste rechte stammen en met ijl blad en met melkwitte trosjes van bloemen. Knalblauwe lucht neemt ruimte in beslag die overblijft. Of: ijlst bomen nemen ruimte in beslag van knalblauw?

Ze ligt op de rug en ze blijft maar liggen op de rug. Wie wil hier nog weg?

De stammen zijn scherp gegroefd en dun en hoog en het spijt haar dat rolstoelzus niet hier naast haar ligt, want de groeven spreken:

‘Ha vrouw. Zie je de soepele vloeibaarheid aan ons, waarmee we begonnen zijn en zie je hoe onwrikbaar we geworden zijn, uitgedrukt door de boom, naar buiten gedrukt; verhard tot schild, zo staan we hier. Schild. Huid. Opvanger. Doorgever. We hebben jou gezien hoe je aan kwam lopen en je hebt ons verheugd met de blik op jouw gezicht; het weerspiegelde het

kunstwerk dat we zijn hier op de helling, de ijle, dit lichte groen dat uit ons komt en nu deze soepelheid van bloemtrossen en nu deze zweem van stuifmeel; ons aller vreugde lazten we op jouw gezicht dat de lange koude winter achter ons is, dat we uitbotten. Blijf maar wat. Blijf maar wat. Blijf maar liggen en word maar deel van de grond waarin wij staan; zo vast en zo eeuwig staan we hier, maar uit ons vloeien de melkwitte bloemen. Blijf maar hier. Blijf maar wat liggen zoals wij hier staan en altijd kun jij weer op stappen, wat een bestaan moet dat zijn, je buigt omhoog en je plant je voeten neer en je staat rechtop en je beweegt je voeten. Onze voeten staan verankerd, maar evengoed: we zijn niet star. Dat is maar schijn. Buiten deze scherpe banen van stammen gebeurt van alles en binnen ons gebeurt van alles. Evengoed, lig nog maar wat en kijk tegen ons op hoe ijlrecht wij hier staan, hoe het groen ons siert en dan nu deze melkwitte trossen. Blijf maar liggen zolang als je wilt.'

243

Fritsje is overgegaan tot de orde van de dag. Gisteravond is hij niet meer haar slaapkamer binnen geëen. Hij is bij de andere twee gaan liggen en daar is hij gebleven. En hijzelf? Er ligt een werkeloos pakje sigaretten dat hij laat liggen. Er ligt een pak maandverband op de w.c. dat hij laat liggen. Haar bed. Nog niks aan gedaan. De linnen hoës heeft ze meegenomen. Wie in haar bed schuift, komt tussen matras en deken terecht.

Karel slurpt van zijn koffie.

Fritsje is overgegaan tot de orde van de dag. Fritsje heeft zich bij de anderen gevoegd en de anderen zijn opgeschoven in de mand, kom er maar bij.

Hoe moet ze zonder maandverband leven en zonder sigaret en zonder Fritsje?

De nacht was lang en dof en de dag wordt lang en dof; alles gaat hij er goed afbrengen, daar niet van, als een mechanische zombie; alsof er een ledemaat van hem af is gescheurd; goed, wat moet hij vandaag?

Deebee. Personeelsblad. Anna wil minder kopij. Wat zei ze ook alweer, voorkomen dat het ongelezen op de stapel belandt; typografisch voorkomen, inhoudelijk voorkomen of moet ze het soms al op de kaft zetten: gooi dit nummer niet weg?

Goed. Overleg dus met Dirk en Anna, tenslotte moeten ze alle drie hun werkdag gaan vullen.

Nog één slokje onderin zijn beker; Karel wacht. Hij stelt het moment uit van: koffie op, douchen, netjes aankleden, huis uit.

De linnen hoes is verdwenen tussen de matras en de deken vandaan. Met medeneming van háár.

244

De blaar op de voet is toch geen blaar?

Nee. Het is de plek waar het leer ál te stijf is, tegen de huid schuurt. Het is de plek waar de huid tegen het bandje valt als ze de voet neerzet. Kan dat niet anders? Eerst de schoen tegen de grond en dan de voet zachtjes op de zool terecht laten komen? Zoiets? Vanavond het leer soepeler maken daar? Vanavond? Nu.

Het stuift als de rugzak tegen de grond valt. Ze gaat zelf ook zitten. Onbekommerd over zoveel grijsheid. Haar voeten zijn grijs, de benen zijn grijs, de schoenen zijn grijs, kont is nu vast ook grijs. De wereld is droog. De dagen zijn droog en de plassen die ze zoekt hebben half verdroogde oevers. Ze gespt de schoen open. Waar de leerbanden kruisen, daar irriteert het haar voet. Ze pakt het leer in beide handen en probeert er beweging in te krijgen. Kom, oud leer. Geef eens wat mee. De sandaal is van haar moeder's tijd; iets van twintig jaar geleden zo ongeveer; alles van de vrouw daar in huis; lakenzak door haar genaaid, spijkerbroek met franjes die haar zo lekker zit. Alles grijs. Alles met een zandlaag bedekt. Het leer blijft zo stug als een oude lap. Ze spuugt. Donkere vlek op het grijze leer, kom kom kom, versoepel.

Niks en niemand hier in de wijde omgeving dan paarden met klitten in hun manen. Zand. Heuvels. Gras. Waar paarden zijn, daar moet ook water zijn, dus waarom bivakkeert ze niet hier. Eén dag, een paar dagen. Ze had vanmorgen zelfs helemaal niet op moeten breken; de voet moet rust en het leer moet ze soepel zien te krijgen; de knalblauwe lucht belooft nog geen spatje regen, dus waarom niet hier blijven vandaag en morgen en verder tot de regen komt? Ze zit ineens al heel anders te frotten. De zon die schijnt haar mooi bij en dit leerplekje, daar kan ze dagen over doen en deze kale zandplek.

Ze staat op.

Eén blote voet en een voet met sandaal.

Tweede sandaal ook uit.

Stok heeft ze nodig, stukje tak en hier is één enorm groot leeg vel tekenpapier, dus haar hoor je niet meer vandaag.

De stoep ruikt naar regen.

Het gras ruikt naar regen.

De bomen ruiken naar regen.

In de verte klinkt nog gerommel.

Op het einde van zijn erf blijft Karel staan. Hij plast.

De maan staat weer scherp afgesneden in het westen; de bui is overgedreven.

Waar is zij? Is de bui nu bij haar? Weet hij eigenlijk hoe ze is bij onweer? Ze is een winterlang bij hem geweest, hoe kan hij dat nu weten? Nee, iemand als zij is niet bang. Ze knalt zelf de wereld door op kousenvoeten; ze dendert zelf de wereld door alsof niemand haar ziet; als een kikkertje zo zeker van zichzelf of als een musje of hoe moet hij dat zeggen. Als een bolletje dat voorttolt. Vanwege zichzelf.

De bewolkte lucht schuift weg. In het oosten weerlicht het. Is ze bang? Of is ze zo totaal niet bang, zelfs niet om dood te gaan als dat zo uitkomt?

Karel loopt langzaam terug. Nog een heel stuk nacht te gaan. Onder de dekens, weg van de wereld. De honden glippen langs hem naar binnen. Zweem van buiten zit nu al in hun vacht.

In de hare?

In de hare?

Hij sluit de deur.

Vier muren en een dak als zijn huls tegen de nacht.

Karel gaat de slaapkamer binnen.

Vier muren en een plafond als binnenhuls tegen de nacht.

Hij kruipt in bed terug. Vier witgeschilderde stukken hout omsluiten de matras van 1.80 bij 1.90. Nachtonderkomen.

Hoelang is de tent al niet gebruikt?

Is hij nog waterdicht?

Bij alle naden?

Alles is zo stoffig en haar voet is zo gaaf heel.

Alles is zo stoffig en haar voet is zo gaaf heel. Goed idee, zegt de wreef van haar voet. Goed idee om zoveel buiten te zijn en zo stilletjes te lopen. Alles komt tot rust. Alles heelt.

De zon is fel vandaag. Ze kiest de hele dag al de zon in de rug; vestje over haar tegen de koele wind. Wind uit het westen, wind in de zij nu, wind in de linkerzij. Aan richtingen denkt ze allang niet meer, vaag herinnert ze zich het voornemen om elke dag een flauwe bocht te nemen. Om weer bij hem te belanden. Bij hem. Vage voorstelling van vorige wereld en vandaag gaat elke richting in de war. Vandaag is alles goed wat niet tegen de zon in is. De zon die steekt en de zon die knijpt haar hele gezicht samen tot rimpelkop, dank je de koekkoek, als het toch niet uitmaakt waar ze loopt, dan het liefst met de rug naar de zon. De stenen muurtjes zijn wit en ze zijn grappig. Ze staan rondom de villa met neergelaten jalouzieën.

Gladgestreken warmwitte muren. Waar is ze beland? Is dit een mensenwoning of is dit een pretpark? Het wit is poreus en het wit is warmwit; het neemt de zon in zich op, geen geschitter aan haar ogen maar een rustige muur, als het bot van een mens. Stapstapstap met de rugzak. Stapstapstap met stoffige voeten in stoffige sandalen door een niemandsland van nog meer villa's en muren, verdomd, zelfs palmbomen in de grond gezet.

Was trippelende Fritsie maar hier, die niets denkt bij ommuurde villa's en palmbomen; dan keek ze tenminste door zijn ogen. Nu denkt ze en ze weet het niet. Of toch wel. Zon in de rug. Dat is de weg van vandaag.

Boven in de palm zijn kokosnoten en in de tuin vangt ze een glimp op van een zwarte bediende in groene overall. Hij harkt. Wat maakt het uit wat een mens ziet. Huid van voet is vrolijk genezen en stelt zich teweer tegen de leren band van de sandaal.

Stapstapstap.

Ze weet het echt niet meer, want nu ruikt ze toch echt de mimosa, kijk, daar, knalgele bolletjes aan overhangende takken. Zo opnemend witte muur en hier de bladstilte van de mimosa. Grijzig groene blaadjes met eveneens stof; vrolijke aabare gele bolletjes.

Het is geen mimosa als ze wakker wordt. Het is een geurende witte bloem die boven haar neus hangt. Er is geen bediende die de stoep veegt. Paard met klitten, schuurt lijf tegen boomstam.

Regenpak mee en trenchcoat thuis laten? Of is het dan te koud?

Karel kijkt op de barometer. Vijftien graden.

Uitbundige zon en wolken en dan weer zo grijs als een herfstdag, wat doet hij aan naar z'n werk? De werkdag moet nog beginnen en de werknemer breekt zich al het hoofd. Hij moet die voorspelling in de krant ook niet zo serieus nemen, gisteren regen – niet dus – en vandaag regen, vannacht dus. Trenchcoat thuis.

'Goed oppassen,' vier lettergrepen richting honden; deur dicht, schuurdeur open, fiets, tas in fietstas, been over het zadel. Of is het toch te fris zo? Flikker toch op man, je kunt je altijd nog hullen in het regenpak. Denk aan háár. Houdt de tent haar wel droog? Staat de tent niet toevallig onder lekkende bomen? Hoe komt ze aan eten? Hoe komt iemand aan eten, die niet praat? Had hij moeten oefenen met haar? Karel rilt onder z'n colbert.

De berm is kantig wit van fluitenkruid. Alle groen is opgefrist na deze regen en wolk na wolk zeilt man aan man van noord naar zuid. Hoehoe, hier, diep onder jullie.

Mannetje in werkkleding op fiets. Richting stad, juist ja, werk is in de stad. Werk is waar mensen zich opeen hopen. Werk is een gebouw; een pasje geeft toegang tot labyrint van gangen en hokjes en één van die hokjes is van mij. Bureau, computer, scherm, telefoon. Pennen. Papieren. Rug naar ruime ramen en zitten op stoel en overgebogen naar scherm; dat is werk.

O nee, ik vergeet nog de geoefende banen door mijn hersens, dezelfde banen die elke dag weer op zullen lichten; alles daarbuiten diffuus. Orgaanachtig weefsel. Klaar om te gebruiken, maar verder in rust. Rest mij nog te zeggen, dat geoefende hersendelen en bekende paden in kantoordoolhof en gepast kleding, gepaste werktas, deze mens maandelijks een geldbedrag verschaffen. Best ruim. Bij opraapvrouw zijn het ongetwijfeld andere hersendelen die oplichten en ongetwijfeld meer verschillenden.

Goed zo boeren, de maïs staat in keurige rechte banen, de weilanden zijn juist op tijd gemaaid, de oogst ligt keurig ingekuuld onder zwart zeil en misschien is er wel wat tot hooi ingedroogd. Kaal gemaaide weilanden als lichtgroene rechthoeken vanaf de dijk. Alles in orde. Een ieder weet wat hem te doen staat. Haar. Waar de wolken een

opening laten, schijnt de zon. Beschijnt zijn gezicht. Beschijnt de rug van zijn hand.
Elke rilling blijft achterwege. Vogeltjes. Wind.

248

Is het al avond en is het hier droog?

Ze staat voor een hek. Het hek belemmert dat iemand van de helling valt, alleen, zou ze zich laten vallen en rollen, bij de eerste de beste boomstam kon ze al niet meer verder. Mooi uitzicht, daar niet van. Rivier in verre verte. Volgende vage heuvelstrook als donkergrijze glooiing. Graslandjes, graanakkertjes en in haar lichaam zo'n intense moeheid. Honger, ja, dat wel. Dorst, nee. Evian flesje nog halfvol, Spa flesje nog halfvol. Hoog en droog voorlopig, zooibosje hier op de heuvelrug als prima slaapplek.

Ze keert zich om en vervolgt het pad. Dáár misschien, daar is het lichter, daar is een soort laan geweest. In de rand kan ze haar tentje neerzetten. Of zonder tent? Nee, met tent. Het is geen twintig plus meer. Waaaw, zachte bladerbodem. Rugzak tegen de boom, klikklik, klipjes los, tent pakken. Best honger, morgen zoeken, vanavond niet meer, het is al ver in de avond, ze vindt geen weg meer terug straks. Méér blad. Nu hier eenmaal blad is, nog meer blad harkt ze naar de slaapplek. Prettig uitgedroogde vaste substantie, honger, dat wel, maar slapen zal ze als een prinses. Ze ontrolt de tent, zet de hoeken vast. Stokken ineem, door de lusjes sturen, uiteinden in haakjes. Zo. Koepel. Binnentent inhaken. Rits open. Rugzak hup naar binnen, lakenzak languit, slaapzak uit hoes, uitrollen, languit liggen, eventjes, zacht zacht zacht. Honger. Roetsj, de tent uit. Het is nog net licht genoeg. Waar kan ze een stukje lostrekken? Deze hier hebben een te gladde stam, maar hier. Plakjes schors laat los. Ze steekt het in de mond. Sabbel sabbel. Sabbel sap. Sabbel vezel. Dit hoekjes krijgt ze wel zacht voordat ze slaapt. De rest bewaart ze.

De rits gaat achter haar dicht. Ze ontwaart de logge rugzak, languit langs de slaapzak.

Kameraadje. Leuning voor de zij. Trooster om te omarmen, om de geur van zijn zolder nog in te ademen. Ze steekt haar stoffige voeten in de lakenzak; op een dag zal er zon zijn en water en dan wast ze alles weer schoon. Nu sabbelen en tegen de rugzak liggen. Donker.

249

‘Kom.’

Als ze al verbaasd zijn, dan laten ze het niet merken. Ze springen in de achterbak. Karel laat de klep vallen. De ruiten beslaan. Heeft hij nog niet genoeg beweging gehad vandaag? Op de fiets heen, op de fiets terug, 38 kilometer. Nee, hij heeft nog niet genoeg beweging gehad of, anders gezegd, hij wil dat acaciabosje zien, die kale stammen en die melkwitte bloemen, of is hij al te laat?

Hij rijdt de avond door. Raam open.

Onderaan de heuvel parkeert hij.

‘Linkerkant op jongens,’ daar is nooit een wandelaar te bekennen. Zelf houdt hij zich netjes aan de treden, de drie stuiven onder de bomen door, weten even niet hoe ze het hebben, dit andere landschap waar hun baasje hen aan blootstelt. En nog wel in de avond. Als dolle peuters doorkruisen ze de helling.

Karel ritst zijn jack open. IJle acaciastammen zijn eenkennig, zijn ze hier met zovelen aangeplant? Spontaan opgekomen? Kruinen bovenin tegen elkaar als een dak, zodat niets hier onder groeit? Melkwit en lichtgroen vormt één dicht kantwerk. Als slappe tinussen kronkelen de stammen in lege ruimte; de jaren verhardt hen; nog geen rechte plank is van een acacia te zagen.

Fritsie begint als een gek te blaffen, heeft iets gevonden daar, graaft en snuift en graaft en snuift. Laat maar, hij komt wel. Karel loopt rustig verder.

Voor het hek slaat hij linksaf het pad in. Geen honden daarachter. Daar is het domein van de paarden.

Zachte verende varenground hier op de open plek, oude varens van jaren en verse varenstengels fier rechttop. Gaat hij misschien even uitrusten op deze boomstam? Weet een mens eigenlijk wel wat hij ziet?

250

Het lijkt wel een kathedraal. De boomtoppen overhuiven deze ruimte met een groen dak. De bodem is van een hele dikke verende bladerlaag. Oude laan, zo lijkt het wel. Beuken die niet op de meest statige plek van de wereld staan, maar op een droge dorre heuveltop. Niet dat majestueuze wat een beukenlaan kan hebben; aangepaste nederigheid.

Ze neemt een hap brood. Dikke sneden lichtzuur brood, in welk land is ze hier beland? Dikke granige sneden brood en dik boter. Kaas. Stroop.

De ochtend is fris; de voorflappen zijn omhoog geslagen en ze peuzelt hier de boterham op. Wie o wie heeft deze boterhammen gebracht?

De boomstammen zouden het kunnen weten, maar ze zeggen niks. Alles houden ze in hun verdichte schichten bewaard. De bladerlaag zou het kunnen weten. Het zegt niks. Traag vermolmend houdt het de beelden in zich verborgen.

Ze huivert.

Het dunne lichaam krijgt een centrum. Doorgeslikt gekauwd brood. De hele dag zal het bij haar blijven, zich laten voortbewegen door dit brandhoutlichaam van haar en uitdelen. Her en der. Stofjes. Kracht.

Ze kauwt langzaam. Huisje van tentdoek, kathedraal van boomkruinen en nu ze iets binnenkrijgt, nu pas voelt ze hoe moe ze is.

251

De maan schijnt naar binnen.

De kikkers kwaken.

Karel steekt zijn hand in de lichtbaan. Iets met vijf uiteinden. Vijf uiteinden die van zichzelf licht gekromd zijn. Natuurlijke stand, flauw gekromd. Kan wel recht, maar dan trekt het in zijn handpalm. Flauw gebogen. Ouderdom? Elk mens?

De uiteinden vormen een schaduw in de kom.

Vijf vingers die uitwaaiëren, vijf vingers die een groter bereik geven aan het dichte stuk hand.

De hand. De mens. De hand. Rodin en alle beeldhouwers ter wereld die hun hand kennen. Werktuig. Wat is zijn vak? Wat is de hand en wat is zijn vak? Moest hij zich niet eens omdraaien, inslapen?

Hij strekt de hand omhoog. Vijf vingers en daartussen muur. Licht. Lucht. Vijf vingers en vier wigvormige afgegrensde ruimtes en ruimte links en ruimte rechts.

Een hand.

Shit, die bespreking vandaag.

Mag Jolijn schrijven wat ze wil in het personeelsblad? Mag iedereen dit lezen of alleen het eigen personeel? Het kan immers verkeerd opgevat worden door de buitenwereld.

Verdomd Karel, waar blijf je met je kritische instelling van bijna veertig jaar geleden? Wie stond daar op de barricaden van het noodgebouw en wie vond toen dat zijzelf het beste wisten wat ze moesten leren, weg met dat eenrichtingsverkeer?

Waren zijn vingers toen nog onbekommerd soepeltjes kaarsrecht?

En nu Jolijn de les lezen. Bah.

Karel draait op de zij.

252

Ze loopt met de vrouw mee.

De bosgrond is nog nat, haar voeten worden nat, verpulverd blad plakt een haar voeten.

Ze volgt de vrouw. Het hek door. Het grote grasveld over. Daar is de achterdeur.

‘Kom binnen.’

Er ligt een dikke handdoek op de keukentafel.

Er ligt een stapeltje kleren op de keukentafel.

De vrouw heeft haar haren heel kort. De keuken is licht, heel leeg. Wacht, bord op bord staat daar; is dit de vrouw die...?

Stapeltje kleren en handdoek tussen twee handen vast, gang door, doucheruimte in.

De doucheruimte is een balzaal. Kleren op kruk.

‘Ga je gang.’

Vrouw verdwijnt.

Jezus, hoelang is dit geleden?

Smelt ze niet helemaal als ze onder de straal staat?

Ze stapt uit haar sandalen. Ai, bosgrond op de vloertegels.

Knoppen naar links. Laat dat water maar even ruisen.

Broek uit. Over de wasmachine leggen.

Trainingsjas uit. Over de broek leggen.

T-shirt en hemd uit. Onderbroek uit.

En stap stap stap naar de straal; iets meer warm, zo ja.

Ze stapt onder de straal.

Warme deken over haar schouders.

Nieuw stuk zeep in zeepbakje.

Urtekram shampooefles in zeepbakje oftewel: gebruik maar allemaal.

Goed, nu ze hier toch zo uitgekleeft staat, waarom ook niet. Hoofd onder de straal, haren voor gezicht, haren languit nat en alles nat van straal en stoom. Zeep. Zwitsalzeep langs hals, nek, ene oksel. Andere. Onder borsten langs, buik, voorlangs, achterlangs. De benen, daar stroomt het zeepwater vanzelf al overheen.

Shampoo op de hand, hand over hoofd, twee handen over hoofdharen, rozenblaadjes geuren.

Alles uitgespoeld, alles afgespoeld, rode stip knop naar rechts, koud water nog over haar benen, haar voeten, stroom maar bloed, stroom maar weer toe.

Natte voeten op vloer, handdoek, snel terug naar doucheplek, stoomplek, saunaplek.

Handdoek over schouders. Droog. Rug droog. Armen. Kruis. Ene been. Andere been. Ene voet. Andere voet. Tussen elke teen droog. Handdoek om hoofd. Tulbandhanddoek.

Wat zijn dit voor kleren?

Hemd. Goed zo.

Hemd past over de tulband heen.

Onderbroek.

Past.

Trainingsbroek blauw. Niet haar kleur. Wel de goede maat. Heeft de vrouw dezelfde dunne maat als zij? Haar dochter?

Bruin vestje. Goed.

Sokken? Die hoeft ze niet.

En nu? Haren droogwrijven. Kam? Borstel. Haren achterover borstelen. Klaar.

Eigen kleren?

Eerst maar nu zichzelf laten zien.

Deur uit, gang door, keuken binnen.

Natte sandalen in de hand.

Vrouw leest krant.

‘Ik was je kleren vandaag. Neem je bord maar mee als je wilt. Eet maar hier op als je wilt.’

Borden in hand.

Deur open.

Sandalen op stoeptegels.

Voeten in sandalen.

Verpulverd blad al onmiddellijk tegen schone voeten, geeft niks.

Gesp dicht.

Andere gesp.

Bord mee.

De ochtend in.

In blauwe broek en bruin vestje.

253

Het is een warm bad met blauwe lucht en witte wolken en grijze wolken en donkergrijze wolken, kans op regen en onweer vanavond, doe maar, doe maar regen trouwens, onweer? Is ze bang voor onweer? Doe maar heel veel regen dan. Is haar tentje wel waterdicht trouwens?

Het geraas van het verkeer is ineens verdwenen als hij de brug af draait met een grote lus. Hier is de dijk en de berm smacht naar regen; alle margrietten, ze bloeiden en nu zijn ze verwelkt, voortijdig verdroogd. Hele veendijken zijn al aan het scheuren, kom op hemel, kom op regen. Regen die weer een spons maakt van die dijkjes daar in het westen, regen hier voor de bietenakker, regen hier voor de boeren met koeien, grás moeten ze hebben, vers gras om te eten en ver gras om te maaien en in te kuilen, come on hemel, zeil niet allemaal voorbij wolken, scheur open en doordrenk mij dan ook maar desnoods – als zij maar onderdak is in haar tentje – doorweek mijn grijze glimmende katoen/linnen broek maar rustig en mijn fancy lila overhemd, rijt jezelf maar open donkergrijze wolken en doe het maar met bakken naar beneden vallen voor mijn part; wind in de rug, hij zeilt naar huis. Ho, remmen, aardbeien te koop en ook het bordje ‘kersen.’

Een euro vijftig voor de aardbeien, twee vijftig voor de kersen, vier euro in het potje, twee bruine zakken op een bedje van regenpak, fietstas dicht, kwakende kikker dus er is nog ergens water. Er is nog water. Lage graanoogsten verwacht overal ter wereld en werelbevolking die groeit met 1,6% per jaar, dus is verdubbeld over 44 jaar en hij – Karelte – is hoofd communicatie bij een bureau van spelende mannen die slootjes verleggen en viaductjes ontwerpen en ondergrondse doorgangen; wordt het

niet eens tijd dat hoofd communicatie met God communiceert over de smachtende aardbol?

Hij reikt achter zich naar de kersen, pakt een handje. Eén rolt over de weg. Dieprode kersen aan groene steeltjes. Ze knappen open in zijn mond. Mochten zijn mondhoeken rood worden, geeft niks. Drie honden, dat is alles wat hem nog zal aanschouwen vandaag.

254

Daar staat weer een bord eten, als witte vlek in de schemer.

Ze neemt het mee naar De Bank en pas als ze zit, ziet ze de bloemen. Hè? Bloemen? Vaasjes bloemen aan de voet van haar beuk?

Zo te zien wel ja.

Vleermuizen zijn wakker, schichten de open plek over, laten al wat vast is staan, al wat solide is, al wat vorm heeft zoals de tent, zichzelf; ze scheren zigzag met een rotvaart en ze botsen nergens.

Ze rolt mes en vork uit servetje, snijdt een punt van de lasagna, doperwtjes, stukjes tomaat, witte kaas, alles gevangen tussen de graanplakjes. Jezus, wie zulk eten krijgt, die gaat hier niet meer weg. Voorlopig niet tenminste al heeft ze al dagen het visioen: zee. Ze wil naar zee. Ze wil geen klote meertjes meer, geen sloot meer, ze wil de zee zien.

Dak van boomkruinen als donkere vlekken nu; het groen is opgelost in duister. Geraamte van boomstammen als gebinte voor deze open plek; schichtende vleermuizen die ze nog net kan zien. Dichte dikke bosgrond en geen fijnste strandzand.

Zolang ze niet weg is, heeft ze elke dag twee bordjes eten en zolang ze die heeft, is ze niet weg.

Ze prikt een augurk aan de vork, stopt de vrucht in de mond, prettige sappige zure smaak om mee te eindigen. Zolang deze kruinen haar overhuiven, zolang is dit haar huis en zo lang waken de vleermuizen over de nacht.

Als de tent daar niet meer opgebald staat, dan is ze naar zee onderweg.

Nu niet. Nu kan ze alle kanten op en van alle kanten keert ze terug naar de heuvel.

Ka ka ka, ergens zijn nog kraaien aan het kletsen.

Ze plant haar handen op de stam en krikt zich omhoog. Stijfjes loopt ze naar de tent. Bordje buiten. Rits open. Achterwaarts naar binnen. Zitten. Rits dicht, andere rits open. Vest uit, broek uit, sokken uit, lakenzak in, slaapzak ergens half over zich.

Ze. Slaapt.

Hè, nog meer bloemen? Doperwtentpot met gele bloemen. Weckpot met pioenrozen, augurkenpot met van alles wat uit de tuin. Ze zit op de knieën in de voortent, steekt haar neus in de pioenroos. Roosjes, rozenwater, rozengeur, duizend blaadjes bomvol geur. Als haar neus loslaat, laten de bloemblaadjes los, langzaam dwarrelen ze als licht roze veertjes en versieren de bosgrond.

Het bord van de vrouw staat er en nog veel meer. Tupperware bakjes met?

Ze klikt een deksel open. Meloen. Mmm, oranje sappige meloenstukjes. Verdomd, is ze jarig of zo? Zo komt ze hier nooit meer weg natuurlijk.

Morgengroet van kraai en prevelende pater, die ze hier elke morgen ziet; hij doet z'n ronde hier, dan langs de heuvel en eindigt weer op deze open plek, daar, bij die boom tegenover.

De Kathedraal.

Kersen in een ander bakje. Aardbeien. Jezus, heeft ieder huis daar iets gebracht terwijl ze hier lag te slapen?

Koe koek.

Hoor een kers, eet een koekoek.

Ho nee, eet een kers en hoor een koekoek.

De kers glimt bedauwd.

De kers is eten en drinken tegelijk, vol sap als het velletje knakt.

Er is nog iets.

Geen geruis meer, geen wind meer van gisteren, geen zwaaiende boomtakken meer.

Stil.

Stilte en lauwe lucht, hup, aankleden, boterhammen mee en on the road, wassen doet ze ginds wel in het beekje.

In driekwart broek, grijs en blauw trainingsjack komt ze te voorschijn. Gesp dicht, andere gesp dicht. Hoofd voorover, kam door de haren, hoofd rechtop, haar valt zo ongeveer in de goede scheiding. Boterhammen in servetje, in rugzakje. Handvol kersen mee.

Fritsie, ik zou een moord doen als je bij me was, Frit sie frit sie fritsiefritsiefritsie, gingen we maar samen op pad, dan was ik helemaal gelukkig.

Ze is sneller dan de pater.

Ze blijft niet bij elke boom staan, sterker nog, ze heeft zin om te rennen. Omlaag. De heuvel af.

255

Hoe hij deze dag door moet komen, dat weet hij ook niet. 29 mei, 59 zou ze zijn geworden. Hij gaat zich heel kalm houden vandaag. Hij keert de stoel naar het raam. Wat gaan de bomen tekeer; ze buigen diep, van links naar rechts. Karel nipt van z'n espresso.

Geen spatje blauw te ontdekken boven de polder, grijze lucht. Koele grijze nog-net-mei dag; Pinksteren was het soms als ze jarig was. Pinksteren is laat dit jaar, heel laat. Over twee weken pas.

Karel pakt de kijker. Hij heeft behoefte aan knallende diepte. Wild bewegende takken en daarachter de leegte. De bodem. De andere dimensie. Eén is plat. Twee is verticaal. Drie is diepte.

Dirk komt als geroepen. Mee vandaag? De bloembakken filmen?

'En jij vraagt wat ze gemaakt hebben?'

'Had je geen zonnige dag kunnen uitkiezen,' bromt Karel. Hij laat z'n blijheid niet blijken. 'We waaien nog weg daar rondom het gebouw.'

Hij neemt het laatste slokje, pakt de jas van de kapstok.

'Goed. De expeditie kan beginnen.'

Klop klop klop. Luxaflex open, verbaasde Toon.

Rijtjes overdwers met welke plant?

'Gras.'

Dien heeft een zandheuveltje gemaakt, een kom water dient als nagebootst meertje; Duplo poppetjes liggen tegen de helling. Ze zijn nog nat van de regen; het zand is op hen gespat.

'Wacht,' zegt Dien. 'Ze nemen even een duik. Ik moet nog een regendakje voor hen bouwen.'

Til en Robert hebben een mozaiek gemaakt. Niet zomaar.

‘Hij heeft zwarte steentjes verzameld, daar bij de rivier. Ik witte.’

Ze waaien zowat weg als ze de hoek om gaan. Hoog groeit een passiebloem.

‘Hoe krijg ik één stok zo hoog, dat de bloem steeds verder tentakelt. Ik mag niets stutten van opzij. Het mag alleen die ene in het midden zijn. Hoe krijg ik die stevig vast. Hoe krijg ik daar nog een stuk bovenop?’

Dominique heeft dieren in zijn bak gezet. Over het midden een welvend dak. Het dak kan kantelen, naar beide kanten.

‘Kijk. Mijn dieren kunnen dit gewelf zelf in beweging zetten, zie je?’

‘En terug dan?’ vraagt Karel.

‘Zie je dat touw daar? Dat doen ze in hun bek en zoef, daar rolt het dak weer langs de rails.’

‘Oef,’ zegt Karel. ‘Ik verlang naar een bak vol geraniums.’

‘Rode,’ vult Dirk aan. Zijn lange haren wapperen over z’n jasje.

Er komt een straaltje zon te voorschijn.

256

Ze ligt onder de sterren.

Uit logeren zogezegd, laat die paters maar even hun gang gaan met hun gewandel en die vrouw eveneens, met haar kort geknipte haar; nog even en ze zou zelfs haar lakenzak in de wasmachine stoppen en gedroogd en gesteven afleveren, nee, bedankt. Geen tent als burchtje graag, compleet met ontbijt en was en schoenen gepoetst?

Ze proest.

Helicopter in rood en groen en dan weer: de sterren.

Zij in haar slaapzak, slaapzak op oeverzand, kurkdroog zand, uiterst fijn zand; vanaf dat ze er ligt is er een holletje, maar toch...

Het water ligt te glinsteren. Morgenvroeg geen betegelde doucheruimte; een heel meertje om in te plonzen en toch...

De man. Die heeft nu de honden, maar niet meer haar.

De vrouw het het haar kort, die heeft nu een heel dorp om zich heen, maar niet meer haar; wég wil ze, weg weg weg en wie zou dit niet snappen die hier nu ligt: wolkenvegen aan de kim, glinsterend water en al wat dier is heeft een antenne voor haar, voor dit diertje hier, mensendier in slaapzak. Waarom gaat niet iedereen het huis uit, omringt zich met lucht, met dit luchtruim dat zich naar alle kanten uitstrekt.

De man was in orde trouwens. Ze mocht in en uit gaan, ze voelde geen enkel touw waarmee hij haar terug trok, integendeel.

Alleen nu. Die lege plek binnen zijn huis die hem met alleenheid vervult, moet ze soms hard hollend naar hem terug? Opdat daar weer een ander levend wezen ademt onder hetzelfde dak? Nee. Stop. Ze mist de hond en ze mist de sigaret.

De gakganzen dobberen heel rustig, hun jongen tussen zich in; acht jongen, daar vijf, ginds maar eentje meer. Kwakende kikkers; water is hun element; het sluit zich als een spiegels.

Zij is aangespoeld en de mensheid heeft haar een slaapzak kado gedaan.

Ze gaat op haar zij liggen, wurmt zich verder in het zand. Slaapt.

257

Rolstoelzus rookt sigaret en slurpt van haar thee; broerlief komt erbij zitten met zijn beker koffie; de drie spelen tikkertje in overdadige zon, kinderlijk blij als ze zijn met deze ochtend. Zomer.

Karel gaat op de krakende bank zitten; de sigaret rolt naar het midden.

‘Voor haar,’ zegt zijn zus.

‘Voor haar die er niet is.’

‘Voor haar die rondzwerft.’

‘Misschien komt ze wel langs, bedoel je?’ vraagt hij.

‘Komt wel, komt niet, doet er niet toe, deze sigaret is voor haar klaar.’

De zon is op haar gezicht, ze heeft de ogen dicht; ook hij sluit zijn ogen. Zomer.

Hoogzomer. Hele Hemelvaartsdag nog voor zich.

‘Zelf denk ik ook vaak aan haar plek. Als leeg.’

‘Je bedoelt: dan is ze er...’

‘al is ze er niet,’ vult hij aan. ‘Voer voor jouw onderzoek.’

Ze blaast de rook uit en zegt:

‘Soms denk ik dat ze mij is, maar dan mijn benen vooral, mijn lopende deel.’

De koffie is lauw aan het worden. Geeft niks. Slok koffie is bitter, dat wil hij proeven, in alle hoeken van zijn mondholte.

‘Goed idee: ze is jouw lopende deel. Dan is ze familie van mij dus. Mijn zus.’

Ergens loeit een koe.

Ergens tjoektjoekt een boot, dus de wind is uit het noorden, noordoosten misschien.

‘Wat ruikt hier zo?’

‘Jasmijn struik, daar, langs het pad. Zou er een krant zijn vandaag, trouwens?’

‘Nee broertje, in die van gisteren stonden de t.v. programma’s van donderdag.’

Nu stil. Kop houden, ogen dicht; zijn zus zit daar, ze rookt. Ze is zo grappig.

Waarschijnlijk wil ze gewoon hier zitten, stilte, zon op gezicht, geen af-geleid, geen autogeraas, geen mensengetetter nu ze op het platteland is. Ze heeft zo gelijk; elk moment dat de zon hoger is, is het vorige moment al voorbij.

Hij mompelt voor zich uit:

‘Iets voor jouw onderzoek: de zon klimt en eet de tijd op.’

‘De zon wordt warm en smelt de tijd,’ zegt ze. ‘Of zouden we stil zijn?’

‘Elk woord eet de tijd op.’

‘Ik spreek en dood de tijd.’

Slokje koffie, bitter vocht.

‘De zon die klimt komt morgenvroeg op, of zoiets.’

‘Je bedoelt: de zon van twee uur geleden is de zon van morgenvroeg?’

‘Zoiets, maar meer: hap, weer een dag uit de tijd.’

‘Weer een dagje ouder.’

‘Tijd is dus niet aan de zon af te meten?’

‘Maar wel aan onze rimpels.’

‘Waar houden we ons eigenlijk mee bezig?’

‘Je bedoelt: wisten we niks van rimpels, we wisten niks van tijd?’

‘Wisten we niks van rimpels, oftewel: bezagen we onszelf niet met de ogen van een ander?’

‘Ja, zoiets. Waren we hier een eendagsvliegje, zojuist geboren. Waren we een spelende hond. Waren we zo’n vlinder daar.’

‘We hadden in elk geval onze banen niet, jij niet bij ’s lands grootste ingenieursbureau en ik niet aan ’s lands hoofdstedelijke universiteit.’

Tjoeketjoeketjoek.

‘De boot tjoekt al een hele tijd en nu hoor ik het pas.’

‘Verdomd, ik hoor het nu ook pas en al die tijd..’

‘... zijn onze oren schelpen en tjoekt daar een boot en..’

‘..dat bedoel ik, we zijn gevangen...’

‘.. in onze eigen schedel.’

‘Zo is het, ik steek er nog eentje op.’

‘Ik haal nog wat koffie, jij nog thee?’

‘Nee.’

‘Zusje, kijk.’

Hij wijst naar de plek waar de sigaret lag. Er ligt geen sigaret meer.

258

Het zand is zo rul.

Het stuift op bij elke stap die ze zet.

Vanavond wél voeten wassen meisje.

Ze schiet in de lach.

Alsof ze smetteloos witte lakens heeft en die elke week verwisselt.

Alsof haar voeten te deftig zijn voor een laagje zand.

Alsof dit uiterst fijne stof niet thuishoort rondom haar enkels en sandalen en voeten in sandalen.

De aarde glooit rondom haar. Begroeid met groen.

Weer proest ze het uit.

Blauw is toch immers de kleur van de hemel die boven de aarde hangt en zwart is de kleur van de tijdelijke vliegers hier boven de aarde.

Groen. Begroeid. Alles is groen, zelfs de bosrand daarginds. Groen gegroeid, wat is daar nu zo grappig aan; het is gewoon een feit. Al wat de kop opsteekt uit de aarde is groen, dat zijzelf

nog zo'n blank wezen is, zo'n bleekscheet met gebruide huid maar goed, ze is ook geen plant nee, ze is een dier.

Ze giert van het lachen.

Het zandpad is oneffen. Oud karrenpad en bonken van stenen; laat dat fijne zand maar wijken, wij wijken niet, bonk, uit.

Best wel ongelofelijk dat voeten zich ter hoogte van de enkels kunnen instellen op oneffenheid. Het tast daar als het ware de grond af en het zet zich neer en dit lange lichaam volgt of loopt ze vooral met haar ogen; zijn die eerder en sturen de hersens een signaal naar de voeten?

Die heuvel daarginds, die laat ze staan.

Die tent op de heuvel, die laat ze staan.

De heuvel die blijft wel staan en de tent die blijft wel op de heuvel staan; ergens in de bosrand zal ze gaan slapen. Met uitzicht. Groene heuvels. Blauwe lucht. Tijdelijk zwart van vliegende vogels. Hoog hoog zomer.

259

Hij haalt het pasje door de sleuf en duwt de deur open. Jezus, wat een ruimte hier – 'Goeiemorgen' – de twee enorme ficussen verdwijnen in het niet; achter de lift lijkt de hal door te lopen. Hoeveel mensen zouden in deze hal passen?

'Ook goeiemorgen.'

Zij allemaal? Zeker wel, zij allemaal en volgens hem kan iedereen dan ook nog ronddraaien met wijde armen.

Karel loopt door naar het trappenhuis.

Alle ruimte is voor iedereen, zoiets, dit gebouw uit 1974 of ligt het aan de grote marmere tegelvloer of toch aan dat glas of aan de open doorkijk naar beide zijanten? Hij voelt zich ineens vanaf de leegte het gebouw binnen gaan, op weg naar zijn kamer. Kamer als tweede huid, maar kamer eveneens zo ruim, de muren van de kamer als kleding over zijn huid?

Wat zijn we zelf hier?

Wie zijn we zelf hier?

Lopen we blindelings naar ons eigen bureau en daar installeren we ons of betreden we dit gebouw als lege ruimte en zijn we verbaasd over haar schoonheid?

Wie heeft dit feitelijk zo uitgedacht? Waarom?

Nog voordat hij z'n kamer binnengaat, piept de telefoon. S.m.s.je. Even nog niet.

260

Er is een dag, zo lauw.

Ze hoeft zich niet te verplaatsen.

Ze hoeft zich nergens naar toe te verplaatsen.

Ze ligt.

Is het voor de dieren geweest vroeger?

Stoepje voor de schuur, slaapzak op stoepje en liggen. In de schaduw van een ... zeg maar hok, meer is het niet, ooit onderkomen voor kleinvee dat hier de zomerlang bleef.

Hoe dan ook, min of meer een dak in de buurt als de stortbui losbarst. Het hangt in de lucht.

Iets hangt in de lucht, maar vooralsnog is de lucht rondom haar huid net zo lauw als haar huid zelf.

Ze ligt op de zij.

Haar honger is gestild met kersen, met net zoveel kersen als ze op kon, donkere rode kersen in verwaarloosde boomgaard; wie allemaal hier weggetrokken zijn? Mens en vee?

Ze wenst zo stil te liggen, dat ze zelf lucht is, lauw, loom, losjes. Wat voor dag het is, ze zou het niet weten. Ze vindt het echt een dag om zaterdag te zijn. Alles is in afwachting van. Alles is geboend en daar ligt het schoon en wel de rest van de zaterdag totdat het zondag wordt:

doel van alle gepoets. Ja, het zou best zaterdag kunnen zijn, alle boodschappen in huis, alles schoon en wat dan nog?

Wachten.

Liggen.

Of trouwens, zaterdag nóch enige andere dag.

Toestand van opperste stilte en van géén grens tussen lucht en huid van arm, huid van benen en voeten, huid van gezicht. Of ze nu zo ligt, op haar zij, arm voor het hoofd of dat ze nu op de rug gaat liggen en de lucht in kijkt en de pannenrand van het hok ziet afgetekend; opperste ge-draag van de aarde en opperste leegheid van binnen; net voldoende vruchtvlees van kersen en ruim voldoende sap van kersen en dat is het dan.

Of ze hier eeuwig had kunnen blijven liggen? Dan zie ik Fritsie nooit meer. Nee dus.
Opperste leegheid en vacht van Fritsie, dát was de hemel. Ergens tettert een vogel.
Ze slaapt.

Binnen is geen vloer. Binnen is stoffig zwart zand als vloer en ergens heeft een sprietige
stengel kans gezien om hier te groeien. Groene raket.

De regen dendert tegen de pannen en het onweer schicht over de vlakke, gevolgd door
grommende donder. Niks deert haar.

Het lichaam is gerustgesteld. De lucht heeft lome omtrek aan het lichaam gegeven en wát nog
gewicht had, heeft mogen rusten.

Ze zit op het stoffige zand.

Haar benen zijn dof bepoederd.

Achter het raampje gaat de regen loodrecht.

Geroffel. Geruis.

Wat dóet ze hier binnen?

Het straal regent.

Ze staat in de straal regen.

Het beuk regent.

Ze staat in de beuk regen.

Het lawaai regent.

Ze staat in de lawaai regen.

Het kletter regent.

Ze staat in de kletter regen.

Het schuin regent.

Ze staat in de schuine regen.

Het dender regent.

Ze staat in de dender regen.

Het giet regent.

Ze staat in de gietende regen.

Het gordijn regent.

Ze staat in de gordijn regen.

Het stort regent.

Ze staat in de neerstortende regen.

Het regent pijpestelen.

Ze staat in de pijpestelen regen.

Het plens regent.

Ze staat in de plenzende regen.

Het zeik regent.

Ze staat in de zeik regen.

Het egaal regent.

Ze staat in de egale regen.

Het hoos regent.

Ze staat in de hoos regen.

Even plotseling als het begonnen is, houdt het op.

Even benauwd als het voor de bui was, is het nu.

De haren plakken tegen het gezicht; het hemd plakt tegen haar omtrekken en vanaf de heupen hangt haar knielange broek, kletsnatte khaki kleur.

Haar slaapzak ligt veilig in het schuurtje.

261

De damp van de koffie en de bleke ochtend. Bleek. Dauw over het gras.

Dirk staat met thee. En met zijn sigaret. Dampende thee en de sigaret in de holte van zijn hand.

‘Damp. Thee heet of lucht koud?’

‘Ik ben geen natuurkundige,’ zegt Dirk. ‘Binnen, daar zijn er genoeg.’

Ze staan net niet te kleumen. En zij, ze zal toch niet ergens in het gras zijn gaan slapen?

‘Tegenvraag. Hoe kan het zo koud zijn als de zomer nog beginnen moet?’

‘Goeie vraag,’ oreert Karel. ‘Zo’n bleekschetige, oernatte atmosfeer, brr.’

Tegenvraag: hoe kan een koe daar rustig liggen in dat natte gras.’

Dirk is een goede naam voor deze slungel met lange haren. In een staart gebonden vandaag.

‘Hoe kan een grasspriet zo’n koe verdragen, dat hele gewicht?’

Hij neemt een trekje van de sigaret. Geen sigaret te zien. Verstoep in holletje van zijn hand.

‘Antwoord: gras groeit in aarde en aarde zit best stevig in elkaar, aarde draagt koe en grasspriet is buigzaam. Tegenvraag: waarom vormt een koe een eenheid met het gras en wij niet?’

Geen dampende thee meer, geen dampende koffie, bijna een einde aan dit onderhoud met Dirk; langzame slokjes van laatste beetje koffie.

‘Karel, dat weet je toch. Koe is gras, koe verteert gras, koe herkauwt. Mens kan dat niet. Andere vraag: waarom koe op vier poten en mens rechtop?’

‘Koe is gras, zei je toch en koe is dus gebogen over gras en koe is dus mobiel boven het gras. Vandaar die vier poten. Goed. Wij rechtop. Waarom niet op vier poten. Had ook gekund. Geen idee. Ik geef de vraag terug Dirk.’

‘Koe was gras, zei je toch. Geen gras, geen koe. Mens is? Lucht? Geen lucht, geen mens? Ik leg de vraag weer bij jou neer.’

‘Geen lucht, dan ook geen koe. Dus waarom laat die eerste mens de voorpoten loskomen van de grond? Vraag aan jou.’

‘Handen vrij Karel, dat zal het zijn. Handen als element van de mens. Mens is hand en handarbeid is zijn element?’

De sigaret is op. Dirk drukt hem uit in de asbak, laat de peuk tussen het rooster vallen.

‘Interessant Dirk, die handen. Ik dacht echt alleen maar aan de lucht. Die handen, dát is het. Nee, en toch laat ik de lucht niet los. Hoofd rechtop. Overal lucht. En ogen die alle kanten op kunnen kijken.’

‘Aha, jij bedoelt zoiets als overzicht?’

‘Ja, zoiets, gaan die beelden niet de hersens in?’

‘Baasje, houd jij het maar op je hoofd, ik houd het op de handen.’

Ze lopen naar binnen.

En opraapvrouw? Voeten háár element?

Als dat gras te nat is, kom maar gewoon terug. Weer thuis.

Ze zijn zo klein dit jaar. Ze zijn zo klein als krentjes dit jaar. Diepblauw openbaren ze zich tussen de groene blaadjes, kom kleine, mag ik jou? Mag ik jou losmaken en jou erbij, twee bosbesjes in haar handpalm, twee kleine stevige bolletjes. Ze stopt ze in de mond, rond stevig vruchtje om in te bijten, knap, knap en het sap is vrij, het sap is zoet en het sap is zuur en de schilletjes zijn éten, zijn massa, zijn volume; iets om te kauwen, om door te slikken.

Meer. Ze strijkt de plant opzij om de onderkant te zien, hier een besje, hier, diepverlegen, blauw, klein. Mag ik? Mag ik jullie plukken? Ik stop jullie in mijn mond, jullie bestaan gaat verder, verplet, uiteen en doorgeslikt en hoe dan ook weer verder? Keel doorgesleden en verder? Ik ken mijn omhulsel maar ik ken geen weg daarbinnen. Het sap gaat haar weg en traag volgen de schilletjes. Nog meer. Eten zijn jullie voor mij en drinken; nederige struikjes, terneer op de bosbodem, takkig stengelige bezemige plantjes met klein groen blad en met deze blauwpaarse druppeltjes verstoppt. Ik zoek en ik pluk en ik eet.

Nu heb ik genoeg. Ik verlaat de donkerte voor daar, de bosrand. Zien jullie? Daar. Hoog gras onttrekt mijn ligplaats aan het oog; zien jullie, daar, daar is geen kruin meer die de zon tegenhoudt, zien jullie, bosbesjes, ik draag jullie in mijn lichaam naar die kruinloze slaapplek; gras; bloemen. Laat ons gaan liggen, laten we ons hier met lichaam en al terneer leggen, languit over de slaapzak. De zon is zo schitterend, de zon schijnt zo warm en binnen gaan jullie je weg; jullie vallen verder uiteen en jullie voeden deze binnenwereld van mij; heb dank.

263

Hij moet onkruid weghalen.

Hij moet de lakens in de was doen.

Hij moet bessen plukken.

Het licht beweegt over zijn slaapkamermuur. Wat zou het? Twee hele pinksterdagen de tijd. Karel draait op zijn zij en doet de ogen dicht.

Waar is Irene?

Waar is opraapvrouw?

Waar is zijn zus?

Waar is het logische begin van de pinksterzondag?

Wie mist hem als hij de hele dag blijft liggen?

Waar is de loomheid van de zon die hem overkomt en die hem van de ene minuut naar de andere draagt, vanzelf?

Hij wil zich godverdomme verliezen in iets, in iemand, helemaal, mateloos, weg met zijn lauwheid.

Karel gooit het dekbed opzij. Dat is één.

Bloot lichaam aan frisse lucht. Wat is de lucht, wie vormt hij daar in de lucht, wat, wie, waar kan hij zichzelf naar richten?

Eerst naar de w.c.

Of buiten pissen?

Nee, dan moet hij weer wat aan doen.

W.c. bril omhoog, kletter de kletter.

Hij gaat niet terug naar zijn slaapkamer. Hij opent de deur van het kleine kamertje en hij ziet wat hij zoekt: haar beeldjes van stof, de opgedraaide armpjes met drukknop.

Verweesd staren de figuren hem aan. Ogen hebben ze niet. Logge stoffen beeldjes met ergens deze sliert van ineengedraaide stofreep. Vierpotigen. Tweebenigen.

Slingerledematen van levenskracht, maak die drukknop open en patsj patsj patsj.

Hoe komt ze erbij, om zoiets ineem te draaien en vast te zetten en iemand haalt de drukknop uiteen en floep. Of hoopte ze dat de sliert zichzelf opstuwde en de drukknop opentrok?

Hij kiest het grootste poppetje. Het past overdwers in zijn hand. Het heeft geen kut.

Het heeft wel een zacht schurend lijf en een opgedraaid armpje; tot haar kan hij zich richten.

Zijn hand is een schelp rondom het wezentje; zijn lul past in de sliert; het poppetje wordt haar hand; zijn geslacht komt de stugge stof tegen en wil die voelen, helemaal, om zich heen; de hele leegte boven zijn bed krijgt de gedaante van stof, dunne ring van stof als houvast voor zijn lul, verdomd, waar zijn die vrouwen allemaal, dood, vertrokken, elders.

In alle kaalte redt hij zich.

Hij vindt het poppetje terug in de punt van zijn hoes.

Meegetold door de wasmachine en ergens op een moment de stof binnengeschoven en verder en verder tot ze niet verder meer kon.

Haar buik heeft genoeg van bosbessen en kersen. Haar buik heeft genoeg van velletjes en sap, het wil iets dat vult, het wil iets dat tegenwicht biedt tegen die buikhuid die steeds strakker van heup naar heup loopt. Ze wil gewoon weer elke morgen die boterham aantreffen, ze wil terug, ze heeft er genoeg van. Een mens is niet alleen maar een veertje dat zweeft in de wind en zweeft en ergens landt en verdwijnt.

Ginds is de heuvel en daar wacht haar tent, naar ginds is ze onderweg met haar slaapzak bijeen gebonden; werkelijk straal genoeg heeft ze van haar takkige lichaam, er moet weer wat in, er moet weer wat in.

Of ze vandaag nog de heuvel bereikt?

De dag is guur. Ze trekt het vestje dicht om haar heen. Een enkele druppel, brr, gure zuidwesten wind, op zo'n dag blijft een mens in de tent op de rug liggen en luistert naar de wind door de bomen en luistert naar deze enkele druppels en luistert of ze al voetstappen hoort die stoppen bij haar tent, of ze het blikken bord hoort dat wordt neergezet en de voetstappen die zich verwijderen en hoelang ze zich dan kan bedwingen voordat ze de tent openritst en de borden naar binnen grist en de boterhammen in de mond propt.

Aldere Jezus, waarom is ze gisteren niet alvast begonnen om naar huis te gaan, dan was ze daar nu al gearriveerd. Ze had daar de grijze koepel zien staan en de verse bordjes en het dak van boomkruinen, nog steeds zo'n groen dak, alles was er nog en alles stond er nog alleen leeg, lege binnentent, leeg tentzeil maar daar was zij, ze ritste de tent open en ze ritste de binnentent open en daar was al dit zachte licht en daar knielde ze in en daar ontknoopte ze het touw rondom de slaapzak en ze spreidde die uit en thuis was ze.

Of ze het vandaag nog haalt?

Donker ligt de heuvel in de verte.

Ondanks de bewolkte lucht is het uiterst helder. Ze zou zeggen dat ze boomtop na boomtop ziet afgetekend; ginds langs de flank is dat grote weiland als lege vlek groen.

Of ze het haalt vandaag?

Bah, zijn kop staat hem echt niet meer aan.

Alweer een kamvol dunne haartjes, steeds meer haren foetsie, moet hij zich niet meer kammen soms?

Hij haalt het bosje van de kam, kijkt in zijn hand. Flossig warrig open weefsel, in de prullenbak ermee. Die dus tegenwoordig van z'n lang zal ze leven niet vol raakt, geen watten van haar, geen maandverband van haar, niks. Alleen maar dit dunnige haar van hem en wattenstaafjes. Alleen wonend hoofd communicatie heeft thuis niks om te oefenen, dat is toch ook raar. Waarom wilde hij geen kinderen met Irene, waarom heeft hij nooit een nieuwe vriendin genomen, nee, in de plaats daarvan drie herdershonden uit een nest, denk maar niet dat welke vrouw dan ook daar van gecharmeerd zou zijn; of was dat nou net de bedoeling?

En wat doet hij aan?

Trenchcoat over colbert? Alleen colbert en dan desnoods de regenjas?

Karel stopt de broodtrommel in de tas, kijkt om zich heen, niks vergeten?

Ja. Hij loopt naar de drie, geeft hen een aai. Zo. In het kader van de communicatie. Hij sluit de deur.

Er bloeit een zee van blauwe bloemen, van gele. Alle pollen staan er zo helder bij, weg onkruid, weg eenheidsworst van onkruid, alles herademd aan lege lucht, aan leegte rondom zichzelf.

Grijze dag. Kan er nog wel bij.

Grijsheid, die deed het hem.

Adem.

Twee armen en twee benen die het goed werken.

Droog. (Nog.)

Bij de brievenbus stopt Karel. Volkskrant uit de bus, tas open, krant achterin, tas dicht, tas in de fietstas en daar gaat hij.

Oef.

Haar buikje is vol en de borden zijn leeg en iemand heeft deze plaid in de tent gelegd: crème kleurig met witte stippen en die draagt ze als poncho. De slaapzak kan thuisblijven. De plaid is poncho en picknickkleed ineen.

Het is vast en zeker een super kunststof ding en de warmte tegen haar schouder is dus vast echte nepwarmte, maar toch. Het liefst had ze er een gat in geknipt voor het hoofd, misschien doet ze dat nog wel. Ze stapt voort over het pad langs de heuvel. Het acaciabosje staat met schichtstammen evenwijdig. De bramen bloeien wit en dragen rode vruchtjes, vingerhoedskruid bloeit violet; verder dan deze heuvel gaat ze echt niet, ze wil niet ver weg zijn van de nieuwe boterhammen tussen de blikken bordjes; ze zal de tent omcirkelen als de pater die zijn kleine wereld brevierend verkent. Het beukenpad met afgewaaide jonge zaaddoosjes. Groen. Onrijp.

Weet je wat, ze neemt niet het pad naar links, ze gaat naar rechts. Eerder terug. IJle melkwitte druppels van salomonszegel; wie weet dat daar weer brood komt te staan, die kan een hol lichaam verdragen.

Ergens moet een linde bloeien, zoete geur drijft in haar neusholte.

Geen zon vandaag, kleine vlekken blauw aan een bewolkte hemel; hoe snel de boterhammen van vanmorgen alweer gezakt zijn; ze vliegen als windvlagen door haar binnenste, zo totaal leeg is het daar.

Verdomd. Een schaar, een draad en een naald, hoe kan ze anders de halsopening omnaaien?

Welja, was bij de tent gebleven en had de plaid verknip en had als een hondje gewacht op nieuw eten.

Er breekt iets van zon door.

Had ze niet net zo goed in het huis kunnen blijven. Bij Fritsie.

Fritsie.

267

Hij wil niks.

Waar is het begin?

Thuisblijven wil hij niet.

Werken wil hij niet.

Waar is het begin?

Opraapvrouw heeft haar stoffen beeldjes.

Rolstoelzus heeft haar anti deeltjes.

Hij heeft niks.

Waar is het begin?

Hij heeft Irene niet meer, hij heeft opraapvrouw niet meer onderdak, hij heeft geen rolstoelzus te logeren.

Waar is het begin?

Karel wil niet wakker worden en draait zich om en fantaseert van bolletjes room als koffie en doorzichtige substantie als koffiemelk.

Waar is het begin?

Maansverduistering gisteravond en maan te voorschijn rond middernacht en dat is hij totaal vergeten.

Waar is het begin?

Waar is het begin?

Waar is het begin?

Als een zombie staat hij op, loopt naar het aanrecht. Water in de ketel. Koffie in de filter.

Buiten gaan zitten met de beker en hopen op een lauwheid van lucht, die hem iets vertelt.

268

De lucht doet zich grimmig aan haar voor. Witte vlagen vliegen voorlangs grijze uitstulpende wolken en toch, het blijft droog. Het blijft maar droog op haar zoektocht langs de helling. Dor bloeisel zoekt ze, afgevallen knisperbloeisel dat zo licht is en dat zo geurt. Melkwit bloeisel dat som nog aan de vleugeltjes vast zit. Hoe dun. Hoe licht. Wat zoekt ze?

De bewolkte hemel helpt haar zoeken, al waait de wind de haren in haar gezicht. Wat zoekt ze?

Droogste van het droogste dat ze ín de stof kan naaien. Lichtste van het lichtste dat ze in de stof kan naaien en wie het naar de neus brengt, denkt: wat een geur.

Vandaag is de goede dag. De wind is straf. De wind beweegt de takken heen en weer en wat aan bloeisel los zit, laat los en wat ze dan vangt, dat verzamelt zij. On-gevallen bloeisel. Het

schokt door de lucht en ze strekt haar handen uit en ze vangt het op. Het mag niet op de grond vallen. Het gaat haar om de vangkracht; het gaat haar om het preciese getol van het bloeisel en dat haar lichaam achter de hand aan gaat en dat de binnenkant van de hand de grond is voor dit lichtste van het lichtste dat tóch substantie is. Melkwit. Geur.

Grimmig zeilen de wolken door de lucht. De kruinen zijn allang drooggewaaid van de laatste regen; het knispert en het ruist daar en ijl als de stammen zelf is haar gestalte die door dit acaciabosje gaat. Het meeste bloeisel is al lang gevallen. De meeste melkwitte bloemen liggen al lang onder haar voeten. Wat rest is wat nog verdwaald hangt. Laatbloeiërs. Uiterste uiteinden van zijtakjes. Alles laat op een keer los en vandaag rent ze achter haar hand aan.

Naar daar.

Naar ginds.

Daar.

269

Hij kauwt op zijn boterham. Hij heeft geen zin om beneden te lunchen; laat hem hier maar zitten. Rug naar het raam, rug naar het regen- en windraam, ogen op het scherm gericht. Die verdomde broodkruimel moet de werkster maar tussen de toetsen vandaan zien te vissen. Hoe doet ze dat? Pakt ze de hele plak en houdt ze die op de kop? Dat kan hij zelf ook.

Hup. Meerdere kruimels.

Of gaat ze elke avond met de stofzuiger over het toetsenbord? Verdomd interessant artikel over de psychoanalyse van het waterbeheer. Waar gaan alle onderzoeken over en waar gaan ze dus ook niet over? Onze verzuip angst. Onze angst voor kolkend water. Onze angst om ten onder te gaan. Onze angst voor de kracht van het water. Van kabbelen tot stromen tot kolkende massa.

Karel pakt de tweede boterham en klikt de volgende twee bladzijden aan. Is deze man wetenschapper of is deze man poëet?

Hier, hij verbeeldt de baarmoeder:

het bromt het borrelt het rommelt

het kletst het klatert het klotst

het stuitert het stoot het stort

het dendert het dobert het duizelt.

Vlies slechts, dat ons begin scheidt van het overweldigende vruchtwater. Het water wordt minder en minder naarmate wij meer en meer worden. We stuiten op iets anders dan water, we stuiten op botten en op spieren en voordat we dat uiteenscheuren dendert de oerkracht ons naar buiten. Klets. Kledderdekledder. Bloot ter aarde, maar gelukkig, daar is ons nieuwe element, ons nieuwe overleef element. Schreeuw. Lucht.

Allinson brood, hij koopt nooit meer iets anders. Lekker volkoren en lekker elastisch, haha, zo vol water. Hij zou zo nog twee sneden lusten, maar hij zet zichzelf op rantsoen, twee als ontbijt, twee in de middagpauze en nog twee voor tussendoor. Of zal hij die derde nu alvast opeten?

Zijn ogen gaan verder over het scherm en hij denkt na; is dit artikel goede reclame voor hun ingenieursbureau? De regen klettert tegen de ruiten. Water is zijn wereld, water, water en nog eens water.

Met zijn hand rommelt hij in de tas. Broodzakje. Hij schuift het plastic opzij en neemt een hap. Volkoren. En water. Hap, kauwen, kauwen, kauwen, met speeksel en dan inslikken. Waar is deze man eigenlijk hoogleraar? Kan hij bij hem op college?

270

De zon schijnt door de acaciaboom en de zon komt op. De zon is wittig en de hemel is wittig en de zon komt op. Al dagenlang ben je er niet geweest, al dagenlang was het bewolkt en floep, hier ben je weer, godverdomme, je lokt me de tent uit en hier zit ik met mijn duffe kop en het acaciablad twinkelt ook al van vreugde, waar was je, waar zat je toch, pijpenstelengordijnen en gure winden en morsdichte wolkenlagen waarachter je je schuil hield, godverdegodver, ik moet er zelfs van janken, deze tedere warmte die je me toezendt, deze lichte ampere warmheid die je over mijn gezicht legt, jesus allemachtig, waarom laat je me nu huilen, waarom ben je zolang weg gebleven, kan ik beter vragen, de bomen hier en alles snakte naar jou, die acaciaboom daar en al deze beukenkruinen en zelfs de vaste stam van elke boom en het bladerdek onder de bomen, alles verlangde om jou te zien en alles huilt nu, alles laat de druppels los van afgelopen nacht en krassende kraaien schudden hun veren uit en de druppels flonkeren als diamanten nu ze nog kunnen, hatsjie, het is huiveren en

verwarmd worden ineen hier met mijn slaperige kop, mag het, ogen dicht, zo, val maar ijl over het gelaat met oogleden dicht en ik noem op: om te beginnen: hij staat op, hij doet water in de ketel, ketel op fornuis, water in koffiefilter, beker mee naar buiten, hij in oude broek, ,
alleen zegt hij en de andere drie komen in de benen, drie keer vier hondenpoten en twee mensenvoeten nu buiten en ook daar schijnt de zon, ook hij zon, ook zij zon en dan naar binnen, douchen, haren ongekamd en nat als hij te voorschijn komt, hij ruikt, hij ruikt heel subtiel, heel vaag, iets; slaapkamer in en komt slaapkamer uit, in colbert, loopt naar de keuken, smeert boterhammen voor werk, smeert er twee voor nu, ook met kaas, duik in de koelkast, plakjes komkommer, tien plakjes vandaag en op de bank, benen languit; bordje in gootsteen, haren kammen, boterhammen in tas, jas mee, jas niet mee; aai over drie vachten, geen aai over drie vachten, alles is mogelijk, deur uit, raam langs, fiets uit schuur, tas in fietstas, rechterbeen over zadel en hup, zit, fietst weg, minder vaart op einde pad, krant uit brievenbus en zoef, hoek om. Zon, ook daar zon en of ik maar eens een schaar zal gaan vragen vandaag en of ik dan misschien... Wat? Hier blijven? Kan toch, een dagje. Met de zon meedraaien en een beeldje naaien met in het binnenste binnenste de bloesem? Kan toch, bijna niet van mijn plaats komen zodat de zon mij niet hoeft te zoeken?

271

Hij zet de fiets op slot.

Hij bekijkt zichzelf in de etalageruit, strijkt de haren plat.

Steepjes colbert, nette spijkerbroek en spitse schoenen van lichtbruin leer.

De winkelstraat is nog leeg. Het is nog net geen half tien. Tjezus, de halve ochtend al voorbij en alle bedrijvigheid moet nog op gang komen.

De man is nieuw hier. Zijn bril is van dun metaal; rondom zijn hoofd is een bos krullen. Zijn werkkamer is opvallend onmodern. De burgemeester ziet hem blijkbaar kijken:

‘Uit het ouderlijk huis. Net toen ik hier in trok, trok mijn moeder in een verpleeghuis.’

Ze zakken allebei weg in een bruine leren stoel.

‘Het was even een gesjouw, maar ik ben blij dat deze twee hier staan.’

Blij? Hoezo.

‘Gaat hier een conservatieve wind waaien misschien?’

‘Nee. Een tijdloze wind dan toch eerder. Wat kunnen wij voor u betekenen?’

‘Punt één: meer aandacht voor de achterkant van ons gebouw, dat is nu half verwaarloosd en dat trekt zwervers en junks; het ruikt er naar pies en soms is er zelfs gepoept bij de achteringang.

Punt twee: kan de gemeente hier haar grote bedrijven niet op de één of andere manier promoten; we hebben beeldmateriaal ter beschikking.

Ten derde: wie met het openbaar vervoer vanaf ons bedrijf de stad uit wil, die staat bij een halte waar het verkeer langsraast, kan die halte niet een stukje verder, daar bij de rotonde, daar is veel meer plaats.’

‘Ten vierde?’ vraagt de burgemeester. ‘Wat punt één betreft, ik zal me graag zelf op de hoogte stellen, dus ik kom binnenkort kijken. In elk geval kunnen we een reinigungsapparaat langs laten komen elke ochtend voordat uw mensen beginnen.’

‘Betaald door?’

‘Betaald door ons, vanzelf. Ten tweede: we hebben natuurlijk diverse grote bedrijven met hoog geschoold personeel en daar zijn we als gemeente trots op. Misschien kan ik alle communicatiemensen een keer hier uitnodigen? Punt drie, ik ken de situatie, ik rijd er zelf ook vaak langs en je hebt inderdaad het idee dat de mensen vooral geen stap naar voren moeten doen, of ze zitten onder een auto. Ik ga contact opnemen met de stadsregio.’

‘Mooi zo. Klaar.’

‘Tijd om even achterover te gaan zitten?’

‘Goed,’ zegt Karel. ‘Waar hebt u gestudeerd eigenlijk?’

‘Universiteit van Amsterdam.’

‘Maagdenhuis?’

‘Inderdaad, mee bezet.’

272

Vandaag is de guurte ineen geklapt tot lautheid, alle lautheid van de wereld heerst tot in het verste uithoekje hier, diep onder de kruinen. Hier tegen de boomstam geleund zit ze met draad en naald en stof; binnenin het poppetje zit het droge bloeisel verborgen. Boomstam staat

rechtop; in de hoek die hij met de aarde maakt zit dit levende wezen. Gedoucht en wel. Haren gewassen ook.

‘Die deur,’ wees de vrouw, ‘is altijd open. Die deur is altijd open, dus als je wilt plassen of poepen of schuilen of douchen. De deur is dag en nacht open,’ zei ze. ‘Die deur doe ik nooit op slot dus.’

Alle lauwheid van de wereld ontmoet haar armen, haar gezicht, haar benen, niks dat zich samentrekt, dat was gisteren. Vandaag is alle guurte ineen gezonken tot lauwe stof; het lichaam zit hier vrij en wel tegen de boom en stelt zich nergens te weer.

Zet ze het poppetje in de boom?

Dat zou ze zomaar kunnen doen, dat zou niet raar zijn; het is hier toch al zo’n wandellaantje voor de paters en die staan bij een paar bomen altijd stil; kan ze best doen, poppetje in de boom zetten. En als het dan regent? Dan wordt het nat en dan droogt het op, geeft niks; vandaag zit ik hier de stof aaneen te naaien of noem het maar: bezigheid, in plaats van de heuvel langs te sjouwen. Vandaag is de dag om hier lui tegen de boom te zitten. Het dak van de vlakte is groen gebladerte. De bodem van de vlakte is een zachte dorre bladerlaag en van bodem tot kruin staan de stammen. Als wachters rondom mijn tentje.

Rondom mij.

273

Avondvleermuis der avondvleermuizen. Gearriveerd of moet ik zeggen: zich laten vallen of moet ik zeggen: naar spleet bewogen en gesprongen en vleugels ontvouwen ineen? Avondvleermuis schicht kostje bij elkaar, terwijl de ander nog niet eens is gaan slapen. Schichten eveneens. Laag over het erf, op zoek naar wat hier nog leeft aan eendagsvliegjes. Hé, hallo gierzwaluwen, jullie kunnen in dat nest van de fladdervleermuis, die blijft toch de hele nacht jagen, ai, nooit tesamen deze beide schichters en nu tesamen. Karel staat hier maar wat te staan, pissen is klaar maar die schichters, verdomd, het suist langs zijn huisje, het scheert langs de linde, het doorkruist de leegte zo vlak boven de grond, verdomd, nee, nooit zo samen gezien; hee kleintjes, naar bed jullie, slapen jullie want de fladdervleermuis is wakker geworden, oehoe, opstijgen jullie, dáár is jullie gespreide bedje; de lucht zal jullie dragen; roze in het westen en grijze lucht en blauwe lucht; yess, weekend, niks

vroeg op hoeven morgenvroeg; fladderwezen zal allang weer slapen in zijn vouwkleed gehuld in duistere dakholte en gierzwaluwtros is allang weer neergedaald tegen de tijd dat hij op zal staan; doorschicht allang weer de ruimte hier boven dit menselijke gedoe; ai; hij hoeft niks morgenvroeg, hij hoeft zich niet in zijn pak te hijsen, hoeft niet op te treden in de mensenwereld.

Vleermuis fladdert losjes en gierzwaluwen scheren snerpstrakke lijnen, hun zwarte silhouetten beschrijven de lucht en hijzelf, mensje? Wat is zijn bewegen? Wat is zijn bestaanszekerheid? Hoe valt hij met zichzelf samen?

Sloom slentert Karel naar de achterdeur. Fladderwezen vertaalt zijn lichaamswarmte in beeld en omzeilt waar deze mens loopt; gierzwaluwvolkje krijgt geen genoeg van laatste hapjes, welterusten dan maar allemaal.

‘Welterusten,’ zegt hij hardop.

274

Ze rolt de slaapzak op, wurmt hem in de hoes. Zo. In rugzak. Plastic zak mee? Plastic zak. Nog meer? Opgespaarde pakjes folie met boterhammen.

Ze ritst de tent achter zich dicht.

De bosgrond dempt haar voetstappen. De atmosfeer is grijs, maar er hoeft geen vestje dicht. Zwoele grijze lucht die treiterig lang de zon achterhoudt, geeft niks.

Het wordt warm, zie de vrouw gisteravond en zij weet het van de krant en zij weet het van de t.v., dus ze kan het weten. Als ze nu niet een paar dagen weggaat, wanneer dan wel? Ze wil iets vinden, ze wil iets vinden om in de poppetjes te naaien; geen droge bloesem, geen droog blad; ze wil iets anders vinden, iets anders kernachtigs en ze weet niet wat.

Wel weet je dat ze onderweg wil zijn, naar een superdroge plek misschien met alles gepolijst, ineengeklonken, verkleind, versteend, verhard? Geen idee, maar iets wil ze in die poppetjes planten of beter gezegd andersom: met iets wil ze dat ze beginnen, met een kern en dat ze die met doek omwikkelt, ach, de pot op. Merels zingen, witte vlinder is al vroeg wakker, felrode bessen staan aan starre steel, groen schedblad van aronskelk; ze wil niet gelijk hier de heuvel af stuiteren, ze wil graag wat langzaam afdalen, zo langzaam dat de winding zich vanzelf wijst. Alles is nog nat van zoveel dagen regen, alles hangt aan de bomen maar nu is de

warmte dan toch in aantocht, het wordt zelfs heel warm als ze de vrouw moet geloven; alle zoemwezens weten dit allang.

Er ontstaat dunheid in de lucht. Er ontstaat ijlheid in het grijs, witte plekken waar de zon zich ineens, whoem een doorgang zal banen, ze is er al op gekleed, ze heeft de lange broek thuis gelaten. Dunne lichtgroene stof van korte broek; het begint al aardig op een linnenkast te lijken daar in haar tent; de vrouw voert gewassen en gestreken aan.

Lang nat gras in de bermen, even nog wachten, ook jullie wordt de zwaarte ontnomen, even geduld nog maar dan los alle vocht op en staan jullie daar knisperend te geuren.

Ze wrijft met haar vingers over de ogen. Weg dagenlang geschuil in de tent. Weg lui ge lig. Weg eentonig gerikketik. Weg liggen en zitten, weg staren, weg lapjes naaien. Hier is ze, hier bewegen haar benen haar en ergens ergens bevindt zich wat ze wil vinden. Met schokkerige vleugels zoekt de vlinder een bloem. Een landingsplaats. Er is nog zoveel klamheid in de lucht. Het wolkendek is als een stolp. Wordt het nu echt lichter of trekt het weer dicht?

275

Als dan de hemel gans open is.

Als dan de zon onmiddellijk toegang heeft.

Als dan alle grassen herademen van: zonlicht, eten, drinken, groeien.

Als dan de hele polder hier buiten dan eindelijk baadt in het zonlicht, alle nattigheid verdampen kan tot in de kleinste hoekjes en kiertjes.

Dan glimlacht de aarde terug en dan gaat hij – Karel – toch echt wel proberen om die laatste twee afspraken te cancellen; daar wil je toch bij behoren als levend wezen, je wil toch bij die glimlachende aarde behoren, roetsj naar huis, hup, honden in de auto en met z'n allen naar de rivier, yess.

Karel draait z'n stoel om en pakt de telefoon.

Hij zet de auto verderop. Hier zwemt nooit iemand. Hier is de doorgang van rivier naar meertjes. Begroeide oevers, geen mooi strand maar hij weet de weg.

'Kom.'

Ze banen zich een weg door de springbalsemieren. Wilgepluis zweeft door de lucht. Pepermuntplanten geuren onder zijn voetstappen en daar is het. Privé strandje.

Bossig gras en smalle strook zand.

T-shirt uit. Handdoek op het gras. Sleutels in tasje en hij kan het water in.

Riet langs de oever en glibberalg onder de voeten, water tot enkel, water tot knie, water tot dij en .. nu. Hij zakt door de knieën en laat de bodem los. Horizontaal.

Fritsie, Barb en Rosie als drie gladde waterwezens naast hem. Pluis op het water en lichtinval op gladde ribbelgolfjes en watervlakte eindeloos glad en glinsterend; blad in water en wilgepluis op water en meerkoeten echtbaar met twee pluizige jongen; bleke handen vóór zijn armen uit en hoe langzaam hij kan en hoe zijn benen kikkvorsbenen zijn vanuit twee heuponderkanten.

Stroperig.

Glad.

Spiegel.

Draagt.

Karel draait om.

Het gras is hoog. Het kneust onder de roodwit gestreepte handdoek waar zijn romp op past.

Armen in gras.

Benen in gras en geuren van groen lang sappig gras in zijn neusgaten.

Hemel strakblauw.

Sikkel van zwarte gierzwaluw.

Wie kan zwemmen die redt zich altijd.

Wie kan zwemmen, band plakken en als het moet de eigen aardappels schilt, die redt zich altijd. Wie vroeg zijn werk gedag zegt en uit het meertje gedropen is gekomen en op gras ligt onder strakblauwe hemel, die redt zich altijd.

Zon lost druppels op. Trekt huid glad.

276

Donkergrijs is de lucht in het zuiden. Tijd om naar binnen te gaan, de tien trappen op klep klep klep.

Hier is haar bivakplek, zoldertje omkranst door balustrade. Hout. Alles van hout. Hoogste plek van het woud en nu hoogste plek van de toren; gebeure nu maar wat gebeuren moet, als ze naar de bliksem gaat, dan moet dat maar. Hier zit ze droog.

Hijgend laat ze zich op de slaapzak vallen. Armen wijduit. Benen wijduit. Alles plakt aan heet, is het ooit zó warm geweest?

Ze richt het hoofd op en kijkt naar buiten. Onder de grijze dichte lucht drijven razendsnelle dunne wolkjes, als zij ze al zo ziet zeilen, wat voor stormwinden moeten daar heersen.

Ineens siddert het bos. De bomen buigen hun kruinen; het bliksemt op drie plekken tegelijk aan de hemel en daar knettert de donder. De bomenmassa's ruisen woest.

Flitsen.

Pats, de donder zet in en galmt boven het bos. Alles waait door de lucht, tollende blaadjes, uiterst droog. Op haar plateau landen dorre vleugeltjes en stengeltjes en bolletjes; het waait en het schokt en het zeilt de balustrade over, valt naast haar neer. Verdomd. Heilige droogtewezens, heb ik naar jullie gezocht? Komen jullie mij hier vinden?

Ze raapt het dorre spul op, brengt het in veiligheid onder een hoekje van de slaapzak; niet verder waaien jullie.

Dan barst de regen los.

Ruisende regen en bulderende storm en het lichte noorden dat nu ook steeds dichtertrekt. Het is nog steeds klam.

Haar binnenste is nog steeds net zo warm als de hele afgelopen dag, alles is moe, alles is opgezet; ze ligt.

Ze hoeft alleen maar te liggen.

Ene zij. Zuiden.

Andere zij. Noorden.

De bliksem zoekt zich een schichtige weg, wát wil het verbinden?

Ze staat op. Ze heft de armen op en ademt diep in. Ribben opzij. Verse lucht.

Ontlading van alle gebroei.

Hemelgeweld over poppenlandschap aarde.

Niks meer te zien nu in het noorden, ook daar één grijs gordijn van regen, spattende druppels bereiken haar huid, hoe ver ze ook van de rand staat. Beef maar wereld, beef maar; moedertje hemel schudt jou dooreen, moedertje hemel raast als een dolle van zuid naar noord, moedertje hemel stort verse regen uit en wast alles schoon en brengt verkoeling.

Ze loopt naar de zuidzijde. Stil.

Dan houdt in het noorden de regen ook op.

Bliksemschichten zoeken een weg omlaag, donder knettert.

Ze pakt het droge bloeisel, stopt het losjes in een zijvak.

Dan trekt ze de slaapzak half over het midden.

Rechterzij.

Ze slaapt.

277

Hij pist onder een open hemel, helder, zoals beloofd door Gerrit.

De hemel verbleekt.

De ochtendkimme nadert.

De nakende ochtendkimme en Gerrit Hiemstra die echt alles slaat door gisteravond te zeggen: 'Het noodweer houdt zich niet aan de dienstregeling, vier uur te laat.'

Journal is kneuterig Holland en Hiemstra is geweldig acteur, slimme kop geplamuurd met make up, lichaam in pak gehesen.

Schone lucht.

Opgeschoonde lucht na noodweer van vannacht, dat in de duurste dorp van Holland – sorry, hij kan niet stoppen met denken – bomen deed ontwortelen die op villa's en cabriolets terecht kwamen.

Zonder pardon.

Uitgepist.

Schone lucht en waarom niet vijf minuten langer hier staan. Inademen. Diep inademen. Noodweer neemt stof af, dát was nog eens iets voor Gerrit. Noodweer zwiept lucht schoon.

Onweer zuivert gratis de lucht. Kom op Gerrit, zwiep dat kneuterjournal schoon, maar dat doe je eigenlijk al. Jij wel, ondanks je plamuur en je pak. En zichzelf?

Ondanks pak?

De ochtendkimme is nakende. Wolkenveertjes in lange gebogen lijnen. Achtergrond van glas. Doorzichtigheid. Stap vandaag eens een keer of tien naar buiten Karelkje.

De lucht is schoongeveegd, schoongezwiept.

Bruine boterham is gezond en melk is gezond en schone lucht is gezond. Amen.

Hij loopt gewoon koninklijk.

Hij loopt zo koninklijk en ze rent naar hem toe, maar hij ziet haar niet.

Hij beweegt zich voort langs het pad, trippel trippel trippel en nu slaat hij een zijpad in, zonder blikken of blozen.

Loopt daar gewoon zich voort te bewegen; móet haar nu opmerken, zo dichtbij is ze. Hij merkt haar niet op.

Hij doet maar één ding: draven.

‘Fritsie,’ wil ze uitbrengen, maar zijn naam krijgt ze niet gevormd.

Ze buigt en raakt hem aan maar haar hand komt geen vacht tegen.

Elastisch draaft de hond langs het pad, steekt over, vervolgt de weg.

‘Fritsie, Fritsie.’

Hij hoort niks. Mechanisch draaft de herder langs het zandpad, alsof hij een opdraaidier is dat z’n parcours af legt.

Ze raakt buiten adem. Met een laatste krachtsinspanning rent ze de hond voorbij en gaat voor hem staan, kom, kom in mijn armen.

Hij rent dwars door haar heen.

Ze draait zich om.

Fritsie vervolgt z’n weg. Vier poten en zijn zandkleurige vacht.

Ze ziet hem kleiner worden. Kleiner. Kleiner.

Koninklijk. Geen onregelmatigheid van uitslaande poten.

Elastisch. Ritmisch.

Stip.

Hij fietst naar huis.

Hij zeilt naar huis.

De wind duwt tegen de breedte van zijn lichaam; was dit lichaam breder, het ving meer wind maar anderzijds: logger lichaam zou rusten op zadel, dus nee, dun is beter.

Zijn jas zit in de fietstas. Niet nodig. Hij fietst in rood gestreept overhemd en favoriete broek; hoofd communicatie zeilt gepast gekleed richting huis. Witte ronde wolken. Grijs onderkanten. Donkergrijs onderkanten die regen bevatten.

Knalblauwe lucht tussen de wolken door. Uitbundige dag als was het april en ging het nog zomer worden.

Kaal geschoren weilanden en roodbonte koeien ginds. Koeien met hun kalveren, bedankt boer. Gele vlekken akker, herik velden, koolzaad? Groene bomengroepjes, kronkelige bomenrijen, Holland op z'n best of is het de vrijdagmiddag? De twee lege dagen die voor hem liggen?

Zonnestrepen door de wolken. Scherp schel licht zeilt over groen gras, gossie, geen t.v. nodig vandaag, nog geen museum.

'Ouwe lul,' zeg hij tegen zichzelf.

Bij de laatst boerderij staat het kistje, joepie, nog twee bruine zakken.

Karel stopt, haalt de portemonnaie uit zijn zak, 4 euro in het blikje, ploing ploing. Zak recht op in fietstas. Hij kan er zo bij, dikke stevige donkere kersen. Handen worden vies, mond wordt vies, geeft niks, hij is bijna thuis.

In de brievenbus haar handschrift.

'Nog een weekje werken en dan vakantie. Eerste twee weken bij jou, goed?

p.s. is ze nog steeds aan de zwerf?'

280

Ze zakt zover weg.

De sandalen raken zo vol zand.

Ze scheppen het fijnste zand mee met elke stap.

Uit met de sandalen.

Niks dat hier groeit en niks dat de weg aangeeft.

Het fijnste zand rolt uiteen waar ze haar voet plant; het zand wijkt uiteen, tot halverwege de knie komt het zand.

Ze trekt de voet omhoog, zand rolt terug, geen spoor meer waar ze gelopen heeft.

Twiettwiettwiettwiet.

De vlakke is immens, in de verste verte schittert het groen van ijle berken, daar groeit iets, daar moet water zijn.

Flink doorstappen nu, recht op het groen af, recht in de richting waarin ze Fritsie zag verdwijnen.

Ze ploetert verder. Elke stap vertraagt, zo diep zakt ze weg. Het flesje is al een uur leeg en de bramen zijn al van kilometers terug.

Onbarmhartig strakblauw staat de hemel bovendende glooiende vlakke; ze zou lange planken willen hebben voor onder haar voeten, waarom heeft niemand hier een pad gemaakt van planken?

Twiettwiettwiettwiet.

Ze haalt de voet terug, plant die voor zich, houdt zich zo licht mogelijk, maar als een mini lawine stort het zand ineen. Los hijsen die andere voet, voor zich neerplanten.

Het zweet breekt haar uit.

Rustig rustig rustig, je haalt het wel.

Maar elke voet dan die in zand zakt, hoe ver nog, hoe ver?

Rustig, diep ademen, niks afraffelen, zand is zand en zand is ooit hier terecht gekomen en ginder gloort groen. Ginder ja, ginder. Hier boort de voet zich in het zand en haalt ze de achterste omhoog. In een oogwenk vullen de zandkorreltjes de opening. Geen spoor meer.

Hè, wat hoort ze? Boing, beng, báng, doing.

Wirwar van stokken en heel in de verte Fritsie die nieuwe aandraagt.

Waauw, weg moeheid; als een kind met zwaaiende armen springt ze van stok naar stok.

De rivier staat laag.

De helling is heel breed.

Scheuren in zandige bodem.

Kiezels. Stenen.

Beheerst stapt ze over de bedding.

Waar het doorzichtige water begint, gaat ze door de knieën, buigt voorover, drinkt.

Als ze opkijkt, ziet ze de herdershond verdwijnen. Aan de overkant.

Aan de overkant. O no.

De moed zakt haar ter plekke in de schoenen.

281

Het scheert daar maar schichtig door de lucht, het knalt hier maar sikkelvormig zijn raam langs, het wendt abrupt, het houdt vaart met trillende vleugels en drijft uit, oef, ai, Karel draait zijn stoel weer naar het bureau; persbericht over bijgestelde winstverwachting, of hij de begeleidende brief wil opstellen.

Geachte collega

Gelieve hierbij aan te treffen: persbericht over bijgestelde winstverwachting. Schrijf er alstublieft zo positief mogelijk over; niet dat we bang zijn dat onze aandelen kelderen, want aandelen hebben we niet...

Bijgestelde winstverwachting. Schrijf wat u wilt, dat doet u toch al....

Hierbij dit persbericht. Schrijf er alstublieft zo over, dat de nieuwe opdrachten ons om de oren vliegen...

Karel draait de stoel om.

Het groene landschap ligt er stil bij. De lapjes weiland, het gebogen slootje. De acacia verroert geen blad.

Geen zwarte schichter meer, jaaggebied elders.

Zo kort en helder mogelijk?

Grapje?

Karel schuift de stoel naar het scherm.

Beste collega

Ons jongste persbericht ziet hier het licht.

Klaar punt uit, of nog een zinnetje?

Doe ermee wat u wilt, de economie is toch al op tilt.

Hij draait zich om.

Duikeldeduikel, trillend vliegt de gierzwaluw omlaag. Zweeft, stokt en wendt, zweeft verder. Fladderdefladder, scheef door zijn raam, onophoudelijke luchtdoorkruiser.

Ja, mag best, iets weg van compleet neutraal. Mag best, sinterklaasgedichtje, geen enkele pretentie maar rijmen doet het.

Dun bewolkte lucht; weg die wolken en het zal een warme dag zijn. Tot hoelaat moet hij vandaag? Kan hij nog zwemmen na het werk?

Hij draait naar het scherm, klikklik, agenda, laatste afspraak om vier uur, mooi zo, voordat het vijf uur is, zit hij op de fiets.

Beste collega

Ons jongste persbericht

ziet hier het licht.

Doe ermee wat u wilt

de economie schijnt, nee, raakt toch wel op tilt.

Slaat op tilt?

Is?

Doe ermee wat u wilt

de economie is toch al op tilt.

Klaar.

282

Rondom afgesleten jaarringen die uitmonden in het niets; ronde jaarringen die over de dwarse kant lopen, ingegroefd en gladgeslepen de hoek om; gebotst, gebutst, geslepen, geschuurd, van hoever aangevoerd over de rivier?

Hier kan ze de oversteek wel mee wagen; rugzakje past er op en zit met rafelig blauw plastic touw vastgesjord, uitgeplozen touw van eveneens hoelang onderweg geweest; alles valt strand te juttten voor een overtocht, plastic zakje om bloeisel droog te houden.

Frambozen aan struiken hier langs de oever. Buik gevuld.

Kleren. Verdomd. Aanhouden? Uit. En dan. Ook onder het touw?

Uit. Ook onder het touw. Blouse, broek, hemd uit, knoop uit touw, klerenbundeltje onder kruising touw en knoop weer dicht.

Ze draagt de plank en loopt het water in. Kiezelbodem en fijnste kiezelbodem om in weg te zakken, nú. Door de knieën en niet meer overeind. Bedaard zwemt ze het water in. Plankje als zwemlesplankje voor zich, nee, je verzuipt niet, het lichte hout is houvast voor je handen en aan de handen zit de rest van je lichaam.

Het water is een koele deken; alles is toegestroomd naar de huid, warm lichaam in koel element, rustig beweegt ze de benen als een kikvors, hier ja, hier begint de stroming haar mee naar links te voeren dus hier moet ze bijstellen.

Er is geen paniek. Het plankje is prettig afgerond onder haar polsen, haar vingers omklemmen de achterkant; hier begint de stroming echt goed, voor haar gevoel moet ze zo ongeveer dwars tegen de stroom in, maar ze moet ook nog vooruit, oversteken, hoe moet dit?

Een mens komt niet verder, de stroom wil dat ze stil valt en wil haar meevoeren maar dat gebeurt niet; bewegen die benen, bewegen en de stroom afsnijden, millimeter voor millimeter.

Lange rechte waterbanen willen haar opnemen, drijf maar mee, nee nee nee, ze wil naar de overkant, ze wil nét scheef, nét naar daar, maar de stroming is zo sterk, zo glad, zulke glooiende banen; ze móet bewegen, ze mág niet stilvallen nu want dan is ze verloren, zwem zwem zwem als een gek met het stukje hout als baken voor haar uit; de hele stroming wil haar mee hebben, de hele rivier wil haar in zijn loop dwingen, nee, nét scheef op de stroming maar ze schiet niets meer op, ze komt niet meer van de plaats, donkere gladde spierbundels van rivierwater willen haar breken, opnemen, meevoeren, nee nee nee, neeeee.

Van het ene op het andere moment is de plank veranderd in een hondenvacht die ze omklemmen mag; hij trekt haar mee, weg van de stroming. Lichtjes beweegt ze haar benen door het water, de hond draagt haar, de hond heeft een motortje in zich en zij mag haar hoofd langs de rug leggen en het dier omklemmen; dáár is de overkant; dáár is het witte zand, daar. Het water is kalm hier, vanzelf gaan haar benen weer als een kikvors en nu omklemt ze geen hond meer maar een plank; het plankje met haar rugzakje en haar bundeltje kleren en het blauwe touw.

De zon is niet meer op z'n hoogst. De zon schittert scheef over het water en al bijna kan ze de bodem zien.

Fijnste kiezel.

Helderste water.

Het zand is wit.

Het zand is warm.

Het zand is uiterst fijn.

Trillend maakt ze het touw los.

Slaapzak languit over het zand. Broek languit over het zand. Blouse languit over het zand.

Drogen maar, allemaal.

Ze schudt de druppels van zich af, gaat zelf liggen, wurmt en wurmt tot ze in een holletje ligt.

Armen scheef omhoog.

Ze slaapt.

283

Waarom niet. Gebouw. Het gebouw.

Karel schakelt terug, fietst de dijk op. Zacht is het nog steeds. Kleine regendruppels.

Waarom zo'n markant gebouw en dan alleen open tijdens kantooruren?

Lichtgroene kaalgeschoren weilanden.

En dan: die kapitaalkrachtige buurt waar het gebouw in staat. Hoe krijgen ze die mensen de drempel over. Mond-op-mond reclame, opdrachten uiteindelijk via die mensen?

Verdomd, dit hoofd communicatie heeft er weer eens helemaal zin in. Prettig diep geslapen, uitgerust wakker en trouwens: waarom moet zijn zus wel altijd met iets nieuws komen en hij niet? Waarom blijft zijn zus enthousiast over haar onderwerp en sukkel hij naar zijn pensioen? Ho. Tegen die tijd kan hij genoeg thuis zitten. Wat heeft hun gebouw te bieden. Wat doen ze eigenlijk in dat gebouw? Wegen, water, bruggen, viaducten. Juist ja, wat doen ze eigenlijk niet? Laat de buurt maar binnen komen; laat ze maar binnen wandelen tijdens kantoor uren; waarom niet, waarom kan de hele buurt niet gebruik maken van de superkantine met het superuitzicht?

Verdomd, en waarom kan de hele buurt de auto niet op het terrein zetten als zijzelf naar huis zijn?

De zon weet het nog niet: gaan die wolken nog aan de kant of hoe zit dat.

Tegenwind.

Scholieren. De slimste scholieren van de stad mogen proeven komen doen of zoiets.

Hoe selecteer je hen? Of mogen alle hoogste klassen van alle middelbare scholen komen? Of derdeklassers? Of hoogste klassen van lagere scholen?

De grot uit, het licht in, zoals Plato zegt. Shit, waarom heeft hij ineens zo'n goeie werkzin?

De wind trilt door de bomen. De wolken houden zich nog even lekker aaneengesloten. En Kareltje ziet zijn gebouw al staan in de verte.

Wat z'n zus weer voor nieuws heeft, volgende week?

Verdomd, niemand die zo straalhelder denkt, zo oerbasaal.

Het gras is een zee en het gras is gevallen. Het gras is één golvende zee waar ze doorheen waadt. Was het een zee, ze had zich kunnen bewegen als een aal; ze stuikelt, wham, languit over het gelegeerde gras, niks geen pijn maar dit overeind komen en: hoever nog?

Ze plant haar voeten scheef, zo, zo blijft ze niet haken; toch wel, elke grasspriet is een touwtje waar haar voet zich van los moet wurmen; wie heeft dit bedacht, zo een vlakte met zo lang gras; was dit maar het fijnste zand, haar voet zou bedolven raken, maar die trok ze omhoog en ze was er weer uit. Hier niet, hier ketent elke stengel haar voet; wirwar van stevige stengels omsluit haar voet met sandaal, trrrrt, ze haalt de voet omhoog.

Ginds, ginds in dat pluizige lieflijke gras loopt Fritsie heen en weer, soepel springt hij boven het gras uit, als een lenige tijger speelt hij in het paarsachtige ijle gras maar dit hier Fritsie, dit is iets anders, ik kom hier niet door; ik kom naar je toe Fritsie maar al deze neergeslagen grassen, zij nemen mijn voet steeds gevangen, help Fritsie, help, wham, hier ligt ze weer, kom op, op de knieën, rugzakje recht en opduwen, ze staat weer.

Nog geen drie stappen verder ligt ze in het gras, haar benen zijn al te moe van al dit los wurmen, ze kan niet meer, ze komt niet meer overeind; gekneusde grassap kan haar niet eens bekoren, begraaf me hier maar, begraaf me maar of moet ik soms kruipen?

Ze heft het hoofd. Nee. Kruipen gaat nog slechter, ze komt amper boven het gras uit; oei, ze moet overeind komen, ze moet, ze moet, ze kan hier niet verloren blijven liggen, kom.

Het rugzakje laat ze liggen, ze krikt zichzelf omhoog, buigt, trekt de rugzak omhoog, ene schouder, andere schouder.

Ze staat.

Hele kleine mini stapjes dan, bovenop het geplette gras van de vorige voet, zo ja, hele kleine mini stapjes.

Als ze opkijkt, is er een pad.

Gras naar de ene kant, gras naar de andere kant.

In de verte rent Fritsie weg.

Ireentje, die zondagochtenden. Die zondagochtenden als knooppunt van de vorige week en de komende; hij mist de zondagochtenden; vier jaar is ze al dood en hoe kom je op dit knooppunt zonder de ander, wie verheldert hem nu voor zichzelf, wie vraagt door of kan hij zichzelf ondervragen? Waarom wil hij het dekbed over zich heen trekken, vage ontevredenheid. Alleen nog maar uitzitten daar, ouder en strammer en wel? Moe van zichzelf als afwerende wegduikende collega die het liefst zo snel mogelijk naar huis wil elke dag? Waar is de Karel die compleet wás wat hij deed en was hij dat niet meer, dan zocht hij iets anders. Wat kon hij toen wat hij nu niet meer kan? En op z'n werk, zitten ze daar te wachten tot hij opstapt en ha, daar is de volgende dag al iemand anders? Een fris nieuw hoofd communicatie?

Ai, hij roept dit allemaal over zichzelf af dus, hij krijgt wat hij uitstraalt. Dunnere haren, ouwere kop, waar is het vuur in zijn ogen? Is dat nog op te diepen als je zestig bent?

Ireentje waar ben je met je enkele vraag en met je smalle hand; samen was ons niks te gek; samen hielden we de hippie in elkaar levend; plastic verpakkingen, natuurlijk kwamen die ons huis niet in; vrijen met mijn eigenste zus, natuurlijk was dat goed; auto, die huurden we wel als we er eentje nodig hadden; haren verven, natuurlijk met henna van de Turk.

Karel, waar is je ziel gebleven, iets uitzitten, dat zou je toch nooit doen en al helemaal niet voor de zekerheid, van loon, van pensioenopbouw?

Baan opzeggen dan, morgen? Aan de zwerf, net als opraapvrouw? En die drie dan? Martelaartje, zou Irene zeggen. Je maakt je slaaf van je eigen norm. Verandering gaat vanzelf, pas als het vanzelf gaat, klopt het.

Rolstoelzus is tenger.

Irene is lang en dun, soms iets dunner, soms iets dikker. 'Als ik maar onder de zeventig blijf.'

Rolstoelzus is zo tenger, zo breekbaar, zo vertrouwd lichaam voor hem, zo breed haar voorhoofd; ze is veel slimmer dan hij, veel meer gefocust, veel meer wetenschapper.

De zon valt door het kastanjeblad zijn slaapkamer binnen, maakt een afdruk: scheve omlijsting met bewegende rondingen, is daar een schaap, is daar een pinguïn; alles verandert per seconde en alles is zo rond en alles is zo wit en grijzer wit en blad

over ander blad, deels, schaduw; tot deze bewegende rondingen richt hij zijn
geslacht, niet meer dan losjes zijn beide vingers, geslacht speelt met schilderij en
wordt rond en ovaal en verdwijnt.

286

Ze moet voet voor voet.

Die planten doen zo schijnheilig.

Ze doen of ze van niks weten, maar ze groeien regelrecht uit het water.

Voorzichtig plant ze haar voet, goed, bodem houdt haar, volgende voet.

Planten zakken mee onder haar voet en daar is dus de bodem. Volgende voet.

Wacht nee, dit gaat niet goed. Ze zakt weg.

Hier dan?

Het is een vreemde dag; dan weer schijnt de zon heel fel, dan weer houden grijze wolken de
zon tegen.

Hier.

Half plas, half oever, nog ietsje meer naar links.

Houvast. Links aanhouden dan maar.

Stapvoets beweegt ze over de boomloze vlakte.

Massa gele bloemen rijzen op.

Massa witte kamille siert het groen.

Massa gras. Voet neerzetten. Verende planten, dikke laag. Zit hier water onder of zit hier
grond onder? Houdt het haar?

Met gespalkte benen gaat ze stapvoets. Verdomd, inderdaad, dikke plantenlaag is bodem voor
haar voeten, ze kan nu best de vaart erin zetten, ginds, richting hoge schoorsteen, daar zag ze
Fritsie wegrennen.

Het vest is te warm. Ze trekt het uit, slaat het om de schouder.

Kleine plek helderblauw, daar is alweer de volgende wolk. Brrr, wind tegen blote armen.

Stap krrt, stap krrt, stap krrt, stengels krommen onder haar voet en dan is ze alweer weg.

Ze geeuwt.

Honger.

Ginds bij de schoorsteen staan vast huisjes en bij die huisjes is vast wel een appelboom.

Gatver, moddervoet, moddersandaal, bah, vieze zwarte smerige sandaal. Ze strijkt haar voet langs de planten.

Iets naar rechts dan.

Nee, zakt ze ook weg.

Links?

Zakt ze weg.

Verdomd, waar is ergens de oever?

Voet die toch al smerig is moet verkennen.

Zakt weg.

Houdt.

Zakt weg.

Houdt.

Wat betekent, dat ze naar opzij moet en niks opschiet. Bah. Grrr. Grijnzende groene schijnheilige planten, had dat water toch water gelaten, dan had ik kunnen zien waar ik niet moest lopen.

Wacht, hier buigt het weer iets.

Flauwe bocht richting schoorsteen.

Pjieuw pjieieieuw, buizerd roept over de vlakke, kon zij ook maar vliegen godverdegodver, had ze maar vleugels in plaats van benen.

Flauwe oever buigt ineens weer af naar rechts, hè hè, vaste grond onder de voeten, rechtdoor nu, recht op de schoorsteen af.

De lucht staat strakblauw; wolkenstapel is voorlopig ver weg en de voet die is smerig en grijs, maar wel droog en daarginds zijn vast boomgaarden of bietenakkers; ze smacht naar het witte binnenste, zoet, rauw.

Ai. Voordat ze het in de gaten heeft, staat ze met beide voeten in het water; ze wankelt en daar ligt ze. Plantenvracht vangt haar op, maar ze moet weg hier, omhoog, weg.

Ze plant haar handen breeduit, duwt zich voorzichtig overeind, trekt ene voet omhoog en tast naar de oever, hier. Ze haalt de andere voet uit de modder. Getverdegetver, vieze vuile stinkmodder.

De rand ligt hoger.

De grond is hard.

De grond draagt haar voeten.

De grond draagt haar lange lijf boven de voeten.

Sloot doorsnijdt aarde, sloot bevat water, mooi zo, zitten op de oever, voeten in water, sandalen door water, sandalen heen en weer gezwaaid.

Ze staat op. Sandaal in elke hand. Blote voeten, kan wel een stukje.

Maisakker.

Aardappelakker.

Vest om de schouder, rugzak om de rug, sandaal in elke hand.

Een verlaten boomgaard met pruimenbomen als het kan, als dat zou kunnen.

Maïs opnieuw.

Hoge maïs, om in te schuilen zo hoog, maar nog geen kolf te bekennen. Verder dan maar.

Bietenakker glimlacht haar vriendelijk toe. Geen voet verzet ze meer vandaag, rugzak af, sandalen plok tegen het gras, bukken, biet loswrikken, aarde wegvegen tegen het gras, buitenste afschrapen met de tanden en uitspugen. Hier is het witte. Hier is het witte binnenste, in cirkels gegroeid. Zoet. Sappig.

Zwoele avond.

Ze gaat liggen. Harde grond.

Moe. Zo moe.

Ze drapeert het vest over de armen.

Witte ronde wolkjes en eilanden van blauw.

287

Twee volle dozen.

Koffie, wijn, croissants, eieren, kazen, toastjes, appels, sinaasappels, groente voor een halve week.

Karel sjouwt de Chiquitadoos naar binnen en zet hem op het andere aanrecht. My god, aanrecht vol boodschappen voor twee mensen. Hoe moet een huishouden met vier kinderen dit doen?

Melk in de koelkast, boter, eieren, vla.

Sigaretten in de la.

Koffie, toastjes in de keukenkast.

De rest heeft geen haast.

Blikje bier en buiten zitten. Of toch eerst alles opruimen?

Nee, naar buiten, nu.

Hij ademt diep in. Oef, de supermarkt uit, de stad uit, de boodschappen in huis.

De lindeboom geurt en de lucht is strakblauw.

IJle witte evenwijdige veegjes.

Slokje bier.

De honden zijn vergenoegd, baasje hoort 's avonds thuis. Baasje hoort 's avonds niet ook nog eens weg te gaan; Fritsie kwam hem zelfs tegemoet gerend; hij rende mee met de auto, woef woef, waar was je. Verdomd opraapvrouw, hij eet echt een paar blikjes minder, hij mist jou.

Teunisbloemen als lichtjes op hoge stelen, alles geel en blauw in het perk, alles bloeit, wat zeg ik eigenlijk, alles bloeit, wat wil zeggen: alles tooit zich en verleidt en alles zal zich sluiten tot vrucht; verleiden, dat is eigenlijk wat hij ziet, alles hier, inclusief deze linde met miljoenen bloemen in de kruin.

Volgende week zit hij hier met zijn zus.

Nog één dag werken, shit ja, functioneringsgesprek, nog voorbereiden.

Rosie hapt naar een vliegje.

Hijzelf zou zo in slaap kunnen vallen, zzz, zoef.

Stelen met gele toorst.

Stelen met grasklokjes.

Stelen met andere blauwe klokjes, alles knalt hier de arme grond uit, nooit bemest hij, armer en armer wordt de grond en wat daar groeit dat past daar en wat mest nodig heeft, dat is allang verdwenen, sorry planten, ik ben geen bemest-type. Kome wat daar komt, doe het met wat er is en anders hoepel maar op. Nou nou, beetje tuinaarde had toch niet uitgemaakt. Maakt toch niet uit? Maakt wel uit. Wat niet bemest wordt en niet besproeid wordt, dat zoekt het vanzelf dieper en daar vindt het water, vanzelf, voor altijd.

Karel staat op, neemt de laatste slok terwijl hij naar binnen loopt.

Allee man, boodschappen opruimen, logeerbed opmaken, aan het werk.

De regen slaat tegen de steen.

De wind jaagt door de lucht.

Het plakt tegen haar lichaam.

De broek is donkerbruin doorweekt.

Het leer van de schoenen is doorweekt.

Glimmend ligt de stenen vlakke onder de donkere hemel.

Waar houdt deze rotsbodem op? Wanneer heeft ze weer gras onder haar voeten?

De lucht is zo zwoel; ze zweet bij elke stap, ze sjuwt hier als een dampend mensenwezen.

Waar houdt de vlakke op? Wie heeft deze hoogte zo gepolijst?

Haar tong hangt uit de mond. Elke regendruppel die hij vangt, moet naar binnen. Dorst dorst dorst. Nee nee, niks geen oneffens.

De dichte donkere wolken weerspiegelen in de gladde rotsgrond. Wáár ze haar voet ook zet, is het glad gepolijst; wie heeft zulke terrassen van steen aangelegd? Ze loopt hier als een ijle letter. Al wat tegen haar aanketst sist uiteen tot damp, zo heet is de huid, zo zwoel de lucht.

Waar moet ze liggen vannacht?

Waar is zacht wuivend gras en waar het zachte warme zand; komt er een einde aan deze kale rug? Gaat ze nog wel de goede kant op? Tegenwinds, enige houvast; waar de wind vandaan komt daar moet zij naar toe, daar heeft ze Fritsje gezien met de oortjes plat tegen het lijf.

De wind buldert.

De wolken hebben voor eeuwen regen en de donkerbruine steen weerspiegelt hen.

Sissend mensenwezen hoog op haar voeten, huid drinkt regen, tong sleept druppels naar binnen en hoe doorweekt is alles? Rugzak, slaapzak, zakje met bloeisel, haren, oogharen, alles en de grond is zo hard, veel te hard om op te liggen; wanneer komt er iets ligbaars? Matras hoeft niet, bed hoeft niet maar een bedje van gras of een bedje van zand. Niks groeit hier, wat moet ze eten, wanneer vindt ze iets te eten? Onbarmhartig draagt de steen haar. Zich bewegen. Iets anders kan niet. De vlakke over, althans, ze hoopt dat deze vlakke eindigt; dat dit een tijdelijke onderbreking is van welke begroeiing dan ook; kale aardhuid die ergens omzoomd wordt door begroeiing; binnenste kale aardhuid als wond sinds eeuwen, verhard genezen.

Ineens houdt het klimmen op.

Ineens is daar iets korreligs aan het eind van de steen. Iets dat niet meer spiegelt.

Ze rent met alle kracht die ze in zich heeft. Ze schreeuwt als daar zandkorreltjes tegen haar voet plakken en daar barst het eerste gras tussen de steen uit.

De buigzaamheid.

De siddering in de wind.

Ze rukt een pluk los, propt het in de mond.

289

Gaat hij er uit?

Karel pakt de wekker, kijkt.

Nog geen vier uur, natuurlijk gaat hij er uit.

Hij slaat het dekbed opzij, werpt een blik door het raam.

Doodgemoedereerd gaat daar een wezen op vier poten. Over zijn erf. Regelmatige telgang. Jonge vos. Stevig lijf op korte pootjes; daar kunnen nog kilo's van af komende winter. Is dat dier geen seconde bang voor zijn drie familieleden hier in huis?

Binnen plassen? Buiten?

Buiten natuurlijk. Broek aan, trui aan, kamer door.

Barb glipt mee naar buiten. De leren slippers klikken over het stenen erf.

Donker. Geen ster te zien. Geen streepje licht in het oosten.

De urine klettert vrolijk in het gras. Wat als hij een minuut later wakker was geworden? Geen wezen op vier poten gezien. Reintje de vos in soepele gang. Reintje de vos in vol vertrouwen door een kring van licht.

Lege blaas.

Zwaaiende bomen.

Gele bloemvlekken op steel.

Alles zwaait en waait en even hoorde de vospuppy bij dit geheel. Wie zou op wie jagen? Barb op pup? Pup op Barb? Of totaal niet? Een dier jaagt toch niet op familie?

Wat weet hij allemaal en vooral: wat weet hij niet? Opzoeken vandaag: vos, herdershond, verwantschap. Vriend? Vijand?

Nog twee uur slapen.

Lijstje maken voor laatste boodschappen.

Bezemlijstje.

Verdomd.

Worst op vier poten. Was het wel een vos?

Hij zou accuut willen googlen maar nee, terug in bed asjeblijft.

Dag bewolkte hemel, dag zwaaiende boomkruinen, deze mens gaat naar binnen. Barb glipt langs zijn benen.

290

Alles lekt zo van de bomen en ze weet niet waar dit bos stopt.

Het leer van de sandalen is doorweekt. Kan ze die krenge hier achterlaten, op blote voeten verder gaan?

Niet achterlaten. Wel uitdoen.

Rugzakband losgespen, door hiel halen, band vastgespen.

Andere band. Andere schoen.

Verdomd, ook het vest raakt doorweekt.

Ze huivert.

De hemel is een grijs wolkendek waar gelukkig al een paar uur geen regen meer uitkomt. Een mens moet toch een keer opdrogen.

Alle bladeren hangen zwaar van de regen. Alle takken hangen gebogen van de regen. Wat niet lekt, slaat wel tegen haar armen. Hoe komt ze hier uit? Hoe komt ze hier uit?

Op lege vlakte is ergens zijn huisje en naar gindse kant glipte de hond weg, maar nergens is een pad. Bosgrond is nat tegen blote voeten. Boomkruinen zijn hoog en braamstruiken zijn laag, alles zeiknat. Sandalen maken natte plekken tegen haar vest. Mouwen zijn donkergroen doorweekt. Waar is het huisje, waar is de kachel die hij aanmaakt en waar hij extra blokken op gooit, alles droogt op aan haar voorkant en dan gaat ze met de rug naar de kachel staan; druppel voor druppel verlaat haar vest en het wordt weer de zachte geruwde stof om haar heen en de kachelwarmte bereikt haar rug en in de keuken daar staat hij te roeren. Havermout.

Ai. Dennenappel onder haar voet, huiverlichaam ligt tegen de grond, zachte bladergrond maar zo nat. De bladeren plakken tegen haar gezicht, tegen de handen. Vooruit, opstaan, verder omhoog langs de helling. Wees blij dat het droog is.

Frambozen. Donkerrood. Plukken. In de mond stoppen.

Wanneer houdt dit bos op? Wanneer ziet ze een leegte tussen de kruinen? Wanneer?

Wanneer?

Houd je maar zo ongeveer rechtop.

Beweeg maar zo ongeveer, al is het strompelend.

Wie erbij neervalt, ze wordt nooit meer gevonden. Hier niet. Nooit.

Als een zombie omzeilt ze de struiken.

Als een zombie omzeilt ze braamranken.

Als een zombie klautert ze omhoog naar daar, daar waar Fritsie verdween, daar waar het weer omlaag zal gaan.

Waar is de lege luchtige vlakte waar zijn huisje staat?

Fritsie, breng me daar naar toe.

Fritsie, help.

Ze strompelt omhoog.

Boven waait een andere wind. Lauw. Vriendelijk.

Haar voeten hoeven niet meer te klimmen. Het plateau is begroeid met gras.

Witte boom hier en daar, soepele takken rondom witte stam. IJle groene takken.

Ze huilt.

Het drogen kan beginnen.

Het leer van de sandalen.

Het geruwde katoen van haar vest.

Niet dat er zon is.

Er is een lauwe wind, als een föhn zonder geluid.

Het opdrogen kan beginnen.

Het leer van de sandalen is oververzadigd.

Het vest ziet donker van het vocht.

Het grote drogen kan beginnen.

Ze is een dunne gestalte met paars T-shirt.

Ze ontbuigt.

Rechte stengel met paarse bloemflard.

Bloemflard zuigt zich vol lucht.

Ontvouwt.

291

Waar was de zon?

Waar was de zon al die tijd?

Is dit de zon?

Is dit nu de zon?

Het colbertje hangt over zijn fietsstuur.

Maïsakker belemmert zoveel uitzicht, hoe sluiperderwijs ze dagelijks van miniplantjes tot deze massa worden; soepele paarden draven door de wei en in het kistje staan nog zakken met pruimen.

Karel stapt af. Eén euro vijftig vandaag.

Hij duwt de munten door de gleuf. Klets klets.

Zak in fietstas, handjevol pruimen in ene hand, opstappen met andere hand aan stuur en nu vijf pruimen opeten in volgorde van rijpheid; diepst geel met paars als laatste en vooral: geen sap knoeien, niet op broek, niet op het colbertje. Overhemd geeft niks, overhemd kan in de was.

Drie dagen bewolkt en drie dagen regen en wind en de mens is alweer vergeten hoe koesterend de zon kan zijn; hoe on samengetrokken deze mens op de fiets kan zitten, zon in de rug.

De laatste pit blijft in de mond. Steenvrucht. Een pruim is een steenvrucht. Hij zeilt de dijk af, de waard in. Gedaan met de mensenbedrijfjes. Hier is het grote natuurgebied. Geen tuinen, geen heggen, geen mensenonderkomens. Hier het plantengeweld, dat dwars door het asfalt omhoog komt, asfalt breekt, ielege roze vetplantjes en gele bloemen op hoge stelen; hoe baant de eerste spriet zich een weg door het asfalt?

Springbalsemien in turkoois, knalgele kruiskruiden en lome zon.

Nog een paar dagen, dan komt zijn zus.

Ze zal in guur weer haar sigaret moeten roken; het is gedaan met de zomer vandaag.

Zit ze zelf op haar balkon? Of weet ze niet dat ze er vandaag van moet profiteren?

Intellectueeltje.

Bij de brievenhus houdt hij halt.

Sleuteltje uit portemonnaie. Deksel open. Stapeltje post. Deksel dicht, sleuteltje terug.

Karel springt op de fiets.

Hij zeilt het weggetje af.

Daar is zijn huisje.

Dan laten ze de regen los.

Het valt als een grijs gordijn omlaag.

Ze ziet het haar richting op komen.

Eén ruisend dicht kletterend grijs gordijn.

Waar zou ze moeten schuilen op deze zandvlakte? Zand zover het oog reikt en kromme dennen zover het oog reikt en verder niks.

Onder de boomwortels?

Ze graaft met haar handen het zand weg. Het zand is zo fijn, de helft valt terug.

Ze graaft, krrt krrt krrt, zo, groot genoeg.

Ze grist de rugzak van de grond, legt hem in het gat, zand terugschuiven, zo, blijft droog.

De regen klettert op haar rug.

Het paarse is doorweekt.

De khaki broek is donkerbruin.

Ze graaft en graaft en graaft. Is dit al een holletje?

Nee, verder, verder onder de boomwortel.

Ze kruipt er half onder en graaft meer zand weg.

Kletsnat is ze toch al, wat zit ze hier eigenlijk te doen?

Dat weet ze ook niet, meer zand weg nu, meer zand, dieper onder de boomwortels.

Ze kruipt het holletje in.

Opgeroold past ze net. Voor haar ogen is het een traliewerk van boomwortels, hoekig, beenachtig. Ze huivert. Alles is zeiknat, kleren, huid.

Het holletje is droog, hier kan de regen niet komen, nog niet.

Zandvlakte kleurt donker, regen geeft duizend putjes, boomwortels glimmen.

Ze krijgt kramp in de kuiten, ai, ze moet anders gaan zitten.

Ze strekt haar been, zeiknat is het toch al. Maar die kramp. Ze brult het uit; ze trekt het been tussen haar handen en wrijft als een gek.

De kramp trekt weg. Ze vouwt zich ineen, onder de boom.

Boom met gekromde tenen, grillige wortels als doorweekte ledematen, alles nat, alles doorweekt. Iets prikt in haar zij. Het irriteert. Kan ze iets anders gaan liggen asjeblieft? Ze wurmt de heupen heen en weer; dieper asjeblieft.

De regen knalt omlaag. De lucht is één en al regen. Kan ze iets achteruit gaan liggen?
Wacht. Half op haar rug tegen het worteluiteinde, geeft niks zo.
Pijn vlamt door de kuit, au, tsjezus, alles huilt en alles is slap en de kuit trekt zo samen; het wil bewegen, het wil zich ontdoen van de kramp; been zwiebert heen en weer, au au au, waar moet ze blijven?
Ze wurmt zich het hol uit en ligt tegen het zand, strekt het been, kronkelt rondom het been, au, au, au.
Ineens is het over.
Ze ligt versuft.
Alles nat en alles natter.
Alles doorweekt en alles doorweekter.
Ze geeft er niks meer om, ze gaat niet meer terug, kletter maar op me neer; al los ik hier op bij zoveel regen, ik vouw me niet meer ineen. Languit lig ik en languit blijf ik liggen.
Val maar neer.
Ruis maar omlaag.
Doorweek maar verder.
Het zand spoelt van haar gezicht.
Het zand spoelt van haar benen.
Het zand spoelt van haar .
Het zand spoelt van haar broek.
Als een drenkeling ligt ze hier naast de boom. Doorweekt. Val maar regen, val maar; languit breeduit lichaam om op te vallen, alles beter dan kramp, alles beter.
De regen ruist minder hard.
Er valt een verdwaalde druppel.
Nu is de wereld stil.
Ze kijkt voorzichtig opzij.
De boomwortels schichten als tralies. Van buiten naar binnen deze keer.
Ze draait het hoofd naar de andere kant.
Lege uitgestrekte zandvlakte met verdwaalde zusterbomen.
In de verte trippelt Fritsie. Ritmisch. Onverstoorbaar. Als een ijle vorm die de regen aanneemt. Met huid bekleed.

Wat is een kip.

Wat wil een kip.

Hoe bewoont een kip de aarde?

Hoe leeft een varken.

Hoe woont een varken.

Wat gebruikt hij van de aarde?

(ook kijken bij scharrelvarkenhouder)

Hoe leeft een wild zwijn.

Hoe woont een wild zwijn.

Hoe gebruikt hij de aarde?

Hoe leeft een uil; nee, die niet, iets moeten die dieren van doen hebben met grond; eekhoortje.

Hoe leeft een eekhoorn.

Hoe woont een eekhoorn.

Hoe gebruikt hij de aarde?

De kip die holletjes maakt en erin gaat zitten. Holletjes? In wat? Hoe maakt ze die? Elk een holletje? In elkaars holletje? En ganzen dan, wilde ganzen; waar broeden ze hun jongen uit, hoe beschermen ze hen tegen vossen, hoe maken ze hun nestplek, waar?

Varken, modder, liefst modder. En in de aarde wroeten met hun neus. Borstelvacht tegen de modder? Hoe stevig de neus en welke grondsoorten om in te wroeten?

Waar slapen de wilde zwijnen?

Wie zegt dat er wegen moeten zijn?

Wie zegt dat de wegen recht moeten zijn?

Wie zegt dat een chaos omgeving misschien veel prettiger is voor het mens-wezen?

Eekhoorn, springt, plukt noten, eet ze op en zamelt ze in voor de winter; hoe bepaalt hij de plek, hoe maakt hij de plek; met meerderen, solitair; ver onder de grond of bijna aan de oppervlakte?

Kan zijn ingenieursbureau geen chaos stileren?

Een boom midden op de weg.

Een hek waarvoor uitgestapt moet worden om het te openen?

Een kunstberg aanleggen in ons platte landje?

Een fruitboom waar een appel van moet worden geplukt en dan gaat de slagboom open?

Karel nipt van zijn cappuccino.

Twee halve uren niets te doen. Komkommertijd. Half Nederland is op vakantie, meer dan de helft van zijn kantoor is op vakantie.

Hij kijkt uit het raam. Blauwe lucht met wit. Kronkeldijk langs rivier. Witte bloemen in de verte, moerasspirea? Wat allemaal woont en leeft en vrijt en eet daar in de wildernis. Bedenkt de mens hier in pak, achter het raam, zittend. Broodpakje en koffieautomaat, boodschappen uit de winkel dus wat heet: zorg voor eigen voedsel? Hoeft niet voor eigen voedsel te zorgen, kan hier zomaar zitten, denken, over niks. OK volgende vraag: wat ervaart de mens als primair en hoe kunnen we dat stileren in onze ontwerpen?

Daag, alle wezens. Karel gaat staan. Hij loopt langs het raam. Hij heft zijn arm op.

Daaag, alle wezens.

Belachelijke gek.

294

Wie heeft deze bomen zo hier neergelegd? Zo schiet ze nooit op. Ze wordt zo moe als een hond.

Ze zet haar kont op de boom. Slaat een been over de stam. Rust uit.

Dan haalt ze het andere been omhoog. Zo. Deze stam ook weer over.

Ze krikt zichzelf nog niet omhoog. Ze blijft zitten.

Het zweet plakt op het voorhoofd. Rust. Even rusten? Hier, in het zand? Gaan liggen?

De rugzak staat vóór haar. De stam is nu languit tegen haar rug. Onder haar zij is het zand zacht.

Ai Fritsie, even rust, ik kan niet meer. Jij springt soepel over de stammen maar ik. Alles is zo moe. Alles is zo strak. Alles is zo verstijfd aan mij. Net zo stijf als deze stam hier tegen mijn rug. De grillige schors prikt tegen mijn maar h́er wil ik rusten, hard tegen hard, schors tegen bot, boomstambuitenkant tegen mijn ribben. Zo languit mogelijk ben ik, zelf een boomstam. Alles trekt, alle pezen schreeuwen: rek ons niet zo uit.

Dan maar losjes ineen. Dan maar gebogen, stukje rug tegen stam, rest rust op het zand, rust aan de lucht, rust rust rust. Maak dit verstrakte tot zand, tot lucht. Wie legt in godsnaam dit terrein vol stammen, schots en scheef; hier is toch geen doorkomen aan; ik ben geen gazelle die met boogjes over de stammen gaat; ik ben moe, ik ben stram; ik kan geen been meer optillen over welke boom dan ook.

Ze duwt haar knokkelschouderblad tegen de boomschors. Ze legt het heupbot tegen de boomschors. Hard tegen hard, maar waar is het zachte. Waar is al dat weefsel dat schouder en heup en ribben bijeenhoudt. Alles is zo verstrakt, ai Fritsie, ik ben een plank na al deze boomstammen, waarom moet ik hier toch doorheen, jij hebt vier poten en een soepel lijf, jij springt overal zo overheen maar ik ben een mensje op twee voeten, ik ben zo hoog, zo languit, zo dun en alles moet mee en de dunste boomstam wordt me te hoog; waarom heb je geen sappig verend weiland voor mij uitgekozen verdomme, ik ben kapot, ik ben zelf een plankje, een plankje ja. Welke storm heeft hier deze bomen geveld als luciferhoutjes of welke aardbeving heeft ze losgewrikt? Ik blijf hier eeuwig liggen Fritsie, sorry, heb je ooit een plank zien lopen Fritsie, nou dan. Tabé. Daag. Gegroet. Ik kan nog niet eens languit liggen als een plankje, alle pezen zijn tekort, krakkemikkig mensje ligt hier en of het morgen is of middag of avond, kan me ook niks meer schelen, middag, dat zal toch wel zijn, maar ik ben er niet meer, je rent maar een eind weg Fritsie, hier lig ik verstart. Begraven. Zonder kist maar toch.

Ze moet geslapen hebben.

Alles zindert in haar, alles is warm, alles is opgezwollen.

Ze geeuwt. Ze rekt zich uit. Au. Ai.

Ze rolt op de zij, gaat op haar knieën zitten, komt overeind. Jezus. Een plank.

Een plank met vezels die ineen grijpen. Evenwel: levende plank. Bewegende plank.

Ze zit op de boomstam. Oude den. Gevelde boom die nog steeds groene denappels produceert.

Ze streelt de schors. Dan zet ze zichzelf recht op de voeten. Plankje heeft vezel naast vezel in vezel aan vezel tegen vezel over vezel en zachtjes kan dit geheel tesamen bewegen.

295

Fritsie loopt met hem mee.

De andere twee slapen rustig door.

Een hond hoeft zich geen vest om te slaan, een hond hoeft geen voeten in slippers te steken. Een hond heeft vacht voor binnen en buiten; een hond heeft voetzooltjes voor binnen en buiten.

Fritsie loopt naar de oprit.

Karel gaat naar de rand van het erf. In het zuiden staat de halve maan, helder.

De vlakte is leeg en het licht is een heldere spiegel, verdomd, eindelijk weer eens een blauwe lucht straks?

Waar al deze urine vandaan komt? Van die ene kop thee gisteravond? Van de witlof, van de appels, alles is vocht, alles ontbindt tot sap dat in krachtige straal op het gras klettert.

Vandaag maar een halve dag naar het werk. Fietstas volladen met de laatste boodschappen en naar huis. Einde van de middag, dan zou ze arriveren.

Dat blauwe, dat kan hij wel weer vergeten. Wolkenluiers.

In heldere uitsparing valt scheve ster.

Karel kleppert over het erf met z'n slippers.

'Allee.'

Fritsie komt overeind. Hij strekt zijn kop in de richting van de oprit. Dan komt hij aangetrippeld; glipt langs Karel naar binnen.

296

De bramen zijn zoet dit jaar.

De bramen zijn met zoveel dit jaar.

Ik raak ze aan en ze laten al los en ik stop ze in de mond en intussen heb ik er al weer vijf geplukt, hup, sap in de mond en vastheid van pitjes.

Ik ben een vogel die bramen pikt en die bramen uitpoept en zo komt de hele vlakte vol bramen.

Lila is mijn T-shirt en ik stel me soms voor dat een heel heel groot wezen denkt: hap.

Vraagt een braam er soms om om opgegeten te worden? Hangt dit trosvruchtje niet liever te soezen aan de struik?

Maar ik moet eten.

Ik moet eten en ik moet drinken, anders word ik minder dan een plank.

Het is een wijdse vlakte hier; wolken gaan de ene kant op en ik ga net niet dezelfde kant op, vijfenveertig graden er van af gebogen, zo snelde Fritsie langs de braamstruiken. De wolken zijn mijn kompas, hoe moest ik de richting weten als daar geen wolken dreven?

Het gaat voetje voor voetje, ik ben nog net geen veertje, ik ben nog net geen lucht maar het scheelt niet veel; een mens is niet gebouwd om gras te eten; de dieren zijn hierop gebouwd, ze trekken het uit de grond en ze werken het naar binnen en later gaan ze er eens rustig bij liggen om te herkauwen. Ik krijg dat niet voor elkaar, zij wel. Welgedaan grazen ze over de vlakte met hun hoorns wijduit en ik ben ze dun, ze zien me nauwelijks en sowieso, ik heb een richting waarin ik ga, daarheen. Naar rechts gaan de wolken en haaks daarop zou die kant op zijn en ik ga dus zó. Ik ben een trippelwezen over de vlakte met bramen genoeg en met desnoods melk, dat zouden ze best goed vinden, ze zíen me amper en ze zouden me amper voelen, ze zouden mijn lippen amper voelen noch die muizenbeetjes melk die ik uit hen dronk. Ik heb geen tijd. Ik ben onderweg. Ook al is dit een slakkengangetje, ik ben onderweg. Zover het oog reikt zijn er bramenranken en is er dus eten en drinken genoeg. De bramen zijn zo zoet dit jaar. Mijn vingers hoeven ze maar vast te pakken of ze laten al los, zo overrijp, zo losjes, zo kogelrond. Hap. Hap. Hap. Van bramensap krijg je zoemende insecten, die ruiken mijn hand en die ruiken mijn mondhoeken, wég jullie, de hele vlakte is voor jullie, wég; ai, water, een bad, schoonwassen. Ze blijven maar om mijn hoofd cirkelen, hup, oprotten jullie, laat me met rust. Bzz bzz bzz. De zwerm weet van geen ophouden. Verdomme. Klotevliegjes, laat me met rust.

De klotevliegjes laten haar niet met rust. Ze is zelf één grote wandelende braam vol plaksap, hoe heeft ze zo zorgeloos kunnen zijn, waarom heeft ze haar handen niet schoongelikt, haar mond; nu is het te laat. Een heel leger insecten belaagt haar, zo zoet als ze ruikt en zo kleverig haar huid is. Weg weg weg jullie. Wild zwaait ze met de armen, de tranen springen haar in de ogen. Rot op krenge, laat me met rust. Bzz bzz bzz, ieuw. Het gonst en het deint; waar moet ze heen, waar moet ze heen?

Ze verzamelt alle kracht die ze in zich heeft en rent. Ze rent en de wolk houdt haar niet bij. Plok, ze struikelt, boing, hier ligt ze. Bzz bzz bzz.

Help. Ze wurmt zich ineen, begraaft gezicht, begraaft blote armen.

Bzz bzz bzz.

Steek me dan ook maar lek, val maar op me aan, prik maar dwars door het heen, hier lig ik en hier blijf ik, jullie hebben gewonnen, nou goed?

Hoelang ze gelegen heeft weet ze niet. Ineens klinkt er getik op de vlakte. Ineens is er geruis boven de vlakte. Ineens valt iets zachts op haar en dan roffelen de druppels met kracht tegen haar opgerolde lichaam. Het ruist. Het geurt. Het wast.

Ze draait zich om; ogen gesloten.

Ze ligt op de rug en ze strekt de armen naar opzij en ze opent de handpalmen.

De raspende tong van Fritsie komt langs haar gezicht en mengt zich met de stroom van regen.

297

Het overvalt hem ineens: geen lift in, geen hal door, geen drukke straat met huizen over.

Hier niet. Deur uit. Vlakte. Deur uit. Buiten.

Het overvalt hem ineens zo heftig, dat hij het mee wil maken, dat hij zelfs het gezelschap van rolstoelzus achter zich wil laten,

‘tot zo, ik ben even weg met de honden,’

maar dat is het niet; het is alleen maar dat hij dit mee wil maken: dunne scheidsmuur tussen binnen en buiten. Klep klep klep gaan zijn leren slippers over het erf. Blauwe lucht met wit. Bomen op zijn erf maar daarna niet meer. Huisje als kleine nederzetting, hier hier hier, zeggen de bomen, hier tussen ons in daar woont een mens. Ze ruisen hun lied, ze beschaduwen zijn huisje en in de winter dan staan ze als wachters, als kale tekens.

Waar het erf ophoudt, begint het natuurgebied. Afgebakend met draad waar deze mens gemakkelijk overheen stapt. Hier is de aarde bloot. Hier gaat het klep klep klep tegen zijn eigen voetzool en verder is het stil. Stil plant de zool zich in het zand. Het zand is niet helemaal droog. De grasjes strijken als natte haren langs zijn voet en zand blijft plakken. Hier is de aarde bloot. Hier ligt het blank als de rivier te hoog staat; hier ligt het maagdelijk als het water gezakt is. Al wat zaad is, ziet zijn kans schoon. Ontkiemt. Groeit. Bloeit. Geel van kruiskruid, paars van wilgenroosjes. Laag. Bedding. Waar wilgen groeien is het een stukje hoger. Terpjes van blote aarde. Ooit klei gewonnen en zand gewonnen en toen was de laatste zandzuiger vertrokken en toen lag het hier zo.

Het schafthuisje is hun paleis geworden, eigenhandig verbouwd met Irene. De vlakte is hun tuin geworden en waarom leeft niet elk mens in deze verhouding: hutje als onderkomen en verder: buiten. Wat verliest een mens die in de stad opgroeit? Ruim. Vlak. Blauwe lucht strak met witte ronde wolken. Daar is de grote plas. De ganzenfamilie van tien heeft zich minstens verviervoudigd deze zomer. Ze haasten zich snaterend het water in, weg van de honden.

‘Ze doen jullie niks,’ mompelt Karel.

Of was het de aanblik van rolstoelzus? Deze ombedwingbare zin om de ene voet voor zijn andere te zetten?

‘Hahaha,’ zou ze zeggen. ‘Denk maar niet dat ik niet reis. Ik hoef mijn ogen maar dicht te doen. Ik hoef maar een artikel te lezen over de deeltjesversneller in Cern, vijftien minuten stabiele antimaterie en ik ben al weg.’

Zo is het. Zo kent hij haar.

De plas heeft dun gras als oever. De plas ligt te spiegelen. Geen struiken die de spiegelplas verstoren.

‘Gespiegeld.’ Zoiets zei ze ook al.

‘Hetzelfde maar dan gespiegeld.’

Karel vertraagt zijn passen.

Nog losser die buik graag, hangen die schouders graag en weg strakke heup.

Stap stap stap.

Echt opschieten doet dit niet maar ergens op een dag moet een mens zich toch zo meemaken.

Nergens niks niemand.

On onderscheiden diertje op de vlakte.

On besef van tijd en on besef van indeling.

Prettig dat de lucht zo zacht is na al die buien van gisteren.

Het zand is er nog vochtig van.

De grassen hangen er nog zwaar van.

Alles komt plakken tegen zijn voeten, tegen zijn benen.

Karel loopt achteruit.

Wit zand in de vorm van zijn zool.

Links. Rechts. Links. Rechts.

OK, niet overdrijven nu Kareltje. Neem nu het bruggetje, niet ook nog eens die lus naar de rivier.

Klepperdeklepper over de halve boomstammetjes.

Fritsie is het er helemaal mee eens: terug, naar huis. Als een dolle jonge hond komt hij op hem afgestormd, springt tegen hem op, maakt rechtsomkeer.

Hoho hond, rustig maar, rolstoelzus kan echt wel een uurtje zonder ons.

298

De varens zijn knalgroen.

De springbalsemien staan zo hoog.

Ze moet zich een weg banen door hun vlezige stengels.

Bloemen dieprood.

Bloemen oranje roze.

Het kan niet meer ver zijn, ze ziet Fritsie op het erf liggen, kom dan, kom deze kant op, kom, hier ben ik.

Het pad is zo smal en het pad is zo blubberig, jezus, moddervoeten, moddersandalen.

Muggen.

Vlezige stengels en geurende balsemien, het lijkt wel een doolhof hier. De stengels gaan gemakkelijk aan de kant, één en al water zijn ze, één en al water in de vorm van groen gekleurde stengels. De geur van de bloemen. De slapte van de bloemen. Floddervlekken op massa steel, ha, hier wordt het droger, hier wordt het pad breder.

Zacht bladerpad. Hier nog breder. Omlaag en dan weer omhoog. Beukenlaan, kruinen op grote hoogte, stammen als wachters. Ze strekt haar eigen armen. Wijduit. Omhoog.

Sokken van modder en vastgeplakt dor blad, maar wat geeft het. Fritsie, even wachten, even dit bos door en dan...

Open plek in de verte en iets dat haar bevangt. De lucht daar. De grijze grauwe lucht die boven de weilanden hangt, my god, dat wórdt een bui; ze heeft het nog niet gedacht of daar rommelt het al.

Korte knetterende donder.

Fritsie zit nu met oren gespitst, díe kant op, langs de bosrand.

Ze is kapot.

Ze wil rennen, ze zal wel moeten rennen maar haar voeten zitten met smalle touwtjes vast aan de benen.

Knalgroen gras en koepel van grijs. Gekolk in de lucht.

Het begint te ruisen.

Wind. Wind steekt op.

Beng beng beng klinkt het achter haar.

Vóór haar staat de dieprode bol van de zon in lichtgrijze hemel, daar is het nog normaal, de bui is achter haar, ze moet de bui voor zijn.

Oeroude beuk langs bosrand maar nu geen tijd, verder, verder.

Het bos gaat over in een helling, vers gemaaid gras, kan er nog wel bij aan haar voeten.

Ze kijkt achterom. Dreigend donkergrijs. Kolkende lucht.

Voor zich: open stukje lucht met koperrode zon, glanzend, groot.

Ze is kapot maar ze moet, ze moet sneller, ze gaat in een draf over de helling, voet zo dicht mogelijk boven de grond, niet omknakken nu, even niet misstappen, ze moet de bui voor blijven. Haalt ze het of haalt ze het niet?

Kaarsrechte naaldboom en beukengroepje, verder, verder.

Hierheen, zegt Fritsie en hij zit recht overeind met oren als schelpen.

De hemel begint dicht te trekken.

De zon rafelt uiteen.

De zon staat waterig roze.

Ik kom, ik kom.

Ze haalt het, ze haalt het.

Net wel, net niet.

Hier is de asfaltweg, rénnen, rén wat je kunt, je kunt het; holle asfaltweg tussen hoge stelen van bloemen in roze en blauw en wit, jezus, wat hoog allemaal; ze moet door, ze moet door, niet vallen hier op dit asfalt want ze breekt in duizend stukjes; zon verdwijnt achter de wolken, duister valt ineens, knetter de knetter, verder, verder.

Daar, de brievenbus. De brievenbus.

Fritsie, ik kom, ik ben er bijna.

Fritsie, kom.

Ze zegt: 'Kom, we gaan dáár zitten.'

'En als het dan losbarst?'

'Dan worden we nat.'

Ze rolt naar het midden van het erf.

Karel sjouwt zijn stoel naar haar toe.

'Hier, hier kunnen we het zien aankomen.'

Het knettert in de verte.

'Waauw, kijk, die wolken, bijna zwart.'

Zwarte vegen door donkergrijs, inktzwarte zeilende vegen.'

'Komt het hierheen zou je denken? Of meer zo?'

Droge flitsen door zuidelijke hemel.

'Kan ook nog zo gaan,' zegt hij. 'Zo, van links naar rechts, dwars voor ons langs.'

'Waauw broertje, dit zie ik thuis nooit.'

De vegen worden rond. Het zwart kolkt door de hemel. De teunisbloemen dragen onwezenlijke gele flarden.

'Weet je nog vroeger?'

Het flitst. Kort heftig gerol.

'Ja, vroeger. Ze haalden ons uit bed en we zaten in de keuken.'

'Aangekleed en wel, geldkistje op tafel.'

'Yes, jesus, wat een geweld.' Hele tornado's daar in de lucht.'

'Die Fritsie.' Karel wijst naar de hond.

'Zit als de hele avond zo.'

'Heel stilletjes.'

'Ja, heel stilletjes. Zou hij dit onweer hebben voorzien?'

'Of naar zich toetrekken zelfs, haha, daar moet jij verstand van hebben, hoogleraar van de onzichtbare dingen.'

Het schicht. Het knettert. Alles houden de wolken nog in zich gesloten.

Rolstoelzus draait een rondje.

'Waauw, de hele lucht zwart nu.'

'Het wordt niet meer licht vandaag.'

Wat een tenger ding is zijn zus. Wat een indrinkend wezen, aan de rolstoel gekluisterd.

‘Leg me even uit hoogleraar, hoe het ook alweer zat met de bliksem?’

‘OK broertje, normaal is het zo’n honderd volt daarboven, op honderd meter hoogte. Maar nu. Je ziet die opwaartse wolken gaan. Die sleuren waterdruppels mee en als die op een hoogte komen waar het nul graden is, dan beginnen ze te bevriezen. Aangezien water uitzet bij bevriezing, scheurt dat ijs huidje...’

Karel kijkt steeds naar de voordeur. Hoever is het als de regen losbarst?

‘Die splinters zijn positief geladen, de achterblijvende kern wordt dus negatief, splinters worden omhoog gesleurd, kernen zijn zwaarder en zakken, snap je?’

‘Ik ben onder de indruk.’

‘Spanningsverschil binnen de wolk dus en ook tussen de wolken onderling en ook tussen de wolkonderkanten en de aarde. Dat kan oplopen tot drie miljoen volt en dan slaan de stoppen door, ontlading, bliksem dus. In die bliksembaan kan het vijftienduizend graden worden.’

‘Vijftienduizend? Bij duizend bakt de klei al tot steen.’

‘En dat geluid, wil je dat ook nog weten?’

‘Als het nog lukt voordat...’

‘Jezus, bange schijterd, neem een voorbeeld aan Fritsie. Goed. Vijftienduizend. Dat geeft toch wel enige uitzetting van lucht en dat is wat we horen als donder. Hoe dichterbij, hoe sneller we het geknal horen.’

Paddestoelkoppen gaan hun eigen weg in de lucht, alles lijkt nu toch in vliegende vaart deze kant op te zeilen, béng.’

‘Eh, was dat gerol of was dat een knal?’

‘Nog even broertje.’

Rolstoelzus zit hier waanzinnig te genieten en hij biedt haar de plek, hij biedt haar zijn gezelschap. De planten beginnen te schudden. De boomkruinen beginnen als gekken te ruisen. Zand van tussen de stenen waait langs zijn armen.

Biksemschichten. Knal.

‘Ik ga naar binnen.’

Hij pakt z’n stoel op en loopt richting voordeur.

‘Karel, kijk.’

Wat hij nog ziet, is hoe loeihard Fritsie rent; hij zweeft, zijn poten raken de oprit bijna niet, als een pijl uit de boog schiet hij weg.

300

druppel

flits

knetter

paarse flodder bloem in heftige wind

helfpaars tegen dreigend donker

houdt vast

zweepende stengels en losse bloemetjes

dooreen gerukt

bloem houdt stengel vast

stengel houdt bloem vast

suis suis suis

druppel flits beng

krakkemikkig doodmoe laatste krachten

suis suis suis

ruis ruis ruis

raas raas raas

benen aan voeten

romp aan benen

armen zwaai

flitserdeflits

knal knetterdeknetter

Fritsie aangedenderd komt

druppel

paarse flodders dooreen

geschud

gele straalbloemen op stijve stelen

heen

en weer

en geel en paars en dreigend zwart

Fritsie die komt

is bijna
alles nog aaneen van mij
voeten aan benen aan romp aan armen
flits knal
Fritsie knal
omarm
hitte
armen
omarmen
vacht omarmen
gewichtloos
voeten los
stortregen tegemoet
achter dichte ogen licht

301

Het sijpelt nog na.
De stortregen is opgehouden.
Tussen rolstoelzus en mij is geen woonkamer.
Ze ligt in mijn bed.
Ze slaapt.
Ik lig op mijn rug.
De nacht is maanloos; komende dag beginnen de moslims met vasten.
Dat zegt de krant en dus is het nieuwe maan.
Ik weet het van de krant.
Ik zou morgenvroeg de hemel af kunnen speuren: is daar een sikkeltje?
Gesteld dat het onbewolkt was en dat ik de oostelijke hemel af kon zoeken.
Ik denk dat Fritsie zich bij de twee gevoegd heeft morgenvroeg; ik sta daar gewoon te pissen en de drie hebben zich bij hun baasje gevoegd morgenvroeg.
Volgens de krant begint de ramadam en zal er geen sikkeltje te zien zijn, geen dunste penseelstreek.

Rolstoelzus zegt dat Fritsie wegblijft.

Het T-shirt van haar had de kleur, nét iets paarser dan het rood van de springbalsemien die zo vervaarlijk bewogen in de wind.

Ze weet het zeker, dat Fritsie met een noodgang op haar afstormde.

‘Fuchsia,’ zei ze. ‘Fuchsiakleurig.’ De broek was driekwart, khaki en ze had Fritsie gezien en hoe opraapvrouw haar armen reikte en dat toen alles tegelijk was: regen loodrecht omlaag, schicht van bliksem, knal.

Doorweekt.

Zus doorweekt en ik doorweekt. Ze wou persé mee naar de plek en ik heb haar geduwd.

Niks te zien.

Fuchsiarode bloemflodders op roodgroene stelen.

Verder niemand.

Kletterende regen. Witte blouse van zus tegen romp geplakt, gele broek van zus rondom knieën neergezegen.

Niks douche.

Ze wilde geen douche.

Ze wilde zich afdrogen en ze wilde een droge handdoek voor haar haren en ze wilde in mijn bed en hier lig ik naast haar.

Dun hoopje lichaam.

De handdoek is uiteen gaan liggen.

De handdoek is vaag nat.

De handdoek maakt het kussen vaag nat maar mijn zus heeft nergens last van.

Ze slaapt.

ineengeklonken

losgezongen

fonkelt

innig gezinder

uiteen gesplitst

schittert

eeuwige eon

gezegende ster

dendert

sprank'lende stralen

aaneen vaneen

dansen

fluitend gesuis

huv'rend gefluister

stuitert

lichtpunt van vuur

puur, illuster

pulseert

voerend door oerluchten

soezend ineen

koestert

verwevenste eenheid

splijt energiek

weerlicht

verweesd verleden
herrezen tot één
verteert

twee in één geweven
één door hemel zweeft
jongleert

verste ster zwerft
sterrenvers kerft
lettert

dichtst ineen
lichtst gewicht
twinkelt

ineen gewikkeld
in-wit, in-licht
siddert

dronken van dolen
doof van gedonder
fonkelt

dichter dan dicht
nog dichter ineen
gedicht

stralende wachter
nachtfrmament
dartelt

huiverend gejuich
muisstil gefluister
tuimelt

in wijde contreien
bevrijd van lijf
verwijlt

in hoogte herboren
woonloos overal
vertoont

hondstrouw verbonden
bodemloos dol
ontstolt

samenzang straalt
dwalende klank
verhaalt

oorverdovend hoog
opperst omwonden
betoogt

kilte van dichte mist
sissende ik
ontdicht

klampt vast, balt samen
onontwarbare dans
vertaalt

wiegen wiegt gewiegd
zie wie hier vliegt
doorklieft

penseel streken nevel
het ene doorzweeft
verbeeldt

verdoofd verkolend
dromend herboren
dobbert

ontontwarbaar
nieuw geraamte
stamelt

ruimteloze sluier
fluit geluidloos
tuimelt

oeverloze oersoep
moederkoek bloedrood
opgloeit

innerlijk splitst en splitst
twinkeling schicht
bericht

twee verenigd; één kern
zweeft energiek
mee deelt

dampige dageraad wazig
gepaarde; klaar als een vlam

doorwaadt

vormeloos klontert

tollende bol

ontstolt

dichter dan dicht firmament

gewichtloos inzicht

schittert

duizelende uitersten

sluierduister

doorkruist

oranje straalt samen

laaiende baan

verhaalt

onwezenlijk weefsel pulseert

bloedlevendig teder

langs scheert

huid aan huid, buitelelend

zuiverste fluittoon

luister

wazig slaperig samen

wattig gewaad

gegaap

tolt dronken door donker

hondsdolle los

flonkert

straalvaste diamant

lava kristal

wandelt

windselkind wisselkind

blindelings twinkelt

inklinkt

donzige doffe stof

fonkelbol

doortolt

windselwitte lichtkim

innerlijk richt

tintelt

mist mistig wittig

verdichte flits

sintelt

stralende waaghalzen stamelen

laaiende taal

verhaal

nevelen der nevelen

verwevenste beweegt

racet

huiverende uiterste huid

omsluit fluistergeluid

getuigt

wat straalt daverend

dwalende gratie

schatert

feilloos ongescheiden beiden

peilloos verrijst

beitelt

dicht, ondoordringbaar, wittig, mist

ik – ineengebliksemd – spring

bezing

aardse zwaartekracht belaagt

ampere zachtheid

verjaagt

verwevenste ondeelbaar geheel

hemelen doorzweeft

herleeft

zo koud, zo koud, zo koud

vouw nauwer om jou

loutert

innerlijk vredig, innerlijk ineen

zingende spring-in-de-wind

opklinkt

gezamenlijke radar tast aarzelend

natte zwarte atmosfeer af

laveert

luchtlaag na luchtlaag daalt temperatuur

vacht en vlas saamgebald

verwarmt

dodo doolt door bevroren regionen
dommeld oventje hoger en hoger
tovert

ontkleurend ontgeurend gebeuren
neutraal; vreugde doorscheurt
meesleurt

ijskoude eindeloze ijlte
eigenste splijt
verwijdt

vlokkig wolkig lobbijg
holrond bolletje
doortolt

leegte van hemelen goudgeel
springlevend wezentje
doorzweeft

herder- en menswezen vereend
rent en zwerft aan zwerk
onterft

ingekeerd, ingeteerd, getweën ineen
aangemeerd, afgemeerd, wie weet waarheen
verbeeldt

aards vlas, aardse vacht
vaart stralend
stamelt

schijnt mijlenver uit eigenste eigenste

deint eindeloos

verdwijnt

vrede heerst in leegste hemelen

leger dan leeg

beweeg

ver heen, ergens, elders,

tent, kern, nergens

gezworf

zachtjes flakkeren alle vlammetjes

vlasvacht waait, vlasvacht draait

stamelt

(tenslotte)

gierzwaluw daalt af uit slaapplek
schicht door de lucht met wijdopen bek
vangt iets dat geen insect is
slikt door;
iets dat geen insect is – noch herdershond noch opraapvrouw –
lift mee met de trek
schicht mee over land
zeilt mee over zee
arriveert boven nieuw land en hoort
‘we zijn er’
‘waar zijn we?’, vraagt lifter – herdershond noch opraapvrouw –
‘we zijn thuis’
‘hoezo, waar komen we dan vandaan’
‘van thuis,’
‘o ‘
‘waar we vandaan komen, daar zijn we geboren
en waar we nu zijn, daar krijgen we een nieuw verenkleed
veertje voor veertje
negen maanden lang
maar nu poep ik je uit’
het ene – herdershond noch opraapvrouw –
valt en valt tot het terecht komt
sintel tegen woestijnzand